

АЛЬМАНАХ

1933 - 1973

**УКРАЇНСЬКОГО
СЛОВА**

АДРЕСАР

АДРЕСАР УКРАЇНЦІВ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ

А Д У К

АЛЬМАНАХ

ДАР ФІЛІЇ УНО
ТОРОНТО ЗДХІД

**Адресар Українців
у Вільному Світі**

АДУК

Зібрав і упорядкував
Володимир Лазовінський

Première Imprimerie Ukrainienne en France
3, Rue du Sabot, — 75006 - Paris

Париж 1973

ВСТУПНЕ СЛОВО

Переборюючи поважні труднощі різного характеру в намаганні за видання якнайповнішого адресара українців у вільному світі, ми здаємо собі справу з численних недомагань цієї першої спроби. Так як жодне енциклопедичне видання не може бути досконале у першому виданні, бо енциклопедії творяться століттями, так на видання адресара потрібно десяти-ка років, щоб дійти до повноти і відповідного оформлення. Це перша об'єктивна трудність.

Чергова трудність — це простір і розсіяння українців по всьому світі. Простір і віддаль творять не тільки технічну трудність. Існує також перешкода психологічного порядку; в браку розуміння потреби універсального українського адресара. З хвилиною, коли така потреба найде розуміння, і в нашому адресарі знайдуть місце адреси українців з усіх країн поселення, тим самим і розповсюдження, то місце видання чи друку не гратиме жодної ролі, стане це тільки технічна необхідність. Цей психологічний момент грає не меншу роль, як конфесійні чи політичні різниці.

Завдання, яке собі ставить наш адресар, є — становити місток, удоступнити зв'язок між українцями, що розділені простором, церковною приналежністю, політичними переконаннями чи соціальним станом.

Сьогодні прийнято уважати діалог за корінну проблему. Взаємотолеранція є першим кроком до діалогу. Бачити свою адресу поруч політичного противника, адресу католика поруч православного, є вже своєрідне зближення, що може при добрій волі довести до діалогу.

Переборовши основні труднощі цього першого видання, ми даємо:

- Сумаричний провідник Парижа;
- Короткі дані і найважливіші адреси українських інституцій та організацій;
- Нам довірені адреси і оголошення осіб та підприємств.

Це перша спроба і ми звертаємося до кожного читача, до кожного, хто вмістив в адресарі оголошення чи адресу, щоб висловлювали свої критичні зауваги, що допоможе нам удосконалити чергові видання.

ПАРИЖ

« Париж — це справжній океан. Поплавайте по ньому, опишіть... Завжди знайдете місце, де не ступала нога цікавого, невідому нору, квіти, перлини, потвори, щось нечуване, призабуте літературними пловцями ».

(Бальзак)

« Paris est un véritable océan. Parcourez-le, décrivez-le... il s'y rencontrera toujours un lieu vierge, un antre inconnu, des fleurs, des perles, des monstres, quelque chose d'inouï, oublié par les plongeurs littéraires ». (Balzac)

Існують десятки провідників по Парижі на різних мовах; ми не маємо претенсії дати туристові, який хоче основно пізнати Париж, вичерпні інформації, а радше накреслимо найнеобхідніше.

Париж — столиця Франції, має 2.590.000 мешканців, тоді як «Великий Париж», тобто місто разом із передмістями, нараховує 9.250.000 населення (перепис нас. з 1968 р.), що становить майже $\frac{1}{3}$ населення Франції.

За римських часів існувало тут селище Лютеція — Lutèce, на лівому березі Сени, з біля 20.000 мешканців. Щойно в XI ст. Париж, ставши столицею Франції, зазнав деякого розвитку та блиску, щоб за часів Людвіка XIV дійти до своїх вершин, стаючи центром культурного світу. Протягом деякого часу, внаслідок напружених відносин, королі покидають Париж, щоб жити у Версаю, тому столиця занепадає і щойно в XIX ст. вона знову набирає свого колишнього блиску. Тоді то префект Осман (Hausmann), шляхом перебудови, надав Парижеві вигляд, що у великій мірі зберігся до сьогодні.

Але Париж постійно міняється. З однієї сторони строго зберігаються історичні і культурні надбання, включно з реставруванням архітектурно цікавих будинків. З другої сторони — урбаністи мусять узгляднювати сучасні потреби життя, без порушення характеру столиці. Будують підземні паркінги, збудовано окружний бульвар для улегшення комунікації, створено нові центри продажу харчів (Rungis). Париж зуживає річно: 400.000 тонн м'яса, 700.000 тонн хліба, 1 мільйон тонн картоплі, мільярд літрів вина.

Будують нові торговельні хмародери (Défense, Montparnasse). На місці славної зентралізованої Сорбони створено 13 автономних університетів, так само децентралізовано інші високі школи.

Різні частини Парижу являють центри окремих ділянок продукції чи торгівлі. Напр. видавництва скупчуються навколо Одеону, меблі на вул. Фобур Ст. Антуан, антикварії на вул. Бонапарта і вул. Боесі, урядово-адміністративний центр на вул. Гренель.

Париж є одне з найдорожчих міст світу, дешевший як Токіо, але дорожчий як Нью Йорк.

Немає сезону, щоб відвідувати Париж. Зимою він притягає своїм культурно-мистецьким життям, в серпні порожніє, залишаючи місце туристам, але в травні і вересні-жовтні найкраще по ньому ходити й основно вивчати.

В Парижі важко знайти мешкання при родині, на короткотривалій поїздці, тому слід шукати приміщення в готелях.

Студенти і молоді можуть дістати інформації в :
Auberge de Jeunesse, 3, Blvd Kellermann, Paris 13, ☎ - 588.00.70
Maisons Internationales des Jeunes, 4, Rue Titon, Paris 11, ☎ - 700.99.21.

В близькій околиці Парижа є кемпінги в :

Bois de Boulogne, Allée du Bord de l'Eau, ☎ - 506.14.98
Tremblay, Quai de Polangis, Champigny s/Marne, ☎ - 283.38.24

Інші адреси, що можуть придатись :

AIR-FRANCE, 119, Champs-Élysées, Paris 8, ☎ - 225.70.50

Туристичні інформації — Renseignements de Tourisme
127, Champs-Élysées, Paris 8, ☎ - 720.90.16

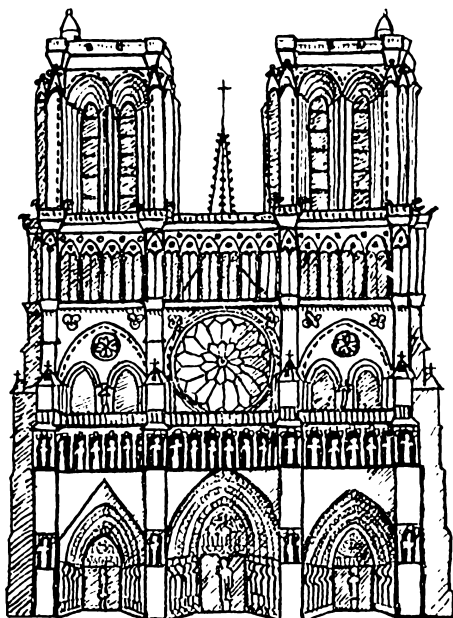
Залізниця : S.N.C.F. ☎ - 522.94.00

Для швидкого огляду Парижа є прогулянки автобусами з поясненнями; інформації можна дістати в готелях і подорожніх бюрох — Agences de voyage.

Крім прогулянок автобусом, можна робити прогулянки кораблями по Сені :

Bateaux-mouches — Pont de l'Alma,
Vedettes Paris-Tour-Eiffel — Pont d'Iéna,
Vedettes du Pont-Neuf — Pont-Neuf.

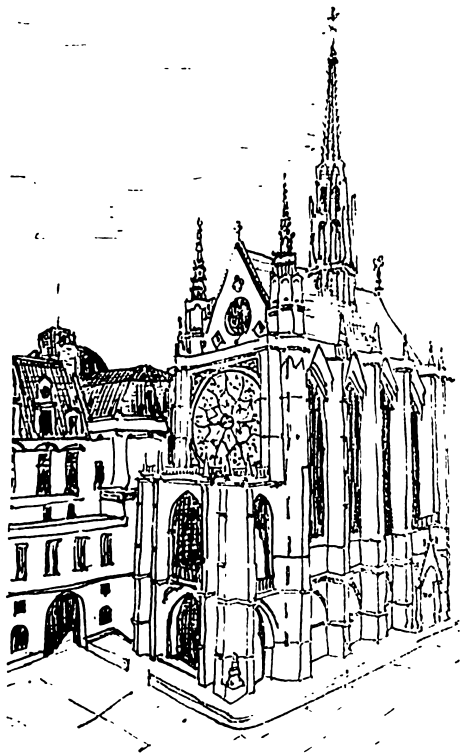
Собор Паризької Богоматері, XII-XIV ст. — Notre-Dame de Paris (métro: Cité) положений на острові ріки Сени, в найстаршому кварталі Парижу. Почали його будувати 1163 р., закінчили 1345 р. У Франції є більші і просторіші катедри, але гармонією і пропорцією, паризький собор найхарактерніший для готичної архітектури *).

З площі перед собором числять віддаль до всіх місцевостей Франції. До собору ведуть три брами, прикрашені статуями. Зверніть увагу на велике кругле вікно-розету над входом. Воно має яких 10 метрів проміру, чудові вітражі з кольорового скла з-перед семи століть, як рівнож дві бічні розетки. Найвища вежа собору досягає 90 метрів. Великий дзвін важить 15 тонн і дзвонить у виймовко важних випадках.

*) Наші заставки представляють славні «хімери», якими оздоблені гзисен Собору.

Сент Шапель, XIII ст. — Sainte Chapelle (métro: Cité) знаходиться в подвір'ї суду (Palais de Justice) і с чудом праці в камені та на кольоровому склі. Каплицю побудував король Людовік Святий 1228 р., щоб в ній зберігати терновий вінок, привезений ним з Константинополя. Вона збудована у двох поверхах, на першому поверсі с вітражі з XIII і XV ст., на другому сцени з Апокаліпси.

Відвідувати можна щоденно від 10. до 12. і від 14. до 17. г.

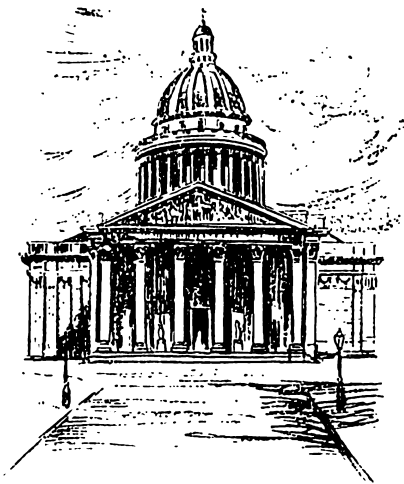

Консьєржері, XIV ст. — Conciergerie (métro: Cité) це частина королівської палати з епохи Капетинів (королівський рід Франції), призначена для варти. Консьєржері — один з кращих зразків архітектури XIV ст. Під час французької революції, Консьєржері була тюрмою. Звідтіля відправляли засуджених на гільотину. Тут в'язнили королеву Марію-Антуанету, Дантона, Сен-Жюста, Робесп'єра.

Сорбона — Sorbonne (métro : St.Michel), паризький університет, належить до найстарших високих шкіл нашої ери (старший за нього тільки Болонський університет в Італії). Побудований 1215 р. З первісного будинку не осталося нічого, а з Сорбони часів кардинала Рішельє (XVII ст.) залишилися тільки каплиця і гріб кардинала.

Теперішній Паризький Університет розміщений у різних частинах Парижу. В Сорбоні залишилися тільки історично-філологічний і фізико-математичний факультети.

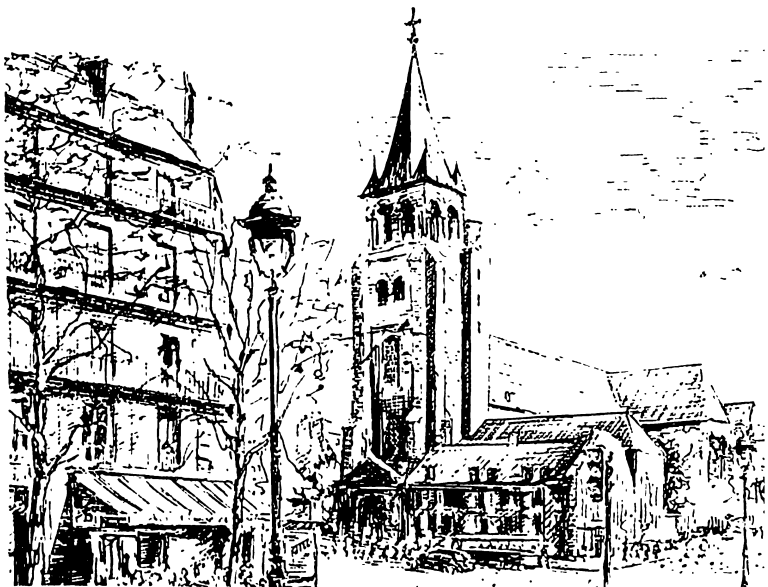
У Латинському кварталі (так називається частина Парижу довкола Сорбони, бо латинська мова була в середневіччі навчальною мовою для студентів, які з'їздилися до Сорбони з усього світу) — слід відзначити Фюрстемберзьку площу, що затримала ще дух старого Парижа. Тут під числом 6, жив видатний французький маляр Делякруа.

Пантеон, XVIII ст. — Panthéon (métro : Luxembourg). На фронтоні читаємо напис : « Великим людям — вдячна Батьківщина ». Збудований при кінці XVIII ст. знаменитим архітектором Суфльо, як храм св. Геновефи, покровительки Парижа, але під час революції, в 1789 р., був перемінений на дім слова. 1885 року, після смерти Віктора Гюго, Пантеон став місцем спочинку заслужених громадян. Тут поховані Вольтер, Жан-Жак Руссо, Віктор Гюго, Гамбетта, Жан Жорес, Еміль Золя, супружжя Кюрі і інші.

Люксембурзька палата, XVIII ст. — Palais du Luxembourg, один з кращих будинків Парижу. До французької революції служив як резиденція королів. Під час революції став в'язницею. Наполеон призначив цю палату на сенат, який працює тут до сьогодні.

За Люксембурзькою палатою знаходиться Люксембурзький город, (Jardin du Luxembourg), улюблене місце проходів для парижан — з гарними квітниками та статуями.

Церква Сен-Жермен-де-Прє, XII ст. — St Germain-des-Près (métro : St Germain-des-Près). Одна з найстарших церков Парижа. Побудована 558 р. згодом знищена норманами, відновлена 990-1021 р., була частиною бенедиктинського аббатства. До сьогодні збереглася церква, побудована при кінці XVI ст.

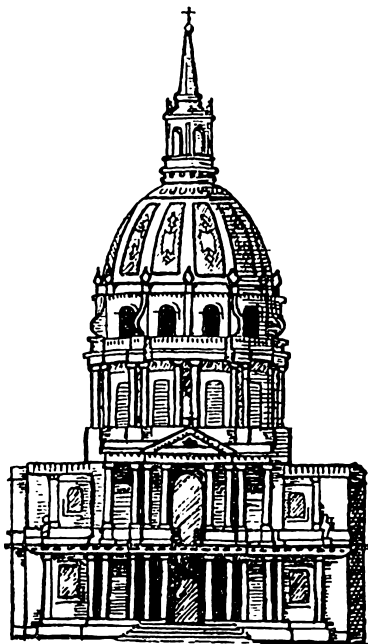
Ця, свого часу тиха, частина Парижа, стала після другої світової війни, з відомими каварнями « Flore », « Deux Magots », « Brasserie Lipp » і інші, місцем зустрічей мистців, постів, філософів.

Театр Одеон — Odéon (métro : Odéon) збудований в неокласичному стилі 1779-82., поблизу Люксембурзького городу. Під час так зв. травневої революції в 1968 р. — місце зустрічі збунтованої молоді.

Напроти театру, під ч. 1., знаходиться каварня « Вольтер », де в XVIII ст. збиралися енциклопедисти.

Цалац ЮНЕСКО, XX ст. — Palais de l'UNESCO (métro : Ségur). Тут приміщується організація для справ науки і культури як відділ ООН. Палац побудований в рр. 1955-1958, с зразком сучасної архітектури.

Дім Інвалідів — Hôtel des Invalides (métro : Invalides) у якому похований Наполеон. Збудований в XVII ст. в неокласичному стилі, військовий музей. Тлінні останки Наполеона перевезено сюди в 1840 р. з острова св. Гелени.

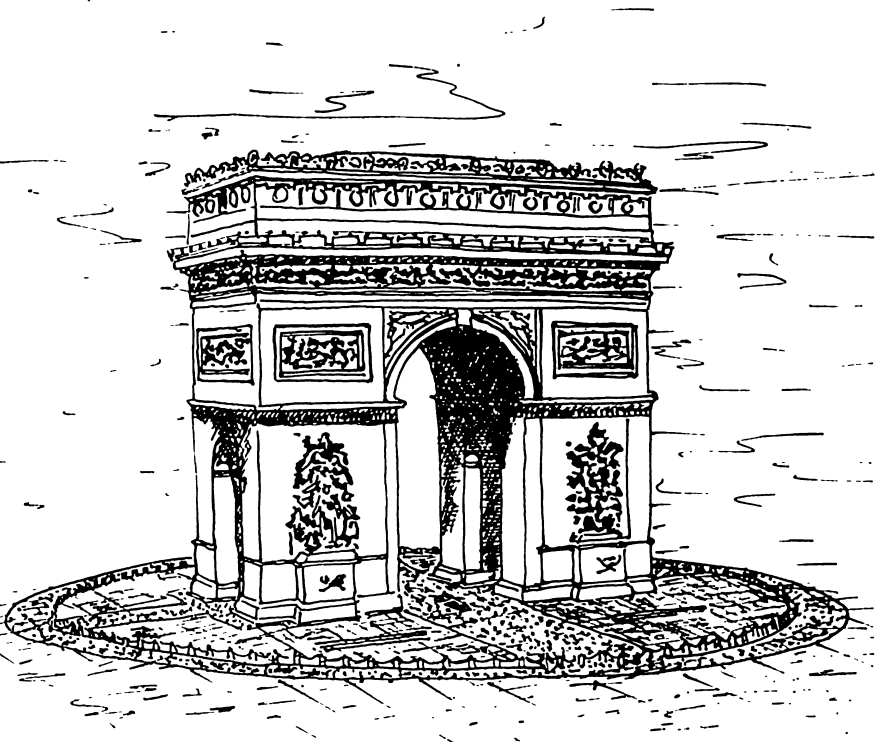

Палац Шайо — Palais de Chaillot (métro : Trocadero), збудований між двома світовими війнами, з прекрасними колонадами і терасою, з якої відкривається вид на вежу Айфля і панораму Парижа. Тут приміщені різні музеї, як і колекція фільмів з усього світу. На початку свого існування, ООН відбувала тут свої засідання, під час яких прийнято Деклярацію Прав Людини.

Вежа Айфля — Tour Eiffel (métro : Bir-Hakeim) збудована 1889 р. з нагоди світової виставки інж. Густавом Айфлем. Висота 320 м. важить 7 тис. тонн. До другого поверху можна йти пішки. Виною їдеться на сам верх.

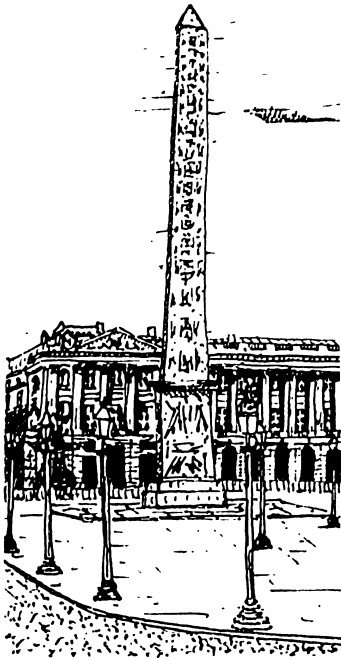
Тріюмфальна Арка — Arc de Triomphe (métro: Etoile) збудована 1806-1836 р. в честь перемог Наполеона. Висота — 50 м., ширина — 45 м. Прикрашена численними барельєфами. Від 1921 р. знаходиться під Аркою могила невідомого воїна, символ погибших воїнів в 1914-1918 р.

Елізейські поля — Champs Elysées. Одна з кращих вулиць чи радше променад Парижа. Простягається від площі Конкорд до Тріюмфальної арки, довжиною 1,9 км. Тут є численні елегантні ресторани, каварні, а також кіна, театри, магазини. Тут відбуваються військові паради.

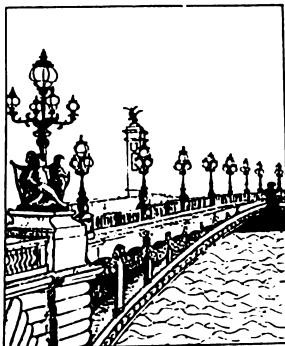
Майже паралельно до Елізейських Піль, пробігає вулиця Фобур Сен-Оноре — Faubourg St Honoré — одна з найелегантніших вулиць Парижу. Тут знайдете найславніші антикварні, мистецькі галереї, найдорожчі крамниці косметиків і моди. При ній міститься Елізейська Палата, резиденція Президента Республіки від 1873 р.

Площа Конкорд — площа Згоди — Place de la Concorde (métro : Concorde), одна з кращих площ Парижа. Під час революції мала назву площі Революції і тут діяла гільотина, що відрубала голову Людовика XVI, Марії Антуанети, і понад тисячі засуджених Конвентом до кари смерті, в тому числі і Робесп'єрові.

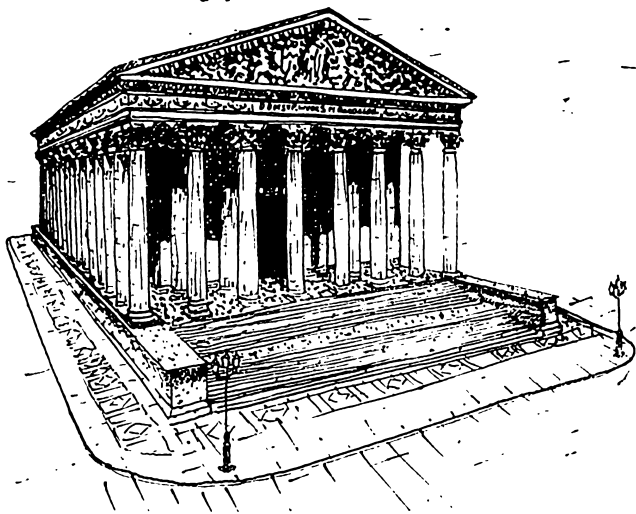

В центрі площі стоїть обеліск, привезений до Франції 1833 р., висотою 23 м. і вагою 220 т. Вкритий гієрогліфами обеліск має 33 століть.

Палац Бурбонів — Palais Bourbon (métro : Chambre des Députés), збудований 1728 р. донькою Людовика XIV і Мадам де Монтеспан. Нині — палата послів, парламент.

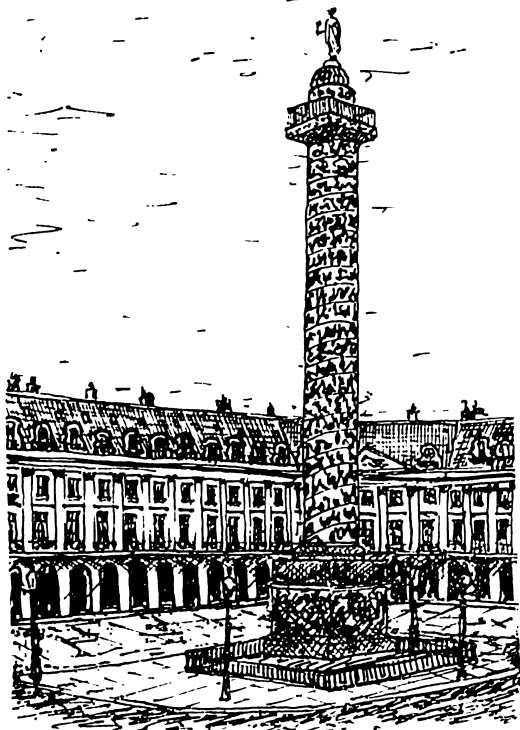

Тюїльрі, XVII ст. — Tuilleries (métro : Tuilleries). З площі Конкорд можна пройти через город Тюїльрі до Лувру. Побудований архітектором Ле Нотр, зберіг свій вид по сьогодні. Перед Лувром стоїть арка Карузель, збудована з доручення Наполеона 1806 р. В городі Лувру рівнож знаходиться «Оранжерея», де приміщений музей французьких імпресіоністів.

Церква Мадлен, XIX ст. — Eglise de la Madeleine (métro : Madeleine), збудована в старогрецькому стилі.

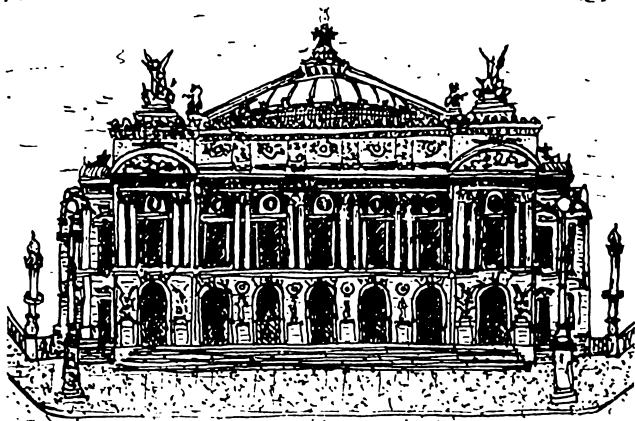
Королівська палата, XVII-XIX ст. — Palais Royal (métro : Palais Royal). Називають її також кардинальською палатою, бо побудував її 1632 р. кардинал Рішельє. Тут жила вдова Людовика XIII з її сином, пізнішим Людовиком XIV. 1836 р. палата згоріла але була відновлена.

Вандомська колона, XIX ст. — La Colonne Vendôme (mètre : Tuilleries) височиною 43,5 м., споруджена з наказу Наполеона. Матеріалом для неї служили гармати захоплені під Австерліцом. Колона прикрашена барельєфами, що представляють перемоги імператора. На вершці колони скульптура Наполеона в одязі Цезаря.

Площа Вандом була збудована у 18. ст., оточена будинками з аркадами. Під ч. 15. знаходиться один із найславніших готелів Парижу — «Ріц»; під чч. 11.-13. — Міністерство справедливості, у фасаді якого 1848 р. вмуровано «метр-мірило»; під ч. 12. помер 1849 р. Шонен.

На площі та на вулиці де ля Пе — Rue de la Paix — що тут починається і йде до Опері, містяться світової слави фірми косметики (Шяпареллі, Ел. Арден) та крамниці діамантових прикрас (Картєс, Ван Клеєф і Арпельс, Бушерон і ін.).

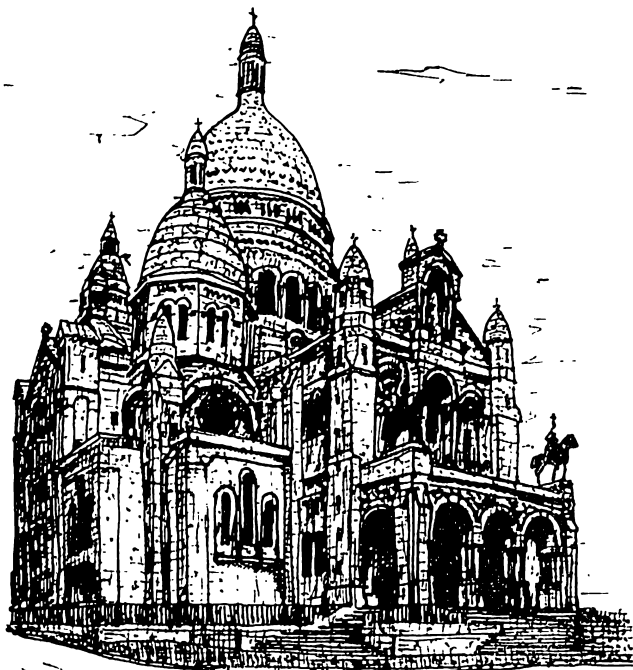
Опера, XIX ст. — Théâtre de l'Opéra (métro : Opéra). Чудовий будинок, збудований за проєктом Ш. Гарньє в рр. 1862-75. Найбільший паризький театр, найбільша сцена, площа — 11 тис. кв. м. На сцені можуть знайти місце 450 акторів. В залі 2.200 місць. В бібліотечці опери зберігаються всі партитури, що були грані в опері від 1669 р. В 1964 р. Шагал намалював новий суфіт опери.

Монмартр, — Montmartre (métro : Abbesses), «Горб мучеників» має свою назву від першого єпископа Парижу св. Дені, замученого разом з іншими християнами в III ст.

В 1871 р. тут впали перші постріли Паризької комуни.

На початку XIX ст. Монмартр став улюбленим місцем малярів, традиційним центром малярства. Тут жили і творили Ренуар, Дега, Утрілло, а згодом, в роках 1900., Пікассо, Ван Донген, Брак. Тут постас кубізм; славна картина «Панни з Авіньйону» (Пікассо).

У південній частині Монмартру містяться численні ресторани, кабаре, що притягають туристів, між ними «Мулен Руж», де часто бував славний маляр Тулюз-Льотрек, який малював для «Мулен Руж» плякати.

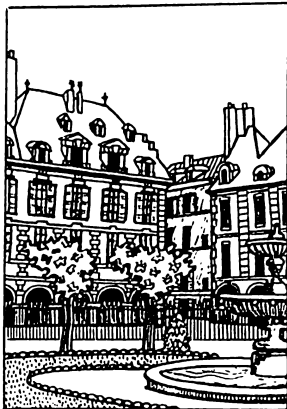
Базіліка Сакре-Кер, XIX ст. — Basilique du Sacré-Cœur (métro : Abbesses). Цю церкву побудовано на вершку Монмартр в рр. 1876-1919 у візантійсько-романському стилі. Звідтіля видно північну частину Парижа.

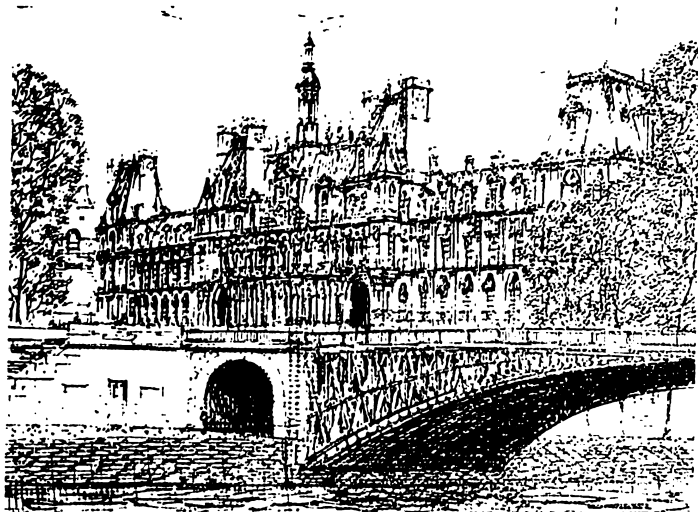
Площа Бастилії, — Place de la Bastille (métro : Bastille). 1382 р. тут збудували кріпость, що згодом стала тюрмою для політичних в'язнів. 14. липня 1789 р. революціонери взяли Бастилію штурмом і знищили її як символ королівської влади. 1840 р. збудовано на цьому місці колону в пам'ять жертв революції. Колона має 52 м. височини, на вершку стоїть ангел свободи.

Квартал Маре, — Marais (métro : St Paul) — III і IV квартал Парижу. В XVI і XVII ст. був це елегантний квартал. Тут можна побачити палац Роган (XII ст.), палац Карнавале (XVI-XIX ст.), де тепер є музей. Останньо в цьому кварталі реставрують чимало старих палаців (закон Мальро з 1962 р.).

Серце цього кварталу становить площа Вогезів — Place des Vosges, що задержала свій характер ще з часів Генриха IV (кінець XVI ст.) В часі від 1607-1612 побудовано довкола площі 38 однакових будинків з аркадами. Це було улюблене місце посидінок. Під числом 6. знаходиться музей Віктора Гюго, де поет жив від 1832 до 1848 р.

Палац архієпископа Сансу, XV ст., — Hôtel de Sens (métro : St Paul). Зразок раннього ренесансу з елементами готики, недалеко від площі Вогезів. Один із старших пам'ятників Парижу.

Ратуша, — Hôtel de Ville (métro Hôtel de Ville). Первісна будова паризької ратуші з XVI ст. згоріла під час Паризької комуни 1871 р. Теперішня ратуша побудована 1874-82 рр. З балкону ратуші було проголошено республіку в 1830, 1848, 1871 рр. Площа перед ратушею називалася до 1830 р. площею Грев — Place de Grève, де до французької революції виконували кари смерті, тортурування, спалення.

23 кілометрів від Парижа знаходиться Версай із знаменитою королівською палатою, декорації якої зроблені знаменитим Ле Бреном, що числиться як один з шедеврів французького мистецтва. Парк проєктований відомим архітектором Ле Нотр. В парку знаходяться Великий і Малий Тріанон.

У Версаю відбулася перша фаза французької революції (травень-жовтень 1789). У Версаю врешті підписаний в 1919 р. мир, після першої світової війни, в «залі дзеркал».

Поминаючи все інше, оглядини версайського палацу дають багато для розуміння історії Франції і французької революції.

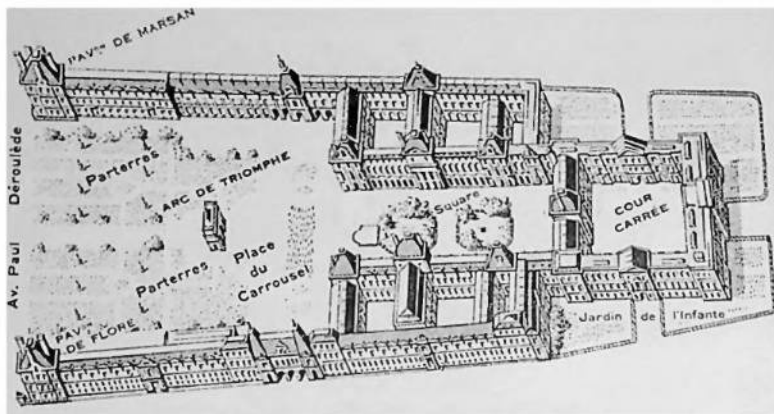
МУЗЕЇ

В Парижі є біля 80 музеїв. Крім цього, біля 120 мистецьких галерій, не вчислюючи біля 30 переходових виставок.

Подасмо кілька визначніших музеїв. Національні музеї, закриті у вівторок, деякі у понеділок.

Лювр — Louvre (métro: Palais Royal, Louvre). Початок сьогоднішнього Лювру сягає 1204 р. Почали його будувати за панування короля Філіпа-Авґуста, як кріпость, що мала обороняти Париж зі заходу. За часів Шарля V в XIV ст. Лювр перебудовано на замок. За часів Франсуа I в 1546 р. палац зазнав першої реконструкції. Дальші переміни і побільшення переведено в Люврі при кінці XVI ст. У XVII ст. Людовик XIV переїхав до Версаю і Лювр був винаймлений аж до часів Наполеона I, а сучасний вид прийняв за Наполеона III.

Не зважаючи на всі переміни протягом довгої історії,

палата зберігас єдність стилю і творить враження компактної цілості. Лювр дуже гарний, якщо дивитись на нього з городу, зокрема весною, коли цвітуть туліпани, подарунок королеви Голляндії.

1701 року, в Люврі примістили музей. Є це один із найславніших та найбагатших музеїв світу, має шість різних відділів. Відділ грецької та римської старовини займає 19 заль. Найкращий експонат в ньому — Венера з Мілосу і Самотраська Перемога. Відділ старовинного Єгипту (7 заль); відділ старовинного Сходу, де зібрано пам'ятки Халдеї, Асирії, Фенікії і старовинної Персії; відділ скульптури — у якому можна оглядати експонати середньовічних майстрів епохи ренесансу і барокко; відділ прикладного мистецтва з кращими зразками емалі, кераміки, меблів, годинників, а в галереї Аполона — дорогоцінності французької корони; відділ малярства, багатий на картини всіх епох і народів. Зокрема варті уваги колекції флямандських, італійських, єспанських і французьких мистців. Особливо цінним є портрет Мони Лізи (Джоконда) Леонарда да Вінчі. На вищому поверсі — ряд заль, присвячених картинам французьких малярів XIX ст. Музей Лювру відкритий щодня від год 10. до 17. крім вівторків.

Музей модерного мистецтва — Musée d'Art Moderne, 11, Ave. Président Wilson (métro: Alma-Marceau, Ієна). Багата колекція переважно мистців XX ст. в більшості французьких.

Музей Гіме — Musée Guimet, 6, Place Ієна, Paris 16. (métro: Ієна). Зберігас пам'ятки мистецтва Китаю, Центр. Азії, Індокитаю, Індонезії, Індії.

Музей Сернуші — Musée Cernuschi, 7, Ave. Vélasquez,

Paris 8, (métro : Villiers). Багаті колекції мистецтва Китаю, Кореї, Японії.

Великий і Малій Палаці — Grand Palais, Petit Palais, Ave. des Champs Elysées. Тут відбуваються різні мистецькі вистави. У Великому Палаці (з входом від авеню Франклін Рузвельт) знаходиться музей винаходів — Palais de la Découverte.

Палац Шайо — Palais de Chaillot, Place du Trocadéro (métro : Trocadéro). Тут приміщені музеї, морський, етнографії, фолкльору, а також музей людини — Musée de l'Homme, в якому зберігаються етнографічні цінності, в тому й дещо з українського народного мистецтва.

Музей Карнавале — Musée Carnavalet, 23, Rue de Sévigné, Paris 3, (métro : St Paul). Тут зібрано все, що стосується історії Парижа і революції 1789 р.

Музей Гревен — Musée Grévin, 10 Blvd Montmartre (métro : Richelieu-Drouot). Це музей воскових фігур.

Музей Клюні — Musée de Cluny, 6, Place Painlevé, Paris 5. (métro : Odéon, St Michel), названий також Термами Юліяна Thermes de Julien. Є це середньовічна секція Лювру.

Музей Коньяк-Жей — Musée Cognac-Jay, 25, Blvd des Capucines (métro : Opéra) присвячений виключно мистецтву XVIII ст. (образи, меблі, тощо).

Музей Родена — Musée Rodin, 77, Rue de Varenne, Paris 7, (métro : Varenne). Зберігає скульптури знаменитого майстра та його учнів. Тут відбулась в 1969 р. ретроспективна виставка Архипенка.

Павільйон « Же де Пом » — Jeu de Paume (métro : Concorde). Збірка образів і скульптур французьких імпресіоністів.

Військовий музей — Hôtel des Invalides.

Париж славився багатограним театральним життям. В Парижі є біля 70 театрів і біля 670 заль кіно-театрів. Ціни в театрах досить високі і переважно слід наперед за купувати місця. Світову славу мають паризькі театри: Опера і Французька Комедія. Не меншою славою втішаються також паризькі варієте. Найвідоміші з них (принаймні один варто відвідати) Лідо, Фолі Бержер, Казіно де Парі, Майоль, Мулен Руж, а з відоміших музик-голів назвемо — Олімпія, Бобіно.

ПАРИЗЬКІ КАВАРНІ

Мабуть в жодному місті світа немає стільки каварень як у Парижі. Їх тисячі, ледве чи знайдете вулицю без каварні, їх популярно звать «бістро». В них можна напитись кави, але також дістати цілий ряд інших напиків. Ціни залежать не тільки від напиків, а також від того, у якому кварталі каварня знаходиться, та від класи цих «кафе».

РЕСТОРАНИ, ФРАНЦУЗЬКА КУХНЯ.

Французька кухня славиться як одна з кращих у світі. Проте не завжди можна потрапити на добру, навіть дуже дорого заплативши. Французька кухня є своєрідним мистецтвом, що йому в цілості слід підкоритись і його респектувати, з напінками включно. Вона розвивалася на французькому ґрунті й в підсонні, тому в добрих ресторанах слід піддастись сугестіям господаря, як що до їжі так і напінків, не знаючи їх.

Часто не тільки якість кухні відіграє певну роль, але також кляса ресторану, обслуга, оточення. Їх є ціла гама, від самообслугових (сельф-сервіс) до славного «Максімс». Для відзначення якості, а також цін ресторанів, видають в Парижі щорічно «ґіди» (провідники : Мішлен, Клебер-Кольомб).

Ресторани й готелі позначені зірками від одної до п'ять, що відповідає певній клясі і цінам.

Є надто багато славних ресторанів чи каварень, щоб пробувати їх вказувати, назвемо тільки один «Прокоп», 13, Rue de l'Ancienne-Comédie. Кафе Прокоп, сьогодні ресторан, заложено сїціліянцем, що називався Прокоп, у 1685 році, перший в Парижі. Його відвідували Вольтер, Дідро, Жан-Жак Руссо, Робесп'єр, Таллейран, Бонапарт, Мара, Дантон, а пізніше Мюссе, Гамбета, Верлен, Гередія і інші.

Державний Інститут Східніх Мов і Цивілізації (перед тим, Державна Школа Живих Східніх Мов) при Новій Сорбоні, 2, рю де Ліль, 75007 — Париж

Заснована Кольбером 1669 р. як «Школа мов», перетворена 1795 р. в спеціальну Школу Живих Східніх Мов, а в 1971 р. в Державний Інститут Східніх Мов і Цивілізації.

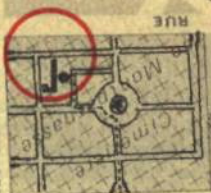
Першими мовами, що вивчали в цій Школі, були арабська, турецька, мова Кримських татар. Слов'янські мови впроваджені шойно з 1871 р. (сербську й болгарську). Наймолодшою слов'янською мовою в цьому інституті є українська, яку почав викладати проф. Ілько Борщак з 9. січня 1939 р. До 18. вересня 1952 р. українська мова була допущена, як «вільний виклад», коли міністерство освіти урядовою постановою затвердило українську мову, як офіційну.

Професорами української мови поруч І. Борщака була Марія Шерер, і згодом Еміль Крюба. Викладачами й асистентами : О. Савчин, А. Жуковський і О. Мандзюк.

Навчання української мови триває три роки. Крім мови, викладається українська література, географія й історія України. Після закінчення трирічних студій, студент отримує диплом Інституту з 15 Кредитів (вартісневих одиниць).

Адреса Інституту :

Institut National des Langues et Civilisations Orientales
2, Rue de Lille, 75007 — Paris

УКРАЇНСЬКИЙ ПАРИЖ

В Парижі немає багато українських пам'яток, хоч тут жили і творили українці. В мин. столітті жила тут малярка Марія Башкірцева, (посмертно виданно її «Щоденник»). Незабутнім в Парижі залишився славний наш скульптор О. Архипенко. Найбільш відомі в мистецьких колах Парижу українські малярі О. Грищенко, В. Хмелюк.

Трагічно загинув в Парижі Симон Петлюра, який впав жертвою советського агента Шварцбарда 25. травня 1925 р. на рю Расін (В). Помер у шпиталі Шаріте, теперішня українська католицька церква Св. Володимира Великого (А); похований на цвинтарі Монпарнас (Г). (див. плян ст. 30). На іншому паризькому цвинтарі спочивають Митрополит УАПЦ Полікарп, а також ген. Омелянович-Павленко, (Кладовище Пер-Ляшез — Père-Lachaise).

В Парижі є дві українські церкви. Українська католицька церква, Катедра Св. Володимира Великого, 186 Blvd St Germain, Paris 6, ☎ - 548.48.65. (métro : St Germain-des-Prés), і українська православна церква Св. Симона, 6, Rue de Palestine, Paris 19. ☎ - 205.93.62 (métro : Jourdain).

В будинку, у якому приміщена церква УАПЦ, знаходиться Бібліотека ім. Симона Петлюри з цінною книгозбірнею та рідкими сьогодні газетними матеріалами.

Завдяки старанням української громади в Парижі, гордець при катедрі Св. Володимира названо іменем Тараса Шевченка — Square Tarass Chevtchenko.

З-поміж українських інституцій назв'ям Видавництво, що видає «Українське Слово» (Б), закладене 1933 р., має свою власну друкарню, 3, Rue du Sabot, Paris 6. ☎ - 548.09.05. (métro : St Germain-des-Prés).

Париж є осідком цілого ряду українських організацій, але жодна з них не має своєї власної домовки, бюро чи урядових годин.

- А. Українська католицька церква
- Б. Українське Слово
- В. Рю Расін
- Г. Могила Головного Отамана Симона Петлюри (2ème Section, 11 Division)
- Г. Відблиск, (див. стор. 40).

Немас в Парижі також жодного клубу, де українці зустрічалися б, як теж немає ні одного українського ресторану, який репрезентував би українську кухню, як це роблять інші численні чужонаціональні групи — орієнтальні, африканські, китайські, європейських країн тощо. Немає також української каварні.

20 км. від Парижа знаходиться осередок української науки. Наукове Товариство ім. Шевченка, Редакція Енциклопедії Українознавства, КоДУС, 29, Rue des Bauves, 95200 — Sarcelles, ☎ - 990.05.82.

Яких 50 км. від Парижа, в Санлісі — Senlis, існує і досі церква, збудована французькою королевою Анною Ярославною, донькою Ярослава Мудрого.

В Тулузі побудовано заходами української громади і при допомозі української еміграції — пам'ятник Тарасові Шевченкові.

УКРАЇНЬКА ПРАВОСЛАВНА АВТОКЕФАЛЬНА ЦЕРКВА У ФРАНЦІЇ

Від лютого 1924 року, почали прибувати з Польщі до Франції на працю бувші воїни Армії Української Народної Республіки. На кінець 1924 року їх начислювалось у Франції до 1500 осіб. 1.-2. січня 1925 року в Парижі відбувся з'їзд усіх українських організацій у Франції, що створив центральну організацію під назвою: Союз Українських Еміграційних Організацій у Франції. Так на самому з'їзді, як і пізніше, в тязгу праці центральної організації, порушувалося справу духовної опіки над українськими емігрантами. В листопаді 1925 року, на запрошення з Франції, приїхав сюди о. Гречишкін, що був досі настоятелем одної з православних парафій на Закарпатті.

Отець Гречишкін обслуговував усіх українців у Франції. На прохання українських організацій, Архиепископ Іоан Теодорович, тодішній зверхник УАПЦ в Америці й Канаді, прийняв о. Гречишкіна під свою юрисдикцію. На прохання представника УАПЦ на Західню Європу, проф. Євгена Бачинського в Женеві, Єпископ Старокатолицької Церкви у Франції передав у розпорядження українців Старокатолицьку церкву при бульварі Огюст Блянкі, в якій відбувалися Служби Божі до 1946 року.

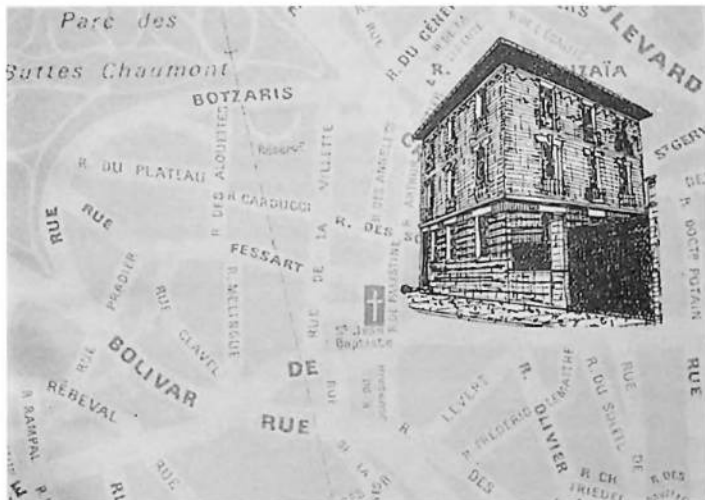
От. Гречишкін перебував у Франції до 1933 року, коли то він виїхав до своєї родини до Бесарабії й більше не повернувся. В 1934 році, на прохання українців у Франції, Митрополит Діонісій, зверхник Автокефальної Православної Церкви в

в Польщі, виделегував до Франції о. прот. Іларіона Бріндзана, що обслуговував українців до своєї смерті в 1946 році.

Від листопада 1946 року до своєї смерті на початку 1948 року, обслуговував Паризьку парафію о. Кирило Шинський.

В кінці 1946 року, прибув до Парижу Владика Метислав і був тут до половини 1947 року.

На початку 1948 року, Митрополит УАПЦ Полікарп при-слав до Франції о. Протопресвітера Володимира Вишневського та о. Олександра Новицького (пізнішого Єпископа Олександра). От. В. Вишневський був настоятелем Паризької Парафії УАПЦ та Адміністратором УАПЦ на Францію й Іспанію, а о. О. Новицький, до свого виїзду до Канади, обслуговував українців на провінції. В тому ж часі, до східньої Франції прибув о. прот. Терентій Гаврик, що обслуговував там православні осередки до своєї смерті в 1967 році.

В 1951 році прибув до Франції Митрополит Полікарп, що мав свій осінок в Ольне-су-Буа під Парижем, і перебував тут до своєї смерті в 1953 році. Під час перебування у Франції Митрополита Полікарпа були висвячені в сан дякона о. Мацак, і в сан ієродіякона, а пізніше ієроманаха, о. Нетреба. Зі свого боку, о. прот. Вишневський підготував до священнослужіння пп. Михайла Єремєєва, Стефана Червонецького, Петра Попеля та Євграфа Омельченка, що були висвячені між 1957 (о. Михайло Єремєїв) і 1962 роком (о. Євграф Омельченко).

Після передчасної смерті о. прот. Вишневського в липні 1961 року, Паризьку парафію обслуговував о. Михайло Єре-

міїв, піднесений до гідності протоієрея, а після його занедужання в листопаді 1967 року, — о. Євграф Омельченко, що отримав сан протоієрея в 1970 році. От. Михайло Єремійв помер ще в молодому віці, в січні 1971 року.

Від часу до часу, в храмі УАПЦ в Парижі відправляли Служби Божі білоруські священники, а також румунський священник о. прот. Григорій Бригзеу (в українській мові).

При Паризькій парафії в повоснному часі були також два дякони: о. Чертенко і о. Мацак, що померли в 1959 і 1960 рр.

Богослуження відбувалися завжди з участю хору. Хором диригували до війни п. Чехівський, пані Гораїн, п. Солонар і п. Ковальський, а по війні — п. Кирило Миколайчук до своєї смерти в 1960 році, а після його смерті — п. Г. Безносюк, потім — пані-матка Вишневська, знов п. Безносюк, і останньо провадить хор п. О. Самчук.

Українські православні Служби Божі відбувались у Парижі щонеділі й у великі свята в рр. 1947-1960 у церкві при вул. 5 Ганье Гі (Париж 20), купленій на власність у 1955 році, а від вересня 1969 року — у власній церкві при вул. 6, рю де Палестін (Париж 19). Для придбання церкви створено в 1953 році під головуванням п. Петра Плевака — Будівельний Комітет, що діяв до 1970 року та зібрав фонди спочатку на закуп на власність церкви при вул. Ганье Гі, а пізніше теперішнього будинку при вул. Палестін, в котрому, крім церкви, знайшла місце, на правах співвласника, Бібліотека ім. С. Петлюри. В 1964 році створено також при церкві, теж під головуванням п. Петра Плевака, Братство Св. Симона, що є формальним власником церковного будинку.

Крім Парижу, власну церкву має Парафія у Везін-Шалеті. В Ліоні й Греноблі о. прот. Червонецький зі своїми вірними спорудили православні каплиці в приміщеннях Католицької Церкви.

На теперішній час, у Франції є чотири православних священники: о. прот. Євграф Омельченко є настоятелем Паризької парафії; о. прот. Борис Хайневський обслуговує Схід Франції, Бельгію і Везін-Шалет; о. прот. Степан Червонецький — Ліон і Гренобль, о. прот. Петро Попель — Сошо й інші осередки.

Під формальним оглядом, Паризька парафія є статутовою організацією, зареєстрованою в 1946 році, на чолі якої стоїть Парафіяльна Рада, обираєна Загальними Зборами Парафіян, що відас всіми фінансовими й адміністративними справами Парафії, лишаючи настоятелві, що входить в уряду в склад Парафіяльної Ради, душпастирські обов'язки.

Статутовою організацією є також парафія у Везін-Шалеті.

Кількість православних українців, що різко зменшилася в 1950-их роках через численні виїзди до Америки й Канади, далі постійно маліє внаслідок вимирання старших і брак поповнення молодими. В сучасну пору, кількість усіх право-

славних українців у Франції є нижча від 1000 душ, а з них лише менше половини охоплені церковною організацією та підтримують церкву морально й матеріально. Приблизно третя частина з них мешкає в паризькому районі, на терені діяння Паризької парафії УАПЦ.

У повосинному часі зверхниками УАПЦ були: до 1953 року — Митрополит Полікарп; від 1953 до 1969 року — Митрополит Ніканор, з осідком у Карльсрує (Німеччина), і від вересня 1969 року — Митрополит Мстислав (Бавид Брук, ЗСА), що від 1972 року є також зверхником Української Православної Церкви в ЗСА.

Адміністратором УАПЦ на Францію був у 1948-1960 рр. о. прот. Володимир Вишневський; в 1960-1967 рр. — о. прот. Сергій Молчанівський (з осідком у Лондоні), і від 1968 р. до своєї передчасної смерті в червні 1972 року — о. прот. Іван Бачинський з осідком у Брюсселі.

За повосинні роки Українська Автокефальна Православна Церква у Франції понесла дуже великі втрати через передчасну смерть численних священнослужителів, співаків та відданих церковній справі громадян.

УКРАЇНЬКА КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА У ФРАНЦІЇ

Для численної політичної, а ще численнішої робітничої еміграції українців греко-католиків створено в Парижі в 1937 р. релігійну Місію. Вона однак була до 1942 р. без духовного осередку і навіть на відправу Богослужб мусіла послуговуватися місцевими французькими каплицями.

Від Різдва 1942 р. існує в Парижі окрема українська церква Св. Володимира Великого. Міститься вона в самому центрі міста, на розі бульвару Ст. Жермен (ч. 186) і вулиці де Сен-Пер (ч. 51), відгороджена від самого бульвару площею, а радше городчиком, що від 1969 р. носить назву Скверу Тараса Шевченка.

За дослідями археологів, ця церква — одна з найдавніших церков в Парижі. Її початки (під назвою церкви Св. Петра) сягають половини XIII століття (часу, коли до іншого міста

Франції — Ліону — український король Данило вислав єпископа Петра Акеровича, як свого делегата на Собор у 1245 р.). По різних змінах продовж довгої історії, з початком XVII століття, Марія де Медічі передала церкву Св. Петра Чиніві Божих Братів Св. Івана. Побіч церкви, Брати побудували зразковий — на ті часи — шпиталь під назвою «Шаріте» (Милосердя). З нього розвинувся згодом теперішній факультет медицини. Церква згодом стала частиною шпиталю, що бачила смерть Головного Отамана Симона Петлюри. Його важко раненого, перевезено сюди 25. травня 1926 р., бо це була найближча від місця атентату лікарня, і тут він помер.

Від 1946 р., духове життя українців греко-католиків проходило під проводом Преосвященного Кир Івана Бучка, Апостольського Візитатора, що мав у Франції свій окремий Генеральний Вікаріят і 2 десятки священників. З того також часу датуються заснування Української Малої Семінарії в Люрі коло Орлеану, що на її посвяченні був особисто приявний майбутній Папа Римський Іван XXIII (29. червня 1952 р.). Провід Малої Семінарії, що її в 1956 р. перенесено до Риму, передав Преосв. Бучко Чиніві Отців Салезіянців.

В 1961 р. Апостольська Столиця заснувала окремий Ап. Екзархат для українців-католиків у Франції, а його провід поручила Преосвященному Кир Володимирові Маланчукові ЧНІ. Від того часу він дбає про духову опіку своїх вірних, при співпраці 12 священників, що як душпастирі обслуговують майже всю територію розлогої Франції. (Адресар священства — на іншому місці).

Від 1961 р. церква Св. Володимира стала Катедральним Храмом Апостольського Екзарха. Обладнана на східній лад, з новим стилевим іконостасом, вона є місцем обов'язкових відвідин всіх українців, що бувають у Парижі. Світські й духовні, знавці історії й мистецтва, між ними багато чужих, приходять її оглянути. Бували й різні достойники, між ними наймаркантнішим був Блаженніший Верховний Архiepіскоп Кардинал Йосиф Сліпий, що в липні 1970 р. звідсіля почав свою Архiepіcтepcькy подорож до всіх важніших міст-центрів українського поселення у Франції.

НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА В ЕВРОПІ

SOCIÉTÉ SCIENTIFIQUE ŠEVČENKO

29, Rue des Bauves

95200 — Sarcelles (France)

☎ - 990 05 82

Засноване 1873 р. у Львові, після 2. світової війни відновлене 1947 р. у Мюнхені.

НТШ у Європі, зареєстроване 1952 р. у Франції, є складовою частиною об'єднання чотирьох братніх Товариств у ЗСА, Канаді, Австралії та Європі із спільною Головною Радою, її Президією, науковими Секціями та серіями видань.

НТШ у Європі відоме із видання серії Енциклопедії Українознавства, з яких вийшла вже перша частина — тематично-підручникова — по-українськи, і згодом — після поширення — по-англійськи. Видається українська версія газетової (словникової) частини, що її досі з'явилося 6 томів, а два останні томи вийдуть в найближчих роках.

Доїзд із Парижа з кінцевої станції підземки Porte de la Chapelle, автобусом 268 А — до Sarcelles, Place du 11 Novembre — або поїздом із Північного двірця (Gare du Nord).

УКРАЇНСЬКА БІБЛІОТЕКА ім. СИМОНА ПЕТЛЮРИ
в ПАРИЖІ

BIBLIOTHEQUE UKRAINIENNE SIMON PETLURA à PARIS
6, Rue de Palestine, 75019 — Paris (France) ☎ - 202 29 56

Після вбивства Головного Отамана Симона Петлюри, на міжорганізаційних зборах представників усіх українських організацій у Франції, 13. червня 1926 р. обрано Комітет для вшанування пам'яті Симона Петлюри у Франції.

19. червня 1926 р. Комітет ухвалив :

« Для достойного вшанування пам'яті Покійного, закласти Музей і Бібліотеку ім. Симона Петлюри у Франції ».

Офіційне відкриття Бібліотеки-Музею відбулося 26. травня 1929 р.

Першим Головою Ради Б-ки став Прем'єр-Міністр Уряду УНР — Вячеслав Прокопович. Бібліотекарем — Іван Рудичев.

Мета Б-ки : сприяти вивченню України, зокрема в ділянці Української Державности ХХ століття та дослідям духової спадщини свого Патрона — Симона Петлюри.

Завдання Б-ки :

1. Створити й утримувати бібліотеку, читальні, студійні кабінети для дослідження українознавства.

2. Збирати колекцію пам'яток і предметів, зв'язаних з особою Головного Отамана Симона Петлюри, що творить при бібліотеці Музей імені Симона Петлюри. (Музей ім. С. Петлюри буде, коли Україна стане вільною і незалежною державою, перенесений у Київ, щоб там утворити « Окремий відділ пам'яті Симона Петлюри » в Національному Музею України).

3. Улаштовувати курси і виклади з різних українознавчих дисциплін.

4. Видавати твори з ділянки українознавства.

5. Сприяти дослідям і розшукам в архівах та бібліотеках для висвітлення відносин між Україною і Францією.

6. Перекладати з французької на українську та з української на французьку мову наукові, суспільно-політичні, літературні твори та шкільні підручники.

7. Видавати свій Бюлетень та неперіодичні видання.

8. Опікуватися могилою Головного Отамана Симона Петлюри в Парижі.

9. Організувати й координувати діяльність своїх Представництв або Уповноважених у країнах і осередках поселення українців.

Перед 2. світовою війною, Б-ка мала коло 20.000 книжок, велику кількість архівного матеріалу й багато комплектів періодики, 5 своїх філій у Франції, які мали 5.000 книжок та Музей ім. Симона Петлюри.

21-22. січня 1941 р. німецька влада Бібліотеку конфіскувала, вивезла й знищила. В 1946 році Бібліотека відновилася при 52 книжках.

За німецьке відшкодування і допомогу українського громадянства Б-ка набула у власність приміщення: велика зала-читальна, кімната-Музей ім. С. Петлюри, дві кімнати-книгозбірня, дві кімнати для періодики, кімната-архів для важливішої документації, робочий кабінет, кімната для поточних справ. У новому приміщенню Б-ка офіційно була відкрита 27. травня 1971 р.

На 1972 р. мала понад 12.000 книжок, архівні й музейні матеріали та велику кількість періодики (зокрема з-перед 2. світової війни). Утворено центр документації з україністики, в якому збираються відомості з бібліотек Франції про різномовні праці, які торкаються України. Вже зібрано понад 27.000 карток (праця у цій галузі продовжується).

Бібліотека є зареєстрована у Французькому Міністерстві Освіти, має свій умовний знак — 6220 в Національній Бібліотеці й фігурує в репертуарі бібліотек і документаційних установ Франції.

Б-ка відкрита щодня від 14. до 18. год., в суботу від 9. до 18 год., а в неділю від 12. до 13. год.

Книжки видаються під грошову безпеку — 10.00 фр. Раритети й рукописи не видаються, ними можна користуватися лише в Б-ці. Місячна абонементна платня — 10.00 фр., незалежно від кількості книжок. На провінцію книжки висилаються поштою на рахунок абонента. За кожне зіпсуття книжки абонент платить повну вартість книжки, яка лишається власністю Б-ки. Книги для науково-літературної праці для вчених і чужинців можуть видаватися без безпеки й безкоштовно за рекомендацією члена Ради.

З НАГОДИ 40-літнього ЮВІЛЕЮ « УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА » прошу прийняти мій скромний дар в сумі 300.00 фр. на розвій і підтримку праці, яку «Українське Слово» ретельно провадить довгими роками.

Хай цей дар буде прийнятий у пам'ять Олекси Бойкова, довголітнього Редактора «Українського Слова», якого я знав і поважав.

Ліля і Олекса Грищенко

О. Грищенко і О. Архипенко

ВІДБЛИСК — REFLETS (Г)

Вирсти Темістокль і Уляна — мають ательє в одному із відомих монпарнаських малярських старих острівців, який є творчою гаванню для численних мистців.

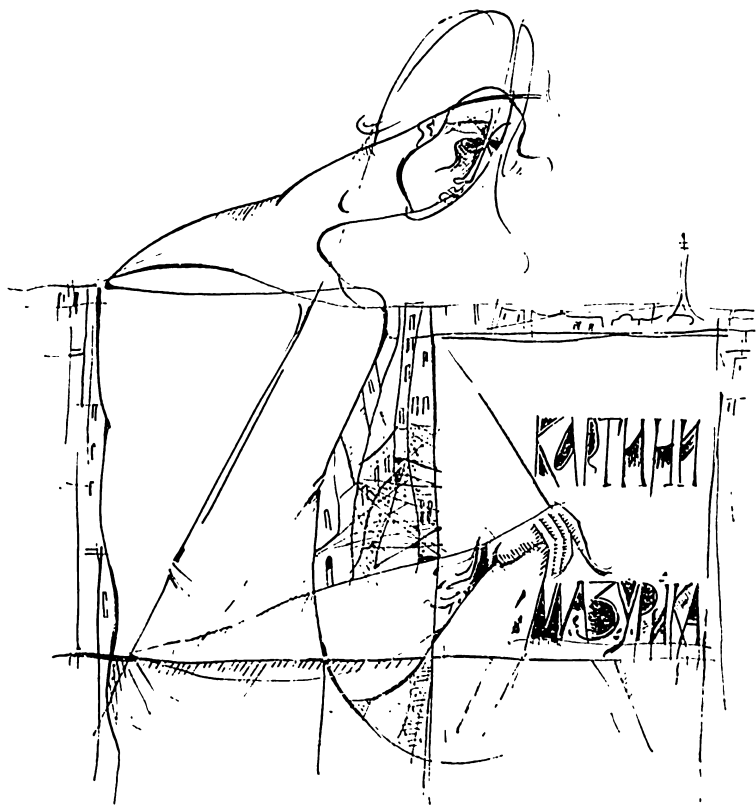
Невелике простором, воно є постійним місцем зустрічей і зв'язків; тут теж схрецьуються ідеї, напрямки, тенденції. Артисти, малярі і скульптори, письменники, поети і журналісти, мають можливість нав'язати контакти з французькими й міжнародними колегами по професії.

103, Rue de Vaugirard
☎ - 222.67.14

75006 — Paris
métro : Montparnasse

О. Грищенко : Вулиця в Кань-над-Морем, аквареля.

ПЕЙЗАЖИ — УКРАЇНСЬКІ ІКОНИ — ПОРТРЕТИ
Дрібні мист. форми — модерні гравюри

ОМЕЛЯНА МАЗУРИКА

В галереї «СІМАЙСЕ ДЕ ПАРИС» (tableaux modernes)
72, Blvd Raspail, Paris VI. (métro : St Placide)
Від год. 15. до 19.30., крім неділь і понеділків

В ательє мистця :

39, Rue Servan, Paris XI. (métro St Maur)

ФРАНЦІЯ — FRANCE

Простір 551,6 тис. кв. клм., населення : 50 міл.; столиця : Париж. Прийнято числити біля 25.000 українців, вчислюючи вже тут народжених та натуралізованих (тих, що прийняли французьке горожанство). Найдавнішим з відомих українців, що знайшли притулок у Франції, був Григор Орлик, син Пилипа Орлика, що покинув батьківщину після бою під Полтавою. Масовою стала українська еміграція — політична після першої світової війни, зложена з діячів Української Революції, з Головним Отаманом С. Петлюрою на чолі, і бувших вояків Армії УНР. Згодом починається масовий приплив заробітчанської людности з західної України. Третя хвиля складалася з втікачів, що прибули до Франції після другої світової війни.

У Франції є українські інституції і числені організації різного характеру, що творять одне репрезентаційне і координуюче тіло : Український Центральний Громадський Комітет у Франції (УЦГКФ)

Comité Central des Organisations Ukrainiennes en France
186, Blvd. St Germain, 75006 — Paris

З відоміших організацій згадуємо : Українське Академічне Товариство, Союз Українок у Франції, Українська Національна Єдність у Франції

Alliance Nationale Ukrainienne en France,
3, Rue du Sabot, 75006 — Paris

Товариство бувших Вояків Армії УНР, Організація Українців у Франції, дві молодечі організації : Організація Української Молоді у Франції

Les Jeunes Amis de l'Ukraine
3, Rue du Sabot, 75006 — Paris

і СУМ.

Жодна з організацій не має власної домівки.

АДРЕСИ УАПЦЕРКВИ :

Prêtre Eugraphe Omeltchenko
6, Rue de Palestine, 75019 — Paris ☎ - 205. 93.62

Prêtre Boris Chainevski
Route de Gare, 57 — Racrange

Prêtre P. Popel
63, Av. Lacassagne, 69003 — Lyon

Prêtre Stephan Tcherwonetzky
17, Rue Sidi-Brahim, 38100 — Grenoble

Парафія Української Автокефальної Православної Церкви
Св. Апостола Андрія Первозваного у Везін-Шалеті
16, Rue Gaston-Jaillon, 45120 — Vesines-Chalette

АДРЕСИ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ У ФРАНЦІЇ

Mgr. V. Malanchuk, CSsR, D.D. évêque, exarch apostolique pour
les ukrainiens en France
186, Blvd St Germain 75006 — Paris ☎ - 548. 48.65
Résidence : 27, Av. Foch, 94300 — Vincennes ☎ - 328. 42.39

Mgr M. Wasylyk, Dr Vicaire Général
186, Blvd St Germain 75006 — Paris ☎ - 548. 48.65

Mgr M. Lewenetz, Chancelier
186, Blvd St Germain 75006 — Paris ☎ - 548. 48.65

J. Andryichyn
30, Rue Geoffroy L'Asnier 75006 — Paris

Bachynsky J.
62, Rue Labrouste 75015 — Paris

I. Bojchuk
2, Allée Cesar Frank 51100 — Reims

H. Brezden
Presbytère A. Semoy 45000 — Orléans

N. Buczko
12, Rue du Moulin à Corquilleroy, 45120 — Chalette s/Loing

M. Dlubak
27, Rue Jeanne d'Arc 68400 — Riedersheim

P. Kohut
Foyer Ukrainien à Mackwiller 67430 — Diemeringen

I. Luzeckyj
« Foyer des Jeunes Ouvriers »
7, Rue de L'Abbé Risse 57000 — Metz

Z. Narozniak
3, Rue Pharaon de Winter, 59000 — Lille

J. Prokopiw
2, Rue des Crignons 80000 — Amiens

W. Pryjma
42, Av. E. Billières 31300 — Toulouse

J. Salewycz
68, Rue Eugène Pons 69004 — Lyon

Sœurs Servantes de l'Immaculée Conception
10, Rue Ernest Lacoste 75012 — Paris ☎ 344. 58.99

УКРАЇНСЬКА ПРЕСА У ФРАНЦІЇ

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ БІБЛІОТЕКИ ІМ. СИМОНА
ПЕТЛЮРИ В ПАРИЖІ. Неперіодичне видання.
Bibliothèque Ukrainienne Simon Petlura à Paris
6, Rue de Palestine, 75019 — Paris ☎ - 205. 93.62

СЛІДАМИ МАЛОЇ СВЯТОЇ. Двомісячник релігійного життя з
додатком для членів товариства «Вервиця Дітей».
Sur les Traces de la Petite Sainte,
2, Rue des Crignons, 80000 — Amiens

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО. Тижневик, заснований 1933 р. Видає
Перша Українська Друкарня у Франції. Редагус колегія.
La Parole Ukrainienne,
3, Rue du Sabot, 75006 — Paris, ☎ - 548. 09.05

ECHANGES (у французькій мові). Une réalisation de l'Asso-
ciation Franco-Ukrainienne.
26 Villa Auguste Blanqui 75013 — Paris

L'EST EUROPEEN (у французькій мові). Edité par l'Union des
Ukrainiens en France. B.P. 351-75423 Paris Cedex 09

ПЕРША УКРАЇНСЬКА ДРУКАРНЯ У ФРАНЦІЇ

*виконує праці в українській та інших мовах
найскладніші,*

багатокольорові,

нацкові,

мистецькі

каталоги, книжки, журнали і менші праці

У якій країні Ви б не перебували, не вагайтесь звертатися
до нашої висококваліфікованої Друкарні на адресу :

P.I.U.F.

3, Rue du Sabot. 75006 — Paris ☎ - 548.09.05

Поштовеkonto : C.C.P. Paris 2069-78

Банковеkonto : The Royal Bank of Canada (France)

3, Rue Scribe, 75009 — Paris

число konta : 202.215

INTERNATIONAL ORCHESTRE TZIGANE

Тарас Горішний та його оркестра скрипок для бенкетів,
коктейлів, великих забав й весіль.

Музика українська та народів Центральної Європи

Tarass HORISZNY

5, Rue du Cherche-Midi

75006 — Paris

☎ - 548. 50.88

УКРАЇНСЬКИЙ БАЛЕТ «АРКАН»

Ballet Ukrainien « А R K A N »

Michel KAMIANECKI

32, Rue Camille Flammarion 77000 — Melun ☎ - 437. 80.22

Т. ВИРСТА
WIRSTA artiste-peintre
103, Rue de Vaugirard
75006 — PARIS ☎ - 222. 67.14

☞→
Марево Вежі
з приватної збірки - Париж

Ця кольорова вкладка мистецького твору
видрукувана Першою Українською Друкарнею у Франції

Première Imprimerie Ukrainienne en France
3, Rue du Sabot, 75006 — Paris

АДРЕСИ

Євгенія ЗАРИЦЬКА, мецо-сопрано

Mme Eugénia ZARESKA

5, Rue J.-J. Rousseau 75001 — Paris ☎ - 236. 89.35

Маріян С. Кузан, композитор

7, Rue Burg, 75018 — Paris

Іван Курок, різьбар по дереву.

93, Rue du Pré-de-Villers, 54400 — Herserange

Михайло Зварич, різьбар в дереві, направа і консервація старих меблів.

7, Allée Jean-Jaures, 54400 — Longwy-Haut

Григорій Ромінський

50-52, Rue Suzanne Blin, 59116 — Houplines

Григорій Недогін

1, Rue Hélène Boucher, 45120 — Vesines-Chalette

о. Іван Тетерка, священнослужитель

290, Route de Vienne, 69 — Lyon

Микола Якимів, швець

145, Rue Jean-Jaures 60160 — Montataire

Філія Т-ва б. Вояків Армії УНР

A. Kordonovitch, 9, Rue Laplace 45120 — Vesines-Chalette

У БАГАТЬОХ СПРАВАХ МОЖЕТЕ ЗВЕРНУТИСЯ ДО

S V A D

МАТРИМОНІАЛЬНЕ БЮРО — ТОРГОВЕЛЬНІ ТРАНЗАКЦІЇ

ПОСЕРЕДНИЦТВО У РІЗНИХ СПРАВАХ

9, Rue C. Brenier 38000 — Grenoble

ДРУЗЬМ ПО ЗБРОЇ ІЗ

ПЕРШОГО ПРОБОЙОВОГО КУРЕННЯ ПАНЬКОВА

кріпкого здоров'я, добрих спогадів про наше минуле й Визвольну Боротьбу та всього найкращого бажає

Андрій Годяк

стрілець першої чоти першої сотні

A. Hodiak 113, Route Nationale 57110 — Basse-Yutz

ЗАКУТОК

МАЛЯРСТВО
ГРАФІКА
КЕРАМІКА

Відвідини за попереднім листовним або телефонічним повідомленням

ІВАННА ВИННИКІВ

ЮРІЙ КУЛЬЧИЦЬКИЙ

MAS — ZAKOUTOK, Chemin de la Grande Bastide
06250 — MOUGINS. ☎ - 90.03.05

КОЛИ ВАМ ТРЕБА

щось перекласти з французької, чи іншої чужинної мови, зредагувати французький текст, звертайтеся до :

Kaléna UHRYN
Rédacteur — Traducteur

7/214, Rue Alexandre Fleming 94380 — Bonneuil s/Marne

Деталь іконостасу української православної церкви Св. Симона в Парижі, виконаного 1973 р. мистцем А. Сологубом

СОЛОГУБ АНДРІЙ

Мистець маляр, графік і реставратор
Професор при Палаті професій міста Парижа

André Solohub

41, rue Olivier Métra

75020 — Paris

З НАГОДИ 40-ЛІТТЯ « УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА »

вітасмо наш тижневик за його об'єктивну інформацію про українське життя. Свідомі ваги « Українського Слова » у втримуванні наших націоналістичних ідеалів, бажаємо успіху на дальшій службі Україні.

Калина і Олекса УГРИН

В КОЖНУ ПОРУ, В КОЖЕН ЧАС ЗАМОВЛЯЙТЕ У НАС

святочні картки, кольорові листівки,
ілюстровані книжки :

1. кольорові карточки з Люрду — Образ Пречистої Діви — з українським написом;
2. кольорові карточки Свв. Володимира й Ольги;
3. кольорові ілюстрації « Вівтар України » у Базиліці Вервиці « РОЗЕР » у Люрді, та ін.

Ціна кожної картки : 0.50 фр.

4. о. В. Прийма : « Володарка Піренеїв »; ілюстрована інформативна книжечка про Люрд, з мапою міста та святих місць; 15 фр. або 3 дол.

5. Микола Галичко : « Золотий міт »; 10 фр. або 3 дол.

6. М. Галичко : « На схилах високих гір — Карпат та Піренеїв » (приготовляється до друку).

Прибуток із продажу книжок та карток призначений на розбудову відпустово-вакаційної Оселі « ПОЧАЇВ » ім. Ап. Андрія Первозванного в Люрді.

Оселя « Почаїв », в сусідстві Люрдської Чудотворної Гроти, стане домом молитви, пристанню серед моря чужини, станицею українських паломників із усього світу, що відвідують Королівство Непорочно Зачатої Діви Марії у Люрді.

Звертатися на адресу :

Wassyl Pryjma, 42, Ave. E. Billières 31300 — Toulouse
C.C.P. 613-26 — Toulouse

КОЛИ БУДЕТЕ ПІД ПІРЕНЕЯМИ ВІДВІДАЙТЕ

GARAGE AUTOS — POIDS-LOURDS

Concessionnaire : Hanomag Henschel et Hino

TCHUMAK WLADIMIR

Route de Carcassonne
31 — Ramonville St Agne

Пам'ятник Т. Шевченкові в Тулузі

У ЦЕНТРАЛЬНІЙ ФРАНЦІЇ, У ЧУДОВІЙ ОВЕРНЬ,
У ЗЕЛЕНИХ ГОРАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО МАСИВУ,
ПРИ ЦІЛЮЩИХ ДЖЕРЕЛАХ,

можна набути доми, терени, фарми, приміщення для підприємства.

Коли маєте в цьому потребу, найкраще Вам порадить і допоможе провести всі транзакції, включно з довгоречинцевим кредитом, завжди гостинний

В. Ю. КОВАЛЬЧУК

AGENCE

LA LOUVETIERE

Responsabilité professionnelle - Garantie des fonds déposés

Carte Préfectorale № 28 Caisse de Garantie № 30.563

W-G. Kowalczyk

Diplomé F.N.A.I.M.

54, Rue Gomot - 63200 — RIOM

TRANSACTIONS IMMOBILIERES : Terrains - Villas

Immeubles - Résidences secondaires - Propriété rurales

Fondes de commerce

CREDITS IMMOBILIERS

☎ - (73) 38-18-91 à Riom

З НАГОДИ 40-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ
«УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА»

вітаю Вельмизаслуженого Ювілята, а при тій нагоді
ШЛЮ ПРИВІТ ВСІМ ПРИЯТЕЛЯМ І ЗНАЙОМИМ

О р е с т Б і л а к

— КРАВЕЦЬ —

10, Rue Antoine Bernoux, 69 — Villeurbanne. ☎ - (78) 84.26.43

УКРАЇНСЬКА КРАМНИЦЯ ОДЯГУ
ГОТОВОГО ТА НА МІРУ

29, Rue Paul-Bert

69003 — LYON

☎ - 60.31.18

ВИБІР
ЖІНОЧОГО Й ЧОЛОВІЧОГО
ОДЯГУ

Іван Слижук

64, Rue Bonnard

69003 — Lyon

☎ - (78) 84.86.22

ВИДАННЯ
НАЦІОНАЛІСТИЧНОГО ВИДАВНИЦТВА В ЄВРОПІ

(Витяг з каталогу)

«ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ 1929-1954» (Збірник матеріалів у 25-ліття ОУН).

Статті й документи боротьби ОУН, сільветки героїв підпілля, пребагатий ілюстраційний матеріял.
448 ст. 20.00 фр. — 5.00 дол.

«ДОКУМЕНТ СУДОВОЇ ПОМИЛКИ» (Процес Шварцбарда)

Стенограма процесу Головного Отамана в Парижі. Безсмерний документ судової несправедливости.
152 ст. 5.00 фр. — 1.00 дол.

А. ВИСОЧЕНКО : НА ГЕНЕРАЛЬНІЙ ЛІНІЇ

Веселі літературні нариси з невеселого підсовстського життя часів колективізації і сталінізму.
500 ст. 15.00 фр. — 4.00 дол.

М. ГЛОБЕНКО : З ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧОЇ СПАДЩИНИ

Літературні сільветки клясиків і сучасних письменників з-під пера одного з найкращих літературознавців.
248 ст. 10.00 фр. — 3.00 дол.

МИРОСЛАВ НЕБЕЛЮК : АННА ЯРОСЛАВНА. Українська княжна на королівському престолі Франції в XI ст.

64 ст. 5.00 фр. — 1.00 дол.

МИРОСЛАВ НЕБЕЛЮК : ПІД ЧУЖИМИ ПРАПОРАМИ з передмовою О. Ждановича.

Українці у французькому резистансі під час другої світової війни.
202 ст. 15.00 фр. — 3.00 дол.

СИМОН ПЕТЛЮРА : МОСКОВСЬКА ВОША (Оповідання дядька Степана про те, як московські воші їдять Україну та що з ними треба робити).

Не відомий досі твір Симона Петлюри, писаний для підпілля в Україні.
100 ст. 5.00 фр. — 1.00 дол.

ЮРІЙ ПУНДИК : УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛІЗМ.

Автор розкриває мало відомі або забуті сторони націоналістичної ідеології та програми ОУН.

96 ст. кишеньковий формат

5.00 фр. — 1.00 дол.

В. РЕВУЦЬКИЙ : П'ЯТЬ ВЕЛИКИХ АКТОРІВ УКРАЇНСЬКОЇ СЦЕНИ (Марко Кропивницький, Микола Садовський, Марія Заньковецька, Панас Саксаганський, Ганна Затиркевич-Карпинська).

93 ст.

5.00 фр. — 1. дол.

Я. ШУМЕЛДА : ВІД МАРКСА ДО МАЛЕНКОВА

Советська економічна система, післявоєнна криза ідеології марксо-большевизму на тереторії СРСР

220 ст.

15.00 фр. — 4.00 дол.

Я. ШУМЕЛДА : ЗМІНИ В СРСР ПІСЛЯ СМЕРТИ СТАЛІНА

340 ст.

15.00 фр. — 4.00 дол.

Я НІЧОГО У ВАС НЕ ПРОШУ. Лист В. Чорновола до секретаря ЦК КПУ П.Ю. Шелеста. Вступна стаття Д. Квітковського

Видання «Нового Шляху», 120 ст. 10.00 фр. — 2.00 дол.

M. HRUCHEVSKY : HISTOIRE DE L'UKRAINE. Rédigée par A. Choulguine.

244 p.

15.00 frs — 3.00 dol.

LA NOUVELLE VAGUE LITTERAIRE EN UKRAINE. Textes recueillis et présentés par Myroslawa Maslow. Préface d'Emmanuel Rais.

256 p.

20.00 frs — 5.00 dol.

IOURY PUNDYK : LE NATIONALISME UKRAINIEN

64 p.

5.00 frs — 1.00 dol.

EWHEN MALANIUK présenté par O. Jdanovytsch. Traductions de M. Maslow et O. Repetylo.

43 p.

5.00 frs — 1.00 dol.

MYKHAILO KOTSIUBYNSKY : OMBRES DES ANCETRES OUBLIES, traduit de l'ukrainien par J.-C. Marcadé, suivie de « Sur le Rocher », 122 pages, illustré, relié toile

15.00 frs.

Церква св. Вікентія у Санліс, побудована Анною Ярославною

ЧИТАЙТЕ!

ПОШИРЮЙТЕ!

НАБУВАЙТЕ ПІДПІЛЬНІ ДОКУМЕНТИ З УКРАЇНИ!

ЛИХО З РОЗУМУ, (Портрети двадцяти «злочинців»); збірник матеріалів, уклад Вячеслав Чорновіл. Націоналістичне Видавництво в Європі, 1967 р. 338 ст. 25.00 фр. — 6.00 дол.

У ПІВСТОЛІТТЯ РАДЯНСЬКОЇ ВЛАДИ (документи II). Націоналістичне Видавництво в Європі, 1968 р. 93 ст., 6.00 фр — 1.50 дол.

Євген Сверстюк, СОБОР У РИШТОВАННІ, передмова Марка Антоновича, (документи III). Націоналістичне Видавництво в Європі і Українське Видавництво Смолоскип 1970 р., 173 ст. У твердій оправі 15.00 фр — 4.00 дол.

Василь Голобородько, ЛЕТЮЧЕ ВІКОНЦЕ, передмова Петра Голубенка, (документи IV) поезії. Націоналістичне Видавництво в Європі і Українське Видавництво Смолоскип 1970 р., 236 ст. У твердій оправі 25.00 фр. — 4.25 дол.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК, випуск I-II, Січень 1970 — травень 1970 (захальний журнал з України), (документи V). Націоналістичне Видавництво в Європі і Українське Видавництво Смолоскип, 1971 р. 246 ст. У твердій оправі 25.00 фр. — 5.25 дол.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК, випуск IV, Січень 1971 (захальний журнал з України), (документи VI). Націоналістичне Видавництво в Європі і Українське Видавництво Смолоскип, 1971 р. 192 ст. У твердій оправі 25.00 фр — 4.75 дол.

Михайло Осадчий, БІЛЬМО, автобіографічний нарис. Українське Видавництво Смолоскип, 1971 р., 208 ст. У твердій оправі 25.00 фр — 4.50 дол.

ШИРОКЕ МОРЕ УКРАЇНИ, Документи самвидаву з України (документи VII). Націоналістичне Видавництво в Європі і Українське Видавництво Смолоскип 1972 р. 378 ст. в твердій оправі 35.00 фр — 7.00 дол.

УКРАЇНСЬКИЙ ВІСНИК, випуск VI, березень 1972 (захальний журнал з України), (документи VIII). Націоналістичне Видавництво в Європі і Українське Видавництво Смолоскип 1972 р., в твердій оправі, 25.00 фр — 5.00 дол.

THE CHORNOVIL PAPERS by Vyacheslav Chornovil. Introduction by Frederic Barghoorn. McGraw - Hill Company of Canada Limited. 246 p., F. 30.00 — dol. 5.95.

Замовлення і гроші слати в Європі :

P.I.U.F. 3, Rue du Sabot, 75006 — Paris (France)

у всіх інших країнах :

Smoloskyp, P.O. Box 6066, Patterson Sta. Baltimore Md 21231
USA

З нагоди 40-річного Ювілею нашого « Українського Слова », рахую своїм обов'язком середньо вітати Хвальну Редакцію, всіх співробітників і працівників його та всіх, кому « У.С. » дороге. Бажаю, щоб Золотий Ювілей воно святкувало у Вільній Україні.

За нами — довгий шлях праці. Серед наших надбань, серед чинників, які нас вели, наснажували наші серця і душі до праці, великим і ясним променем світить « У. Слово ». Заложене невтомним і палким націоналістом, що запалив у Франції соборницькі ідеї і вирвав тисячі українців з ворожих рядів, — сл. п. ред. О. Бойковим, при підтримці ген. М. Капустянського, інж. М. Сціборського, ред. В. Мартинця, — « У. Слово » кинуло нові кличі, нові ідеї, якими запалились серця українців у Франції, в Європі, у всьому світі. Завдяки праці « У.С. », Франція покрилась соборницькими організаціями, що доходили до числа — 60.

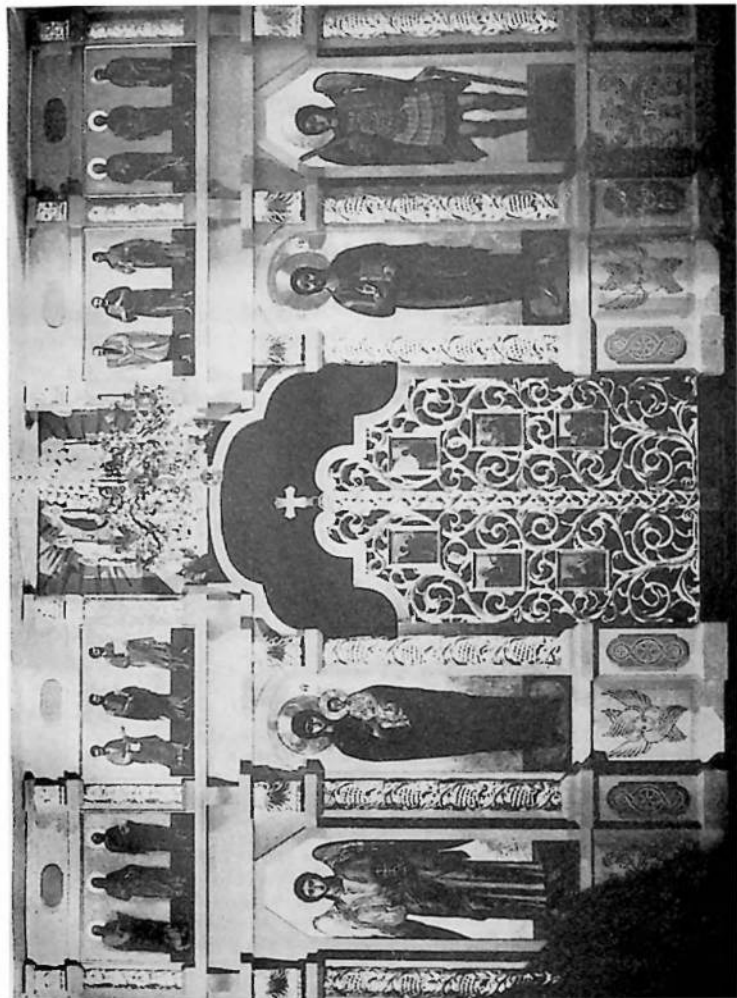
« У. Слово » давало напрям їхній праці. Його співробітники об'їздили все нові осередки. Коли постала необхідність пресового органу, посипались пожертви. Закуплено скромну друкарню за пожертви українців у Франції, Канади й ЗСА. Поширюючи освідомлюючу працю, проповідуючи націоналістичні ідеї, даючи правдиві інформації про життя під всіма окупаціями, « У. Слово » стало нашим дороговказом у всіх пекучих і складних проблемах.

УНСоюз і « У. Слово » злились в одне. Вони добились, щоб ми були звільнені від мобілізації до польської армії. За свою безкомпромісову поставу, воно пережило великі удари й руйнацію: друкарня і газета були закриті з приходом німців, ред. О. Бойків був ув'язнений. З кінцем війни прийшли червоні вороги, але й вони духа « У. Слова » не знищили.

Після війни, зусиллями ред. О. Бойкова й нових ідеалістів, « У. Слово » було відновлене, завдяки жертвенності піонерів, прихильників та всього УНРуху.

І сьогодні « У. Слово » являється дороговказом не лише для нас, але й для нових Борців на Рідних Землях за права українського народу. Бажаю йому дальших великих успіхів на світлому шляху боротьби за визволення України.

Піонер і дописувач З. Різників

Іконостас української православної церкви Св. Симона в Парижі, виконаного 1973 р. мистцем А. Сологубом

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ !

найстарший тижневик в Європі, що виходить в Парижі
вже 40 років,

« УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО » — найкраще й найповніше поінформус Вас про боротьбу в Україні, розвиток визвольних процесів, долю борців за волю на Рідних Землях.

« УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО » — висловлює незалежну думку Українського Націоналістичного Руху.

« УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО » — найшвидше поінформус Вас про міжнародні події та життя українців у всіх країнах вільного світу.

« УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО » — дасть Вам ґрунтовні статті про найрізномоднішу проблематику пера своїх, всім відомих співробітників.

Адреса Редакції та Адміністрації :

« LA PAROLE UKRAINIENNE »

3, Rue du Sabot
C.C.P. Paris - 1603-56

75006 — Paris
☎ - 548.09.05

Представництва « Українського Слова » :

Аргентина :
Cooperativa de Credito
« Renacimiento »
c. Maza 144
Buenos Aires

Австралія :
M. Hrybuk
22, Fuller Str.
Parside 5063
S. Australia

M. Stupnycky
68 Yoseph St.
Lidcombe 2141
N.S.W.

Англія :
« Ukrainke Slovo »
c/o 73 Quarry St.
Bradford, York's BD9 4BS

Бразилія :
Clube Ucraino-Brasileiro
Caixa Postal 666
Curitiba, Parana

ЗСА
Lew Kudela
30-24 49 th Str.
Astoria N.Y. 11103

Канада :
Georges Dziawa
7766 Ave Querbes, Apt. 5.
Montréal 303, P.Q.

Німеччина :
W. Didowycz
8 München 80
Ayingen str. 23/1

Гроші висилати на :
Ukrainischer Dienst e.v.
Postcheckamt München
Konto 212-736

ВОЛОДИМИР ГРИНЧУК

дентист

ВІТАЄ « УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО »

з його 40-літтям

та

БАЖАЄ ДАЛЬШИХ УСПІХІВ

ВІТАЄ ЗОКРЕМА ІНІЦІЯТИВУ
ВИДАННЯ АДРЕСАРА
і висловлює побажання
щоб у майбутніх виданнях
були зібрані адреси
ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ ІНСТИТУЦІЙ
ПРОФЕСІОНАЛІСТІВ
МИСТЦІВ
КУЛЬТУРНИКІВ
ПОЛІТИЧНИХ ДІЯЧІВ
І ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ ФІРМ

Це буде найкраща візитівка українців у вільному світі.

4, Rue de la Charité 69004 — Lyon ☎ - (78) 36.22.45

З НАГОДИ 40-ЛІТТЯ « УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА »

шлио сердечні привітання всім його Працівникам і Співробітникам, а перед пам'яттю тих, що відійшли у вічність, схилию низько чоло.

Нехай живе між нами вічно пам'ять про сл. п. ред. Олексу БОЙКОВА, Основоположника часопису.

Не забудьмо ніколи Полковника ЄВГЕНА КОНОВАЛЬЦЯ, що очолив Провід Українських Націоналістів та зумів об'єднати в боротьбі проти Москви всіх українців — від Заходу до Зеленого Клину.

Згадуймо завжди його видатного співробітника, Генштабу Генерала-Полковника МИКОЛУ КАПУСТЯНСЬКОГО та слова, що були сказані на його похороні про нього :

« Як ніколи не гас усміх на його устах, так нехай не гасне пам'ять про світлу його постать у наших серцях... »

Їх боротьба і праця, геройська, чесна смерть — нехай служить нам зразком, як треба любити Україну, жити й працювати для неї.

« Українське Слово » — це дороговказ у національному, а зокрема політичному житті для кожного свідомого українця, воно бо завжди вказує, як боротися проти нашого віковичного ворога — Москви. Без цього дороговказу не можна обійтись.

Дай, Боже, здоров'я і сил усім працівникам Видавництва на продовжування необхідної для нас усіх праці.

*Майор Армії УНРеспубліки
Г. Гуля*

Щирий привіт Сестрам і Братам в Україні та розсіяним по всьому світі шле

Степан Гагала

З нагоди 40-ліття « Українського Слова », складасмо 30.00 фр. на Ювілейний Фонд та шлемо привіт всім тим, що в Україні й на чужині борються за єдину мету : незалежність України.

Родина III.

ПЕТРО І НАТАЛІЯ СІКОРА

дякують усім односельчанам, шкільним товаришам в Україні та знайомим, розпорошеним по всьому світі, що надіслали привітання з нагоди 70-ліття (12. лютого 1973 р.), та бажають всім дожити до століття при щасті й здоров'ї.

Pierre SIKORA

63160 — Neuville

☎ - 87.45.56

Інші європейські країни

АВСТРІЯ — ÖSTERREICH

Простір : 83,9 тис. кв. км., населення : 7,2 міл., столиця : Відень.

В Австрії віддавна була поважна українська колонія. Вже в 1868 р. założено тут українське студентське товариство « Січ », але крім студентів перебували тут посли до парламенту, урядовці (з Галичини і Буковини). Під час останньої війни перебувало тут багато українців, а після війни нараховували їх біля 30.000, що дало змогу розгорнути жваву культурну і видавничу діяльність. Більшість виемігрувала даліше; сьогодні числять в Австрії 3.000 українців.

Греко-католицька парафія при церкві св. Варвари існує з 1784 р. Парох о. д-р О. Дзерович.
Gr. kath. Kirche zu St. Barbara 1010 Wien, Postgasse
☎ - 52.21.33

При церкві існує Українське Католицьке Братство СВМ. Варвари
Ukrainische Katholische Gemeinschaft zu St. Barbara in Wien
1010 Wien, Schönlaterngasse 7/I

Існують численні організації, яких дію координує Координаційна Рада Українських Організацій Австрії (КРУОА)

Bund der Ukrainer in Österreich, zu Händen Mgr. J. Kostiuk
3400 Klosterneuburg N.Ö. Stadtplatz 8 ☎ - 02243;2238

чи до рук містоголови, д-ра С. Накловича
Dr Sergius Naklowycz,
1200 Wien XX. Dresdnerstr. 124/III/19 ☎ - 33.28.343

ІНШІ ОРГАНІЗАЦІЇ :

Українське Центральне Допомогове Об'єднання в Австрії
Ukrainische Zentralhilfsvereinigung in Österreich, zu Händen

Українська Медично-Харитативна Служба в Австрії
Ukrainischer Medizinisch-Charitativer Dienst in Österreich, zu
Händen Dipl. Ing. Eugen Hawrysewycz,
1140 Wien, Nickelgasse 23/I

Український Жіночий Союз в Австрії
Ukrainischer Frauenbund in Österreich zu Händen Frau Anna
Saprun, 1010 Wien I, Reichsratstrasse 9/I/9 bei Frau Pusch

Українське Культурне Товариство «Буковина»
Ukrainischer Kultur Verein Bukowyna, zu Händen Dr S. Busch
1140 Wien XIV, Lützowgasse 10/2/2

Українське Академічне Товариство «Запороже»
Ukrainischer Studenten Verein Zaporosche, zu Händen Dr S.
Busch, 1140 Wien XIV, Lützowgasse 10/2/2

Союз Українських Філіателістів в Австрії
Ukrainischer Filatelisten Verein in Österreich, zu Händen Mgr
J. Kostiuk,
3400 Klosterneuburg N.Ö. Stadtplatz 8. ☎ - 02243;2238

Представництво КоДУС-у на Австрію :
KoDUS Vertretung für Österreich, zu Händen Dr S. Naklowycz
Dr. Sergius Naklowycz,
1200 Wien XX, Dresdnerstrasse 124/III/19 ☎ - 33.28.343

Українське Православне Братство ім. св. Володимира
Ukrainische Orthodoxe Kirchengemeinschaft, zu St. Wolodymyr
in Wien
до рук секретаря, пані Віри Буш
1140 Wien XIV, Lützowgasse 10/2/2

АДРЕСИ :

Проф. Андрій Гнатишин, диригент
Prof. Andreas Hnatyschyn,
1010 Wien, Riemergasse 11/11 ☎ - 52.20.432

Корнило Ластівка, літератор
K. Lastiwka Linzerstr. 53/13 1140 Wien ☎ - 95.26.123

Іра Маланюк, камерна співачка
Ira Malaniuk, Kamersängerin, 1190 Wien, Obkirchergasse 1/8

БЕЛЬГІЯ — BELGIE — BELGIQUE

Простір : 30,5 тис. кв. клм., населення : 9,3 міл., столиця : Брюссель.

У Бельгії живуть біля 4.000 українців, в тому біля 1.500 українок, що були примусово вивезені на працю до Німеччини, звідкіля, після війни, зі страху перед репатріацією, подались до Бельгії на працю й у більшості одружились із бельгійцями. Перед війною була тут лише мала українська колонія, біля 300 українців. У 1945 р. постав Український Допомоговий Комітет (УДК), згодом відновили свою діяльність Т-во колишніх Українських Вояків і Національний Союз Українських Студентів. Заложено нові організації : Студентське Т-во «Обнова», СУМ, Союз Українських Робітників у Бельгії, Союз Українців Бельгії, Гурток Пласту. У 1948 р. відбувся перший Конгрес українців у Бельгії, на якому створено Головну Раду Громадських Організацій у Бельгії.

От. дек. Г. Фуканчик, Генеральний Вікарій Апост. Візитатора
Mgr H. Fukanszyk, Vicaire Général du Visit. Apostolique
33, Rue des Anglais, B-4000 Liège ☎ - (4) 23.39.10; 23.39.19

Dr. Kurylas CSSR 28, Rue Belliar B-1040 — Bruxelles

D. Dzwonyk, Chancelier
12, Av. V. Riethuisen B-1080 Bruxelles ☎ 27.20.38

I. Kit 226, Grande Rue B-6000 Charleroi

УКРАЇНСЬКА ПРЕСА

АВАНГАРД. Двомісячник, журнал української молоді, орган СУМ
72, Blvd Charlemagne, 1040 — Bruxelles ☎ - 340482

ВІСТІ. Орган Українського Допомогового Комітету в Бельгії.
Директор : д-р В. Попович.
Les Nouvelles, 72, Blvd Charlemagne 1040 — Bruxelles

ГОЛОС ХРИСТА ЧОЛОВІКОЛЮБЦЯ. Двомісячник, видає товариство « Апостольська Візитатура ». Редагус колегія, відповідальний редактор о. Д. Дзвоник.
« La Voix du Crist ami des hommes »
Half-Maartstraat 15, B-3000 Leuven ☎ - 016.24871

КРИЛАТИ. Журнал Спілки Української Молоді, місячник.
« Krylati », 72, Blvd Charlemagne 1040 — Bruxelles

Головна Рада Українських Громадських Організацій (ГРУГОБ)
Український Допомоговий Комітет у Бельгії (УДК)
Спілка Української Молоді (СУМ)
72, Blvd Charlemagne, 1040 — Bruxelles ☎ - 340482

Український Студентський Дім у Лювені
Національний Союз Українських Студентів у Бельгії (НаСУС)
Halfmarstr 15, 3000 — Leuven ☎ - 233910

Союз Українських Робітників у Бельгії
Vereiniging der Oekrainische Arbeiders in Limburg
3600 Zwartberg — Gent

ВЕЛИКОБРИТАНІЯ — GREAT BRITAIN

Простір : 244 тис. кв. клм., населення : 53,7 млн., столиця : Лондон.

Українська еміграція стала масовою щойно після другої світової війни. Складається з був. воєнків-українців польської армії Андерса, полонених з Української Дивізії «Галичина» і частини українців з британської окупаційної смуги Австрії та Німеччини. Біля 20.000 душ.

У 1945-46 створено Союз Українців у В. Британії (СУБ), а в 1949 р. постало Об'єднання Українців у Великій Британії (ОУУВБ).

Українська Католицька Церква у Великій Британії (Апостольський Екзархат). Початок існування : 1947 рік.
Ukrainian Catholic Church in Great Britain (Apostolic Exarchate)
22, Binney Str., London W. 1. ☎ - 01.629.1073

Генеральне Управління Української Автокефальної
Православної Церкви
General Council of the Ukrainian Autocephalic Orthodox Church
in Great Britain
70, Lansdowne Rd. London W. 11. ☎ - 01.727.8878

- Very Rev. S. Bohateretz
33, Alexandra Rd. Reading, Brek's ☎ - 0734.68994
- Rev. I. Guzow 39, Mayfield Rd. Manchester 16
- Very Rev. M. Halycia
70, Lansdowne Rd. London W. 11. ☎ - 01.727.8878
- Very Rev. H. Husak 31, Glenfield Rd. Leicester
- Very Rev. M. Hutorny
100, Beldon Rd. Bradford 7, York's ☎ - Bradford 74483
- Very Rev. A. Maksymiuk
Ashton-under Lyne, Lanc's 8, Farnsworth Close,
☎ - 061 ASH 1820
- Very Rev. S. Morosiuk
Forest Field, Nottingham, 52 Cedar Rd.
☎ - Nottingham 64150
- Rev. W. Pokotylo 28, Mayville Str., Leeds 6, York's
- Very Rev. J. Szklariw 65, Elmsdale Ave. Coventry
- Rev. I. Wodolasky 333, Halifax Rd. Keighley, York's

УКРАЇНСЬКА ПРЕСА

- БЮЛЕТЕНЬ ОУуВВ (цикльостиль). Неперіодичне видання.
78, Kensington Park Road, London W. 11 ☎ - 727.63.12
- ВИЗВОЛЬНИЙ ШЛЯХ. Суспільно-політичний і науково-літературний місячник. Видає Видавнича Спілка. Головний Редактор : Г. Драбат.
Liberation Path,
200 Liverpool Rd., London N.1. 1LF, ☎ - 01.607.6266/7
- ВІДОМОСТІ ГЕНЕРАЛЬНОГО ЦЕРКОВНОГО УПРАВЛІННЯ УАПЦ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ. Квартальник.
The Church News,
70, Lansdowne Rd. London W. 11. ☎ - 01.727.8878
- ВІСНИК СПАСІННЯ (цикльостиль). Видає Євангельське-Баптистське Братство у Великій Британії.
Visnyk Spasinnia, 95, Cameron Rd. Derby DE3 8RT
- УКРАЇНСЬКА ДУМКА. Тижневик, видає Союз Українців у Великій Британії, гол. редактор мгр. Р. Борковський.
The Ukrainian Thought,
49, Lindens Gardens, London W. 2. 4HG ☎ - 01.229.8392
- ТРЕМБИТА. Журнал Т-ва « Гуцульщина » у Великій Британії.
Trembita, 2, Paternoster Close Waltham Abbey, Essex

Світовий Конгрес Вільних Українців, постав 1967 р. Тимчасова
адреса до II СКВУ

World Congress of Free Ukrainians, Secretariat
49, Linden Gardens, London W. 2. 4HG ☎ - 01.229.8392

Координаційний Осередок Українських Громадських Цен-
тральних і Крайових Установ в Європі, постав 1949 р.

Central Co-ordinating Committee of Ukrainian Organisation in
Europe, Secretariat
49, Linden Gardens, London W. 2. 4HG ☎ - 01.229.8392

Союз Українців у Великій Британії. Оснований у 1946 р. Цент-
ральна громадська, культурно-освітня і харитативна установа.
Associltion of Ukrainian in Great Britain LTD

49, Linden Gardens, London W. 2. 4HG ☎ - 01.229.8392
☎ - 01.229.0140

Організація Українських Жінок у Великій Британії, основана
в 1948 р.

Association of Ukrainian Women in Great Britain
27, Kennedy Dr. Unsworth, Bury, Lancs ☎ - 061.766.5852

Спілка Українських Учителів і Виховників, постала 1955 р.
Association of Ukrainian Teachers and Educators in Great Britain
27 Westfield Rd., Leicester LE3 6HT, ☎ - 0533.858419

Бібліотека і Музей ім. Тараса Шевченка, оснований в 1962 р.
Shevcenko's Library and Museum

49, Linden Gardens London W. 2. 4HG ☎ - 01.229.0140

Об'єднання бувших Вояків Українців у Великій Британії,
основане 1949 р.

Ukrainian Former Combatants in Great Britain
49, Linden Gardens London W2 4HG ☎ - 01.229.8392

Спілка Української Молоді у Великій Британії.

Ukrainian Youth Association in Great Britain
(« Tarasiwka », Weston-on-Trent, Derby's)

Українська Студентська Громада у Великій Британії

Association of Ukrainian Students in Great Britain
49, Linden Gardens, London W. 2. 4HG

ПЛАСТ

PLAST — KWON Society in Great Britain

14, St Judes Ave., Nottingham NG3 5FC

Об'єднання Українців у Великій Британії
Federation of Ukrainians in Great Britain
78, Kensington Park Road, London W. 11 ☎ - 727.63.12

Товариство Українських Жінок ім. О. Теліги
Society of Ukrainian Womens
78, Kensington Park Road, London W. 11 ☎ - 727.63.12

Federation of Ukrainians Club
96, Waterloo Street Oldham, Lanc's ☎ - 8116

Ukrainian Social Club
80, Molesworth Street Rochdale, Lanc's ☎ - 46.555

F.U.G.B. « DNIPRO » Club
4, Clifton Villas Bradford, York's BD8 7B4 ☎ - 46.019

Ukrainian Friendly Club
3, Clare Road, Halifax, York's ☎ - 66.249

Federation of Ukrainians « DNIPRO » Club
41, Dogsthorpe Rd Peterborough, North ☎ - 67.789

Ukrainian Federation House Club
Federation House, Ebury Rd, Sherwood
Nottingham ☎ - 65.840

АДРЕСИ

A. Kasparak
4, Winnigton Rd. Enfield, Midx ☎ - 804.5649

Michael Dobrianskyj
38, Heathfield Rd. London W3 0547 ☎ - 992.0547

Товариство Українських Жінок ім. Олени Теліги в Англії

продовжує працю Жіночої Секції при Об'єднанні Українців у Великій Британії, що почала свою діяльність 1952 р.

Назва Товариства була прийнята в Ювілейний Рік 25-ліття смерті найближчої нам Героїні, Олени Теліги, на Ювілейному Святі, в лютому 1967 р.

Від 1968 року, Товариство є членом СФУЖО.

Товариство Українських Жінок ім. Олени Теліги провадить культурно-освітню, харитативно-допомогову та виховну працю з молоддю.

Товариство Українських Жінок ім. Олени Теліги активно працює по всіх містах Англії, де є Відділи суспільно-громадської організації Об'єднання Українців у Великій Британії (ОУуВБ) та узгідноє свою працю і свої акції із Світовою Федерацією Українських Жіночих Організацій (СФУЖО).

Голова Товариства — В. Смерека, Заступниця — п-і Починок. Управа складається із представниць Відділів Товариства.

Адреса Товариства :

Society of Ukrainian Women
78, Kensington Park Rd.,

London W. 11.

☎ - Bradford : 48.421

ДОПОМОГА РОДИНІ « ПОМІЧ БРАТ — БРАТОВІ »

через

Українське висилкове бюро

« M I R A »

OVERSEAS EXPRESS SERVICE

53, Hoppers Road, London, N21 3LN ☎ - (01) 886.0371
Висиласмо ПАЧКИ з ОДЯГОМ і ХАРЧАМИ в УКРАЇНУ
і до всіх частин СССР.

Маємо всі товари англійського і європейського виробу.
Приймаємо замовлення на авта, мотоцикли, холодильники,
телебачення, машини до писання, шиття і прання, меблі
і мешкання.

Приймасмо власні речі клієнтів (тільки нові) та полаго-
джуємо всі оплати.

Приймасмо до виконання завіщання-тестаменти та пер-
силасмо майно рідним.

Ваше замовлення буде виконане до 24 годин.

СКОРА і ГАРАНТОВАНА ДОСТАВА! ВСІ ПОСИЛКИ,
ЯКІ ВІДСИЛАЄМО ПРЯМО З НАШОГО БЮРА БЕЗ
ЖОДНИХ ПОСЕРЕДНИКІВ, ОБЕЗПЕЧЕНІ. Тисячі вдо-
волених клієнтів!

« M I R A » — О.Е.С. — ЦЕ НАЙКРАЦА ГАРАНТІЯ ДЛЯ
ВАС! СКОРА І СОЛІДНА ОБСЛУГА!

УКРАЇНСЬКЕ ВИСИЛКОВЕ ПІДПРИЄМСТВО

Р. Чорний & С-ка

R. Czornyj & Co

30 Warbeck Road,

London, W. 12 8NT

ENGLAND

☎ - 01.743.1388

Полагоджуємо всі справи, пов'язані з висилкою
пакунків, грошей та інших речей, які дозволено виси-
лати, або замовляти.

НАЙШВИДШЕ Й НАЙДЕШЕВШЕ

ПАКУНКИ ДЛЯ РІДНИХ
В УКРАЇНІ

найкраще Вам полагодить висилкова фірма

CHUMAK & Co Limited

Після заплачення у Лондоні, родина не платить ні
сотика.

Висиласмо : шаликові хустки (менші й великі), парчу,
кремпліну, шамін, всипи, светри, сорочки, капи, килими,
взуття і все інше.

За нашим посередництвом можна також висилати
окремо закуплені речі.

За точнішими інформаціями звертайтеся на адресу :

CHUMAK & Co. Ltd

21, Tachbrook Street

London, S.W. 1. VISN

ТОВАРИСТВО «ГУЦУЛЬЩИНА»
у Великій Британії

UKRAINIAN HUCUL SOCIETY IN GREAT BRITAIN
2, Paternoster Close, Waltham Abbey, Essex
☎ - Waltham Cross 26.596

Патрон і Президент : о. рад. Я. Гаврилюк, Заст. Пре-
зидента : о. д-р С. Вівчарук, д-р Л. Романовський, проф.
І. Голубович.

Почесні члени : п-ні Ф. Цикалюк, М. Ковалюк, В.
Романюк, С. Мидоняк, В. Вацик, С. Баранюк.

Голова : А. Ясельський, писар : В. Бойчук.

Редакції й Адміністрації «Українського Слова», з нагоди
40-літнього Ювілею, складаю мої найкращі побажання та
вітаю із реалізацією гарної думки про видання Альманаху-
Адресара.

Складаю на Ювілейний Фонд 11.00 ф.

Щастя Вам, Боже !

В. Квасниця

73, Fisher Street

Wolverhampton, Staff's WV3 OLF

З нагоди Ювілею 40-ліття « Українського Слова », Відділ ОУуВБ в Болтоні, проводячи акцію за приєднання нових передплатників, складає Редакції й Адміністрації найкращі побажання, та вітає усіх тих, що допомагають розвитку часопису.

Бажаємо, щоб « Українське Слово » якнайкорше виходило в столиці вільної й самостійної України.

За Відділ ОУуВБ в Болтоні :

А. Потопільний — голова

С. Антонюк — секретар

A. Potopilnyj

8, Eckersley Rd.

Bolton, Lanc's

Команда Легії б. Українських Повстанців у Болтоні складає найстаршому українському часописові у зах. Європі свої найкращі побажання і бажає від щирого серця — найкращих успіхів.

Редакції й Адміністрації — Щастя, Боже !

Слава Україні !

За команду Легії :

І. Залізняк

Висилаючи мою пожертву на Ювілейний фонд, як матеріальну підтримку, запевняю Вас у моїй моральній підтримці Вам у Вашій праці для добра визвольної справи й еміграції. Вітаю Вас і всіх Ваших Співробітників.

Нехай « Українське Слово » голосить далі правду про Україну своїм братам і чужинцям, про боротьбу мільйонів синів і дочок нескореної нашої Батьківщини.

Слава Україні !

В. Федорів

(Дукінфілд, Англія)

Радію Вашою думкою — опрацювати Альманах-Адресар і висилаю мою пожертву за вміщення адреси.

У 40-ліття « Українського Слова », вітаю Вас і шлю мого — щастя, Вам, Боже ! « Українське Слово » це наче стежка на Рідні Землі.

Читаючи наш часопис, я лину думкою в Україну й пісню гомоню :

Всміхнеться любий Київ,
Шапки козацькі зацвітуть,
Замає прапор жовто-синій,
В Софії дзвони загудуть...

6, Mercian Way

Н. Кохан

Cippenham, Buck's

Простір : 33,6 тис. кв. клм., населення : понад 12.300 тис., столиця Ден Гааг

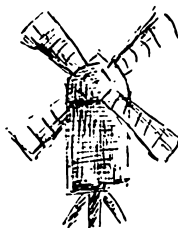
Українців тут ледве кількасот, в більшості у мішаних подружжях. У 1948 р. засновано організацію — Об'єднання Українців у Голляндії. Крім цієї організації, існують також : Союз Українських Ветеранів і Українське Вільне Козацтво. В Утрехті існує вже понад двадцять років славний на весь світ Візантійський Хор, оригінальність якого полягає в тому, що складається він виключно з голляндців, що співають українські релігійні та народні пісні. Основник хору і диригент — д-р Мирослав Антонович.

В 1938 р. був убитий большевицьким агентом у Роттердамі Основоположник УВО й ОУН, полк. Євген Коновалець, тут же похований.

В давніших часах, в університетах Голляндії, зокрема у Лейдені, студіювало багато української молоді в 17 і 18 ст. Між ними і творець Гадяцької Унії, Юрій Немирич. У Фризійській Академії у Франекер студіював пізніший козацький полковник, легендарний Станислав Мрозовицький-Морозенко.

Об'єднання Українців у Голляндії :
Bond van Oekraïners in Nederland
Pelikaanstraat 26, Losser (Ov)

Цвинтар в Роттердамі, де похований сл. п. полк. Є. Коновалець
Algemeene Begraafplaats CROSWIJK, Rotterdam
Інформації про точне положення могили дас урядовець при
вході.

ГРАМОФОННІ ПЛАТІВКИ

« ВІЗАНТИЙСЬКИЙ ХОР з УТРЕХТУ »

дир. М. Антонович

UTRECHTS BYZANTIJSNS KOOR

Dirigent : Dr. M. Antonowycz

Postbus 22. Utrecht

☎ - 030-93.29.09

З.С.А.

ARC 841, ARKA — RECORDS, New York, 48 E. 7th St.
« Наші Колядки »

ARC 837, ARKA — RECORDS, New York,
« Христос Воскрес » (частини Воскресної Утрени)

ГОЛЛЯНДІЯ

DUREKO-AMSTERDAM

Te Deum № 99.009

1-ша стор. : Літургічні співи, 2-га стор. : Українські пісні

Te Deum № 99.019 — Релігійні співи

Te Deum № 131.012 — Частини СЛУЖБИ БОЖОЇ
срей : о. З. Нарожняк, дякон : о. Е. Монфорт

Te Deum № 141.015

« ПАНАХИДА », срей : о. П. Когут
частини ВОСКРЕСНОЇ УТРЕНІ й інші співи

OMEGA № 333.011 — Українські народні пісні

OMEGA international Cas. 19-20

Частини СЛУЖБИ БОЖОЇ, ПАНАХИДА й інше

OMEGA international 555.002 « Christmas in the Ukraine »
Українські Колядки й партесний 5 — голосний Концерт

DISCOFOON, Vroom & Dreesman, Lp. № 700 — Колядки

НІМЕЧЧИНА

Metronome MLP 15282 « Ukrainische Volkslieder »
Українські народні пісні

ФРАНЦІЯ

VEGA H 16.021 « Chants Folkloriques Ukrainiens »
Українські народні пісні

Поверхня : 301,2 тис. кв. клм., населення — понад 50 млн., столиця — древній Рим.

Турист повинен, оглядаючи пам'ятники старовини, незабутні й неповторні красвиди, шукати також українських скарбів. Світських українців тут — дуже мало. Країна була після війни дуже бідна й еміграція не могла тут затриматися : лише переїхала, або — як вояки Української Дивізії — відсиділи в таборах полонених (Ріміні); дехто пробував студіювати, та мало хто міг закінчити студії, знов же з матеріальних причин.

Але Рим містить значний український католицький центр, що розростається завдяки заходам та енергії Його Блаженства, Верховного Архиспископа і Ем. Кардинала Кир Йосифа VII.

Віддавна існує тут Велика Семінарія на Джанікольо. Згодом постала Мала Семінарія, що являє собою одну українську середню школу у вільному світі. Ведуть її бездоганно оо. Салезіяни й вже випустили ціле покоління молоді, що виявляє себе в літературі.

Отці Василіяни створили давніше вже великий науковий осередок, що може похвалитися горами поважних видань, зокрема джерельних документів із Ватиканських архівів. Окремого розмаху набрала видавничка діяльність з приїздом Його Блаженства, що побудував Український Католицький Університет, а згодом при ньому Катедру Св. Софії, прикрашену гарними мозаїками. Університет має цінну бібліотеку й музей, які ростуть.

Згодом Його Блаженство закупив церкву Свв. Сергія і Вакха (Площа Мадонна деї Монті), при якій створено музей релігійного мистецтва та відкрито дешевий пансіон для приїжджих. Будучи в Римі, слід відвідати осідок Сестер Василіанок та монастир оо. Студитів у Кастельгондольфо (літня резиденція Папи над чудовим озером Альбано).

З Риму йдуть в Україну українські радіоавдіції з Радіостанції Ватикану та з Італійського Радіо (д-р В. Федорончук).

Коли оглядатимете незабутню Неапольську затоку й Везувій, не забудьте про Помпеї й Геркуланум, а також про Поццуолі, де «земля рухастяся» наче б у кратері вулкану. Оглянувши музеї Неаполю, де зібрані пам'ятки з Помпеї, відвідайте Капрі з його Блакитною Гротою, але не забудьте відвідати там, на Анакапрі, о. Івана Хоменка, перекладача Св. Письма, що розповість Вам про цей острів ще більше, як написав Аксель Мунте у своїй знаменитій «Книзі про Сан Мікеле».

Наводимо адреси, які можуть бути корисні кожному, хто відвідає Італію.

Sua Eminenza Reverendissima Il Signor Card. Josyf Slipyj
Arcivescovo Maggiore 00120 — Città del Vaticano

Sua Eccellenza Reverendissima Mons. Ivan Bučko
Arcivescovo tit. di Leucade, Visitatore Apostolico Emerito
Passeggiata del Gianicolo, 7 00165 — Roma

Ill. mo e Rev. mo Monsignore Mons. Miroslav S. Marusyn
Visitatore Apostolico
Passeggiata del Gianicolo, 7 00165 — Roma

Ill. mo e Rev. mo Monsignore Mons. G. Mylanyk
Sotto-Segretario della S. Congregazione per le Chiese Orientali
Via della Conciliazione, 34 00193 — Roma

Ill. mo e Rev. Monsignore Mons. Ivan Choma, Segretario
Via Boccea, 478 00166 — Roma

Rev. mo Dr. Stefan Harvanko
Piazza Madonna dei Monti, 3 00184 — Roma

Rev. mo P. Lubomyr Huzar
Via Boccea, 478 00166 — Roma

PONTIFICIO COLLEGIO DI S. GIOSAFAT (Padri Basiliani)
Passeggiata del Gianicolo, 7 00165 — Roma

Rev. mo P.J. Chymij, OSBM, Rettore

Rev. mo P.S. Mudryj, OSBM, Vicerettore

Rev. mo P.C. Korchagin, OSBM, P. Spirituale

PONTIFICIO COLLEGIO MINORE DI S. GIOSAFAT (Padri
Salesiani)
Via Boccea, 480 00166 — Roma

Rev. mo P.W. Sapelak, SDB, Rettore

Rev. mo P.I. Tylawskyj, SDB

Rev. mo P.S. Czmił, SDB

Rev. P.L. Hajdukiwskyj, SDB

Rev. P.R. Maziar, SDB

Rev. P.I. Ortynskyj, SDB

Rev. P.C. Lychacz, SDB

Rev. P.R. Samotyj, SDB

Rev. P.W. Tyndalo, SDB

Sig. I. Charowskyj, SDB

Rev. P.R. Saba, SDB
Via Marsala, 42 00185 — Roma

Rev. P.W. Hrynyszyn, SDB
Via Prenestina, 468 00171 — Roma

Rev. P.M. Prysłak, SDB
Viale Don Bosco, 55 62100 — Macerata

CURIA GENERALIZIA DEI PADRI BASILIANI
Via San Giosafat, 8 00153 — Roma

Rev. mo P. A.G. Welykyj, OSBM, Protoarchimandrita

Rev. mo P.P. Myskiw, OSBM

Rev. mo P.M. Wawryk, OSBM

Rev. mo P.I. Patrylo, OSBM

Rev. mo P. Hlib Kinach, OSBM

Rev. mo P. Rodion Holowackyj, OSBM

PADRI STUDITI

Via dei Laghi, 17

00040 — Castelgandolfo (Roma)

Rev. mo P. Antonio Ryżak, Superiore

CURIA GENERALIZIA DELLE MONACHE BASILIANE

Via Sant'Alessio, 26

00153 — ROMA

CURIA GENERALIZIA DELLE SUORE ANCELLE
DELLA BEATISSIMA VERGINE MARIA

Via Cassia Antica, 102

00191 — Roma

SUORE DI SANT'ANNA

Piazza Madonna dei Monti, 3

00184 — Roma

UNIVERSITA' CATTOLICA UCRAINA

Via Boccea, 480

00166 — Roma

Rev. mo P. Iwan Chomenko

Parrocchia di Santa Sofia

80071 Anacapri (Napoli)

BADIA GRECA DI GROTTAFERRATA

00046 — Grottaferrata (Roma)

Rev. P. Partenio Pawlyk, OSBM

Rev. Spiridon Myhal, OSBM

Fra Giuseppe Leszczyszyn, OSBM

Fra Giosafat Kurylo, OSMB

Fra Pacomio Pawlyk, OSBM

ЛЮКСЕМБУРГ — ВЕЛИКЕ КНЯЗІВСТВО ЛЮКСЕМБУРГ — GRAND-DUCHE DU LUXEMBOURG

Простір : 2,6 тис. кв. клм., населення : 330 тис., столиця : Люксембург.

Живуть тут кількадесят українських родин, творять Українську Громаду у Люксембургу.

Тут жив і помер сл. и. полк. Андрій Мельник, голова ПУН. Похований на цвинтарі, недалеко двірця.
Bonnenwegerfriedhof, Bonnenweg, Luxembourg

НІМЕЧЧИНА — BUNDESREPUBLIK DEUTSCHLAND

Поверхня — 248 тис. кв. клм., населення — 57,7 мільй. Столиця — Бонн. Після другої світової війни, існує ще т. зв. Німецька Демократична Республіка, що охоплює східню частину країни, має комуністичний режим та являється « сателітом » СССР. Кол. столиця — Берлін — має окремий статут під контролею військових місій 4 великих потуг, що виграли війну (ЗСА, СССР, Англія і Франція).

Українська еміграція почалася до Німеччини при кінці мин. століття і були це сезонні робітники з Галичини, що прибували переважно на жнива, опісля повертаючись додому. Деяка частина працювала в індустрії та копальнях. Під час I. світ. війни перебували тут українці-полонені, політична еміграція почалася з 1918 р. і нараховувала коло 10 тис.; найбільший осередок — Берлін, де перебували політичні проводи та працював Український Науковий Інститут.

Масова еміграція почалася 1939 р., після упадку Карпатської України, а зокрема після упадку Польщі й окупації зах. земель України більшовиками. Під час війни привезено коло 800 тис. робітників з України на невідільницьку працю. На кінець війни було коло 300 тис. політичних емігрантів, що з 1947 р. почали виїздити з таборів до різних країн світу.

Сьогодні в зах. Німеччині перебуває коло 20 тис. українців, у більшості старших віком і хворих, які не могли переселитися. Найбільший осередок — Мюнхен (бл. 2.000), де є осідок різних інституцій, політичних проводів, громадської централі (ЦПУЕН) та пресових органів.

Апостольський Екзархат для українців-католиків у Німеччині.
Екзарх — ЙЕ єпископ Платон Корнеляк. Екзархат видає
тижневик «Християнський Голос» і має власну друкарню
«Льогос» — «Logos»

8 München 19, 19 Bothmerstr 14. 25 - 16.24.69

Platon Korneliak, Bischof
8 München 80, Schönbergstr. 9 25 - 98.33.84

Українська Православна Церква

Владика Орест Іванюк
Orest Ivaniuk, Bischof
8 Karlsfeld b. München, Rathausstr. 6, Wohn. 315

Blyzniuk Andrij, Erzpriester
3 Hannover-Buchholz, Amundsenweg 15

Burko Demyd, Protopresbyter
7 Stuttgart 40, Oedmeimerstr. 20

Dubitsky Pallady, Mgr Protopresbyter
8 München 80, Ayingerstr. 25

Dublansky Anatol, Mgr Erzpriester
791 Neu-Ulm, Fenningerstr. 10

Hajuk Mykola, Pfarrer
822 Erlangen, Isarstr. 4

Hiltajczuk Mychail, Erzpriester
791 Neu-Ulm, Vorwerkstr. 37

Korol Leonid, Erzpriester
75 Karlsruhe 1, Schlachthausstr. 10-a

Kowalskyj Alexander, Pfarrer
32 Hildesheim, Koernerstr. 53

Luhowenko Theodor, Erzpriester
75 Karlsruhe 41, Reichenbachstr. 23

Matwienko Hryrorij, Erzpriester
2104 Hamburg 92, Hausbrucher Bahnhofstr. 9

Ostapschuk Anfir, Pfarrer
5064 Roesrath, Froebelstr. 7

Schtscherbak Anton, Pfarrer
5 Köln-Müngersdorf, Neuer Grünerweg 19

Worobec Hnat, Pfarrer
887 Günzburg, Reisenburgerstr. 2

УКРАЇНСЬКА ПРЕСА В НІМЕЧЧИНІ

ЖІНОЧИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЛИСТОК Ж.І.Л. Квартальник, видає Управа Об'єднання Українських Жінок у Німеччині. (Циклостиль).

8 München 80,

Richard Straus Str. 17/2

МЕТА. Місячник, орган української національно-державницької думки. Редагує колегія.

Das Ziel

8 München 13,

Hess Str. 74-76

РІДНА ЦЕРКВА. Квартальник, видає Вище Церковне Управління Української Автокефальної Православної Церкви на чужині. Редагує колегія.

Ridna Cerkwa

791 Neu-Ulm,

Finningerstr. 10

СУЧАСНІСТЬ. Література, мистецтво, суспільне життя. Місячник, видає: Українське Товариство Закордонних Студій «Сучасність». Редагує колегія.

Sučasnist

8 München 2,

Karlsplatz 8/III

☎ - 59.46.67

УКРАЇНСЬКИЙ САМОСТІЙНИК. Місячник культури і політики. Редагує колегія.

Ukrainskyj Samostijnyk

8 München 2,

Karlsplatz 8/III

☎ - 59.23.42

УКРАЇНСЬКІ ВІСТІ. Тижневик політики, культури і громадського життя. Редагує колегія.

Ukrainsky Wisti

791 Neu-Ulm/Donau, Schulgasse 1-2, Postfach 2146 ☎ - 77.529

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ГОЛОС. Тижневик, відповідальний редактор: Іван Волянський.

Christliche Stimme

8 München 80,

Schönbergstr. 9.

☎ - 98.33.84

ШЛЯХ ПЕРЕМОГИ. Тижневик, редагує колегія.

Schlach Peremohy

8 München 80,

Zeppelinstr 67

☎ - 44.10.35

ABN CORESPONDENCE

Bulletin of the Antibolshevik Bloc of Nations

8 München 80,

Zeppelinstr 67

☎ - 44.10.35

DIGEST OF THE SOVIET UKRAINIAN PRESS

Місячник, видає «Сучасність»

8 München 2,

Karlsplatz 8/III

☎ 59.46.67

УКРАЇНСЬКИЙ ВІЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Ukrainische Freie Universität — Université Ukrainienne Libre —
Ukrainian Free University
8 München 80 Laplacestr. 24 ☎ - 98.69.28

Заснований 1921 р. у Відні, в 1921-45 рр. у Празі, з 1945 у Мюнхені, визнаний постановою Баварського Міністерства Освіти — з 16. вересня 1950 р. із правом видавати магістерські та докторські дипломи, ч. XI-60710.

Делегатури у Франції, в ЗСА та Канаді.

Факультети : 1. Філософічний та 2. Правничий та суспільно-економічних наук. Літні семестри : 1. VII. - 31. VIII.

Курси : Кожнорічно в серпні тритижневі : Високошкільні Літні Курси Українознавства (для студентів інших університетів для поглиблення українознавчих знань).

Неперіодичні : Вищі Богословські Курси УАПЦ.

Доповняльні Педагогічні Курси для учителів «недільних шкіл».

Серії видань : «Наукові Записки УВУ», Наукові Збірники, Скрипти, Монографії.

Для студентів виходить кожнорічно спеціальний інформатор із точною програмою студій та вимогами іспитів. Висилається даром, на бажання заінтересованих.

Український Технічно-Господарський Інститут. Мюнхен, (Дім Української Науки). Ректор д-р Ростислав Єндик. УГТІ — спадкоємець Української Господарської Академії в Подєбрадах, Чехословаччина.

8 München 80, Laplacestr. 24 ☎ - 98.03.72

Товариство «Рідна Школа». Приміщується у власному будинку, втримує Інтернат для українських учнів, які рівночасно проходять курси українознавства. У будинку є можливість приміщення для туристів.

8 München Isarring 11 ☎ - 33.51.73

Центральне Представництво Української Еміграції в Німеччині
8 München 2, Dachauerstr. 9 ☎ - 55.53.16

Українська Медично-Харитативна Служба
8 München 2, Dachauerstr. 9 ☎ - 55.33.58

Об'єднання Українських Жінок в Німеччині
8 München, Rumfordstr. 21 (Haus der Begegnung)

Українське Інформаційне Бюро. Приміщення і бюро Української Національної Ради.
Ukrainisches Informationsbüro
8 München 2, Dachauerstr. 9 ☎ - 59.23.42

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ ПЛАСТУНІВ
Ukrainischer Pfadfinderbund in Deutschland e. V.
8 München 2, Dachauerstr. 9/II ☎ - 55.33.58

Фундація для дослідів життя і творчості Євгена Коновальця
Fundacia E. Konovaletz
D-8 München 2 Dachauerstr. 9/II

АДРЕСИ В НІМЕЧЧИНІ

Українські лікарі у Мюнхені

Д-р Ярослав Гинелевич — лікар загальних недуг
8 München 80 Grillparzerstr. 51 ☎ - 47.39.74

Д-р Володимир Мялковський — загальні недуги
8 München 50 Lassallestr. 95 ☎ - 14.02.12

Проф. д-р Василь Плющ — недуги легенів
8 München 71 Kempfenerstr. 54 ☎ - 7 55.26.35

Д-р Богдан Білас і Д-р Марія Білас — зубні лікарі
8 München 2 Karlsplatz 3 ☎ - 55.43.15

Д-р Богдан Сенишин — зубний лікар
8 München 40 Belgradstr. 132 ☎ - 30.96.75

Судово записані перекладачі :

Теофіль Васкан
8 München 40 Barerstr. 46 ☎ - 28.97.87

Иж. В. Слимаковський
8 München 40 Vogelhardstr. 34 ☎ - 35.40.08

Мгр. Дмитро Дем'янів, крамниця дієтичних і натуральних харчових продуктів
Dmytro Demianiw, Diplom-Volkswirth — Diplomshandelslehrer, Reformhausinhaber
7530 Pforzheim, Jahnstrasse 5, ☎ - 07231/3.27.72
Помешкання : Hildebrandstrasse 1

Анатолій Кравченко, балетмайстер, співак
Anatolij Krawtschenko, Balletschule
66 Saarbrücken 3, Futterstr. 17-19 ☎ - 318.53

Д-р інж. Василь Кравченко
Dr. Ing. Vasil Kravcenko
332 Salzgitter 1, Heckenstr. 10,

☎ - (05341) 43847 або
(05341) 213731

Митр. прот. д-р Михайло Коржан
Erzpriester Dr. Michael Koržan,
8 München 2,

Mozartstr. 11

Григор Крук, скульптор
Hryhor Kruk
8 München 13,

Elisabethstr. 13,

☎ - 37.47.41

Д-р Борис Левицький, соціолог, дослідник внутрішньо-полі-
тичних проблем Радянського Союзу
Dr Boris Lewycky,
8 München 70,

Albert Roshaupterstr. 3 b.

☎ - 77.35.69

Зенон Пеленський, журналіст

Zenon Pelensky,
8 München 13,

Hiltenspargerstr. 47,

☎ - 37.59.03

М. Стиранка, журналіст

M. Styranka

8 München 90,

Konradinstr. 13,

☎ - 65.23.02

На підгір'ї Альп, над чудовим гірським озером
знайдете

типовий баварський красвид, найкращі кліматичні умо-
вини зимою та літом, модерно влаштовану і зі смаком
удекоровану старовинну палату зальцбурзьких єписко-
пів, а в ній — українську гостинність, міжнародню й
українську зразкову кухню (борщ, вареники та вишукані
вина).

Проїхавши півгодини автотом з Мюнхену по зальцбурзькій
автостраді, між Фрайляссінгом і Зальцбургом, відвідайте

ГОТЕЛЬ І РЕСТОРАН
що його веде

М И К О Л А Л Е М І Ш К А

HOTEL — RESTAURANT

« MARTINI - HOF »

8221 Waging-am-See

☎ - 08681/94-09

Доктор М. Дем'янів

визначний фахівець, зубної медицини

Спеціаліст на полі парадоктози (болісні недуги ясен), яку лікує особливими рослинними ліками проти дегенерації.

Спеціаліст в ділянці протетики, особливо в царині напалюваної кераміки на метали. Спеціаліст комплікованих комбінацій спаювання кріпко-сидячими зубними частинами на базі т. зв. решток зубів.

Спеціаліст фокальної токсікози.

Визначився на полі щокової хірургії та ортопедії.

Має найбільшу приватну практику в південній Німеччині з наймодерніше вивінуваними кабінетами та лабораторією, в яких працюють одинадцять співробітників.

Відомий поза кордонами Німеччини.

Адреса кабінету :

Dr. M. DEMIANIW

Zahnarzt

753 Pforzheim

Östliche 9.

☎ - 126.92

ДОКТОР М. ДЕМ'ЯНІВ

ДНІПРОВА ХВИЛЯ — найбільше видавництво і продаж українських книжок в Західній Європі, має на складі :

Книжки — еміграційного і крайового видання

Книжки для дітей

Книжки рідкісні

Шкільні підручники

Україніса — в англійській, еспанській, німецькій, польській та французькій мовах

Музичні ноти і співаники

Мапи України — фізичні й політичні

Українські відзнаки — тризуби, медалі. Медаль у 10-річницю відбудови української держави (1917-1927). Медаль з митрополитом Андресом Шептицьким

Календарі давні і нові

Картини і образи — оригінали і репродукції українських малярів

Картки на побажання — багатокольорові з українськими мотивами : на Різдво і Великдень, на уродини та ім'янини й на інші okazji

Різьба в дереві — гуцульська (глибока) і мальована

Українські вишивки — ручної роботи й друковані

Українські писанки — (справжні яйця) : орнаменти різних земель нашої розлогої України

Українські писанки — різьблені і мальовані дерев'яні яйця

Українські грамофонні пластинки — еміграційної та крайової продукції (на складі більше як 200 назв довгограйних пластинок)

Друкарські машинки (портативні) « Traveller de Luxe » фірми « Олімпія »

Адреса видавництва :

Buchverlag DNIPROWA SCHWYLA. Inh. Dr. O. Wintoniak
8 München 37 Postfach : 37 02 48

Büro-Office : Dachauerstr. 9/II
8 München 2

☎ - 55.39.39

Bohdan Mykyttschak

München 2

*Масте справи, що торкаються імпорту або експорту,
цікавитесь гуртовою торгівлею електроприладдя, відві-
дайте*

ВЕЛИКЕ УКРАЇНСЬКЕ ПІДПРИЄМСТВО

Богдана Микитчака

EXPORT — IMPORT — ELEKTROGROSSHANDEL

LANDWEHRSTRASSE 44

8 MÜNCHEN 15

☎ - 53.14.59

Bankkonto : Bayerische Hypotheken - und Wechselbank
München, Schwanthalerstr.
Konto № : 28118

Postscheck München № 118 101

ШВЕЦІЯ — SVERIGE

Простір : 449,8 тис. кв. клм., населення : біля 8 міл., столиця : Стокгольм.

В нашій історії, Швеція зв'язана з Україною союзом Карла XII з гетьманом І. Мазепою, що закінчився поразкою в Полтавській битві 1709 р.

Гробницю Карла XII знайдете у Катедрі Ріддарсгольм.

У Швеції є мала колонія українців, що мають свою організацію — Українська Громада, — яка видає циклостилєвий кварталник « Скандинавські Вісті ». Громада не має власної домівки. Адреса :

Ukrainska Sällskapet, Box. 32, Stockholm 1.

Коли відвідуєте Упсалу, погляньте на горби, на яких відбувалися варязькі віча й рішались м. ін. походи в Україну.

НОРВЕГІЯ — NORGE

Простір : 324 тис. кв. клм., населення 3,7 млн., столиця : Осло.

Тут живуть кільканадцять українських родин, немає української організації.

Найцікавіша для туриста — поїздка кораблем по фйордах. Коли маєте мало часу, беріть літак до Берген, кол. столиці Норвегії і норманів, типового міста Скандинавії, що зберегло середньовічні квартали.

ШВАЙЦАРІЯ — SUISSE, SCHWEIZ, SVIZZERA

Простір : 41,3 тис. кв. км., населення : біля 6 міл., столиця : Берн.

Кількадесят українських родин творять одну українську організацію — Об'єднання Українців у Швейцарії (ОУШ), створену 1951 р. за ініціативою сл. п. Василя Литвина гром. і кооперативного діяча в зах. Україні.

ОУШ об'єднує всіх українців, що живуть у Швейцарії, незалежно від партійної чи конфесійної приналежності. Завдання : плекання культурно-освітніх та політичних традицій, плекання духово-морального зв'язку з Україною. Політично-ідеологічний ґрунт, на якому базується ОУШ, — Незалежна Самостійна Соборна Україна, Українська Народня Республіка. Ця традиційна країна свободи давала притулок також українським політичним емігрантам від М. Драгоманова до Є. Коновальця (із різним щастям !). Тут м. ін. були видані твори Т. Шевченка, заборонені окупантом.

ОУШ не має домівки, все листування слід адресувати на членів Гол. Управи :

Голова : Инж. Михайло Іванович Гаврилук
Ing. M. Havriliuk
25, Bois Gentil 1018 — Lausanne ☎ - 021.35.98.50

Заст. Голови : пані Л. Лорі-Деркач
Madame L. Lori-Derkatsch
Schaufelbergerstr. 18, 8055 — Zürich ☎ - 01.52.66.15

Секретар : Олександр Прокопович Сірий
Herr Oleksander Siruj
Willadingweg 34a, 3006 — Bern ☎ - 031.44.60.96

ІНШІ АДРЕСИ У ШВАЙЦАРІЇ :

Михайло Качалуба, лікар
Dr. Michel Katchaluba, médecine générale
27, Rue Gambetta, Montreux-Clarens

Д-р Степан Шутко, лікар
Dr. méd. Stepan Sutko
Weirmattstrasse 20, CH — 3027 Bern

МИХАЙЛО КОЦЮБИНСЬКИЙ :
« ТІНІ ЗАБУТИХ ПРЕДКІВ »

в перекладі : Ж.-С. Маркаде
Ціна : 15.00 фр. або 4.00 дол.

M. KOTSIUBYNSKY : « OMBRES DES ANCETRES OUBLIES ».
Traduit par J.-C. Marcadé, suivie de « SUR LE ROCHER », traduit par I. Hnatiuk.

Суцільність слова, музики й голосу

Мова пісні — зрозуміла кожному й тому пісня оббігає світ, полонить, єднає.

Українська пісня здобула собі славу у хоровому чи чисто фолкльорному мистецтві. Але у світі т. зв. «шансон», яка притягає найбільше слухачів, вона ще не зайняла належного їй місця.

Перші виступи Уляни Чайківської кажуть нам, що вона має всі дані увести українську пісню у недоступне їй досі царство модерного співу. Обдарована експресивним голосом, користуючись багатством української та французької культури, вона має тонке відчуття модерної музики.

На платівці, що оце появилася як випуск моно-стерео, вона виконує пісні на музику й слова Марієнна Кузана, у французькій мові та в українському перекладі поета Богдана Бойчука :

«Наша недавня любов», «Я чую голос твій», «Пісня малого Івася», «Через сад-виноград», «Та піду я, піду», «Я хочу йти з тобою», «Загублені кораблі», «На вулиці скрипка грає», «Маруся», «Ой, піду я до сиротиці», «Як я буду бабуся», «Лучче було».

Ряд з них — оригінальні, інші — модерна стилізація відомих народних пісень.

Платівку можна набути в книжковому кіоску «Українського Слова», але тільки на місці (поштою не висиласмо).

Довгограюча платівка «стерео» коштує лише — 25.00 фр.

НОВИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖНЕВИК ШЛЯХ

Видав. Видавнича Спілка
«НОВИЙ ШЛЯХ»

Виходить що суботи

Ціна числа : 20 центів

Річна передплата в Канаді — 10.00 дол., піврічно 5.50 дол.
У ЗСА і інших країнах : річно 10.50 дол., піврічно 6.00 дол.

NOVY SHLIACH — Ukrainian — THE NEW PATHWAY

Published and printed every Saturday by
The New Pathway Publishers Ltd.

184 Alexander Ave., Winnipeg 2, Manitoba, Canada

Offices : WINNIPEG — 184 Alexander Ave., ☎ - 943.1976

Offices : TORONTO — 105 Edwin Ave., ☎ - 537.3088

КАНАДА

ПРИВІТ « УКРАЇНСЬКОМУ СЛОВУ »

Вітаючи найсердечніше « Українське Слово » з його славним 40-літнім ювілеєм, в глибокій пошані клоню голову перед світлими тіннями незабутньої пам'яті великих його сподвижників :

Олександра БОЙКОВА, Леся КИСЕЛИЦІ, Надії СОРОКО
й Костя БАНІТА.

Сл. п. Олександр Бойків, син гуцульських Карпат, основоположник « Українського Слова », його перший і довголітній редактор, що всі свої сили, енергію, запал, організаційний хист і здібності поклав для розбудови створеної ним могутньої трибуни української національної правди.

Сл. п. Лесь Киселиця, син зеленої Буковини, найближчий співробітник О. Бойкова, співродитель « Українського Слова », що з запалом і самовідреченням українського студента-націоналіста згорів у праці для « Українського Слова », відійшовши молодим у вічність у 1940 році.

Сл. п. д-р Надія Сороко, доня наддніпрянських степів,

тоді студентка й також найближча співробітниця О. Бойкова, довголітня адміністраторка «Українського Слова», що своєю подивугідною працьовитістю, зразковою точністю й методичністю та відданістю справі допомогла молодому «Українському Слову» втриматися при житті в критичних початках, а далі зміцнити й розбудуватися.

Сл. п. Кость Баніт, син страдальної Лемківщини, один з перших передплатників «Українського Слова» з-поміж робітництва на провінції, одержимий його сподвижник, завзятий пропагатор його серед широкої гущі українського робітництва у Франції, невтомний організатор грошових збірок на його видавничий фонд, а згодом в Канаді (в Монтреалі) його незмінний представник, що з «Українським Словом» на руках віддав Богові свою світлу й чисту душу, подоланий важкою хворобою в січні 1967 року. Незабутній Кость Баніт це чи не єдиний передплатник-ентузіяст, що з любов'ю зберіг у себе й привіз до Канади комплет передвосніого «Українського Слова».

Нехай добра пам'ять про цих сподвижників і лицарів «Українського Слова» живе завжди серед нас, а їх праця, запал та ентузіязм хай будуть прикладом для нас у наших зусиллях втримати «Українське Слово», що було, є і буде нам неугасним смолоскипом на твердому шляху до Української Волі.

*Д-р Мирослав Михайло Небелюк
Саскатун, Канада*

Долученим банковим чеком пересилаю суму 1.000,00 (тисячу) доларів як мою пожертву на видавничий фонд «Українського Слова» з нагоди його 40-літнього ювілею.

КАНАДА — CANADA

Простір : 9976 тис. кв. клм., населення : 21,5 млн. (1971), столиця : Оттава.

Понад 700 тис. українців. Перші українські поселенці прибули в 1891 р. із західних земель України. До 1914 р. коли еміграція була перервана війною, прибуло сюди біля 100.000 українців. Друга хвиля еміграції прибула між двома світовими війнами, третя і остання — після останньої світової війни.

В Канаді високо розвинуте українське церковне і суспільно-громадське життя. Перші організації постали на церковній базі. В 1927 р. засновано Союз Українців Самостійників (СУС) — (православні), а в 1932 р. українці-католики організувалися в Братство Українських Католиків (БУК). В 1928 р. бувші стрільці і старшини (УГА, УСС, СС) заснували Українську Стрілецьку Громаду, а в 1932 р. постало Українське Національне Об'єднання, згодом — його Братні Організації.

Перед війною існувала рівнож сильна гетьманська організація. Крім цього досить сильною була група українських комуністів, згуртованих в Українській Робітничій Організації.

Після другої світової війни, як майже всюди, до існуючих з-перед війни організацій долучився цілий ряд новостворених.

УКРАЇНСЬКА КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА

ВПреосвящ. Владика Максим, Митрополит
Mgr. Maxim Hermaniuk CSsR, D.D., STM, L. Ph. H. Or.,
Métropolitaine, Archevêque de Winnipeg pour les Ukrainiens du
Canada
235 Scotia St. Winnipeg, Man. R2V 1V7 ☎ - 339.7457

Преосвящ. Владика Ніл Саварин, Єпископ Едмонтону
Mgr. Neil Savaryn OSBM, D.D., évêque
6240 Ada Blvd. Edmonton 21, Alta

Преосвящ. Владика Андрій Роборецький, Єпископ Саскатуну
Mgr. André Roborecky D.D., évêque
866 Saskatchewan Cres. E. Saskatoon, Sask. ☎ - 653.0138

Преосвящ. Владика Ізидор Борецький, Єпископ Торонта
Mgr. Isidore Borecky D.D., évêque
61 Glen Drive, Toronto 7, Ont. ☎ - 924.2381

УКРАЇНСЬКА ГРЕКО-ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА В КАНАДІ

Архиепископ Михаїл, заступник Митрополита
The Most Rev. Archbishop Michael
92 Burnside Dr. Toronto 176, Ont. ☎ - (416) 531.6120

Владика Андрій, Архієпископ
The Most Rev. Archbishop Andrew
11404 — 112th. Ave, Edmonton 19, Alta. ☎ - (403) 454.8788

Владика Борис, Єпископ
The Most Rev. Bishop Boris
322 Banneman Ave, Winnipeg 4, Man. ☎ - (204) 582.1312

Консисторія Української Греко-Православної Церкви в Канаді
Consistoria of Ukrainian Greck-Orthodox Church of Canada
7 St. Johns Ave, Winnipeg, Man. R2W 1G8 ☎ - 586.3093

Голова Консисторії: от. прот. Д. Лучак
Very Rev. D. Luchak
5 St. Johns Ave, Winnipeg Man. R2W 1GR
☎ - Church : 563.5603, ☎ - Res. 563.5153

ПРЕСА

БАТЬКІВЩИНА. Двотижневик, орган Союзу Гетьманців
Державників, редагує колегія.
Our Country, 362 Bathurst Str. Toronto, Ont. M5T 2S8

БЮЛЕТЕНЬ КОМІТЕТУ УКРАЇНЦІВ КАНАДИ.
The Bulletin Ukrainian Canadian Committee,
456 Main Str. Winnipeg, Man. ☎ - WH3. 1927

ВІЛЬНЕ СЛОВО. Тижневик, заснований 1934 р., видає Спілка
« Вільна Преса » в Торонті.
The Free Word, 196 Bathurst Str. Toronto 2-B Ont. ☎ - 368.7282

ВІСНИК. Український православний часопис. Оснований 1924
р. Виходить 1. і 15. кожного місяця. Видас Видавнича Спілка
Єкклесія, гол. ред. свящ. С. Ярмусь.
The Herald, 7 St. Johns Ave. Winnipeg, Man. R2W 1G8

ВІСТІ КОМБАТАНТА. Український Військовий Журнал.
Видавці: Головна Управа Об'єднання б. Вояків Українців у
Америці, Головна Управа Братства кол. вояків 1 УД УНА.
Редактори: І. Кедрин-Рудницький, Василь Верига.
Veterans' News, P.O. Box 279, Stn. « D », Toronto 9, Ont.

ГОМІН УКРАЇНИ. Суспільно-політичний тижневик. Видас
Видавнича Спілка « Гомін України » з обм. пор. у Торонті, Ont.
Homin Ukrainy,
140 Bathurst Str. Toronto 133, Ont. ☎ - 368.3443; 368.3444

ГОТУЙСЬ. Журнал пластового новацтва. Видас Головна
Пластова Булава, редагує колегія.
Hotuys, 2445 A Bloor Str. W. Toronto 21 M6S 1P7, Ont.

ЖІНОЧИЙ СВІТ. Місячник, видає Організація Українок Канади ім. Ольги Басараб. Редакторка : Стефанія Бубнюк.
Womans's World,
Box. 791 Winnipeg 1, Man. R3C 2N4, ☎ - 942.4190

КАНАДІЙСЬКИЙ ФАРМЕР. Тижневик.
Canadian Farmer,
462, Hargrave Str. Winnipeg 2, Man. R3A 0X5 ☎ - 943.6565

ЛЕМКІВСЬКІ ВІСТІ.
Lemko News, PO Box 129, Postal Station « М »
2393 Bloor Str. West, Toronto 9, Ont.

ЛІТОПИС ВОЛИНИ. Науково-популярний збірник Волинознавства. Редагує колегія, видає Інститут Дослідів Волині.
Society of Volyn, Box 3651, Station « В » Winnipeg, Man.

МОЛОДА УКРАЇНА. Квартальник, орган Об'єднання Демократичної Української Молоді (ОДУМ), редагує колегія.
Moloda Ukraina, Box 40 Postal Stn « М » Toronto Ont. M65 4T2

НАША МЕТА. Тижневик, орган католицької дієцезії на східню Канаду.
Our Aim, 278 Bathurst Str. Toronto Ont. M5C 2R3

НОВИЙ ШЛЯХ. Тижневик, видає Видавнича Спілка « Новий Шлях ».

The New Pathway
Winnipeg Office :
Box 785, Winnipeg 1, Man. R3C 2N4 ☎ - 943.1976
Toronto Office : 105 Edwin Ave, Toronto Ont. ☎ - 537.3088

НОВІ ДНІ. Місячник, редагує колегія.
Novi Dni, 28 Northcliffe Blvd. Toronto 4, Ont.

ПЛАСТОВИЙ ШЛЯХ. Квартальник, видає Головна Пластова Булава, редагує колегія.
Plastovy Shliakh Magazine,
2445-A Bloor Str. West, Toronto 21 Ont. M6S 1P7

ПОСТУП. Тижневик, видає Видавнича Спілка « Поступ » з обм. пор. у Вінніперу. Редагує колегія під управою о. Семена Їжика.
Progress,
418 Aberdeen Ave. Winnipeg 4, Man. ☎ - 582.1940 — 582.1113

ПРОМІНЬ. Місячник, видає Союз Українок Канади. Редагує колегія.
Promin, PO Box 3551 Stn « В » Winnipeg, Man. R2W 3R4

СВІТЛО. Український католицький місячник. Видають оо. Василяни. Гол. редактор : о. Орест Купранець, ЧСВВ.
The Light, Editor 3100 Weston Road, Weston, Ont. ☎ - 742.1632

УКРАЇНСЬКИЙ ГОЛОС. Тижневик, заснований 1910 р. Видає Видавнича Спілка Тризуб, редагус колегія.
Ukrainian Voice,
210-216 Dufferin Ave. Winnipeg, Man. R2W 2X5 ☎ - 589.5101

УКРАЇНСЬКИЙ ЖУРНАЛІСТ. Бюлетень Федерації Спілок Українських Журналістів Америки і Канади.
The Ukrainian Journalist, 140 Bathurst Str. Toronto 2B, Ont.

ХРИСТИЯНСЬКИЙ ВІСНИК. Орган Українського Всеканадського Об'єднання Євангельських Християн Баптистів. Редактор : М. Подворняк.
The Christian Herald, 787 Toronto Str. Winnipeg, Man

ШАШКЕВИЧІЯНА. Видає Інститут-Заповідник Маркіяна Шашкевича у Вінніпезі, афілійований з Українським Католицьким Університетом в Римі. Збірник присвячений життю, творчості й культові Маркіяна Шашкевича. Появляється в листопаді й червні, місяцях народження і смерті пробудителя.
Відповідальний редактор : М.Г. Марунчак.
Shashkevychiana, 49 Euclid Ave. Winnipeg 4, Man.

ЮНАК. Журнал пластового юнацтва. Появляється щомісяця, крім липня і серпня. Видає Головна Пластова Булава. Редагус Колегія.
Yunak, 2445 Bloor Str. West, Toronto 21, Ont. M6S 1P7

СТУДЕНТ — Student.
Ukrainian Canadian University Students' Union. Editor : Halyna Kuchmij. Student Editorial Board,
67 Harbord Str. Toronto 4, Ont.

ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ІНСТИТУЦІЇ

Комітет Українців Канади (КУК), заснований 1940 р. для координації праці організацій і представництва української громади. До КУК входять всі українські організації Канади, крім комуністів.
Ukrainian Canadian Committee, Headquarters
456 Main Str. Winnipeg, Man. R3B 1B6 ☎ - WH3. 1927

Наукове Товариство ім. Шевченка (НТШ)
Shevchenko Scientific Society in Canada
254 Evelyn Ave. Toronto, Ont. M6P 2Z9

Українська Вільна Академія Наук (УВАН)
UVAN, Box 3597 Stn « B », Winnipeg 4, Man.

Українське Національне Об'єднання Канади, Президія (УНО)
Ukrainian National Federation, National Executive
PO Box 1104, Stn « D » Toronto 9, Ont. ☎ - 533.7372
105 Edwine Ave. Toronto, Ont.

Українська Стрілецька Громада. Головна Управа (УСГ)
Ukrainian War Veterans Ass'n, Headquarters
PO Box 1104, Stn « D », Toronto 9, Ont. ☎ - 925.6302

Організація Українок Канади ім. О. Басараб, Центральна
Управа (ОУК)
Ukrainian Women's Organisation, C.E. c/o Y. Zorych
18 Leland Ave. Toronto 18, Ont. ☎ - BE3. 5762

Молодь Українського Національного Об'єднання Канади,
Крайова Управа (МУНО)
Ukrainian National Youth Federation, National Executive
PO Box 1104, Stn « D », Toronto 9, Ont. ☎ - 533.7372

Український Визвольний Фонд, Крайовий Комітет (УВФонд)
Penny Fund, Central Committee
105 A Edwin Ave. Toronto 9, Ont. ☎ - 533.7372

Осередок Української Культури й Освіти, Дирекція
Ukrainian Cultural and Educational Centre
184 Alexander Ave. Winnipeg 2, Man. ☎ - 943.1976

Ліга Визволення України, Головна Управа (ЛВУ)
Canadian League of Ukraine's Liberation, Central Committee
140 Bathurst Str. Toronto Ont. M5V 2R3 ☎ - 366.9863

Спілка Української Молоді, Головна Управа (СУМ)
Ukrainian Youth Ass'n, 83-85 Christie Str. Toronto 4, Ont.

Об'єднання Жінок ЛВУ
Women's Association LWU, Central Committee
140 Bathurst Str. Toronto Ont. M5V 2R3 ☎ 368.9863

Союз Українського Студентства Канади
Ukrainian Canadian University Students' Union
67 Harbour Str. Toronto Ont. M5S 1G4 ☎ - 921.6049

Пласт, Організація української молоді, Крайова Пластова
Старшина.
Plast, Ukrainian Youth Ass'n of Canada, National Executive
2199 Bloor Str. West, Toronto Ont. M6S 1N2

Союз Української Молоді Канади (СУМК), Головна Управа
Canadian Ukrainian Youth Ass'n D.E.
1240 Temperance Str. Saskatoon, Sask.

Союз Українців Самостійників (СУС), Крайова Управа
Ukrainian Self Reliance League of Canada, D.E.
1240 Temperance Str., Saskatoon, Sask.

Координаційна Виховно-Освітня Рада Канади (КВОР)
Coordinating Education Council of Canada
Rev. T. Minenko, 26 George Ave. Grimsby, Ont.

Об'єднання Українських Педагогів Канади (ОУПК), Головна
Управа.
Ukrainian Teachers' Association of Canada
PO Box 279 Stn « D » Toronto 9, Ont.

Братство к. Вояків 1-ої Укр. Дивізії УНА, Крайова Управа
Канади.
Veterans Ass'n of the 1-st Division UNA of Canada
11 Skylark Road, Toronto 9, Ont.

Спілка Українських Журналістів Канади (СУЖК)
Association of Ukrainian Journalists in Canada
2 Sunnybrook Road, Toronto 3, Ont. ☎ - 68.9861

Комітет Українок Канади, Централя.
Ukrainian Canadian Committee, Women's Council
456 Main Str. Winnipeg 4, Man. ☎ - WH3.1927

Союз Українок Канади, Централя.
Ukrainian Women's Association of Canada
2 — 10168 — 100th Str. Edmonton, Alta.

Братство Українців Католиків Канади, Централя.
Ukrainian Catholic Brotherhood of Canada
1306 — 20th Str. West, Saskatoon, Sask.

Ліга Українських Католицьких Жінок Канади (ЛУКЖК),
Крайова Управа.
Ukrainian Catholic Women's League of Canada
1306 — 20 Str. West, Saskatoon, Sask.

Українське Католицьке Юнацтво (УКЮ), Крайова Управа.
Ukrainian Catholic Youth Association of Canada
1306 — 20th Str. West, Saskatoon, Sask.

Братство Карпатських Січовиків, Головна Управа.
Carpatho-Ukrainian War Veterans' Ass'n
196 Bathurst Str. Toronto 135, Ont.

Інститут Дослідів Волині
Research Institute of Wolyn
509 Stella Ave. Winnipeg 4, Man

Українське Технічне Товариство Канади, Головна Управа.
Ukrainian Technical Society of Canada
770 Queen Str. West, Toronto 133, Ont.

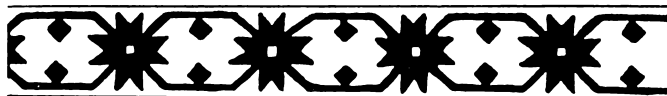
Українське Лікарське Товариство в Канаді, Головна Управа.
Ukrainian Canadian Medical Association of Canada
25 Brunswick Ave., Toronto 179, Ont.

Координаційний Комітет Українських Організацій Канади і
ЗСА за здійснення Патріярхату УКЦеркви.
Coordinating Committee of Ukrainian Org'n of Canada
c/o Dr. J. Pelech, Président,
19 Kenwood Ave. Toronto 10, Ont.

Організаційна Комісія СКВУ
PO Box 348 Stn « D », Toronto, Ont. M6P 3J9

Світове Об'єднання Українських Педагогів
Ukrainian Teachers' Ass'n World Council
Prof. W. Wolyucky, Président
101 Givins Str. Toronto 145, Ont.

Суспільна Служба Українців Канади.
Ukrainian Canadian Welfare Service, Inc.
Headquarters & Ontarian Branch
2445 Bloor Str. West, Toronto, Ont. M6S 1P7 ☎ - 763.4982

АДРЕСИ

Alexander Barber Shop, в домі УНО.
933 Main Str. Winnipeg, Man.

Українська книгарня «АРКА» в Монтреалі
ARKA Ukrainian Book Store,
3656 St. Lawrence Blvd. Montreal 130, Que.

ARKA Shoes, 2218 Bloor St. West
Toronto, Ont. (Bloor & Runnymede) ☎ - 763.1851
М.Д. Олійник і спілка.

AUTOPAC, Protecting manitobans on the move :
W. Myhal Proprietor
Myhal & Gospodyn Insurance, Agencies
639, Machray Ave. Winnipeg, Man. R2W 1B2 ☎ - 582.4015

ТАРАС БАРАН, ВИДАВЕЦЬ КАРТОК
(різдвяні, великодні і на всякі інші okazji)
T.B. PUBLISHERS, ARTISTIC CARDS & CALENDARS
24 Pine Ave E. Montreal 130, Que ☎ - 849.6540

В. Базюк
W.J. Baziuk, Chartered Accountant
10042 — 109 Str. Edmonton, Alta

Bill Grocery 318 Rustic Rd.
Toronto, Ont. ☎ - 241.6971
Власники : Галина і Василь Куцак

В. Бордун, влас. гурт.
W. Bordun, Nordom (Canada) Ltd.,
500 Barrydowne Rd., Sudbury, Ont. ☎ - 566.9250

Відпочинкова Оселя «Ватра»
Watra Resort P.O. R.R. 4, Durham, Ont.

Віра Ворскло
Wira Worsklo 176 Albany Ave.
Toronto, Ont. M5R 3C6 ☎ - 533.5769

Василь Гайдай, представник «Українського Слова»
на Вінніпер
W. Hajdaj 184 Alexander Ave.
Winnipeg, Man. ☎ - 943.4342

Юрій Дзява, Представник «Українського Слова» на Канаду
George Dziawa
7766 Ave Querbes apt 5, Montreal 303, P.Q. ☎ - 270.2437

Дмитришин Іван
John Dmytryshyn

Cité de la Salle 680, Que.

В. Дмитрук
W. Dmytruk M.N.G. Quality Tailors & Men's Wear
10217 — 97 Str. Edmonton, Alta

Dnipro — movers cartage
Перевозить хатне та канцелярійне умеблювання в місті і на
дальшу віддаль.
747 Annette Str. Toronto, Ont. ☎ - 763.1820

Инж. Антін Добрянський, Редактор « Нового Шляху »
A. Dobriansky 290 Austin Str. Winnipeg, Man R2W 3M9

Іван Довгаль, представник Інституту Дослідів Волині
Ivan Dowhal 407 Annette St. Toronto, Ont. M6P 1R7

P. Dufanec Store Box 62, Geraldton, Ont.

Василь Захаркевич, інженер
Wasył Zacharkewych
5155-2nd. Ave Rsmt. Montreal 405, Que.

Д-р Б. Кебало
Dr. B. Kebalo, Dental Surgeon
272 Bathurst Str. Toronto, Ont. ☎ - EM 8-4140

Кобзар — Маєстро Павло Конопленко-Запорожець
Kobzar P. Konoplenko-Zaporozetz
1053 Alfred Ave., Winnipeg, Man. ☎ - 589.7759

Колегія Св. Андрея у Вінніпегу — Українська Греко-Право-
славна Колегія з Богословським Факультетом (одинок у світі)
при Манітобському університеті
St. Andrew's College in Winnipeg
475 Dysart Rd., Winnipeg, Man. R3T 2M7

І. Коляска
J. Kolasky PO. Box 105 Postal Station « M »,
2393 Bloor Str. W. Toronto, Ont. M6S 4T2

Комітет Українців Канади, Відділ Торонто
Ukrainian Canadian Committee, Toronto Branch
191, Lippincott St. Toronto M5S 2P3, Ont. ☎ - 921.6049

Книго-Клуб, спів-директор д-р Ю.В. Даревич
Book Club Inc., Box 1102, Station « D »,
Toronto 9, Ont. ☎ - (416) 630.8534

V.H. KOMAN AGENCY, General Insurance, Mortgage Loans
Nestor M. Galarnyk, Proprietor, 530 St. Anthony West
Kildonan 17, Man. ☎ bus. - 582.8351; res. 582.7921

Coulson Hotel
68 Durham St., S., Sudbury, Ont. ☎ - 675.6436

Кредитова Кооператива Північного Вінніпегу
North Winnipeg Credit Union Limited,
544 Selkirk Ave. Winnipeg, Man. R2W 2M9

Д-р О. Лапчинський, лікар
Dr. E.S. Lapchinski, Physician
289 Cedar St., Sudbury, Ont. ☎ - 674.3131

Р.А. Максимів, адвокат
R.A. Maksymiw BA-LLB
1045 Bloor St. West Toronto, Ont. ☎ - 532.3373

Mohyla Institute, 1240 Temperance Str.,
Saskatoon, Sask. S7N 0P1 ☎ - 653.1944

Молодь Українського Національного Об'єднання Канади
Відділ ім. Г. Пісецького
Ukrainian National Youth Federation of Canada, Inc. Sudbury
Branch in the name of H. Pisecky
130 Frood Rd., Sudbury, Ont. ☎ - 673.0890

New Style Tailors 23 Harcroft Rd.
Toronto, Ont. ☎ - 766.1372
Власник : С. Крив'як. Виконус чоловічі та жіночі одяги на
замовлення. Солідне виконання.

Організація Українок Канади ім. О. Басараб. Відділ в Садбурі
Ukrainian Women's Organization of Canada Sudbury branch
in the name of O. Basarab
130 Frood Rd., Sudbury, Ont. ☎ - 673.0890

ПЛАСТ, Організація української молоді, Станиця Торонто
2199 Bloor Str. West, Toronto, Ont. ☎ - 769.9998

Вітають з 40-річчям « Українське Слово »
Сергій й Микола Радченки
M. Radchenko, 17 Edwin Ave. Toronto 9, Ont.

Serge Radchuk, LL.B., LL.M. Barrister, Solicitor & Notary Public
Suite 114, Bank of Montreal Bldg.
330 Portage Ave. Winnipeg, Man. ☎ - 942.0448

Богдан Роздільський, лікар-невропатолог, професор Саскачеванського університету
B. Rozdilsky, M.D., 515 Lake Cres.
Saskatoon, Sask. S7H 3A3 ☎ - 374.0830

Seventh Avenue Pharmacy LTD
11011A — 107 Ave. Edmonton, Alta

Союз Бувших Вояків, Генеральна Управа. Голова Генеральної Управи: підполк. З. Шкурупій, Секретар: І. Шлапак
404 Bathurst Str. Toronto, Ont.

Іван Стефура, архітект
John Stefura, Architect
50 Lancaster Dr., Sudbury, Ont. ☎ - 675.5549

Товариство Волинян Торонта й околиці.
Голова: М. Тельманчук, Секретар: О. Важний
404 Bathurst Str. Toronto, Ont.

Українська Греко-Православна Церква Св. Володимира
Ukrainian Greek Orthodox Church of St. Volodymyr
190 Baker St., Sudbury, Ont. ☎ - 673.2403

Українсько-Канадський Архів-Музей Алберти
Ukrainian Canadian Archives & Museum of Alberta
9543 — 110 Ave. Edmonton, Alberta

Українська Католицька Церква Св. Покрови парох о. дек.
Т. Прийма
St. Mary's Ukrainian Catholic Church Very Rev. T. Pryjma
40 Notre Dame Sudbury, Ont. ☎ - 675.8244

Українська крамниця квітів. Власниця: Дарія Боднарук
Mary's Flower Shop
492, Queen Str. W. Toronto, Ont.

Українська Кредитова Спілка в Гемилтоні
Ukrainian (Hamilton) Credit Union Limited
170 Parkdale Ave. North Hamilton, Ont

Українська Кредитова Спілка м. Содбури
Ukrainian (Sudbury) Credit Union
320 Frood Rd., Sudbury, Ont. ☎ - 674.1993

Український Клуб Професіоналістів і Бизнесменів
10205 — 97 Street Edmonton, Alberta

Українська Споживча Кооператива в Содбури
Sudbury Ukrainian Cooperative
320 Frood Rd., Sudbury, Ont. ☎ - 674.1993

Українська Стрілецька Громада в Канаді — Головна Управа.
Бюро ГУ УСГ :

Ukrainian War Vet. Ass'n HQ 297 College Str.
Toronto 2B Ont. ☎ - 924.6302

Поштова адреса :

Ukrainian War Vet. Ass'n, HQ
P.O. Box 1104 Stn « D » Toronto 9, Ont.

УНО, Філія в Ошаві

Ukrainian National Federation
68 Bloor Str. East Oshawa, Ont.

УНО, Філія в Монтреалі

Ukrainian National Federation,
5213 Hutchinson Str. Montreal 152, Quec.

Українське Національне Об'єднання Канади, Інк.

Філія в Содбурі

Ukrainian National Federation of Canada, Inc. Sudbury branch
130 Frood Rd., Sudbury, Ont. ☎ - 673.0890

Українська Стрілецька Громада в Канаді Відділ ч. 10 в Содбурі

Ukrainian War Veterans' Association Sudbury branch
130 Frood Rd., Sudbury, Ont. ☎ - 673.0890

Володимир Ухач

Ukrainian records « Moderato »
212 Pruden Str. Thunder Bay F, Ont. ☎ - 622.7574

Щоденна українська радіопередача « Пісня України » в Канаді.

Керівник : Прокіп Наумчук

Song of Ukraine, PO Box 92 Station « D »,
Toronto 9, Ont. ☎ - 536.42.62

С. Федоренко, дентист.

S. Fedorenko, DDS, 4338 Bloor St.
West-Etobicoke, Ont. ☎ - 621.5571

Д-р Михайло Фостяк, лікар

Dr. Michael Fostiak, physician
51 Elgin St., Sudbury, Ont. ☎ - 674.2545

Цвікілевич

Cwikilewycz, Insurance Agency
10960 — 75th. Avenue, Edmonton, Alta

Іван і Ольга Чорнобай

I. Chornobay 7 Dell Dr., Scranton, Ont.

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ

Б. Мельничука
В ЕДМОНТОНІ

- Найбільший і найкращий вибір українських книжок і музики
- Найкращий вибір українських грамофонових платівок
- Великий вибір полотна до вишивання
- Д.М.Ц. нитки до вишивання, муліне, 12 і 16
- Великий вибір кераміки, абажурів
- Українські ляльки, різблені тарілки, намиста
- Прибори до писанок — пальці/кістки, фарби, віск, взори, електричні кістки
- Вишивані блюзки, сорочки, рушники
- Картки з побажаннями на всякі okazji
- Стінні і книжкові календарі
- Висилаємо на бажання безплатні каталоги : книжок, платівок, календарів

У нас можете набути всі нові українські видання, що друкуються по цілому світі.

UKRAINIAN BOOK STORE

P.O. BOX 1640

10207 — 97 STREET

EDMONTON, ALBERTA, CANADA — T5J 2N9

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ
УКРАЇНСЬКОЇ ОЩАДНО—КРЕДИТОВОЇ СПІЛКИ

«КАРПАТІЯ»

Найбільшої на заході Канади

ОЩАДНОСТІ (SAVING ACCOUNTS) — 7% РІЧНО.

БІЖУЧІ РАХУНКИ (CHECKING ACCOUNTS) —
Члени можуть виставляти довільну кількість
чеків без жодних оплат.

ПЕРСОНАЛЬНІ Й МОРТГЕДЖЕВІ ПОЗИЧКИ
Відсотки та сплати помірковані

ДОДАТКОВІ ПОСЛУГИ — Грошові перекази, чеки для
подорожуючих, міжнародні грошові перекази,
продаж державних облігацій, стягання ренти
та мортгеджів.

Мастковий стан Карпатії — 12.000.000.00 дол.
Стан членства — 5.000

CARPATIA Credit Union Limited

862 Main Street

Winnipeg, Man. R2W 3R4

☎ - 586-8431

**Українська
Шаднича
Спілка**

в ЕДМОНТОНІ

**UKRAINIAN (Edmonton)
CREDIT UNION LTD**

9710-108 A Avenue - Edmonton, Alberta

Українська Кредитова Спілка в Торонті

Ukrainian Credit (Toronto) Union LTD

297 College Str.

TORONTO, Ont. M5T 1S2

☎ - 922-1402

ГОДИНИ УРЯДУВАННЯ :

ПОНЕДІЛОК І СЕРЕДА — від 9.30 ранку до 6.00 веч.

ВІВТОРОК, ЧЕТВЕР І П'ЯТНИЦЯ — від 9.30 р. до 9.00 в.

СУБОТА — від 9.30 ранку до 12.30 по пол.

КРЕДИТОВИЙ КОМІТЕТ УРЯДУЄ :

КОЖНОГО ВІВТІРКА І КОЖНОЇ П'ЯТНИЦІ ВІД 7.30 ДО 9.00 ВЕЧОРА. В УСІ ІНШІ ДНІ ПОЗИЧКОВІ СПРАВИ МОЖНА ПОЛАГОДЖУВАТИ В КАНЦЕЛЯРІЇ КРЕДИТОВОЇ СПІЛКИ В ГОДИНАХ УРЯДУВАННЯ.

ВІДСОТКИ ЗА ПОЗИКИ :

позики, гарантовані 1-им мортгеджем 8,5 %

позики, гарантовані 2-им мортгеджем 9,5 %

персональні позики 10 %

Висота позик, гарантованих 1-им мортгеджем — 35.000

Висота позик, гарантованих 2-им мортгеджем — 20.000

Персональні позики до — 5.000

КОРИСТУЙТЕСЬ

МІЦНОЮ УКРАЇНСЬКОЮ УСТАНОВОЮ !

ОСЕРЕДОК УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ Й ОСВІТИ

це інституція, в якій зберігається частка культурних цінностей, створених українським народом на протязі його історії.

БІБЛІОТЕКА має поверх 15 тисяч книг та стільки ж періодичних видань.

МУЗЕЙ — це плід довгої й важкої праці. Він наглядно віддзеркалює багатство та життєздатність української культури.

КАРТИННА ГАЛЕРІЯ — це форум для видатних українських мистців та молодих adeptів мистецтва.

Кожен, кому дорога справа розвитку та збереження української культури, може стати членом Осередку. Членська вкладка 5.00 дол. на рік.

Ukrainian Cultural and Educational Centre,
P.O. Box 722, 184 Alexander Ave. East,
Winnipeg, Man. R3C 2K3 ☎ - 943.3045

НАБУВАЙТЕ! ЧИТАЙТЕ! ПОШИРЮЙТЕ!

Літературу християнського Видавництва:

« ДОРОГА ПРАВДИ »

Для прикладу деякі з них :

- « Апостол Петро і Рим » — історично-догматична розвідка.
- « Пояснення на книгу Об'явлення » — богословська розвідка.
- « Чи існує Бог? » — наукові аргументи.
- « На крилах віри » — поезія.
- « Свята Земля », — спогади паломника.
- « Штундист Павло Руденко » — повість.
- « Христове світло в Україні » — історична розвідка.
- « На батьківщині і на чужині » — спогади.
- « Різдвяна Зірка »,
- « Великодній Ранок », — збірка віршів і оповідань на особливі okazji, та інші.

Масмо на складі рівнож: співаники нотні і без нот для церковного вжитку, довгограючі платівки релігійного змісту, Святе Письмо перекладів: П. Куліша, І. Огієнка, та оо. Василіяні, менших і більших розмірів, словники, мапи та шкільні підручники.

Замовлення слати на адресу:

« DORONA PRAWDY »

P.O. Box 3, Stn « E ».

Toronto, Ont. M6P 3J5

На бажання висиласмо каталоги.

При більших замовленнях відповідна знижка.

НАЦІЯ ПОНАД УСЕ!

НАША СИЛА В НАС САМИХ!

УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ОБ'ЄДНАННЯ

КАНАДИ, Інк.

ФІЛІЯ ВИНДСОР

Ukrainian National Federation of Canada, Inc.

WINDSOR BRANCH

1033 Ottawa Street

Windsor, Ont. N8X 2E3

УКРАЇНСЬКА КООПЕРАТИВА « КАЛИНА »
НАЙСТАРША УКРАЇНСЬКА КООПЕРАТИВНА
УСТАНОВА В КАНАДІ

Відділи: книжковий, мистецький та асекураційний

KALYNA UKRAINIAN CO-OPERATIVE LIMITED
864 MAIN Street Winnipeg, Manitoba. R2W 3R4
☎ - 586 8431

M & S Co Ltd

915 Main Street

Winnipeg, 4 Man.

ЯКЩО ВАМ СМАКУЮТЬ М'ЯСНІ ВИРОБИ, СВІЖІ
І НАЙЛІПШОЇ ЯКОСТИ

— ВІДВІДАЙТЕ НАШУ М'ЯСАРНЮ. —

МИ ПЕВНІ, ЩО ВИ СТАНЕТЕ НАШИМ ПОСТІЙНИМ
І ЗАДОВОЛЕНИМ ПОКУПЦЕМ!

УКРАЇНСЬКА НАРОДНЯ КАСА
В МОНТРЕАЛІ

- служить українській громаді в Монтреалі та околиці понад 20 років
- полагоджує всі банкові справи;
- дає корисні умови для вкладів та позик;
- утримує п'ять станиць для вигоди членів.

Централа :

LA CAISSE POPULAIRE UKRAINIENNE DE MONTREAL
120 Est, rue Duluth Montréal, P.Q.

☎ - 845-8365

ОДИНОКА УКРАЇНСЬКА АГЕНЦІЯ ПОДОРОЖІ
У ПРОВІНЦІЇ КВЕБЕК

ASTRO Travel Service

власник Теодосій і Люба Волошин

2198 Bloor St. West Toronto 9, Ont. ☎ - 766-1118

Представник на провінцію Квебек : Іван ОПАРЄК
5765 rue Maricourt (C. de St. L.) Montreal 458, Que

☎ - 322-8849

І В А Н Г И К А В И Й
А Д В О К А Т

JOHN HUKAWY, B.A., B.C.L.
AVOCAT — ADVOCATE

1117, Ouest rue Ste Catherine, suite 505,
MONTREAL, QUEBEC, CANADA

☎ - 849-8111 (в канцелярії)

☎ - 387-0698 (вдома)

MAURICE ELECTRIQUE ENR.
INSTALATION COMMERCIAL & RESIDENTIAL,

ВЛАСНИК МИРОСЛАВ А Н Т О Н І У К
MAURICE ANTONIUK

8500 Des Rapides Str.
Cite de la Salle 680, Que. ☎ - 366-5484

ПЕРША УКРАЇНСЬКА МЕДИЧНА КЛІНІКА
В МОНТРЕАЛІ
ПІД КЕРІВНИЦТВОМ Д-РА СВЯТОСЛАВА ТОМЮКА

загальна медицина, хірургія,
жіночі недуги, рентген, лабораторія,
аналіза крові і сечі,
екзамінація очей,
дентистика.

1000-A Jean Talon West

Montreal 303, Que.

☎ - 277-1766

У М О Н Т Р Е А Л І

усі нотаріальні справи поладить Вам український нотар
МИРОСЛАВ РАЦЬКИЙ

Notaire — Notary

MYROSLAW RACKI

6697 Boul. Pie IX

MONTREAL 408, Que.

☎ - 376-9600

T

5 YEAR GUARANTED INVESTMENT 7¹/₄ %
CERTIFICATES

SAVINGS ACCOUNTS, MONTHLY 5 %
CALCULATIONS

CHEQUING ACCOUNTS, 4 %
NO SERVICE CHARGE

HERITAGE TRUST Co.

10166 - 100 Street

EDMONTON, Alberta

☎ - 429-6656

УВАГА! САСКАТУН І ОКОЛИЦІ! УВАГА!
УКРАЇНСЬКА КРЕДИТОВА СПІЛКА
«НОВА ГРОМАДА»

The NEW COMMUNITY SAVINGS & CREDIT UNION Ltd.
313-20th Street, West Saskatoon, Sask. S7M 0X1
приймає ощадності й уділяє позики на корисних та
догідних умовах. Обезпечуємо позики до 10 тисяч, а
уділи до 2 тисяч дол.

Майно спілки: 2,5 мільй. дол. Бюро відкрите щодня,
крім неділь і свят.

Ставайте членами нашої Спілки!

« С Р І Б Н А С У Р М А »
ВИДАВНИЦТВО КНИЖОК З ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОГО
ПІДПІЛЛЯ І НАЦІОНАЛІСТИЧНОГО РУХУ
ЖАДАЙТЕ ЦІННИКА.

Адреса :

ZYNOWY KNYSH
40 Homewood ave., Apt. 608
TORONTO, Ontario M4Y 2K2

STAR MOTORS & SERVICE STATION

3441 Dundas Str. West (at Windermere) Toronto, Ont.
☎ - 766.7721

Власники : В. Тимоць і О. Крушельницький

General repairs — tune ups — body work & refinishing —
radiators repaired record

Коли будете щось, звертайтеся до
УКРАЇНСЬКОЇ БУДІВЕЛЬНОЇ ФІРМИ :

СТЕРНАН РОМАНЫК
BUILDER

66 John Str. WATERFORD, Ont.
☎ - 443-5183

У карних і масткових справах звертайтеся до

УКРАЇНСЬКОГО АДВОКАТА :
W. G. DANYLIW, LL. B. DR. RER. POL.
BARRISTER - SOLICITOR

401 Bay Street, Suite 2709 (The Simpson Tower)
TORONTO 1, Ont. ☎ - 366-1877

УВАГА! СОДБУРІ Й ОКОЛИЦІ! УВАГА!
УКРАЇНСЬКА КРЕДИТОВА СПІЛКА
членами якої можуть бути всі українці міста Содбурі
й околиць,
приймає вклади: уділи й депозити:
уділяє позики:
персональні до 5.000
мортгеджові до 10.000 дол.
UKRAINIAN (SUDBURY) CREDIT UNION Ltd.
320 Froot Road SUDBURY, Ont.
☎ - 674-1993

УВАГА! СТ. КЕТЕРИНС І ОКОЛИЦІ! УВАГА!
УКРАЇНСЬКА КРЕДИТОВА СПІЛКА
полагодить кожному українцеві у С. Кетеринс та
околицях всякі банкові операції, найкраще загарантус
вклади — уділи й депозити, уділить позики на найкращих
умовинах.
С В І Й Д О С В О Г О !
UKRAINIAN (St CATHARINES) CREDIT UNION Ltd.
177 Niagara Str. St CATHARINES, Ont.
☎ - MU 5-9891

«Українському Слову» у його 40-ліття
висловлює признання та бажає дальших успіхів у
ширенні української державницької ідеї по всьому світі
й в Україні
Б О Г Д А Н К А Т У Л Ь К А
ВЛАСНИК ЕЛЕКТРОНІЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА
MOBILE RADIO & TELEVISION Ltd.
1540 Lasalle Blvd. SUDBURY, Ont.
☎ - 566-8550

В І Д Д І Л
ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНОК КАНАДИ
ім. ОЛЬГИ БАСАРАБ
У ТОРОНТІ, ОНТ.

Шлемо найкращі та найдружніші привітання

ЮВІЛЯТОВІ — « УКРАЇНСЬКОМУ СЛОВУ »

часописові, що 40 років незламно стояв на сторожі національних прав українського народу та захищав і пропагував нашу правду у вільному світі, поборюючи неправду агресорів нашої незалежності.

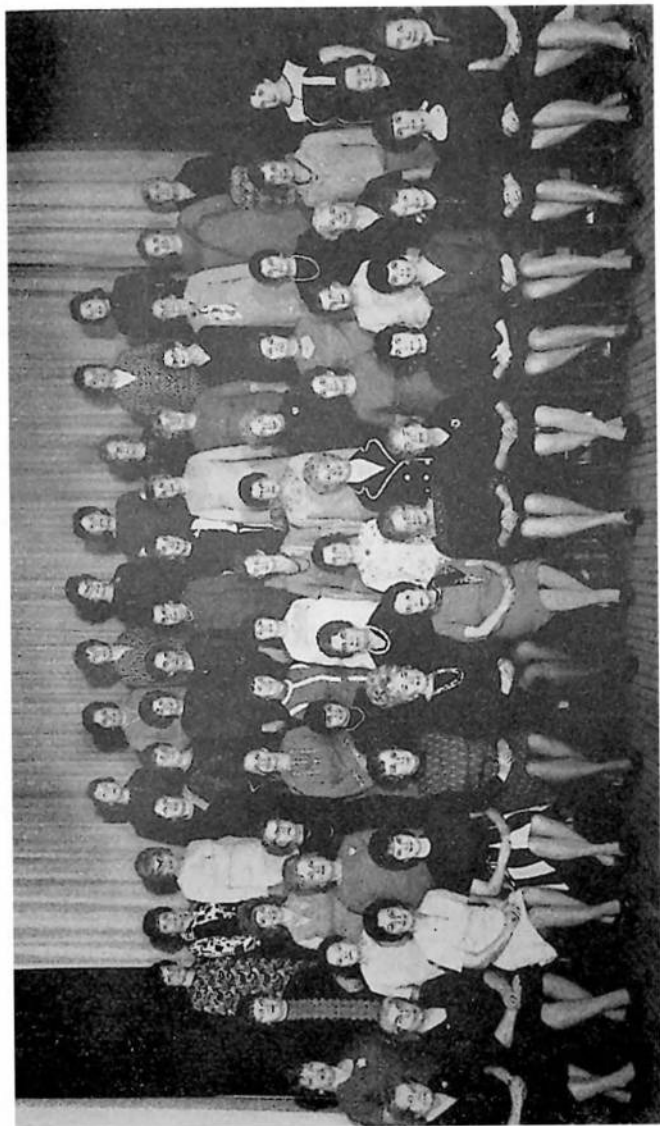
Редакції «Українського Слова» й усьому Видавництву бажаємо багато творчих сил для праці й боротьби!

С Л А В А У К Р А Ї Н І !

ЗА УПРАВУ ВІДДІЛУ ОУК У ТОРОНТІ :

АННА МИХАЛОВСЬКА
ГОЛОВА

АННА БЕРДИН
СЕКРЕТАР

Управа і членки Організації Українок Канади Відділ Торонто-місто, Онт. 1973 р.

В І Д Д І Л
ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНОК КАНАДИ
ім. ОЛЬГИ БАСРАБ
У ГЕМІЛТОНІ, ОНТ.

В І Т А С
«УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО»
В П А Р И Ж І

ІЗ 40-ЛІТТЯМ ТВОРЧОГО ІСНУВАННЯ ТА ПРАЦІ
Й БАЖАЄ УСПІХУ У ДАЛЬШОМУ СЛУЖІННІ
СВОСМУ НАРОДОВІ.

СЛАВА УКРАЇНІ!
ЗА УПРАВУ ВІДДІЛУ ОУК У ГЕМІЛТОНІ :
А. СТЕЦЬКОВИЧ
ГОЛОВА
О. СЕНЧИШАК
СЕКРЕТАР

В І Д Д І Л
ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНОК КАНАДИ
ім. ОЛЬГИ БАСАРАБ
У МОНТРЕАЛІ

З НАГОДИ 40-річчя ЖЕРТВЕННОЇ І КОРИСНОЇ ПРАЦІ
« УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА » ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ
ВИЗВОЛЬНОЇ СПРАВИ

ПЕРЕСИЛАЄ ВАМ ЩИРОСЕРДЕЧНИЙ ПРИВІТ.
ЩИРО БАЖАЄМО, ЩОБ ВИДАВНИЦТВО « УКРАЇН-
СЬКОГО СЛОВА » МАЛО СИЛУ Й ВИТРИВАЛІСТЬ
ДАЛІ ПРАЦЮВАТИ ДЛЯ ДОБРА І СЛАВИ УКРАЇН-
СЬКОГО НАРОДУ, АЖ ДОКИ ЗДІЙСНЯТЬСЯ ЙОГО
МРІЇ — ОСЯГНЕННЯ ВОЛІ Й ДЕРЖАВНОСТІ.

С Л А В А У К Р А Ї Н І !

ЗА УПРАВУ ВІДДІЛУ ОУК В МОНТРЕАЛІ

ІРИНА СЕНИК
ГОЛОВА

ІРИНА ГОМОНКО
СЕКРЕТАР

РЕДАКЦІЇ І ВИДАВНИЦТВУ
«УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА»
В ПАРИЖІ,
НОСІСВІ УКРАЇНСЬКОГО РІДНОГО СЛОВА І ДУХА,
В 40-РІЧЧЯ ЙОГО ПРАЦІ
НАЙКРАЦІ ПОБАЖАННЯ І ГРАТУЛЯЦІЇ
ПЕРЕСИЛАЮТЬ

ФІЛІЯ УНО, ВІДДІЛИ УСГ, ОУК І МУНО
В ЕДМОНТОНІ, АЛТА

В І Т А Є М О
ВИДАВНИЦТВО І РЕДАКЦІЮ
«У К Р А І Н С Ь К О Г О С Л О В А»
В П А Р И Ж І,

ЯКІ ПРОДОВЖ 40 РОКІВ СТОЯТЬ НА СТОРОЖІ
УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРАВДИ ТА СВОЄЮ
ПРАЦЕЮ СКРІПЛЮЮТЬ ІДЕЇ УКРАЇНСЬКОЇ
ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ.
БАЖАЄМО ЩЕ БІЛЬШИХ УСПІХІВ У ВАШІЙ
ВІДПОВІДАЛЬНІЙ ПРАЦІ В МАЙБУТНЬОМУ.

ЗА ЦЕНТРАЛЬНУ УПРАВУ ОУК :

СТЕПАНІЯ САВЧУК
ПОЧЕСНА ГОЛОВА

ЯРОСЛАВА ЗОРИЧ
ГОЛОВА

ОЛЬГА ЦВИК
СЕКРЕТАР

З НАГОДИ 40-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ
« У К Р А Ї Н С Ь К О Г О С Л О В А »
П Е Р Е С И Л А Є М О
НАЙКРАЩІ ПРИВІТАННЯ ТА БАЖАЄМО
ЩЕ БІЛЬШОГО РОЗВИТКУ У МАЙБУТНЬОМУ
ХАЙ РОСТЕ Й КРІПНЕ « УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО »
НА СЛАВУ І ДОБРО НАШОГО НАРОДУ !

ЗА ВІДДІЛ ОУК У СУДБУРІ, ОНТ. :

Г. КОЛОМИЄЦЬ
ГОЛОВА

Е. ДОМИНИК
СЕКРЕТАР

Д-р Модест Д. Мицук

НАЙКРАЩІ ПОБАЖАННЯ УСПІХІВ
РЕДАКЦІЇ І ВИДАВНИЦТВУ
«У К Р А І Н С Ь К О Г О С Л О В А»
В П А Р И Ж І,
НОСІЄВИ УКРАЇНСЬКОГО РІДНОГО СЛОВА І ДУХА
У СОРОКРІЧЧЯ ЙОГО ЖЕРТВЕННОЇ ПРАЦІ
ДЛЯ ДОБРА УКРАЇНСЬКОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ СПРАВИ
Б А Ж А Є
П Р Е З И Д І Я
УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ОБ'ЄДНАННЯ
В К А Н А Д І
Д-р МОДЕСТ Д. МИЦУК Мгр. ЄВГЕН МАСТИКАШ
ПРЕЗИДЕНТ СЕКРЕТАР

ПРИВІТ
З НАГОДИ 40-РІЧЧЯ
«УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА»

ФІЛІЯ УНО І ОУК
СТ. БОНІФАС

412 MADISON

ST BONIFACE, MAN.

☎ - 233-6409

УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ОБ'ЄДНАННЯ
КАНАДИ, Інк.

ФІЛІЯ — СТ. КЕТЕРИНС

UKRAINIAN NATIONAL FEDERATION OF CANADA, Inc.
ST. CATHARINES BRANCH

177 Niagara Street

☎ - 5-9891

Члени Філії УНО, Відділи: УСГ, ОУК і МУНО в Ст. Кетеринс, Онт. подивляють Вашу витривалість у ширенню правдивих відомостей про Україну її українців у діаспорі протягом 40 років.

Статті на ідеологічні теми в «Українському Слові» і наświetлення подій, загального і внутрішньо-українського характеру, мають вплив на формування характеру української людини-націоналіста-державника.

Бажаємо Вам сил і витривалости в продовженню Вашої праці. Дай, Боже, щоб 50-ліття стрінуло Вас у вільному Кисві!

ЗА УПРАВИ :

Філії УНО :

Відділу УСГ :

Кость Фіцик — Голова
Михайло Гладиш — секр.

Петро Самець — Голова
Іван Рогатинський — секр.

Відділу ОУК :

Відділу МУНО :

Марія Боровська — Голова
Ева Глінська — секр.

Соня Кухар — Голова
Ірина Венгльовська — секр.

СОДБУРІ У 40-ліття « УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА »

Шановні Друзі !

Світогляд українського націоналізму, що його продовж 40 років голосить « Українське Слово » із Парижу, с нехвибним дороговказом для системи УНО і БО, які віддано сповняють своє призначення на цьому континенті. Носієві державницької ідеї, яку 40 років сіє він серед української спільноти у цілому світі, вислови наших дружніх привітань.

Радіємо Вашими досягненнями, віримо, що і в майбутньому « Українське Слово » буде вірно стояти на сторожі української націоналістичної ідеї. Щастя Вам, Боже !

Філія Українського Національного Об'єднання

Відділ Української Стрілецької Громади

Відділ Організації Українок Канади ім. О. Басараб

Відділ Молоді Українського Національного Об'єднання
ім. Г. Пісецького

ВІТАЄМО
З ДАЛЕКОГО ВІННІПЕГУ АЛЕ БЛИЗЬКІ СЕРЦЕМ
«УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО» В ПАРИЖІ
З НАГОДИ ЙОГО СЛАВНОГО 40-ЛІТТЯ

Іван Геврик
Головний Контрольний Українського Народнього Союзу
327 McAdam Ave. Winnipeg 4, Man. ☎ - 582.8895
Юрій Гвоздулич
Д-р Степан Луговий
Петро Данилюк
Михайло Семанич
Соня і Ярослав Боднар
Леся і Олег Боднар
Ірина Старак
Мирон Кохан
В. Запісоцький - Barber Shop
640 Main Str. Winnipeg, Man ☎ - 943.3749
Дмитро Ріпак М.Г. на західню Канаду Г.У. УСГ
322 Berry St. Winnipeg, Man. ☎ - 837.5768
Степан Костишин
Григорій Живило
Іван Похілчук
Іван Білун
Дмитро Вишньовський
Товариство Рідної Школи ім. М. Шашкевича, 49, Юклед Авеню
Ілько Онуфрійчук
Василь Захарчук
Йосип Кушнір
Григорій Тарасюк
Василь Кавуля
Павло Шклянка
Лев Смеречинський
Олекса Федорук
Українське Т-во «Просвіта»
Ukrainian Reading Ass'n «Prosvita»
667 Flora Ave. Winnipeg 4, Man. ☎ - 582.3869

У 40-РІЧЧЯ ТВОРЧОЇ ПРАЦІ
«У К Р А І Н С Ь К О Г О С Л О В А»
В П А Р И Ж І,

НАЙКРАЩІ ПРИВІТИ Й ПОБАЖАННЯ УСПІХІВ
У ВІДПОВІДАЛЬНІЙ ПРАЦІ ВИДАВНИЦТВА
Й РЕДАКЦІЇ
ДЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ВИЗВОЛЬНОЇ СПРАВИ

П Е Р Е С И Л А Ю Т Ь
У П Р А В А І Ч Л Е Н К И В І Д Д І Л У О У К
В С А С К А Т У Н І, С А С К.

АГАФІЯ ЛАЩУК
ГОЛОВА

АННА ГНАТЮК
СЕКРЕТАРКА

РЕДАКЦІЇ І ВИДАВНИЦТВУ
«У К Р А І Н С Ь К О Г О С Л О В А»
В П А Р И Ж І,

НОСІЄВІ УКРАЇНСЬКОГО РІДНОГО СЛОВА І ДУХА,
В 40-РІЧЧЯ ЙОГО ПРАЦІ
НАЙКРАЩІ ПОБАЖАННЯ І ГРАТУЛЯЦІЇ

П Е Р Е С И Л А Ю Т Ь
У П Р А В А І Ч Л Е Н К И В І Д Д І Л У О У К
В Е Д М О Н Т О Н І, А Л Т А.

МАРІЯ КЛИНЧИК
ГОЛОВА

ІРИНА СУХОВЕРСЬКА
СЕКРЕТАРКА

НАЙКРАЩІ ПОБАЖАННЯ ТА ГРАТУЛЯЦІЇ
З НАГОДИ 40-РІЧНОГО ЮВІЛЕЮ
РЕДАКЦІЇ І ВИДАВНИЦТВУ
«УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА»
ЙОГО ЖЕРТВЕННОЇ ПРАЦІ ДЛЯ ДОБРА
УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ
І ЙОГО ВИЗВОЛЬНОЇ СПРАВИ
ПЕРЕСИЛАЮТЬ

ФІЛІЯ
УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ОБ'ЄДНАННЯ
ІМ. ЄВГЕНА КОНОВАЛЬЦЯ
ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОЇ СТРИЛЕЦЬКОЇ ГРОМАДИ
ВІДДІЛ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНОК КАНАДИ
ВІДДІЛ МОЛОДІ
УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ОБ'ЄДНАННЯ
В ТАНДЕР БЕЙ, ОНТ.

UKRAINIAN NATIONAL FEDERATION
704 McKenzie St. Thunder Bay S., Ont.
☎ - 623-8827

З НАГОДИ 40-ЛІТНЬОГО ЮВІЛЕЮ
«УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА»
ЩИРИЙ ПРИВІТ ТА СЕРДЕЧНІ ПОБАЖАННЯ
ЯКНАЙКРАЩИХ УСПІХІВ У ДАЛЬШІЙ ПРАЦІ ДЛЯ
ДОБРА ВСЬОГО НАШОГО ГРОМАДЯНСТВА
І УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

ПЕРЕСИЛАЮТЬ

ВЛАСНИКИ БУДІВЕЛЬНОЇ КОМПАНІЇ
BUKOVINA CONSTRUCTION Co. Ltd
1298 rue PERRAS Cité LA SALLE 660, Que.
☎ - 366-8511

РОСТИСЛАВ ЖЕРЕБЕЦЬКИЙ

ІВАН ХОХЛАЧ

ІВАН СЕРБИН

ВІД Д І Л
ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНОК КАНАДИ
ІМ. ОЛЬГИ БАСАРАБ
У Т О Р О Н Т І — З А Х І Д

вітас 40-річчя творчого існування часопису
«УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО»,
в Парижі як святкову подію!

Вітасмо Редакцію «Українського Слова» й усіх
працівників Видавництва та бажаємо багато сил в
черговому етапі змагань.

СЛАВА УКРАЇНІ!

ЗА УПРАВУ ВІДДІЛУ ОУК В ТОРОНТІ-ЗАХІД:

АННА НЕЦІВКА
ГОЛОВА

ПАРАНЯ ЛАЗОР
СЕКРЕТАРКА

ВІД Д І Л
ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНОК КАНАДИ
ІМ. ОЛЬГИ БАСАРАБ
В О Ш А В І

вітас 40-річний Ювілей часопису
«УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО»,

в Парижі за його витривання
на сторожі безкомпромісовости боротьби за
визволення українського народу.

Складаємо гратуляції за Вашу витривалість
та бажаємо сил і найкращих успіхів у майбутньому.

СЛАВА УКРАЇНІ!

ЗА УПРАВУ ВІДДІЛУ ОУК В ОШАВІ:

С. ПОЧАПСЬКА
ГОЛОВА

В. ШУШВАЛ
СЕКРЕТАР

ВІДДІЛ
ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНОК КАНАДИ
ІМ. ОЛЬГИ БАСАРАВ
У Р Е Д Ж А Й Н І

висловлює високе признання

« УКРАЇНСЬКОМУ СЛОВУ »,

що зуміло простояти на сторожі прав українського народу
й посилювати його свідомість протягом сорок років.

Нехай же росте й кріпшає « Українське Слово »
на славу й добро українського народу !

СЛАВА УКРАЇНІ!

ЗА УПРАВУ ВІДДІЛУ ОУК В РЕДЖАЙНІ :

ЕРНА КУДЕРЕВКО
ГОЛОВА

КАТЕРИНА МАРКО
СЕКРЕТАРКА

ВІДДІЛ
УКРАЇНСЬКОЇ СТРІЛЕЦЬКОЇ ГРОМАДИ
У ВІННІПЕГУ

складає привітання з приводу

ЮВІЛЕЮ 40-ЛІТТЯ « УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА »

та бажає дальших успіхів у праці
на добро українського народу й успіх його визволення.

СЛАВА УКРАЇНІ!

UKRAINIAN WAR VETERAN'S ASSOCIATION

935 MAIN Str.

☎ - 943-7164

WINNIPEG, Man.

У ЮВІЛЕЙНИЙ РІК «УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА»,

У 40-ліття важкої й наполегливої праці серед важких обставин і воєнної завірюхи, серед яких Ви зуміли вдержати цю трибуну вільної української думки, потрібну не лише українцям у Франції, а у всьому світі —

ЩАСТИ ВАМ, БОЖЕ,
У МАЙБУТНЬОМУ!

Замість квітів на могилу Основоположника
«УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА»

сл. п. Редактора Олекси Бойкова, складаю 10.00 дол.
на Ювілейний Фонд нашого часопису.

Т. А. ГРАЙ

42 Carling Ave.

Toronto, M6G 3S1

ARMADALE MEAT PRODUCTS LTD

НАЙКРАЩІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СТИЛЮ
М'ЯСНІ ВИРОБИ В ТОРОНТІ Й ОКОЛИЦІ
ПОНАД 15 РОКІВ ДОСВІДУ

2551 HURONTARIO Str. COOKSVILLE, ONTARIO
☎ - 270-3620

2404 BLOOR Str. W. TORONTO, ONTARIO
☎ - 767-3424

1572 BLOOR Str. W. TORONTO, ONTARIO
☎ - 534-2023

ВЛАСНИК П. СЕМЕГЕН

УКРАЇНСЬКЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ОБ'ЄДНАННЯ
(ФІЛІЯ ВІННІПЕГ)
ТА
БРАТНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

Українська Стрільцька Громада, Організація Українок
Канади ім. Ольги Басараб та Молодь Українського
Національного Об'єднання

вітають « УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО » в Парижі
із сорок-річним Ювілеєм та бажають дальшого успіху
в праці для добра поневоленого але нескореного
українського народу.

СЛАВА УКРАЇНІ !

УПРАВА ФІЛІЇ УНО

UKRAINIAN NATIONAL FEDERATION
935 MAIN Street WINNIPEG, Manitoba R2W 3P2
☎ - 943-1164

ВІСТІ КОМБАТАНТА — VETERAN'S NEWS

Український військовий журнал

P.O. Box 279, Stn « D », TORONTO 9, ONT. Canada

РЕДАКТОРИ: І. Кедрин-Рудницький, Василь Верига
ВИДАВЦІ:

Головна Управа Об'єднання бувших Вояків Українців в
Америці, Головна Управа Братства кол. вояків 1УД УНА
СПІВУЧАСНІ:

Братство Українських Січових Стрільців, Об'єднання
кол. вояків УПА, Броди-Лев, Інк., Українська Стрільцька
Громада в Канаді.

ПЕРША УКРАЇНСЬКА ФІРМА ОПАЛОВОЇ ОЛИВИ

FFL. FUTURE FUEL Ltd

945 BLOOR Str. W. TORONTO, ONTARIO
ЧИЩЕННЯ, НАПРАВА ТА ВСТАВЛЮВАННЯ НОВИХ
ФОРНЕСІВ

24-ГОДИННА ОБСЛУГА

☎ - вдень : 536-3551

☎ - вночі : 762-9494

УКРАЇНСЬКІ КРАМНИЦІ СПОЖИВЧИХ ТОВАРІВ

IGA Supermarkets Toronto, Ont.

413 RONCESVALLES AVE.

TORONTO, ONTARIO

2295 BLOOR Str. W.

TORONTO, ONTARIO

1094 St. CLAIR Ave.

TORONTO, ONTARIO

ЧЕМНА ТА СОЛІДНА ОБСЛУГА. ПОМІРКОВАНІ ЦІНИ

ВЛАСНИКИ: П. БОЖИК ТА С. СТАНЬКО

«УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО» продовж сорок років несе на своїх сторінках — ідеї визвольної боротьби українського народу за його людські, національні й культурні права на своїй землі.

У цій переважливій праці, Редакції і Видавництву

«УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА» В ПАРИЖІ

переспіває щирий привіт і побажання ще більших успіхів,

КРАЙОВИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНСЬКОГО
ВИЗВОЛЬНОГО ФОНДУ

в Канаді

МИРОСЛАВ ІВАСИКІВ

ОЛЬГА ЦВИК

Голова

Секретарка

У ЮВІЛЕЙНОМУ РОЦІ

«УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА»

ПРИЙМІТЬ НАШЕ ПРИЗНАННЯ ЗА ДОТЕПЕРІШНЮ
ПРАЦЮ, А ЗАРАЗОМ — ПОБАЖАННЯ
ЯКНАЙКРАЩИХ УСПІХІВ У ВАШІЙ ПРЕВАЖЛИВІЙ
ПРАЦІ НА МАЙБУТНІ РОКИ.

ВЛАСНИК ГУРТІВНИ
NORDOMCANADA Ltd.

в Содбурі

ВАСИЛЬ БОРДУН З РОДИНОЮ

Належно розуміючи велику роль, яку сповняє «УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО», промовляючи шлях ідеям українського націоналістичного руху в цілому світі. Дирекція і все членство Української Споживчої Кооперативи в Содбурі вітає Редакцію і всіх невтомних працівників

«УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА»

ІЗ 40-РІЧНИМ ЮВІЛЕЄМ

ДИРЕКЦІЯ

УКРАЇНСЬКОЇ СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАТИВИ

в Содбурі

ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНОК КАНАДИ
ІМ. ОЛЬГИ БАСАРАБОВОЇ
ВІДДІЛ У ВІННІПЕґУ

935 MAIN Street

WINNIPEG, Manitoba R2W 3P2

Присднуючись до побажань найкращих успіхів у 40-річний Ювілей Вашого Видавництва, висловлюємо признання за Вашу незвичайно важливу та відповідальну працю для всього українського народу.

О. КОВАЛЬ
Голова

Г. РОСЛИЦЬКА
Секретарка

РЕДАКЦІЇ І ВИДАВНИЦТВУ
«УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА»
в Парижі

носіві рідного слова і духа
у сорокліття його невтомної і необхідної праці
НАЙКРАЩІ ГРАТУЛЯЦІЇ ТА ПОБАЖАННЯ

ш л ю т ь

ФІЛІЯ УНО, ВІДДІЛИ УСГ, ОУК І МУНО
у Віндзорі, Онт.

РЕДАКЦІЇ І ВИДАВНИЦТВУ

«УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА» в Парижі

з нагоди 40-річчя його жертвенної праці для добра українського народу й визвольної його справи.

шлемо наш привіт, гратуляції, і найкращі побажання

Управа і члени

Філії Українського Національного Об'єднання

Відділу Української Стрілецької Громади

Відділу Організації Українок Канади

Відділу Молоді Українського Національного Об'єднання
в Тандер Бей, Онт.

РЕДАКЦІЇ І ВИДАВНИЦТВУ
«УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА»
в Парижі

з нагоди світлого Ювілею 40-ліття
шлемо найкращі привітання
та бажаємо якнайкращих успіхів у майбутньому.

МИКОЛА І ГАННА ТЕРПЛЯКИ

114, WALMER Rd.

TORONTO 4, ONT.

**ГРАТУЈУЄМО ЗА ВИТРИВАЛИСТЬ НА СТИЙЦІ ОБОРОНИ
УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВДИ**

що її видавництво і редакція «УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА» гідно
несуть вже 40 років.

Бажаємо ще більших успіхів і витривалости у вашій
відповідальній праці для добра української справи.

**УПРАВИ І ЧЛЕНИ ФІЛІЇ УНО І ВІДДІЛІВ ОУК, УСГ
у Ванкувері, Б.К.**

ВІДДІЛ ОУК У ЛІМІНГТОНІ, ОНТ.

шле найкращі побажання з нагоди 40-ліття «УКРАЇНСЬКОГО
СЛОВА» та бажає багато сил і витривалости для праці у
майбутньому.

СЛАВА УКРАЇНІ!

Франка Музика
Голова

Анна Барла
Секретарка

**ФІЛІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ОБ'ЄДНАННЯ
у Лімінгтоні, Онт.**

складає «УКРАЇНСЬКОМУ СЛОВУ» гратуляції з приводу
40-ліття його праці для українського народу й бажає якнайкращих
успіхів у майбутньому.

СЛАВА УКРАЇНІ!

За Управу Філії:
Теодор Бенюк — Голова

ПРИВІТ «УКРАЇНСЬКОМУ СЛОВУ» В ПАРИЖІ

з нагоди 40-ліття
його жертвенної праці для добра українського народу й його
визвольної справи

ш л ю т ь

**УПРАВА ФІЛІЇ УНО
УПРАВИ ВІДДІЛІВ ОУК І МУНО
в Реджайні, Саск.**

**ФІЛІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ОБ'ЄДНАННЯ
ТА ВСІ БРАТНІ ОРГАНІЗАЦІЇ
в Саскатуні, Саск.**

найсердечніше вітають «УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО» з його славним
40-літтям і бажають найкращих успіхів на майбутнє.

З НАГОДИ 40-ЛІТТЯ «УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА»

персилаю мій дар за його 40-літнє служіння українському
народові і його великій Визвольній Справі.

ЩАСТИ ВАМ, БОЖЕ!

СЛАВА УКРАЇНІ!

Михайло Шарик
Ст. Кетеринс, Онт.

ПРИВІТ «УКРАЇНСЬКОМУ СЛОВУ» В ПАРИЖІ
з нагоди 40-ліття його жертвенної праці для добра
українського народу й його визвольної боротьби та
духового відродження

ш л е
МИКОЛА ДУТЧАК
Лондон, Онт.

У 40-ЛІТТЯ НЕВТОМНОЇ ПРАЦІ ДЛЯ ВИЗВОЛЕННЯ
УКРАЇНИ, ЯКЕ ПРОПАГУЄ ПАРИЗЬКЕ
«УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО»,
ШЛЕМО ЙОМУ — ДРУЖНІЙ ПРИВІТ,
ГАРЯЧІ ПОБАЖАННЯ ЩЕ КРАЩИХ УСПІХІВ
У МОБІЛІЗАЦІЇ
УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТИЧНИХ СИЛ
ДИРЕКЦІЯ І ВСЕ ЧЛЕНСТВО ПЕРШОЇ
УКРАЇНСЬКОЇ КРЕДИТОВОЇ СПІЛКИ В СОДБУРІ

ВІДДІЛ МОЛОДІ
УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ОБ'ЄДНАННЯ
У ВІННІПЕґУ

вітає

«УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО» І ЙОГО ВИДАВНИЦТВО
із його 40-літтям служби українському народові та
бажас якнайкращих успіхів у майбутньому, багато сил
і витривалости.

935 MAIN Str.

☎ - 943-7164

WINNIPEG, Man.

ВІДДІЛ
ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНОК КАНАДИ
ім. ОЛЬГИ БАСАРАБ
У ВІННІПЕґУ

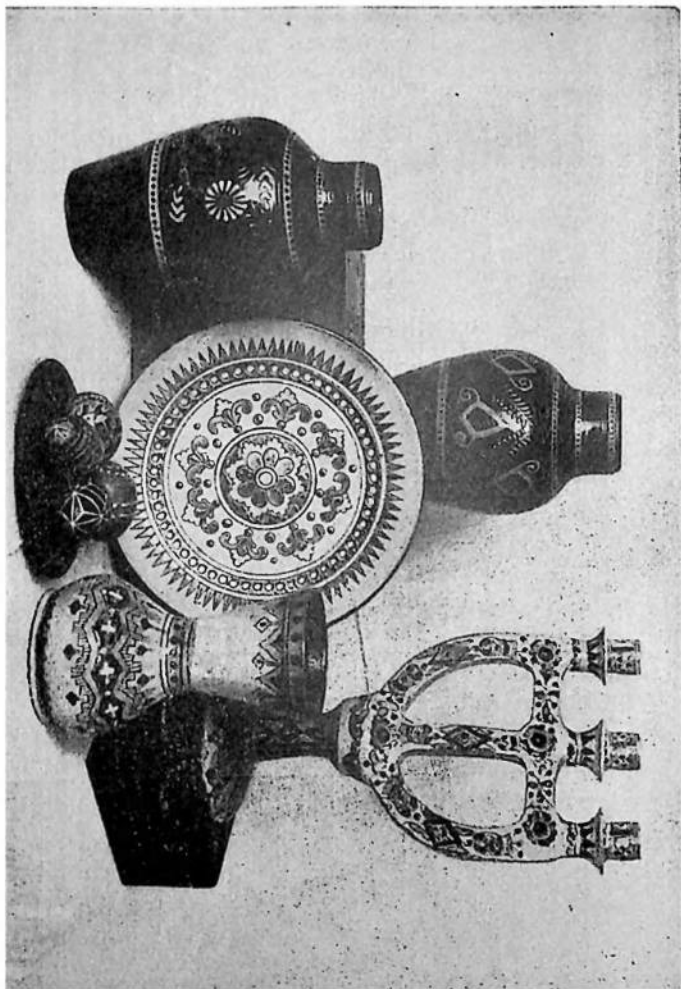
вітає «Українське Слово» із його 40-літтям служіння
українській визвольній боротьбі нашого нескореного
народу й бажас сил та витривалости у майбутньому, як
запоруки дальших успіхів.

935 MAIN Str.

☎ - 943-7164

WINNIPEG, Man.

Зразки народного мистецтва

З С А

З'ЄДИНЕНІ СТЕЙТИ АМЕРИКИ — USA

Простір : 9.364 тис. кв. клм., населення : 210 млн., столиця : Вашингтон.

Згадки про перших українців на землі Вашингтона сягають 17.-18 ст. В американській визвольній війні відомі особи з українськими прізвищами : Я. Немирич, Садовський, С. Грабовський.

Масова іміграція почалася при кінці мин. століття із Закарпаття, а згодом із Галичини й Буковини. Іміграція, головно з економічних мотивів, тривала до першої світ. війни, коли була перервана. Між двома світ. війнами, через урядові обмеження, українців імігрувало відносно мало. Після другої світової війни переселилися чимало українських втікачів із Західньої Європи. Сьогодні начислюють понад 1 мільйон громадян українського роду.

Релігійне організоване життя почалося найперше. В 1907 р., заходами митрополита А. Шептицького, утворено Греко-Католицьке Єпископство; першим єпископом іменовано о. Василянина С. Ортинського.

Перші організації мали допомогово-асекураційний характер. В 1910 р., у Скрентоні, засновано Український Робітничий Союз. В 1912 р. — католицьке «Провидіння» (Філядельфія). В 1914 р. Руский Народний Союз, що згодом змінив назву на теперішню : Український Народний Союз з осідком у Джерзі-Сіті. В 1915 р. в Пітсбургу основано Українську Народню Поміч.

Перед ост. війною відомі були суспільно-політичні організації : Організація Державного Відродження України (ОДВУ) націоналістична і Українська Гетьманська Організація Америки.

Після другої світової війни створено цілий ряд нових організацій, що відбивають всі політичні відтінки українців на еміграції.

В 1940 р. створено Український Конгресовий Комітет Америки (УККА), який по сьогодні є репрезентативним центром американських українців.

Сьогодні існує цілий ряд іншого роду організацій: жіночі, молоді, допомогові, ветеранські, наукові, тощо.

УКРАЇНСЬКА КАТОЛИЦЬКА ІЄРАРХІЯ

Mgr. Ambroise Senyshyn OSBM, D.D. Metropolit
815 N. Franklin Str. Philadelphia Pa. 19123 ☎ - (215) 627.0143

Mgr. Jaroslav Gabro D.D. évêque
2245 West Rice St. Chicago, Ill. 60622

Mgr. Joseph M. Schmondiuk D.D. évêque
161 Glenbrook Rd. Stamford Con. 06902 ☎ - (203) 324.7698

Mgr. Basil Losten, D.D. évêque
815 N. Franklin Str. Philadelphia Pa. 19123 ☎ - (215) 627.0143

УКРАЇНСЬКЕ ЄВАНГЕЛЬСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ в П.А.

Ukrainian Evangelical Alliance of North America
c/o Rev. W. Borowsky, Executive Secretary
5610 Trowbridge Drive Dunwoody, Georgia 30338

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ІЄРАРХІЯ

His Excellency Most Rev. Mstyslav, Archbishop of Philadelphia,
Metropolitan of U.O. Church of USA
P.O. Box 495 South Bound Brook, N.J. 08880
☎ - (201) 356.0090

Most Rev. Mark, Archbishop
641 Roosevelt Ave. Carteret N.J., 07008 ☎ - (201) 541.6282

Rt. Rev. Constantine, Bishop
2002 W. Farwell St. Chicago, Ill. 60645 ☎ - (312) 465.1728

Consistory of the U.O. Church, P.O. Box 495,
South Bound Brook, N.J. 08880 ☎ - (201) 356.0090

СВЯЩЕНИКИ

Very Rev. Nicholas Antochy
321 5th Ave. N.E.
Minneapolis, Minn. 55413
☎ - (612) 333.7316

Very Rev. Pavlo Bahniwsky
RR2, Box 11, Goshen, Ind. 46526
☎ - (219) 533.8522

Rev. Peter Barwynow
2902 Evans Str.,
Fort Wayne, Ind. 46806

Very Rev. Andrew Beck
200 Walnut Ave.,
Carnegie, Pa. 15106
☎ - (412) 279.1111

Rev. Emil Bednar
145 Stonehenge Terr.,
Clark, N.J. 07066
☎ - (201) 382.5806

Very Rev. Stephan Bilak
6729 N. 5th St.
Philadelphia, Pa. 19126
☎ - (215) 927.2287

Very Rev. Theodore Bilecky
2238 W. Cortez St.
Chicago, Ill. 60622
☎ - (312) 278.2827

Very Rev. Theodore Borecky
200 Brookside Ave. Apt. 9,
New Haven Conn. 06515
☎ - (203) 389.2791

Rev. Volodymyr Borovsky
4425 Park Ave. S.,
Minneapolis, Minn. 55407
☎ - (612) 781.1902

Very Rev. Mychael Borysenko
6610 N. 11th St.
Philadelphia, Pa. 19126
☎ - (215) 632.7671

Very Rev. Petro Budnyj
12017 New Hampshire St.
Silver Spring, Md. 20904
☎ - (301) 622.3880

Very Rev. Wassyl Bulavka
6010 Carter Ave.
Baltimore, Md. 21214
☎ - (301) 426.6860

Very Rev. Teofil Buzenko
285 Pleasant St.
Willimantic, Conn. 06226
☎ - (203) 423.4800

Very Rev. Nicholas Cherniawsky
237 Maple Ave.
Uniondale, L.I., N.Y. 11553
☎ - (516) 486.4797

Very Rev. Gregory Chomicky
RD 1 Fairview Rd.
Clarck Summit, Pa. 18411

Rev. W. Chuhaj
401 University Ave. S.E.
Minneapolis, Minn

Very Rev. John Czumak
60 Booth Ave.
Wethersfield, Conn. 06109

Very Rev. John Danylevich
160 W. 82nd St.
New York, N.Y. 10024
☎ - Office : (212) 873.8550;
Res. : (212) 362.8895

Very Rev. Paul Darmoc
7035 Columbia Ave.
Hammond, Ind. 46324
☎ - (219) 844.6483

Very Rev. William Diakiw
21 Evergreen Dr.
Lyndora, Pa. 16045
☎ - (412) 287.4448

Very Rev. Theodozy Diatelovich
1136 Ogden St.
Denver, Colo. 80218

Very Rev. A. Dowhal
5555 Hollywood Blvd., Apt. 212
Los Angeles, Cal. 90028

Very Rev. Andrew Dworakiwsky
1301 Newport Ave.
Northampton, Pa. 18067
☎ - (215) 262.2882

Very Rev. Franko Estocin
283 Main St., SO
Bound Brook, N.J. 08880
☎ - (201) 469.7637

Very Rev. Paul Falko
P.O. Box 381, So.
Bound Brook, N.J. 08880
☎ - (201) 356.7625

Very Rev. Nicholas Fedorovich
17 Reed St. Monessen, Pa. 15062
☎ - (412) 684.3614

Very Rev. Nicholas Forostivsky
1581 Olivewood St.
Cleveland, Ohio 44107
☎ - (216) 226.7666

Very Rev. Teodore Forosty
635-655 Broad St.
Clifton, N.J. 07013
☎ - (201) 473.8665

Rev. M. Haleta
21 Wayside Ln.
Trenton, N.J. 08638
☎ - (609) 882.5529

Very Rev. Stephan Hallik-Holutiak
116 Ella St.
McKees Rocks, Pa. 15136
☎ - (412) 331.2362

Rev. Maxim M. Hancher
9200 So. Avalon Ave.,
Chicago, Ill. 60619
☎ - (312) 734.0188

Very Rev. Stephan Hankevich
3425 Marioncliff Dr.
Parma, Ohio. 44134
☎ - (216) 886-1528

Very Rev. S. Hayuk
200 Como Park Blvd.
Cheektowaga, N.Y.
☎ - (716) 684.0733

Very Rev. George Hnatko
2159 Warren Rd.,
Indiana, Pa. 15701
☎ - (412) 463.0958

Rev. Nicholas Hodynsky
4407 2½ St. N.E.
Minneapolis, Minn. 55421
☎ - (612) 560.6166

Very Rev. M. Horoshko
P.O. Box 9, Allapattah Stn.
Miami, Fla. 33142
☎ - (305) 634.0403

Very Rev. Wasyl Hryenko
3616 S.E. Alder St.
Portland, Or. 97214
☎ - (503) 234.2515

Very Rev. George Huley
4621 Seminary Rd., Apt. 203
Alexandria, Va. 22304

Rev. I. Iliaszenko
RD 1, Box 132
Lambertville, N.J. 08530
☎ - (609) 466.3110

Very Rev. Andrew Ilinsky
1029 E. Portland St.
Phoenix, Arizona. 85006
☎ - (602) 253.3815

Very Rev. Andrew Iwanyshyn
Moonlawn Rd., P.O. Box 184
Troy, N.Y. 12180
☎ - (518) 279.3884

Rev. A. Jacobs
77 Centre Grove Rd.
Millville, N.J. 08332
☎ - (609) 825.4116

Rev. M. Kochansky
101 Berry St.,
Brooklyn, N.Y. 11211
☎ - (212) 388.5523

Very Rev. Andrew Kist
1045 16th Ave. S.E.
Minneapolis, Minn. 55414
☎ - (612) 331.1275

Very Rev. Dr. Volod. Klodnycky
S. Crane Village, Apt. 7C
Evergreen Lane, Newark, N.J. 07107
☎ - (201) 484.5579

Rev. Nestor Kowal
1006 Howell St.
Scranton, Pa. 18504
☎ - (717) 343.7165

Very Rev. Fedir Kowalenko
3166 Scranton Rd.
Cleveland, Ohio. 44109
☎ - (216) 661.6419 i 749.3672

Very Rev. Vitaly Kovalenko
74 Harris Ave.
Woonsocket, R.I. 02895
☎ - (401) 762.3939

Very Rev. Zynowy Kovalchuk
85-99 York St.
Bridgeport, Conn. 06610
☎ - (203) 335.0861

Very Rev. Peter Kowalchuk
300 E. Main St. Apt. 207
New Britain, Conn. 06051

Very Rev. George Kraskevich
873 Portland Ave.
St. Paul, Minn. 55104
☎ - (612) 224.1613

Very Rev. John Krestiuik
1340 Kedzie Ave.
Chicago, Ill. 60651

Very Rev. Joseph Krcta
4 Von Steuben Lane
So. Bound Brook, N.J. 08880
☎ - (201) 469.6083

Very Rev. Ostap Kropylnycky
298 Washington Prkwy,
Stratford, Conn. 06497

Rev. Leonard J. Kuberski
1406 Philadelphia Pike
Wilmington, Del. 19809
☎ - (302) 798.4455

Very Rev. Michael Kudanovich
3176 St. Paul Blvd.
Rochester, N.Y. 14621
☎ - (716) 342.6424

Very Rev. John Kulchycky
12 Civic Center Dr. Apt. 16.
East Brunswick, N.J. 08816
☎ - (201) 257.6953

Very Rev. Orest Kulick
5822 W. 79th St.
Burbank, Ill. 60459
☎ - (312) 636.7482

Rev. John Kulish
376 3rd St., Troy, N.Y. 12180
☎ - (518) 274.5482

Rev. Andrew Lashynsky
375 Clark St., Sharon, Pa. 16146
☎ - (412) 342.9324

Very Rev. Franko Lawryk
71 Virginia Ave.
Johnson City, N.Y. 13790
☎ - (607) 797.1584

Very Rev. D.D. Leschishin
1400 Crestline Ave., Apt. 311
Cleveland, Ohio. 44109
☎ - (216) 741.4769

Rev. A. Limonchenko
806 Jefferson Crt. Apt. 1
San Mateo, Cal. 94401
☎ - (415) 347.9388

Very Rev. Nicholas Litwakowsky
8700 Forest Ave., Gary, Ind. 46403
☎ - (219) 938.2911

Very Rev. Peter Melech
637 Roosevelt Ave.
Carteret, N.J. 07008
☎ - (201) 541.5592

Rev. Tyt Melnychuk
14080 Warmer Court
Levonina, Mich. 48154

Very Rev. Volodymyr Melnyk
1641 Sunset Ave. Utica, N.Y. 13502
☎ - (315) 732.5390

Rev. N. Metulynsky
2236 S. 56th St.
Lincoln, Neb. 68506
☎ - (402) 489.7635

Very Rev. Omelan Mycyk
2412 W. 3d St.
Chester, Pa. 19013
☎ - (215) 494.7853

Rev. Omelan Mycyk Jr.
405 Front St.
Minersville, Pa. 17954
☎ - (717) 544.4553

Very Rev. I. Nahirniak
922 N. Hoyne Ave.
Chicago, Ill. 60622

Rev. John Nakonechny
680 Irvington Ave.
Maplewood, N.J. 07040
☎ - (201) 763.3932

Very Rev. E. Narushevich
331 Moore Ave.
Herkimer, N.Y. 13350
☎ - (315) 866.3952

Very Rev. M. Nemzycky
841 Bleecker St. Utica, N.Y. 13501
☎ - (315) 733.9339

Very Rev. S. Nepril
85-71 148 St. Jamaica, N.Y. 11435
☎ - (212) 657.0317

Very Rev. Eugen Novitsky
38 W. 23d St. Bayonne, N.J. 07002
☎ - (201) 436.8350

Very Rev. Damian Olgin
1231 W. Scott St.
Milwaukee, Wisc. 53204
☎ - (414) 672.9285

Very Rev. Wasyl Olynyk
1025 N. Belle Vista
Youngstown, Ohio. 44509
☎ - (216) 799.3830

Very Rev. Lev. Opoka
2304 E. 34th St.
Lorain, Ohio. 44056
☎ - (216) 277.3136

Very Rev. Myron Pacholok
49 Morton St.
Jamaica Plain, Mass. 02130
☎ - (617) 522.3323

Rev. Juvenal Popiv
749 Centre St.
Trenton, N.J. 08611

Very Rev. L. Porendovsky
5031 La Roda Ave.
Los Angeles, Cal. 90041
☎ - (213) 255.4751

Very Rev. Stephan Posakivsky
3617 Cypress Ave.
Cleveland, Ohio 44109
☎ - (216) 398.8177

Very Rev. O. Potulnycky
305 Bryant Ave.
Syracuse, N.Y. 13204
☎ - (315) 475.0215

Rev. E. Pysar
15036 Sunset Ave.
Oak Forest, Ill. 60452

Rev. Petro Sahaydachny
680 Stuyvesant Ave.
Irvington, N.J. 07111
☎ - (201) 372.6962

Rev. John Scharba
313 9th St. Ambridge, Pa. 15003
☎ - (412) 266.3530

Very Rev. Artemy Selepyna
P.O. Box 300
So. Bound Brook, N.J. 08830
☎ - (201) 356.0090

Very Rev. Dmytro Seneta
1810 Sydney St.
Pittsburgh, Pa. 15203
☎ - (412) 431.0687

Very Rev. Stachy Shadynsky
202 E. Wellens Ave.
Philadelphia, Pa. 19120
☎ - (215) 324.5273

Very Rev. Lonhin Shemetylo
P.O. Box 106
Smithmill, Pa. 16680
☎ - (814) 378.5041

Very Rev. John Shnurer
941 Rose Ave.
New Castle, Pa. 16101
☎ - (412) 652.7973

Very Rev. Fedot Shpachenko
RFD 1, Box 130, Davidson Rd.,
Somerset, N.J. 08873
☎ - (201) 469.7555

Rev. S. Slipko
P.O. Box 3, Westmoreland &
Indiana Ave. Slickville, Pa. 15684
☎ - (412) 468.5581

Very Rev. Anthony Stangry
1123 North H St.
Lake Worth, Fla. 33460
☎ - (305) 585.7886

Very Rev. P. Stelmach
203 Main St. Apt. 54, Bld. 7,
So. Bound Brook, N.J. 08880

Very Rev. Nestor Stolarchuk
20039 Woodbrun Ave.
Southfield, Mich. 48075
☎ - (313) 356.1302

Very Rev. Pawlo Szpiruk
522 Ulster St.
Syracuse, N.Y. 13204
☎ - (315) 471.2076

Very Rev. S. Szumakow
601 N. Central Ave.
Campbell, Ca. 95008
☎ - (408) 378.7635

Very Rev. Demetrius Telenson
112 13th St. Jeanette, Pa. 15644
☎ - (412) 523.8849

Very Rev. Nicholas Uhorchak
423 N. 4th St.
Millville, N.J. 08332

Very Rev. W. Umanetz
2019 Gough St.
Baltimore, Md. 21231
☎ - (301) 327.2840

Rev. Mykola Warenky
73-81 Washington Ave.
Clifton, N.J. 07011

Very Rev. M. Yarmolovich
424 5th St. S.E.
Minneapolis, Minn. 55414
☎ - (612) 336.0036

Very Rev. Micheal Yarosh
399 Charles St.
Coatesville, Pa. 19320
☎ - (215) 384.3095

Very Rev. Michael Zaparyniuk
767 Redstone Hill Rd.
Forestville, Conn. 06010
☎ - (203) 747.3833

Rev. John Zazworskey
300 Main St.
Olyphant, Pa. 18447
☎ - (717) 387.0530

Very Rev. Bohdan Zelechiwsky
824 Adcline St.
Trenton, N.J. 08610
☎ - (609) 393.5330

Very Rev. J. Zelechiwsky
64 Ocean St.
Providence, R.I. 02905
☎ - (401) 461.4248

Very Rev. M. Zemlachenko
Bx 358A RD 2,
Neshanic Station, N.J.
☎ - (201) 782.6668

Rev. Robert Zimmer
59 Partition St.
Hudson, N.Y. 12534
☎ - (518) 828.3121

ЛИЯКОНИ

Archdeacon N. Bryn
2027 Kenwood Pkw.
Minneapolis, Minn. 55405
☎ - (612) 377.5375

Archdeacon G. Korsun
617 Morgan Ave. N.F.
Minneapolis, Minn
☎ - (612) 374.5235

Archdeacon Feodosij Kushnir
Venice Ave., Bristol, Pa. 19004

Archdeacon Michael Olchowiy
160 W. 82d St.
New York, N.Y. 10024
☎ - (212) 873.8550

Archdeacon N. Polischuk
788 Charles Ave.
St Paul, Minn. 55104

Archdeacon Volodymyr Polischuk
424 15th St.
Lakewood, N.J. 08701
☎ - (201) 363.4214

Archdeacon P. Pushkarenko
237 E. 10th St. Apt. 13.
New York, N.Y. 10003
☎ (212) 473.8434

Deacon P. Hrynyshyn
Wilmington, Del. 19809

Deacon Elysey Husar
1033 Union Meeting Rd.
Blue Bell, Pa. 19422

Deacon M. Petlak
P.O. Box 326
So. Bound Brook, N.J. 08880

Subdeacon J. Bassel
32 Holly Hill Rd.
Wilmington, Del. 19809

Subdeacon I. Siwicz
9039 Lynn Ave.
Levittown, Pa. 19054
☎ - (215) 946.0988

Subdeacon O. Voronyn
7333 New Hampshire Ave. Apt. 1109
Hyattsville, Md. 20783

УКРАЇНСЬКА ПРЕСА

АМЕРИКА. Заснований 1912 р. український католицький щоденник. Урядовий орган Союзу Українців Католиків в Америці «Провидіння»

America,
817 N. Franklin Str. Philadelphia, Pa. 19123 ☎ - MA 7. 4519

БІБЛОС. Журнал української бібліографії
Biblos, 238 E 6th Str. New York, N.Y. 10003

ВЕСЕЛКА. Місячник, журнал для дітей
The Rainbow
81-83 Grand Str. Jersey City N.J. 07303 ☎ - 434.0237

ВІЛЬНА УКРАЇНА. Журнал української визвольної думки.
Видас українська вільна громада в Америці
Vilna Ukraina
PO Box 4, Peter Stuyvesant Sta. New York, N.Y. 10009

ВІРА Й НАУКА. Український релігійний журнал, редакція
колегія
Faith and Science
101 Cambridge Road, Brookhaven, Pa. 19015

ВІСНИК ООЧСУ. Суспільно-політичний місячник, видає
Організація Чотирьох Свобід України. Нью Йорк.

ВІСТІ УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ. Квартальник, видають :
Товариство Українських Інженерів Америки і Українське
Технічне Товариство в Канаді
Ukrainian Engineering News
2 East 79th Str. New York 21, N.Y. ☎ - LEhigh 5.7676
770 Queen Str. West, Toronto, Ont.

ГОЛОС ЛЕМКІВЩИНИ. Незалежна українська газета, при-
свячена справам лемків у краю, за океаном і в цілому світі.
Видас Видавництво « Карпати », місячник.
The Lemko Voice 5, Orchard Str. Yonkers N.Y.10703

ГУЦУЛІЯ. Ілюстрований кварталник Конференції Гуцуль-
ських Товариств Америки і Канади. Видас гуцульське товари-
ство « Чочногора » в Чикаго. Редагує колегія, голова колегії
д-р Василь Стефурак
Hutsulia, Quarterly Journal c/o Ukrainian National Museum
2453 West Chicago Ave. Chicago Ill. 60622

ЕКРАН. Український ілюстрований журнал
Ekran, 2222 W. Eric Str. Chicago Ill. 60612

ЄВАНГЕЛЬСЬКИЙ РАНОК. Давніше « Канадійський Ранок »,
заснований 1905 р. кварталник. Видас : Українське Євангель-
ське Об'єднання в Північній Америці. Редагує колегія.
Evangelical Morning
5610 Trowbridge Drive, Dunwoody, Georgia 30338

ЖИТТЯ І ШКОЛА. Незалежний орган українського вчител-
ства та батьків у вільному світі. Появляється раз на два
місяці. Видавець і редактор д-р Василь Луців.
Zhyttia i Shkola,
418 W. Nittany Ave. State College, Pa. 16801

ЗА ПАТРІЯРХАТ. Бюлетень Товариства за Патріархальний
Устрій Української Католицької Церкви, кварталник, цикл.
For the Patriarchate PO Box 11012, Philadelphia Pa. 19141

КЛИЧ НАЦІЇ. Ідеологічно-політичний двомісячник публікований на правах рукопису. Публікує Осередок Ідеологічних Студій ім. Степана Бандери. Педагоге колегія.

Klych Naciji
PO Box 21322, Oak Lane Sta. Philadelphia Pa. 19126

ЛИС МИКИТА. Місячник, видає Едвард Козак
The Fox 4933 Larkins, Detroit, Mich. 48210 ☎ - VI 2.7476

ЛІКАРСЬКИЙ ВІСНИК. Журнал Українського Лікарського Товариства Північної Америки, кварталник. Головний редактор д-р П. Джуль.
Journal of the Ukrainian Medical Association of North America
PO Box 5191 Grosse Pointe, Mich. 48236

НАРОДНА ВОЛЯ. Тижневик
Narodna Volya, 440 Wyoming Ave.
Scranton, Pa. 18503 ☎ - 342.8897

НАША БАТЬКІВЩИНА. Громадсько-політичний та літературно-науковий журнал
PO Box 119, Montecsei, N.Y. 12763

НАШ ГОЛОС. Місячник, видає Асоціація Українців Америки (АУА), педагоге колегія
Our Voice, 133 Lafayette Ave. Trenton N.J. 08610

НАШ СВІТ. Двомісячник. Журнал господарсько-кооперативної і громадської думки. Орган ОУА «Самопоміч», педагоге колегія
Our World
98 Second Ave. New York, N.Y. 10003 ☎ - SPring 7.1336

НАШЕ ЖИТТЯ. Видас Союз Українок Америки раз в місяць за вийнятком серпня. Редакторка: Уляна Любович
Our Life
4936 N 13th Str. Philadelphia Pa. 19141 ☎ - DA 4.7304

НАШІ ПОЗИЦІЇ. Орган Центрального Комітету Української Револуційної Демократичної Партії. Нью Йорк—Лондон—Мюнхен
M. I. Zbanko, 6524 Walnut Pk. Dr. Philadelphia Pa. 19120

НОВА ЗОРЯ. Український католицький тижневик.
New Star, 2208 W. Chicago Ave. Chicago, Ill. 60622

НОТАТКИ З МИСТЕЦТВА. Об'єднання Мистців Українців в Америці. Педагоге колегія. Технічний редактор: Петро Мегик
Ukrainian Art Digest
1022 N. Lawrence Str. Philadelphia Pa. 19123

ОВИД. Квартальник. Видас й редагує Микола Денисюк
Horizon, 2226 W. Chicago Ave. Chicago Ill. 60622

РІДНА ШКОЛА. Бюлетень, видас Шкільна Рада УККА,
редагує президія.
Education Council USSA,
PO Box 391 Cooper Sta. New York N.Y. 10003

САМОБУТНЯ УКРАЇНА. Місячник. Світоглядіві вісті Головного Союзу Об'єднання Синів і Дочок України (ОСІДУ).
Samobutnia Ukraina PO Box 17015 Chicago Ill. 60617

САМОСТІЙНА УКРАЇНА. Місячник. Орган ЦУ ОДВУ, видас Видавнича Спілка.
Independent Ukraine
2315 W. Chicago Ave, Chicago Ill. 60622
Редакція :
7012 Michigan Ave. Detroit, Mich. 48210 ☎ - (313) 642.7818

СВОБОДА. Щоденник
Svoboda 81-83 Grand Str.
Jersey City N.J. 07303 ☎ - 434.0237; 434.0807

СЛОВО ПІДГАЙЧАН. Видас Головний Комітет Підгайчан, цик.
7409 Greenview, Detroit, Mich. 48228

СНЯТИН. Зв'язковий земляків міста Снятина і околиць
Появляється неперіодично. Редактор : М. Бажанський
17800 Hull, Detroit, Mich. 48203

УКРАЇНКА У СВІТІ. Бюлетень Світової Федерації Українських Жіночих Організацій. Виходить квартално. Видас Пресова Референтура, редагує колєгія
Ukainian Woman in the World
4936 N. 13th Str., Philadelphia, Pa. 19141

УКРАЇНСЬКЕ ЖИТТЯ. Видас видавнича спілка « Українське Життя », редагує колєгія, виходить кожної другої суботи
Ukrainian Life
2532-34 West Chicago Ave. Chicago, Ill. 60622 ☎ - EV 4.5737

УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО. Квартальник Українського Вільного Козацтва редагує колєгія. Гол. редактор і адміністратор : Антін Кущинський.
Ukrainske Kozatstvo
2100 W. Chicago Ave. Chicago Ill. 60622

УКРАЇНСЬКЕ НАРОДНЕ СЛОВО. Офіційний орган української народної помочі, виходить що два тижні.
Ukrainian National Word
527 Second Ave. Pittsburg, Pa. 15219

УКРАЇНСЬКЕ ПРАВОСЛАВНЕ СЛОВО. Місячник
Ukrainian Orthodox Word
PO Box 495, South Bound Brook, N.J. 08880

УКРАЇНСЬКИЙ ІСТОРИК. Журнал Українського Історичного
Товариства — Річна передплата — 10.00 дол.
Ukrainian Historian PO Box 312, Kent, Ohio 44240

ЦЕРКОВНИЙ ВІСНИК. Український католицький двотижневик,
видає Українська Католицька Парафія Святих Володимира і
Ольги в Чикаго. Головний редактор : о. М. Буртинський
Church Herald
2247 West Chicago Ave. Chicago Ill. 60622 ☎ - 235.9007

ШЛЯХ. Український католицький тижневик, видаваний корпорациєю
Апостолят. Редактор д-р Лев. В. Мидловський
The Way, 805 N. Franklin Str.
Philadelphia Pa. 19123 ☎ - WA 2.5231

ФОРУМ. Місячник. Видає Укр. Робіт. Союз в англійській мові
Forum
440 Wyoming Ave. Scranton, Pa. 18501 ☎ - (717) 342.0937

The UKRAINIAN QUARTERLY. A journal of east european and
asians affairs. 302-304 West 13 th. Str.
New York, N.Y. 10014 ☎ - (212) 924.5617

UKRAINIAN ACADEMIC PRESS. Translation from ukrainian
classic publishing.
PO Box 263 Littleton, Colo. 80120 ☎ - (303) 770.1220

ОРГАНІЗАЦІЇ, ІНСТИТУЦІЇ

Український Конгресовий Комітет Америки (УККА)
Ukrainian Congress Committee of America
302 W. 13th Str. New York, N.Y. 10014 ☎ - (212) WA 4.5617

Українська Вільна Академія Наук в США (УВАН)
The Ukrainian Academy of Arts and Sciences in USA
206 W. 100th Str. New York, N.Y. 10025

Наукове Товариство ім. Шевченка
Shevchenko Sciences Academy
302 W. 13th Str. New York, N.Y. 10014 ☎ - (212) WA 4.5617

Український Інститут в Америці
Ukrainian Institute of America
2 E 79th Str. New York N.Y. 10021

Українське-Американське Об'єднання Університетських Проф
Ukrainian-American Ass'n of Professors c/o prof. J. Fedynskyj
706 S Rose Ave., Bloomington, Ind. 47401

Об'єднання Українських Лікарів
Ukrainian Medical Ass'n of USA
2 E 79th Str. New York, N.Y. 10021

Спілка Українських Інженерів Америки
Ass'n of Ukrainian Engineers in America
2 E 79th Str. New York, N.Y. 10021

Товариство Українських Бібліотекарів
Ukrainian Librarian Ass'n c/o Dr. P. Goy
101 Second Ave. New York, N.Y. 10003

Об'єднання Українських Ветеринарів
Ukrainian Veterin. Medical Ass'n
2214 W. Walton, Chicago Ill. 60622

Пластова Фундація
Plast Foundation, Inc.
144 Second Ave. New York, N.Y. 10003

Пластова Станція в Нью Йорку
« Plast » Youth Organisation
146 Second Ave., New York, N.Y. 10003

Українське Академічне Товариство « Зарево »
« Zarevo » 31-38 36th Str. Astoria, N.Y. 11106

Молодь Української Національності (МУН)
MUN Ukrainian Youth Federation
5733 N. 6th Str. Philadelphia Pa. 19120 ☎ - CA 4.2988

Товариство Українських Студентів ім. Міхновського (ТУСМ)
TUSM c/o M. B. Futala
2136 W. Chicago Ave., Chicago Ill. 60622

Союз Українських Студентських Товариств Америки (СУСТА)
SUSTA c/o Miss I. Hikawij
2 E 79th Str. New York, N.Y. 10021

Спілка Української Молоді Америки (СУМА)
SUMA c/o M. E. Hanowsky
315 E 10th Str. New York, N.Y. 10009

Об'єднання Української Демократичної Молоді (ОДУМ)
ODUM c/o M. A. Filimonchuk
144 Parker Ave. Maplewood, N.J. 07040

Фонд Українського Золотого Хреста в ЗСА
Ukrainian Gold Cross Fund in the USA
PO. Box 4, Cooper Station New York, N.Y. 10003

Український Золотий Хрест (Головна Управа)
Ukrainian Gold Cross
5765 Cherry Crest Dr. Orchard Lake, Mich. 48033

Українсько-Американська Жіноча Допомогова Організація
Ukrainian American Women's Ass'n
217 Calyer Str. Brooklyn N.Y. 11222

Союз Українок Америки
Ukrainian National Women's League of America
4936 N. 13th Str. Philadelphia Pa. 19141

Об'єднання Українського Православного Сестрицтва
Ukrainian Orthodox Sisterhood Ass'n
PO. Box 595 So. Bound Brook N.J. 08880

Організація Державного Відродження України (ОДВУ)
ODWU Inc. Central Exec. Comm.
7012 Michigan Ave., Detroit, Mich. 48210

Український Національно-Державний Союз
UNDS. P.U. Box 95 Cooper Sta. New York, N.Y. 10003

Українська Селянська Партія
Ukrainian Peasant Organizat.
PO. Box 12 New York, N.Y. 10009

Американські Приятелі АБН
The American Friends of ABN, Inc.
315 E. 10th Str. New York, N.Y. 10009

Об'єднання Українців Революційно Демократичних Переко-
нань (ОУРДП)
OURDP c/o M. Gryhorenko
1421 Easton Str. Somerset, N.J. 08873

Демократичне Об'єднання бувших Репресованих Українців
Советами (ДОБРУС)
DOBRUS, PO. Box 95 Cooper Sta. New York, N.Y. 10003

Об'єднання Прихильників УНР в США
Ukrainian Financial Committee
PO. Box 95 New York, N.Y. 10003

Спілка Визволення України (СВУ)
SVU PO. Box 38 Greenpoint Str. Brooklyn, N.Y. 11222

Союз Ветеранів Українського Резистасу (СВУР)
Ukrainian Resistans Veterans Ass'n
PO. Box 303 Yonkers, N.Y. 10702

Об'єднання Бубших Вояків Українців Америки
United Ukrainian War Veterans of America
1321 W. Lindley Ave., Philadelphia Pa. 19141

Товариство бубших волків УПА в ЗСА
UPA c/o Kowrichyn
4936 N. Marvine Str. Philadelphia Pa. 19141

Союз Українських Політичних В'язнів
Ukrainian Polit. Prisoners Ass'n
42-48 77th Str. Elmhurst N.Y. 11373

Товариство бубших Українських Політичних В'язнів
Ass'n Former Ukrainian Polit. Prisoners
PO. Box 304 Cooper Sta. New York, N.Y. 10003

Товариство « Броди-Лев » (охорона восних могил)
Brotherhood « Brody-Lew »
140-42 Second Ave., New York, N.Y. 10003

Український Народний Союз
Ukrainian National Ass'n
81-83 Grand Str. Jersey City, N.J. 07303 ☎ - 434.0237

« Провидіння » Об'єднання Українців Католиків
The Providence Ass'n
817 N. Franklin Str. Piladelphia, Pa. 19123 ☎ - MA 7.4519

Українська Православна Ліга
Ukrainian Orthodox Leg. c/o M. P. Chebiniak
296 Deyo Hill Rd. Johnson City, N.Y. 13760

З'єдинений Українсько-Американський Допомоговий Комітет
(ЗУАДК)
United Ukrainian Relief Committee
5020 Oldyork Rd. Philadelphia Pa. 19141

Самопоміч
Selfreliance 98 Second Ave. New York, N.Y. 10003

Український Робітничий Союз
Ukrainian Workingmen's Ass'n
440 Wyoming Ave. Scranton Pa. 18503

Українська Народня Поміч
Ukrainian National Aid Ass'n
PO. Box 1948 Pittsburg, Pa. 15230

Об'єднання Українських Православних Кредитівок
Ukrainian Orthodox Credit Union Ass'n
304 E. 9th Str. New York, N.Y. 10003

Об'єднання Українських Театральних Працівників
Ass'n of Ukrainian Theater Artists
1309 W. Ruscomb St. Philadelphia, Pa. 19141

Товариство Українських Кооператив (ТУК)
Ukrainian Economic Advisory Ass'n (TUK) Inc.
2351 W. Chicago Ave. Chicago Ill. 60622

Союз Українських Купців і Підприємців (СУКІП)
Ass'n of Ukrainian Businessmen c/o M. Pastushenko
48 E. 7th Str. New York, N.Y. 10003

Об'єднання Українців Буковинців в ЗСА
Ass'n of Bukovinian Ukrainians in USA
35 Montgomery Str. New York, N.Y. 10002

Організація Оборони Лемківщини
Organizat. of Defense of Lemkivschyna
PO. Box 202, Camillus N.Y. 13031

Панас Заливаха «Пролог», Вітраж

ЗСА АДРЕСИ

Віктор Балабан — Victor Balaban
9135 Airline Dr. Houston, Texas 77037 ☎ - 447.2332

Володимир і Ольга Баран
W. Baran 26 Wilkins Str. Rochester N.Y. 14621

Проф. Петро Біланюк
Prof. Petro Bilaniuk 17364 Oakfield Str. Detroit, Mich 48235

Іван Білоус, за Об'єднання Українських Педагогів в ЗСА.
I. Bilous 5228 Tarnow Detroit, Mich

Александр Білий
Alexander Bilyj 5020 Grafton Road
Brunswick Hills, Ohio 44212 ☎ - (216) 225.7342

Степан Білий
S. Bilyj 13702 Moenart Detroit, Mich. 48212

Микола Бобечко
Nicholas Bobeczko 13971 Chippewa Trail
Middleburg Heights, Ohio 44130 ☎ - (216) 243.7764

Ростислава Бучацька-Бровар, учителька музики. Авторка і
видавець збірок «Наша пісня» — «Our Song»
Rostyslawa Buczacka Browar
217 West 56th Place Merrillville, Indiana 46410

Інж. лісник Ярослав Варивода
4435 Parkinson Detroit, Mich. 48210

Ірина, Анатолій Васинчук
A. Wasynchuk, 691 Beverly Pl. Lake Forest, Ill. 60045

Микола Вайда, редактор ж. «Карпатський Голос»
Nicholas Vayda 5944 N. 13th Str. Philadelphia, Pa 19141

Проф. д-р Богдан Т. Гнатюк — Bohdan T. Hnatiuk
535 Prescott Rd. Merion Station, Pa. 19066

«ГОВЕРЛЯ», книгарня — «HOWERLA»
238 E. 6th Str. New York, N.Y. 10003 ☎ - (212) GR5. 1190

Олександр Гугель — O. Hugel
24120 Patricia, Warren, Mich. 48091

Богдан Гудима — Shoe Fair Store
1531 Pennington Ave., Baltimore, Md. 21226

Андрій Гелетканич — Andrij Geletkanycz
824 N Front Str. Allentown, Pa. 18102

УАСТ « Дніпро » в Балтімор, Мд.
3101 O' Donnell St., Baltimore, Md. 21224.

Анатоліі Домарацький — Anatole Domaratzky
43 Orange Ave., Irvington, N.J. 07111

Степан Домашук, був. Голова т-ва ім. Міхновського в ЛЬОМ
(Франція), кольпортер видань Націоналістичного В-ва в Європі
і « Українського Слова ».
Stefan Domaschuk 775 Carter Str. Rochester N.Y. 14621

Микола Дякун — Mykola Diakun
15160 Fairfield Livonia, Mich. 48154

Д-р Андрій Жгута — Dr. Andrew Zguta (Anaesthesologist MD)
7797 McCreary Rd. Seven Hills, Ohio 44131 ☎ - (216) 524.3222

Ілько Жгута — Ілко Zguta
6445 Glenn Drive Parma, Ohio 44134 ☎ - (216) 886.2997

Валентин Забіяка, економіст — Valentine Zabijaka
11017 Lombardy Rd. Silver Spring, Md. 20901

Michael Karkoc
1951 Pleasant St. N. St. Paul, Minn. 55113

Антін Квітка
Antin Kwitka 8338 S. Keeler Ave. Chicago, Ill. 60652

Денис Квітковський
Denys Kwitkowsky, Attorney & Counselor at Law
7012 Michigan Ave. Detroit, Mich. 48210 ☎ - (313) 642.7818

Д-р Роман Ключас — Dr. Roman Klufas
226 E. 14th Str. New York, N.Y. 10003

Інж. Василь Колодій — Ing. W. Kolody
32-15 83rd. Str. Jackson Heights, N.Y. 11370

Д-р Дмитро Коструб'як
11 E. Lake Ave. Baltimore, Md. 21212 ☎ - (301) 433.8238

Д-р Мирон Кравчук, дентист
Myron Krawchuk DDS, 23 E. 7th Str. New York, N.Y. 10003

Степан і Параска Кричук
S. Krychuk 238 Bremen Str. Rochester, N.Y. 14621

Ярослав Кришталович — Jaroslaw Krysztalowycz
3003 Center Drive Parma, Ohio 44134 ☎ - (216) 845.1211

Роман Куделя (фамілія пленнінг)
Roman Kudela — Family Planning Agency
A. Warner Hospital, Gettysburg, Pa. 17325 ☎ - (717) 334.8327

Григорій і Марія Кукіз
Harry & Mary Kukiz 10510 Mount Auburn Ave.
Cleveland, Ohio 44104 ☎ - (216) 421.6186

Свєн Кульчицький — E. Kultchyzky
6224 Iowa St. Detroit, Mich. 48212

Тимофій Лаба
Tymoty Laba 75 Grove St. Amsterdam, N.Y. 12010

Анна Лєвкєт — Anna Lewkut
6531 Mansfield Detroit, Mich. 48228

Д-р Андрій Лємїшка
2604 E. Baltimore St. Baltimore, Md. 21224 ☎ - (301) 675.4090

Мгр. фармації Осип Лободоцький
Mgr. of pharm. Joseph Lobodocky
9255 Frederick Dr. Livonia, Mich. 48150

Володимир, Стефанія Лопатяк — W. Lopatiak
6521 Arlington Detroit, Mich. 48228 ☎ - 846.9080

Іван Лотоцький — John Lotocky
3303 Carpenter Detroit, Mich. 48212

Д-р Маріян Малиновський — Dr. M. Malynowsky
1330 Winterharen Dr. Ashtabula, Ohio. 44004

Іиж. агроном Василь Маріяш — Wasyl Mariasch
8551 Canfield Drive Apt. 108 Dearborn Heights, Mich. 48127

М.А. in Pharmacy Lubow Kurinna Mensheha
2649 Columbus Ave. So. Minneapolis, Minn. 55407

Микола Мороз — Mykola Moros
3202 Marioncliff Drive Parma, Ohio 44134 ☎ - (216) 884.4664

Налына Myroniuk
807 Ottawa Ave. St. Paul, Minn. 55107

о. Євген Новицький — Very Rev. Eugen Nowycky
38 W 23rd Str. Bayonne, N.J. 07002 ☎ - 436.8350

Об'єднання бувших Вояків Українців в Америці (ОбВУА),
Відділ Балтімор. Ген. П. Самутин — голова, Д. Пісецький —
секретар, В. Корж — касир.
6008 Carter Ave. Baltimore, Md. 21214 ☎ - (301) 426.4819

Об'єднання Українців Америки « Самопоміч »
Відділ у Балтімор, Мд.
239 S. Brodway St. Baltimore, Md. 21231

Організація Української Молоді « Пласт » Станиця у Балтімор
239 S. Brodway St. Baltimore, Md. 21231 ☎ - (301) 732.3062

68-й Відділ ОДВУ, Лігайтон
68 Branch ODWU c/o Ukr. Homestead
RD 2 Lehighton, Pa. 18235

Olga Ostapczuk
159 Myrman Ave. W. St. Paul. Minn

Величезна хижа згряя озвірилих україножерів-русифікаторів
змагає русифікацією знищити український нарід. Борімося за
безсмертність України. — Василь Охрименко
W. Ochrimenko 516 East 11th Str. New York, N.Y. 10009

Дмитро Ощудляк
D. Ochudlak 23645 Audrey Warren, Mich. 48091

Ігор Пахолюк
Ihor Pacholuk 859 Walnut Ave. Burlingame, Calif. 94010

Микола Петрівський — Mykola Petriwsky
1249 Nemcet Drive Seven Hills, Ohio 44131

Іван Попович — John Popowich
7726 York Road Parma, Ohio 44130 ☎ - (216) 842.1993

Маруся Попович — Marusia Popovich
7726 York Road Parma, Ohio 44130 ☎ - (216) 842.1993

П. Потопник — M. & Mrs Pierre Potopnyk
5269 Hartwell Str. Dearborn, Mich. 48126

Д-р Адам Рижий — Dr. Adam Rzyzj
4973 Broomfield Lane W. Bloomfield Mich. 42033 ☎ - 851.4349

Володимир Романовський
W. Romanowsky, Personal and Busines Insurance
5216 Biddison La. Baltimore, Md. 21206 ☎ - (303) 483.4275

Кредитова Кооп. « Самопоміч », Сиракюз
« Selfreliance » Credit Union,
1317 W. Fayette Str. Syracuse N.Y. 13204

Zoya Semenetz
520 5th St. N.E. Minneapolis, Minn. 55413

Self Reliance (Newark, N.J.) Federal Credit Union
249, Stuyvesant Ave. Newark, N.J. 07106

Петро Сташків
Petro Stashkiw, 208 Baird Str. Rochester, N.Y. 14621

Іван Стебельський
I. Stebelsky 545 Downing Str. Denver, Colo. 80218

Іван Совірка, інженер-конструктор — I. Sowirka
4425 McKinley Warren, Mich. 48091 ☎ - 759.5467

5-й Відділ УЗХ, Лігайтон
c/o Ukr. Homestead RD 2 Lehighton, Pa. 18235

Союз Українців Католиків в Америці « Провидіння » 66 Відділ
у Балтімор, Мд.
2025 E. Pratt St. Baltimore, Md. 21231 ☎ - (301) 675.8034

Українська книгарня « Сян » в Бостоні, має на складі українські мистецькі вироби : кераміка, різьба, вишивки та платівки
Wassyl B. Stebnycky 4 Milford Str. Boston, Mass. 02118

The Stuban Trio
8 Colony Str. Ext. Seymour, Con. 06483 ☎ - (203) 888.9935

St. Michael's Ukrainian Orthodox Church
505 4th Street N.E. Minneapolis, Minnesota 55413

St Volodymyr and Olga Ukrainian Orthodox Church
873 Portland Avenue St. Paul, Minnesota

St. Constantine Ukrainian Catholic Church
515 University N.E. Minneapolis, Minnesota 55413

St George's Ukrainian Greek Orthodox Church
316 4th Avenue S.E. Minneapolis, Minnesota

Українське Лікарське Товариство Північної Америки
Ukrainian Medical Association of North America, Inc.
2 East 79th Str. New York, N.Y. 10021 ☎ - (212) 288.8660

Окружний Комітет Відділів Українського Народнього Союзу
стейтів Мериленд, Вірджинія і Вашингтон, Д.К.

239 S. Broadway St. Baltimore, Md. 21231 ☎ - (301) 732.3062

337 Відділ Українського Народнього Союзу ім. Івана Франка
у Балтімор, Мд.

2223 E. Pratt St. Baltimore, Md. 21231 ☎ - (301) 675.4900

Український Народний Союз, 42-ий Відділ ім. Т. Шевченка
в Пасейку

237 Hope Ave. Passaic, N.J. 07055

Український Народний Дім, Сиракюз

Ukr. National Home 1317 W. Fayette Str. Syracuse, N.Y. 13204

39-й Відділ УНСоюзу, Сиракюз

39 Branch of UNA 1317 W. Fayette Str. Syracuse, N.Y. 13204

Українська Католическа Каплиця на оселі ОДВУ Лігайтон

c/o Ukr. Homestead RD 2 Lehighton, Pa. 18235

Т-во за Патріархальний Устрій Української Католицької
Церкви Відділ у Балтімор, Мд.

5515 Wasena Ave., Baltimore, Md. 21225. ☎ - (301) 799.7354

Товариство Української Кооперації (ТУК)

2351 W. Chicago Ave. Chicago, Ill. 60622 ☎ - HU9. 0520

Роман Федик

Roman Fedyk 3827 Evaline Detroit, Mich. 48212

Василь Хмільяк

Wasył Hmiliak 180 W. Twinsburg Rd.

Northfield, Ohio 44077 ☎ - (216) 467.7709

Олекса Червак — Oleksa Czerwak

6687 Pelouze Detroit, Mich. 48210

Михайло Швейко — Mychailo Shweyko

224 E. Fernfield Dr. Monterey Park, Calif. 91754

Szul, (Dr.) Andrij V. — Ukrainian Studies Area Editor,
Répertoire International de Littérature Musicale — « RILM »
(International musicological journal, published quarterly by The
International Musicological Society, The International Association
of Music Libraries, and The American Council of Learned
Societies).

Dr. Andrij V. Szul

Plymouth Gardens, 6 Conshohocken, Pa. 19428

Іван Шуран
6851 Piedmont

Detroit, Mich. 48228

СУРМА — SURMA Book and Music Co

11 East 7th Str.

New York, N.Y. 10003

UKRAINIAN-AMERICAN CITIZENS' ASSOCIATION
847-853 North Franklin Street
PHILADELPHIA 23, PENNA

ТОВАРИСТВО
УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИХ ГОРОЖАН
засноване у серпні місяці 1909 року для :

1. Товариського зближення між виходцями з Рідного Краю;
2. Поширення між українськими імігрантами думки про необхідність набувати американське горожанство і допомоги в його набуванні;
3. Збереження українських звичаїв та традицій, що стали нам ще дорожчими на прибраній землі;
4. Уможливлення нашої участі в американській економіці та політиці;
5. Взаємодопомоги.

З нагоди 40-ліття « УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА », бажаємо йому якнайкращих успіхів у важкій праці для добра української спільноти в діаспорі

Управа ТУАГ

УСАМОСТІЙНА **УКРАЇНА** **INDEPENDENT UKRAINE**

О Р Г А Н

Організації Державного Відродження України (ОДВУ)

та

Ідеологічно-Споріднених Націоналістичних Організацій
(ІСНО)

Видає Видавнича Спілка в Чикаго, Ілл.

« INDEPENDENT UKRAINE »

Published by Ukrainian American Publishing Co., Inc
2315 West Chicago Avenue, Chicago, Ill., 60622

Editor in Chief Denys Kwitkowski

Головний Редактор : Денис Квітковський

Редакційна Колегія :

Михайло Панасюк (відповідальний редактор), Степан
Куропась (голова Видавничої Спілки), Василь Нагірняк
(пресовий референт), Зиновій Книш, Михайло Михалевич,
Микола Плавюк, Юрій Пундик.

Адреса Редакції :

DENYS KWITKOWSKY

7012 Michigan Avenue

Detroit, Michigan 48210

Адреса Адміністрації :

INDEPENDENT UKRAINE

2315 W. Chicago Avenue

Chicago, Ill. 60622

Український Народний Союз

UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

81-83 Grand Str.

JERSEY CITY, N.J. 07303

☎ - (201) 435.8740

Найстарше забезпечене українське Товариство, що
являє найкращу гарантію вложеного Вами гроша

Головний Предсідник :
ЙОСИФ ЛИСОГІР

Секретар :
Д-Р ЯРОСЛАВ ПАДОХ

ВЕЛИКИЙ ВИБІР
НОВИХ ТА ВЖИВАНИХ АВТОМАШИН

Понад 200 автомашин завжди на складі.

Полагоджуємо позики й іншуранси на місці й скоро.

ЯРОСЛАВ ПАЛАТЯЙКО

ВЛАСНИК

QUAKERTOWN ● FORD ● MERCURY

536-8600

Route 309

Phila. Line : 643-2150

QUAKERTOWN, PA. 18951

ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНЦІВ АМЕРИКИ
«САМОПОМІЧ»

І ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА
«САМОПОМІЧ»

ВІДДІЛ У ПАССЕЙКУ

запрошують українське громадянство вступати в Члени.

Години урядування :

понеділки : 7-9 вечора;

п'ятниці : 10-12 ранком і 7-9 вечора.

Щадити й позичати — найкорисніше в

УКРАЇНСЬКІЙ КРЕДИТОВІЙ КООПЕРАТИВІ !

FEDERAL CREDIT UNION «SELF-RELIANCE»

BRANCH IN PASSAIC AND VICINITY

237 Hope Ave.

Passaic, N.J.

☎ - 779.9581

TO JOIN OUR MEMBERSHIP

Hours : Mondays 7-9 evening;

Fridays 10-12 morning; 7-9 evening.

УКРАЇНСЬКА ФЕДЕРАЛЬНА
ПРАВОСЛАВНА КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА
В НЬЮ ЙОРКУ

міститься у власному модерному приміщенні під ч. 304
Схід, 9. вул. (Дім Пласту), ріг 2. Євено. ☎ - (212) 533.2980.
Банкові години : понеділок і субота : 10-3 дня; четвер і
п'ятниця : 6-8 веч.

Наша Кредитівка нагороджена Федеральним урядом
за зріст, зразкову господарку та дбайливу обслугу.

Приймаємо вклади на найкорисніших умовах.

Безкоштовне життєве убезпечення для кожного
члена (2.000 дол.).

Дасмо позики на всі потреби на низькій відсоток,
вигідну сплату й безкоштовне забезпечення на випадок
нещастя та недуги.

Обслуговуємо всіх українців Великого Нью Йорку

Ідея кооперації нас з'єднає. Ідея ця, переведена в
життя, нас збагачує, фінансово незалежніє, виводить
на передові місця в господарці.

Кожна нова ідея, переведена в життя, являє поступ.
Тому вітаємо ідею

АДРЕСАРЯ « УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА »

За Дирекцію Кредитівки :

Лев КУДЕЛЯ
Голова Дирекції

Олександр СЕВЕРИН
Секретар

Андрій ЗАЛІСКО
Скарбник

UKRAINIAN ORTHODOX FEDERAL CREDIT UNION
P.O. Box 160 Cooper Sta. New York, N.Y. 10003
☎ - 254.7490

УКРАЇНСЬКА КРАМНИЦЯ
РОМАНА ІВАНИЦЬКОГО

(Delto Sportswear Co.)

Мас на складі : Різного рода імпортовані светри — жіночі, мужеські і дитячі — італійські і німецькі костюми — італійські дощовики — хустки і шалі — блюзочки — капи — панчохи — скарпетки — рукавиці скіряні з футром — скіряні куртки і камізьельки — імпортована з Німеччини жіноча спідня білизна.

УКРАЇНСЬКІ ДРУКОВАНІ ОБРУСИ — НОВІ ВЗОРИ, ДОРИЖКИ, СЕРВЕТКИ та МАТЕРІЯЛИ НА МЕТРИ, НИТКИ ДМЦ, ЮТА і ПАНАМА.

Готові коперти на Україну і до Польщі.

ВЕЛИКИЙ ВИБІР КЕРАМІКИ. ОДЕРЖАНО НІМЕЦЬКІ ВОВНЯНІ ПАНЧОХИ. ТРИЗУБКИ з ХОРУГОВКОЮ НА АВТА.

ПРОДАЖ ГУРТОВА І ДЕТАЛІЧНА !

ROMAN IWANUSKY

(Delto Sportswear Co.)

136 First Ave. (bet. 8th & 9th St.) New York, N.Y. 10009

☎ - 228.2266

У К Р А Ї Н С Ь К И Й І Н С Т И Т У Т
М О Д Е Р Н О Г О М И С Т Е Ц Т В А

UKRAINIAN INSTITUTE OF MODERN ART

2247 WEST CHICAGO AVENUE

CHICAGO, ILL., 60622

☎ - (312) 227.5522

W I L L I A M O S A D C I W

DISTRIBUTOR OF D.M.C. AND IMPORT

3491 WEST 25th STREET

CLEVELAND, OHIO 44109

УКРАЇНСЬКИЙ КОНГРЕСОВИЙ КОМІТЕТ АМЕРИКИ

вітає появу Альманаху Адресаря
«УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА»

UKRAINIAN
CONGRESS COMMITTEE OF AMERICA
302 W. 13th Street New York, N.Y. 10014
☎ - (212) 924.5617

ВІДЕНСЬКА ЦУКОРНЯ

VIENNA PASTRY

1153 White Horse Ave. TRENTON, N.J. 08619

В Л А С Н И К И :

І В А Н І М А Р І Я Т А Щ У К

« К С Е Н Я »

ВАКАЦІЙНА ОСЕЛЯ

серед мальовничих гір Кетскіл

ГОТЕЛЬ — МОТОРИНН — РЕСТОРАН — БАР РОЗВАГИ

В л а с н и к и :

О Л Ь Г А Й І В А Н К О В З Я Р

Приємне місце зустрічі всіх українців, зокрема мистців
HUNTER, NEW YORK, 12442

УКРАЇНСЬКИЙ СВІТОВИЙ
КОМІТЕТ ДЛЯ СПРАВ СПОРТУ

заснований у серпні 1956 р. з метою оборони спортсменів
поневоленої України, інформування чужинецької opinii
про їхні успіхи і українську правду серед учасників
Олімпіад.

Кличемо тих, що хотіли б допомогти в осягненні цієї
мети, голоситися і пересилати свої пожертви на адресу :

U W C S A

P.O. Box 2882

Baltimore, Md. 21225

При всяких ускладненнях з Вашим автом звертайтеся :

FRAME STRAIGHTENING — BODY REPAIR
WHEEL ALIGNMENT — WHEEL BALANCING
« WE REPAIR FOREIGN CARS »

BEAR SAFETY SERVICE AL & PAWLO'S GARAGE

312 LOWRY AVE., N.E.
MINNEAPOLIS, MINNESOTA
☎ - 781.7773

НАЙПРИЄМНІШІ ПОДАРУНКИ З УСЬОГО СВІТУ
Й В УКРАЇНСЬКОМУ СТИЛІ

(вишивки, писанки, ляльки тощо)
знайдете в :

UKRAINIAN GIFT SHOP

Gifts from many lands : Easter eggs — Kits — Peasant dolls
2422 Central Ave. N.E. Minneapolis, Minn. 55418
☎ - 788.2545

Власниці :
Марія ПРОЦАЙ Люба ПЕТРИШИН Іванна ЛУЦІВ

СЕРЕД ЛІСІВ І ДОЛИН МІННЕСОТИ

присмну атмосферу, вишукані страви й найрізномодніші
напитки знайдете в українському ресторані

SAMMY'S BAR AND LOUNGE, Inc.
227-229 Chesnut Street Virginia, Minn. 55792

Чи Ви в діловій подорожі, чи на полюванні, чи ловите
рибу, а чи взагалі блукаєте для дозвілля, відвідайте нас;
не пожалієте й не розчаруетесь, а приємно відпочинете

Власники :
ЛЮСЯ і ПЕТРО КАРКОЦЬ

1. ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА
В НЬЮ ЙОРКУ

P.O. BOX 4. Cooper Station New York, N.Y. 10003

ДАРІЯ БОЙДУНИК — ГОЛОВА
359 Whitclaw Pl. Teaneck, N.J.

ЛІДІЯ БЕЛЕНДЮК — МІСТО-ГОЛОВА
38 Norman Rd. Upper Montclair, N.J. 07043

РАЇСА КУДЕЛЯ — СЕКРЕТАР
30-24 49th St. Astoria, N.Y. 11103

НАДІЯ ДЕМИДОВИЧ — СКАРБНИК
226 E. 14th St. New York, N.Y. 10003

Д-р СОФІЯ КАРПІНСЬКА — КУЛЬТ. ОСВ. РЕФ.
86 E. 4th St. New York, N.Y. 10003

ОЛЬГА АНДРЕЙКО — ГОСПОДИНЯ
152 Monitor St. Brooklyn, N.Y. 11210

ЛЕВКА КРУПКА
101-21 106th St. Ozone Park, N.Y.

М. ЯРЕМЧУК
115 St. Marks Pl. New York, N.Y. 10003

ПАВЛИНА РІЗНИК
Box 4. Cooper Station New York, N.Y. 10003

Найсердечніші побажання Ювілятові засилає :

УКРАЇНСЬКА ФЕДЕРАЛЬНА КРЕДИТОВА
КООПЕРАТИВА

“САМОПОМІЧ”

SELFRELIANCE FEDERAL CREDIT UNION

2351 W. CHICAGO AVE. CHICAGO, ILL. 60622
☎ - HU 9-0520 HU 9-0521

- Кожне окремеkonto Вашихощадностейє заасеку-
роване до висоти 20.000 дол. Державною Агенцією
- Оплачуємо ЖИТТЄВЕ ОБЕЗПЕЧЕННЯ :
ВКЛАДИ до висоти 2.000 дол.
ПОЗИЧКИ до висоти 10.000 дол. (крім мортгеджових).
- Даємо державні СТУДЕНТСЬКІ ПОЗИЧКИ.
- У нас можна ЗАПЛАТИТИ РАХУНКИ за ЕЛЕКТРИ-
КУ, ТЕЛЕФОН, ВОДУ й ГАЗ.
- Наші Члени можуть набути : грошові перекази (money
orders) й подорожні чеки (travelers cheques).
- Виплачуємо КВАРТАЛЬНО ДИВІДЕНДУ 5 % РІЧНО
- В новому приміщенні Каси будуть заінстальовані для
ужитку наших Членів вогнетривалі скриньки.

Ф І Л І І :

На півдні Чикаго :
1923 West 51st Street
Chicago, Ill. 60609
☎ - 476.9435

На північному заході :
5000 Cumberland Road
Chicago, Ill. 60656
☎ - 625.9830

СМОЛОСКИП

УКРАЇНЬСЬКА ІНФОРМАЦІЙНА СЛУЖБА
УКРАЇНЬСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО ім. В. СИМОНЕНКА
ОРГАНІЗАЦІЯ ОБОРОНИ ЛЮДСЬКИХ ПРАВ В УКРАЇНІ

СМОЛОСКИП — видає твори українського самвидаву. досі «Смолоскип» видав: «Крик з могили», «Летюче віконце» В. Голобородька, «Собор у риштованні» Є. Сверстюка, «Більмо» М. Осадчого, збірку «Широке море України», I, II, III, IV і VI випуски самвидавного журналу з України «Український Вісник» і багато інших книжок та публікацій.

СМОЛОСКИП

— інформує українську й чужу пресу про репресії, арешти й безправ'я совєтської влади в Україні.

СМОЛОСКИП

— організує світову публічну опінію в обороні переслідуваних, заарештованих і засуджених діячів в Україні. З ініціативи «Смолоскипу» вислано 16 тисяч листів і петицій до Об'єднаних Націй і 7 тисяч до Президента Р. Ніксона в обороні українських політичних в'язнів в ССРСР, видано понад 100 тисяч летючок інформаційного характеру та 50 тисяч англомовних памфлетів «Суди в Україні — 1972», «Валентин Мороз», «Ніна Строката», «Ігор та Ірина Калинці», «Святослав Караванський», «Леонід Плющ» та інші.

Якщо Ви хочете одержати твір українського самвидаву — пишіть до «Смолоскипу». Якщо Вам попаде в руки рукопис самвидаву чи інформація з України — перешліть їх до «Смолоскипу». Якщо Ви хочете включитися в оборону переслідуваних в Україні — «Смолоскип» дасть Вам інформації, як це робити. Якщо Ви маєте змогу зложити свою пожертву на добру ціль — перешліть її до «Смолоскипу».

ПИШІТЬ ДО НАС НА ОДНУ З ТАКИХ АДРЕС:

SMOLOSKYP

P.O. Box 6066, Patterson Station
Baltimore, Md. 21231 (USA)

25 Rodd St., Birrong 2143, N.S.W. 3, rue du Sabot, 75006 - Paris
Australia) (France)

P.O. Box 153, Sta «Т» Postfach 10, München 26
Toronto, Ont. M6B 4A1 (Canada) (W. Germany)

Союз Українців Католиків “ П Р О В И Д І Н Н Я ”

як забезпеченово-громадська установа, вже 60 літ активно підтримує і скріплює релігійне, національне, громадське й культурне життя української спільноти в ЗСА, допомагаючи одночасно українському народові в його боротьбі за визволення.

СУК «Провидіння» допомагає також в розбудові наших Церков, парафіяльних шкіл та громадських, наукових, культурних і молодечих осередків. Ця підтримка залежить в першу чергу від масового членства українців в СУК «Провидіння», який має найкращі роди грамот для дорослих і дітей.

Кожний українець повинен забезпечити себе і свою родину в СУК «Провидінні» та стати співтворцем великої і конструктивної праці для добра нашої Церкви й Народу.

По інформації просимо звертатися до Головної Канцелярії СУК «Провидіння» на адресу :

THE PROVIDENCE ASSOCIATION

817 N. Franklin St.

PHILADELPHIA, Pa. 19123

або до секретарів місцевих відділів СУК «Провидіння»

УКРАЇНСЬКА ОСЕЛЯ ім. О. ОЛЬЖИЧА —
ОДВУ, УЗХ, МУН, « ЗАРЕВО »

347 акрів лісу й поля, мальовничі гори й красвиди, гірський потік, ставки й басейн для старших і дітей, джерельна вода для пиття й купання, парк і лісові доріжки для прогулянок, палата вугільного барона, багато мешкальних приміщень, багато господарських будинків, добірне товариство під час вакацій, справжній рай для відпочинку, табори для дітей і молоді, купелі, човни, рибальство, полювання, можливості вправляти зимові спорти, миля від великого міста, першої класи дороги й автостради.

Усе це знайдете в Українській Оселі ім. О. Ольжича, в мальовничих горах західного Поконо між Лігайтоном і Джім Торпом у Пенсильванії.

На посілостях Оселі ім. О. Ольжича розбудовується

УКРАЇНСЬКЕ ЛІТНЄ СЕЛИЩЕ

де українці можуть набувати півакрові ділянки, щоб тут будувати літні хати, розводити садки, вести городчики свіжої ярини й квітів.

Набуваючи тут ділянку, дасте змогу своїй родині відпочити на свіжому воздуху, далеко від міської спеки й задухи.

УКРАЇНСЬКА ОСЕЛЯ ім. ОЛЕГА ОЛЬЖИЧА

стане незабаром центром культурного життя та розваг українців південного сходу ЗСА.

UKRAINIAN HOMESTEAD ODWU

P.O. Box 204

Lehighton, Pa 18235

☎ - (215) 377.4621

BOARD OF DIRECTORS OF UKRAINIAN
HOMESTEAD CLUB — LEHIGHTON, Pa 18235

JOHN CHARAMBURA — PRES.

NICHOLAS JASZCZUK — V. PRES.

JOHN A. CHARAMBURA — REC. & FIN. SEC.

STEPHEN MILAN — TREAS.

controllers :

WALTER RIZNYK
MICHAEL CHOMYN
METRO MICHIO

directors :

MYCHAJLO HRAB
GEORGE ANNIUK
MICHAEL PATCHINKA
PAUL SAWCHUK
WASYL LUKNITSKI

УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА
ВИДАВНИЧА СПІЛКА В ЧІКАГО

Книгарня

і

Друкарня

2315 W. CHICAGO Ave.

CHICAGO, ILL. 60622

☎ друкарні : AR6 - 0066

☎ книгарні : AR6 - 6373

Друкарня виконує всі праці точно й солідно

Книгарня обслужить Вас найновішими виданнями,
українськими дарунками, грамофонними платівками,
вишивками і т. п.

Цікавитесь книжкою, хочете купити щось на подарунок

— ЗВЕРТАЙТЕСЬ ДО НАС !

За всяким печевом

найкращого ґатутнку й форми

звертайтесь до українських пекарень :

У ЧЕСТЕРІ

Kuj's Bakery

2702 W. 3rd Street

Chester, Pa

У БРУКГЕЙВЕН

Kuj's Bakery

23East Brookhaven, Rd

Brookhaven, Pa.

Власники:

В А С И Л Ь І Л І Д А К И Й

ГОЛОВНА УПРАВА
УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА
В ЗСА

ВИСОКО ОЦІНЮЮЧИ КОРИСНУ
Й ЖЕРТВЕННУ ПРАЦЮ
РЕДАКЦІЇ ТА АДМІНІСТРАЦІЇ ТИЖНЕВИКА
«УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО»,

ВІТАЄ ЙОГО З
ЮВІЛЕЄМ 40-ЛІТТЯ
ТА БАЖАЄ ДАЛЬШИХ УСПІХІВ У МАЙБУТНЬОМУ

Головна Управа
Українського Золотого Хреста
в ЗСА

У 40-ЛІТТЯ МОЗОЛЬНОЇ ПРАЦІ
ЦІННОГО ЧАСОПISУ « УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО »

*прийміть щирий воляцький привіт та найкращі побажання
від Ветеранів Українського Резистансу.*

*Слово правди — це основний чинник в боротьбі зі злом.
« Українське Слово » завжди вміло з тим злом боротися.*

*40 років, у виїняткові важких умовах, « У. Слово »
стояло мов прибережне світло, що вказує шлях
блукаючим кораблям до власного берега.*

*Неоднаково життям своїм кермують люди. Борці за
найвищі ідеали мають неписані закони честі : вони не
чекають особистого щастя. Працівники « У. Слова »
віддали боротьбі за ідеали незалежності української
нації все : час, труд, молодість, особисте щастя. Немов
спартани, ви словом правди творили епоху, запалювали
в Україні й в місцях поселення емігрантів смолоскипи
волі. Завдяки цим смолоскипам, на Українській Землі
родиться нова людина, що перетворюється в грізного
месника, яка каже : « Я ХОЧУ ВМЕРТИ, ЩОБ ЖИВ
МІЙ НАРІД ! »*

*Нехай же « Українське Слово » й далі розпалює ті
смолоскипи правди, нехай і далі « ставить на сторожі
Слово ! »*

Щастя Вам, Боже, на все добре !

Головна Команда
Союзу Ветеранів Українського Резистансу

ОРГАНІЗАЦІЯ
ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ
ВІДДІЛ ч. 23. в АЛЛЕНТАВНІ, Пенсильванія
З НАГОДИ 40-ЛІТТЯ «УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА»
бажас ще більших успіхів у праці
НА ШЛЯХУ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

За Управу 23. Відділу ОДВУ в Аллентавні :

Андрій ГЕЛЕТКАНИЧ
Голова

Василь КАМІНСЬКИЙ
Секретар

ОРГАНІЗАЦІЯ
ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ
12. ВІДДІЛ ім. ЮЛІЯНА ГОЛОВІНСЬКОГО
У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

з нагоди 40-ліття « УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА »

пересилас найкращі побажання успіху в дальшій праці та витривалості у важкій для нас усіх, а переломовій для України, добі.

Вітаємо Редакторів, Співробітників, Працівників Адміністрації і Друкарні та бажаємо сил і витримки у змаганні за ширення правди, що служить нам і служитиме майбутнім поколінням.

СЛАВА УКРАЇНІ!

ЗА УПРАВУ ВІДДІЛУ ОДВУ у Філядельфії :

Інж. Іван ХАРАМБУРА
Голова

Микола ЯЦУК
Секретар

ЩИРО ВІТАЄМО

«УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО»

З НАГОДИ ЙОГО 40-ЛІТНЬОГО ІОВІЛЕЮ
ТА БАЖАСМО ЙОМУ УСПІХІВ У МАЙБУТНЬОМУ,
А ВСІМ ПРАЦІВНИКАМ — ВИТРИМКИ ТА СИЛ
У БОРОТЬБІ ЗА НАЙВИЩІ ІДЕАЛИ НАЦІЇ

ДАРІЯ І АНАТОЛЬ ВАЛЮХ

2240-50 Professor Avenue
CLEVELAND, OHIO 44113

☎ - (216) 771.4363

ОРГАНІЗАЦІЯ
ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ
24. ВІДДІЛ У ДІТРОЙТІ, МІШІГЕН

щиро вітає

« У К Р А Ї Н С Ь К Е С Л О В О »

ІЗ 40-ЛІТТЯМ ЙОГО ІСНУВАННЯ І ПРАЦІ

та бажає багато успіхів у важливій праці
в майбутньому

ЩАСТИ ВАМ, БОЖЕ,
У НАШІЙ СПІЛЬНІЙ БОРОТЬБІ!

ОРГАНІЗАЦІЯ
ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ

8. ВІДДІЛ У КЛІВЛЕНДІ, ОГАЙО

з нагоди 40-ліття « УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА » з нагоди ювілею плідної та високовідповідальної діяльності, бажає дальшої витривалості серед прикрої атмосфери еміграції та важких відносин на Батьківщині.

СЛАВА УКРАЇНІ!

Яків КЛЬОВАНИЙ
Голова

Зенон ЄЗЕРСЬКИЙ
Секретар

ОРГАНІЗАЦІЯ

ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ

4. ВІДДІЛ У ГЕМТРЕМК, МІШІГЕН

з нагоди 40-річчя часопису « УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО », яке є носієм загальнонаціональних ідей і виразником праці для добра всього українського народу, шле братній привіт і сердечні побажання дальших досягнень у боротьбі за здійснення нашої мети: осягнення самостійності й державної суверенності української нації.

СЛАВА УКРАЇНІ!

Управа 4. Відділу ОДВУ в Гемтремк, Міш.

ОРГАНІЗАЦІЯ

ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ

9. ВІДДІЛ В СИРАКЮЗ, НЬЮ ЙОРК

з нагоди 40-ліття нелегкої праці для визволення українського народу, складає найщирішу подяку за труд і бажає сил та дальших успіхів.

СЛАВА УКРАЇНІ!

Управа 9. Відділу ОДВУ
в Сиракюз

ОРГАНІЗАЦІЯ

ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ

31. ВІДДІЛ ім. полк. ІВАНА БОГУНА В БАЛТИМОРІ шле найкращі побажання з нагоди 40-річчя « Українського Слова » та складас признання за важку працю на користь нашої Батьківщини

СЛАВА УКРАЇНІ!

За Управу Відділу ім. Івана Богуня :

Петро ВОЙТОВИЧ
Голова

Осип ЛАЗАРКО
Секретар

5515 Wasena Ave. Baltimore, Md. 21225 ☎ - (301) 789.7354

З НАГОДИ 40-ЛІТТЯ НАШОГО ЧАСОПИСУ

вітаю

« У К Р А Ї Н С Ь К Е С Л О В О »

з проробленою працею та бажаю якнайкращих успіхів
у майбутньому

Д-р Богдан ШЕБУНЧАК

BONDAN SHEBUNCHAK, M.D

174 Washington Str.

Bloomfield, N.J. 07003

☎ - (201) 748.3535

У 40-ЛІТТЯ ДІЇ « УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА »

ШЛЕМО НАШІ ЩИРІ ПОБАЖАННЯ,

ЩОБ І В МАЙБУТНЬОМУ НАШ ЦІННИЙ ТИЖНЕВИК

СПОВНЯВ ДОЦЬОГОЧАСНУ РОЛЮ

ЧІЛЬНОГО НОСІЯ ТА ПРОПАГАТОРА

ВИСОКИХ І ЄДИНОСПАСЕННИХ

НАЦІОНАЛІСТИЧНИХ ІДЕАЛІВ

Д-р Остап і д-р Ольга КОРОПЕЙ

Dr. Joseph KOROPEY — Dr. Olga KOROPEY

700 Benefit Str.

Pawtucket, R.I. 02861

З НАГОДИ 40-ЛІТТЯ « УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА »
вітаємо його Хвальну Редакцію та Адміністрацію і
бажаємо широко — дальших успіхів у службі Визвольній

Боротьбі української нації.

ОКСАНА І ПЕТРО ҐЕНґАЛО

Філадельфія

УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ У ЗСА
14. ВІДДІЛ У ДІТРОЙТІ, МІШІГЕН

щиро вітає Націоналістичне Видавництво в Європі, а зокрема «Українське Слово» з нагоди його 40-ліття та бажає якнайкращих успіхів у дальшій, необхідній нашій спільноті, праці.

СЛАВА УКРАЇНІ!

Управа 14. Відділу УЗХ
у Дітройті, Міш

У 40-ЛІТНІЙ ЮВІЛЕЙ ПРАЦІ
«УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА»

шлемо привіт нашому часописові й Проводові Українських Націоналістів, якого праці воно служило й служить Вітасмо Редакцію, Співробітників і Адміністрацію!

СЛАВА УКРАЇНІ!

ЯРОСЛАВ І МИХАЙЛИНА ВЕЛИЧКО
124 Whittier Ave. Syracuse, N.Y. 11304

ОРГАНІЗАЦІЯ
ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ
32. ВІДДІЛ В СТ. ПОЛ-МІННЕАПОЛІС

15. ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО ЗОЛОТОГО ХРЕСТА

складають вислови признання за великий вклад праці, що його дало

«УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО»

в боротьбу за визволення і державність українського народу за 40 років невпинних зусиль. Нехай і в майбутньому не забракне Вам сил тримати «Слово на сторожі»

◆ ПОШИРЮЙТЕ АДРЕСАР УКРАЇНЦІВ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ!

◆ ПОДАВАЙТЕ ДЛЯ ПОМІЩЕННЯ В ЧЕРГОВОМУ ВИДАННІ ВАШУ АДРЕСУ. АДРЕСИ МІСТИМО ТІЛЬКИ ЗА ЗАКУП ОДНОГО ПРИМІРНИКА АДРЕСАРЯ.

◆ ДОВІРЯЙТЕ НАМ ОГОЛОШЕННЯ ВАШОГО Б'ЮРА, ПІДПРИЄМСТВА, ПРОМИСЛУ — НА НАЙКРАЩИХ УМОВАХ.

● ПИШІТЬ НАМ, ЯК БАЖАЄТЕ ВИ, ЩОБ ВИГЛЯДАЛО ДРУГЕ ВИДАННЯ НАШОГО АДРЕСАРЯ.

● ВИСЛОВЛЮЙТЕ ВСІ ВАШІ КРИТИЧНІ ЗАУВАЖЕННЯ, ДО ЦЬОГО ПЕРШОГО ВИДАННЯ.

■ НАШ АДРЕСАР СЛУЖИТЬ ВСІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ГРОМАДІ, КОРИСТАЙТЕ САМІ І ЗАОХОЧУЙТЕ ДО ЦЬОГО ВАШИХ ЗНАЙОМИХ.

АРГЕНТИНА

АРГЕНТИНА — ARGENTINA

Простір : 2,8 млн. кв. клм., населення : 21,8 міл. (1963 р.), столиця : Буенос-Айрес.

Українців живе тут понад 100.000. Перші українські поселенці почали прибувати при кінці мин. ст., найбільше прибуло між двома світовими війнами, головно з Галичини, Волині і Полісся, але також в меншій кількості з Закарпаття і Буковини. Остання хвиля української іміграції прийшла після другої світової війни, серед якої великий відсоток людей з високою і фаховою освітою.

Громадське життя українців в Аргентині спочатку організували священики, згодом створились громадські організації, з яких найвизначніші « Відродження » і « Просвіта ».

УКРАЇНСЬКА КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА В АРГЕНТИНІ

Андрей Сапеляк, єпископ

Mons. Andreas Sapelak

Ramon Falcon 3960

Casilla 28 — Suc. 7

Buenos-Aires

УКРАЇНСЬКІ КАТОЛИЦЬКІ ПАРАФІЇ :

Парафія Св. Ольги

с. Ucrania 2560,

Villa Adelina

(P-cia Bs. As.)

Парафія Непорочного Зачаття

с. Supisiche 1244,

Sarandí

(P-cia Bs. As.)

Парафія Св. Духа

Bulv. Polonia 104,

Llavallol

(P-cia Bs. As.)

Парафія Святих Ангелів

Av. de Mayo 2000,

Ramos Mejía

(P-cia Bs. As.)

Парафія Успення Пресв. Богородиці

с. Ucrania 1733

Berissa

(P-cia Bs. As.)

Парафія Св. Володимира

Tademacher 135,

Posadas

(Misiones)

Парафія Свв. Апостолів Петра і Павла

Barrio Belgrano

Alem

(Misiones)

Парафія Пресв. Тройці
с. Taras Shevchenko 155, Apostoles (Misiones)

Парафія Неустаючої Помочі
Parroquia Ucrania Bowen (Mendoza)

Парафія Неспорочного Зачаття
Gov. Vtreugo 752, Obera (Misiones)

Парафія Успення Пресв. Богородиці
с. 9 entre 8 y 10, Saenz Psña (Chaco)

ЦЕНТРАЛІ УКРАЇНСЬКИХ МАНШИХ УСТАНОВ

Протоігуменат ОО. Василян
Taras Shevchenko 135 Apostoles (Misiones)

Протоігуменат СС. Василянок
с. Caracas 370, Buenos Aires

Делегатура СС. Служебниць
с. Ucrania 50, Llavallol (P-cia Bs. As.)

УКРАЇНСЬКЕ КАТОЛИЦЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ (УКО)
с. Ramon Falcon 3960 Buenos Aires

УКРАЇНСЬКО-КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА ОО. ВАСИЛЯН
с. Curapaligue 760, Buenos Aires

БРАТСТВО СВ. ПОКРОВИ
УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ В АРГЕНТИНІ
с. Suipacha 842, Buenos Aires

ПРЕСА

МІТЛА. Журнал гумору і сатири.
Видає і за Редакцію відповідає Ю. Середяк
La Escoba, Casilla de Correo № 7, Buenos Aires

НАШ КЛИЧ. Офіційний орган української колонії в Аргентині.
Видає Головна Управа т-ва «Відродження», редакція колегія
Nuestro Llamado — Nash Klych, с. Maza 150, Buenos Aires

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО. Тижневик.
Орган Українського Товариства «Просвіта» в Аргентині
La Palabra Ucrania, Soler 5039, Buenos Aires

ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ІНСТИТУЦІЇ

УКРАЇНСЬКА ЦЕНТРАЛЬНА РЕПРЕЗЕНТАЦІЯ
в АРГЕНТИНІ
Вул. 24 де Новісбре 438, Буенос Айрес

КОМІТЕТ БУДОВИ ПАМ'ЯТНИКА Т. ШЕВЧЕНКОВІ
Вул. 24 де Новісбре 438, Буенос Айрес

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО «ВІДРОДЖЕННЯ» Централія
Вул. Маса ч. 150 Буенос Айрес

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО «ВІДРОДЖЕННЯ» Філія
Вул. Сармієнто ч. 469 Авежанеда

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО «ВІДРОДЖЕННЯ» Філія
Вул. Монтевідео ч. 2552 Беріссо

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО «ВІДРОДЖЕННЯ» Філія
Вул. Антартида Аргентина 2350 Мунро

ТОВАРИСТВО АРГЕНТИНСЬКО-УКРАЇНСЬКИХ
УНІВЕРСИТЕТСЬКИХ ГРАДУАНТІВ
Вул. Пуерредон 468, 3 пов. кім. 4 Буенос Айрес

УКРАЇНСЬКИЙ КЛЮБ
Вул. 24 де Новісбре 438, Буенос Айрес

СОЮЗ УКРАЇНОК в АРГЕНТИНІ
Вул. Маса ч. 150 Буенос Айрес

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ КУПЦІВ, ПРОМИСЛОВЦІВ
І ПІДПРИЄМЦІВ в АРГЕНТИНІ
Вул. 24 де Новісбре 438, Буенос Айрес

ПРОСВІТА І ВИДАВНИЧИЙ ІНСТИТУТ
СПІЛКА УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ
с. Soller 5039 Buenos Aires

ПЛАСТ — UKRAINSKYJ PLAST
с. Ramon Falcon 3950, Buenos Aires

СТЕРНЮК С.А.Ц.І. ІМПОРТ-ЕКСПОРТ ПРЕДСТАВНИЦТВА
Вул. Кордоба ч. 1525 Буенос Айрес — Т.Е. 44-5269

АДРЕСИ

Д-р ВАСИЛЬ ІВАНИЦЬКИЙ

Президент Укр. Центральної Репрезентації

Вул. Й.Й. Пасо 802 Мартіnez (Буенос Айрес)

Магмет Іван, український пасічник

Av. San Martín 241 Ciudad Nueve de Julio P-cia Bs. As

Деркач Сидір, металургічний верстат

Av. Mitre 2680/82 Munro P-cia Bs. As

Карвацький Іван, купець

C. Marcos Sastre 3916 Buenos Aires

Зінько Роман, книгарня

Pasaje La Victoria 2466 Munro P-cia Bs. As.

Грабар Дмитро, фабрика м'ясних виробів

C. Espora y Gorrili Adrogué P-cia Bs. As

Слюсарчук Василь

C. Santander 5838/42 Buenos Aires

Регей Іван, верстати авт

Taller de automobiles c. Lavalle 971, esq. Roca
Avellaneda P-cia Buenos Aires

Мельник С-ка А., власник фабрики

Fabrica de Molduras y Vaquetas p/ Industria y automotriz
c. Emilio Frers 2172 Martínez P-cia Bs. As

Метик Осип, модерні меблі

C. Chaco 486/88 Villa Ballester P-cia Bs. As

Рудків і сини, ткальня

C. Marcos Sastre 3621 Carapachay P-cia Bs. As.

Ольшанецький Володимир, ткальня

C. Migueletas 723 P-cia Bs. As.

Поцюрко Михайло, продаж та обслуга авт

Av. Rivadavia 12996 Ramos Mejia P-cia Bs. As.

Д-р Задорецький Євген, хірург

C. Añasco 202, 3º p., Dto « 18 » Buenos Aires

Котульський Володимир, «Українська Годинникарня» —
вироби з золота

C. Cosquin 8, Buenos Aires

« Українська Друкарня » Йосифа Кузьмича, « ЧАМПІЙОН »
C. Mercedes 2163/67 Buenos Aires

« Кравецька робітня і продаж одягів для мужчин » Д. Сарака
C. San Martin 512 Jauregui P-cia Bs. As.

« Частини до авт і різних машин » — Василь Цап
C. 51, esq. 10 La Plata P-cia Bs. As.

Яворський Григорій, текстильна фабрика
C. Triumvirato 2833 Villa Luzuriaga P-cia Bs. As.

Лебідь Петро — Пасічник. Гуртова та дрібна продаж меду
C. Belgrano 675 Alsina P-cia Bs. As.

« Фортуна » — Загальна Кооператива з обмеженою поручкою
C. Soler 5039 Buenos Aires

Д-р Похияк Василь, адвокат
Av. Pueyredon 468, 3° p., Of. 4, Buenos Aires

Хомишин Теодор
« ТЕЖО » — Metalurgia Industria
c. Chubut 701 Bernal P-cia Bs. As.

Д-р Курганський Володимир, лікар, Санаторія « Важе Марія »
Valle Maria D-pto Diamant P-cia Entre Rios

Яхно Богдан
C. Maza 146 Buenos Aires

Наш Клич

ОФІЦІЙНИЙ ОРГАН УКРАЇНСЬКОЇ КОЛОНІЇ
В АРГЕНТИНІ

Директор : Маркіян ФЕСОЛОВИЧ

NUESTRO LLAMADO — NASH KLYCH

Director : Markian FESOLOWYCZ

с. Maza 150,

BUENOS AIRES

Річна передплата	60.00
піврічна	30.00
Поодиноке число	2.00
Закордоном на рік	7 ам. дол.
Лет. поштою	9 ам. дол.

УКРАЇНСЬКА

КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА « ВІДРОДЖЕННЯ »
в АРГЕНТИНІ

Найстарша й найбільша українська кредитова установа в Аргентині, основана в Буенос Айресі в 1951 р. Об'єднала понад 5 тисяч членів. Має дві легальні ФІЛІЇ : в Сан Бернардо в провінції Чако та в Обера в провінції Місіонес. В Бовен — в провінції Мендоса — має Уповноваженого. До свого 20-ліття видала позичок на суму один мільярд 376 мільйонів в старих пезах. В одному з центрів столиці має власний великий репрезентативний архітектурної вартости осідок

КРЕДИТОВА КООПЕРАТИВА — « ВІДРОДЖЕННЯ »

— Приймає доручення фінансового характеру для полагодження в Аргентині.

— Полагоджує всякого роду маєткові справи в Аргентині для тих, хто постійно замешкав заграницею.

COOPERATIVA DE CREDITO LTDA « RENACIMIENTO »

с. Maza 144

BUENOS AIRES

☎ - 87.3169

Бразилія

БРАЗИЛІЯ — BRAZILIA

Простір : 8,5 міл. кв. клм., населення : 78 міл. (1964 р.)
столиця : Бразилія.

Українців живе тут понад 100.000 душ, поселені переважно в провінції Парана. Розвинене церковне і культурно-освітнє життя.

ПРАВОСЛАВНА ІЄРАРХІЯ

Most Rev. Archbishop Iow

Praco Santos Andrade 39

Ed. Rui Barbosa 4, apt. 43

Curitiba-Parana

КАТОЛИЦЬКА ІЄРАРХІЯ

Exmo D. Jose R. Martinez OSBM

Exmo D. Efraim B. Krevey OSBM

Caixa Postal 6192

80000 Curitiba, Parana

ПРЕСА

ПРАЦЯ. Український католицький тижневик у Бразилії.

Редактор о. В. Зінько

Pracia Caixa Postal 2,

84400 Prudentopolis, Parana

УКРАЇНСЬКИЙ МІСІОНАР У БРАЗИЛІЇ. Релігійний місячник для українців-католиків. Видають оо. Василіяни

Missionario Ucraino do Brasil

84400 Prudentopolis, Parana

ХЛІБОРОБ. Тижневик

O Lavrador

Caixa Postal 666

Curitiba, Parana

☎ - 24.5597

ЦВІРКУН. Видають Брати Студенти ЧСВВ

O Grilo

Rua Carmelo Rongel

1240 — Correio Batel

80000 Curitiba, Parana

ОРГАНІЗАЦІЇ

ХЛІБОРОБСЬКО-ОСВІТНІЙ СОЮЗ

Rua Augusto Stelfeld 799

Curitiba, Parana

☎ - 24.5597

УКРАЇНСЬКО-БРАЗИЛІЙСЬКИЙ КЛЮБ

Rua Augusto Stelfeld 799

Curitiba, Parana

☎ - 24.5597

ЖАЇБОРОБ

ТИ Ж Н Е В И К

O LAVRADOR

Editora : « O LAVRADOR » Ltda

Caixa Postal 666

80.000 CURITIBA-PARANA

Редакція й Адміністрація

Rua Augusto Stelfeld, 799

☎ - 24.5597

Передплата :

Річно	КР 15.00
Піврічно	КР 8.00
Для Аргентини	пезів 800
Інші країни	ам. дол. 5.00

ВЕНЕСУЕЛЯ — (República de VENEZUELA)

Простір : 912 тис. кв. клм., населення : 8,3 млн., столиця :
Каракас. Біля 2.000 українців. Існує українська організація :
Українська Громада у Венесуелі, голова проф. В. Коваль.
Адреса Голови і Громади :

Dipl. Ing. Volodymyr Koval

profesor titular Universidad Central de Venezuela

Los Campitos route C. № 8, Quinta Orlyk

☎ - 77.33.47 — 77.16.81

УКРАЇНСЬКА АВТОКЕФАЛЬНА ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА
о. Леонід Лотоцький

Iglesia Ucrainiana

Calle Ucrania № 2

Alta Vista, Catia, Caracas

Жіноче Об'єднання, Голова — д-р Софія Припхан

Ruta C. № 12

Los Campitos, Caracas

Українська Громада у Валенсії

Asociation de Ucrainianos de Valencia

Avenida Anzoategui 85-85

Valencia

ІНШІ АДРЕСИ :

Д-р Роман Припхан, психіятр

Dr. Roman Prypchan, psiquiatra

Calle 132

№ 102-45

Elvinedo-Valencia

☎ - 53728

Д-р Софія Припхан, лікар

Dr. Sofia Prypchan, médico

Ruta C. № 12

Los Campitos, Caracas

☎ - 77.35.69

Інж. Андрій Припхан, інженер

Ing. Andreas Prypchan, Ingeniero civil

Ruta C. № 12

Los Campitos, Caracas

Інж. Богдан Коваль, архітект, і Марта Припхан-Коваль

Ing. Bohdan Koval, arquitecto

Ruta C. bis № 8

Los Campitos, Caracas

☎ - 77.16.81

Мгр. Юліян Жижневський, економіст

Mgr. Juilan Zyznewsky, economista

Av. 104 № 137-34

Los Sauces-Valencia

☎ - 52.016

ПРИВІТ «УКРАЇНСЬКОМУ СЛОВУ»
У ЙОГО 40-ЛІТТЯ!

ГАЛИНА МАЗЕПА-КОВАЛЬ

Венесуеля

АВСТРАЛІЯ

АВСТРАЛІЯ — AUSTRALIA

Простір : 7,7 мільйонів кв. клм., населення : 10,9 млн (1964 р.), столиця : Канбера.

Українців в Австралії біля 20.000, всі прибули після останньої світової війни. Вони зразково організовані. Побудували церкви, домівки тощо, розвинули шкільництво й молодечі організації. Всі організації належать до Союзу Українських Організацій в Австралії (СОУА). Існують тут Відділи НТШ та УВАН.

КАТОЛИЦЬКА ІЄРАРХІЯ

Most. Rev. Ivan Prasko DSEO

30 Shiel St. N. Melbourne, Vic. 3051

АДРЕСИ ПАРАФІЙ :

МЕЛЬБОРН VIC.

Ukrainian Catholic Presbytery

35 Canning Street N. Melbourne, 3051.

☎ - 30.2566

СІДНЕЙ N.S.W.

Ukrainian Catholic Presbytery

57 Church Str., Lidcombe, 2141

☎ - 649.9975

АДЕЛАЇДА S.A.

Ukrainian Catholic Presbytery

18 Bartley Cres. Wayville, 5034

☎ - 71.6065

БРИЗБЕН Q.

Ukrainian Catholic Presbytery

36 Broadway Street Woolloongabba, 4102

☎ - 91.6004

ПЕРТ W.A.

Ukrainian Catholic Presbytery

20 Ferguson Street Maylands, 6051

☎ - 71.4711

НЮКАСТЕЛЬ N.S.W.

Ukrainian Catholic Presbytery

105 Gosford Rd. Adamstown, 2289

☎ - 613651

ПРЕСА

ВІЛЬНА ДУМКА. Тижневик.

The Free Thought

P.O. Box 101

Lidcombe NSW, 2141

☎ - 649.1489

УКРАЇНЕЦЬ В АВСТРАЛІЇ. Двотижневик

Ukrainian Settler

125 Melville Rd.

West Brunswick, Vic. 3055

☎ - 36.7177

ОРГАНІЗАЦІЇ

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В АВСТРАЛІЇ (СУОА)

P.O. Box 33

Unley, 5061

South Australia

Голова — М. Цюрак

3 Welkin Str.

Windsor Garden 5087, S.A.

Українська Громада Південної Австралії — Adelaide

66, Arsmann St.

Hindmarsh 5007, S.A.

Українська Громада Н.П.В. — Sydney

57-63 Joseph St.

Lidcombe, 2141, N.S.W.

Українська Громада Вікторії — Melbourne

5 - Russel St.

Essendon, 8040, Vic.

Українська Громада Австралійської Столичної Території

P.O. Box 1403

Canberra City, 2601, A.C.T.

Українська Громада в Тасманії

201, Main Rd.

Moonah, 7009 Tasmania

Українська Громада Західньої Австралії

P.O. Box N. 1098,

G.P.O. Perth, 6001, W.A.

Українська Громада Квінсленду — Brisbane

70, Cordelia St.

Sth. Brisbane, 4101, Qld.

Українська Громада Окслей

962. Oxley Rd.

Oxley, 4075, Qld.

ПЕРША ФУНДАЦІЯ УКРАЇНИКИ

Українська добродійна ФУНДАЦІЯ ім. Вел. кн. Святослава Завойовника в Австралії — установа допомоги в випуску чужомовних видань про Україну у вільному світі.

Постала 1.8. 1972 р., з ініціативи п. Чеслава Міщука і п. Теодора Возняка в Сіднею, як живий пам'ятник нашому князеві-лицареві Святославові Завойовникові у 1000-ліття його геройської смерті в бою з печенігами—найзниками нашої суверенної держави Руси-України.

Мета Фондації: постійна допомога усім українським академічним установам, видавництвам та поодиноким авторам у виданні україніки на всіх мовах світу та поширенні їх по бібліотеках Австралії, Азії, Африки, де знання про Україну мінімальне.

Засоби Фондація черпатиме з пожертв людей доброї волі з-посеред української діаспори. Ласкаво просимо усіх земляків — позитивно оцінити наші наміри та підтримати нас морально й матеріально, як це роблять вже численні чужинці з усіх частин світу.

Ставайте Жертводавцями, Добродіями та Опікунами
Фондації

THE SVYATOSLAV FOUNDATION (SYDNEY)
P.O. Box K 322 Haymarket, N.S.W. 2000

РАДА ОПІКУНІВ ФУНДАЦІЇ:
ЧЕСЛАВ МІЩУК, ТЕОДОР ВОЗНЯК, д-р ПЕТРО ХАРИВ,
мгр. ІВАН ДЕНИС, МИКОЛА СОБОЛЕВСЬКИЙ

Читайте

Українське Слово

Передплачуйте

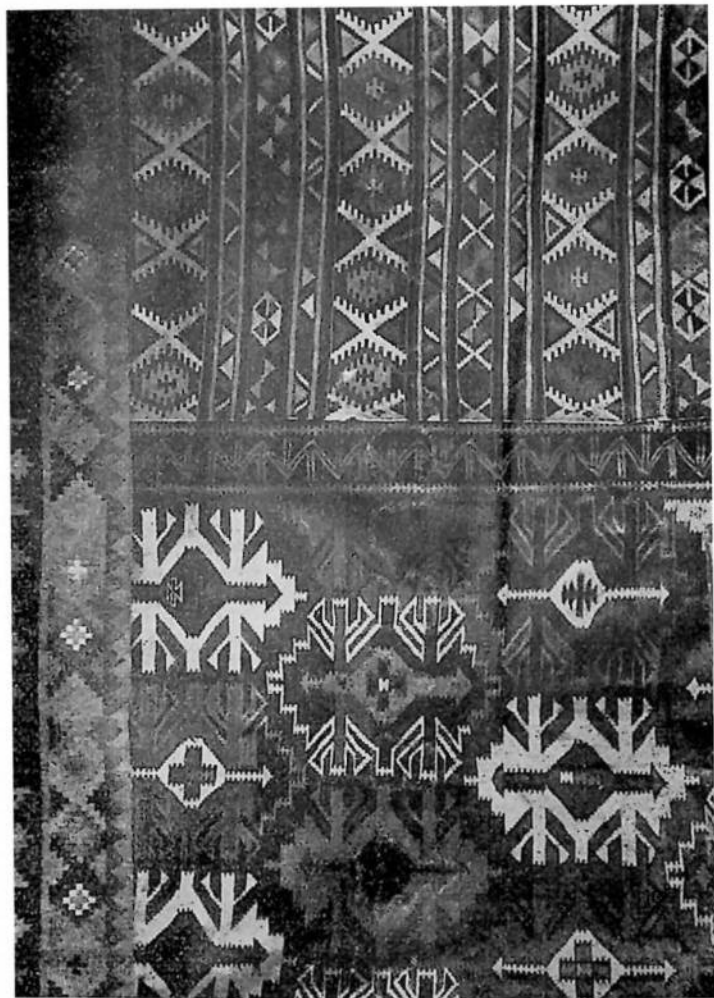
Українське Слово

Поширюйте

Українське Слово

УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО

LA PAROLE UKRAINIENNE
3, rue du Sabot, 75006 — PARIS
☎ - 548.09.05 — C.C.P. Paris 1603-56

Українські килими

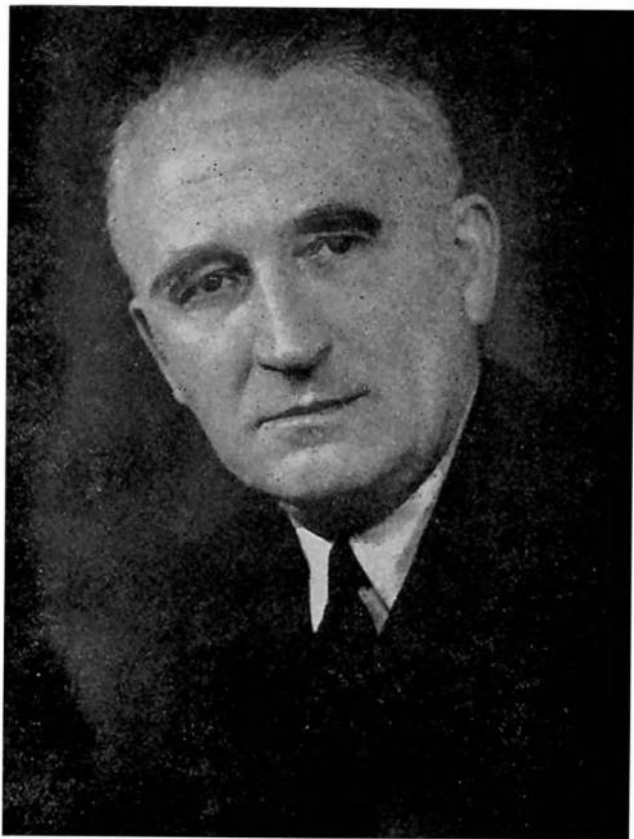
У сорокліття
«Українського Слова»

Зредагував
В. Маруняк

Париж 1973

ВЕЛИКИЙ ПРИЯТЕЛЬ
І ОПІКУН «УКРАЇНСЬКОГО СЛОВА»

Полковник Андрій Мельник

Мужній вік “Українського Слова”

(Спроба генези, розвитку й характеристики газети в її 40-річчя)

Сорокріччя — мужній вік і найбільш творчі роки життя людини. Подібно і з газетою: від перших хитких і пробних кроків, через формування характеру, до остаточного викристалізування її обличчя. Майже кожна газета переходить різні етапи свого розвитку, переживає окремі періоди свого рссту від дитячих слабостей до набрання тіла й переживає хвилини хитань; успішно поборює неминучі кризи, або зникає в конкурентній бою. Бо це жорстоке змагання на пресовому відтинку, де нема оглядів і сентиментів.

Коли газета дожила мужньої сороківки, то життя її виправдало. Мова йде про нормальні газети, тобто ті, які мають не тільки нормальну базу свого існування в десятках чи сотках тисяч читачів, але й інші звичні передумови матеріального розвитку. Коли ж еміграційна газета досягла мужнього стану, то життя виправдало її удвічі. Тому, що кожне еміграційне періодичне видання позбавлене нормальних передумов газетного розвитку (хоч у вузьких рамах зберігає ту саму відповідальну функцію оформлювача публічної opinio) й у житєвих ненормальностях мусить перемагати подвійно важкі часи свого існування, щоб пройти хоч одним-двома десятиліттями. Вже десятирічне існування засвідчує про житєздатну субстанцію даного середовища, а ще більше — про цілеспрямований, на довший час розрахований видавничий плян тих, які покликали газету до життя і ведуть її.

Тому природним процесом еміграційної преси є її короткожиттєвість. До таких «Українське Слово» не належить, бо хоч у т. зв. вічному списку української еміграційної преси воно займає тільки 12. місце (після американських «Свободи»,

« Америки », « Народної волі », й « Українського народного слова », канадійських « Українського голосу », « Нового шляху », « Канадійського фермера » й « Українських вістей »; бразілійських « Праці » і « Хлібороба » та аргентінського « Українського Слова » *) воно усім своїм сством, рівнем і профілем займає наскрізь оригінальне, щоб не сказати — виїмкове місце в ресстрі нашої періодики. Не востаннє тому, що згадані періодики є органами постійної та давно осілої української еміграції та їх тільки умовно можна звати еміграційними, бо силою факту їхня « старокрайова » українська думка вже помітно узалежнена від нового державного громадянства і не може у повній мірі віддзеркалювати незалежної та самостійної української політичної думки. « УС », хоч у своїй хронікальній частині затримує найважливіші події з життя української еміграції в Франції, — за своїм характером є понадрегіональним і всенаціональним. « Українське Слово » залишалося завжди виразником незалежної думки української політичної еміграції, точніше — форумом чітко визначеної ідеологічно й політично її націоналістичної частини.

Говорячи про генеалогію, процес росту й розвитку « Українського Слова », необхідно зробити наступні принципи ствердження :

а) « УС » не мало права переходити хиткого дитячого періоду свого існування (коли за таке не рахувати його циклостилєвий період) і воно, коли хотіло здобути собі належне місце, мусіло виступити на публічну арену вже з яскраво визначеним обличчям;

б) Протягом свого 40-річного існування, газета ніколи не міняла свого ідеологічно-політичного обличчя як речник революційно-визвольної, ні від кого незалежної, боротьби українського народу та своєї політичної лінії.

в) Своєю формою, характером і навіть способом ломки « УС » втягнуло в себе кращі традиції свого французького пресового запілля, що стало — поза його внутрішнім характером — зверхньою ознакою його оригінальності;

г) Читача, а зокрема майбутнього дослідника української еміграційної преси, який глибше цікавиться моментом зродження й призначенням цієї паризької газети, — відсилаємо до « Календаря-альманаху « УС » на 1961 рік », зокрема до статей О. Бойківца « Початки Українського Слова » та Я. Куценка « 1000 чисел Українського Слова ».

Тут ми в згущених кольорах обмежимося до характеристики довоєнного і першого повоєнного періоду газети та продовжимо аналізу « Українського Слова » після 1000 числа.

*) Д-р О. Фединський : « Бібліографічний покажчик укр. преси поза межами України за 1966 рік », Клівленд, 1967.

ЧОТИРИ ПЕРІОДИ

В існуванні «УС» відрізняємо декілька (тематично і способом друку) періодів, а саме:

Перший піонерський період, що тривав 14 місяців від — 1. травня 1933 року до 1. липня 1934, коли газета появлялася накладом 200 примірників на циклостилі й за характером була організаційним бюлетенем, дещо урізноманітненим белетристичним змістом. У цьому періоді появилось 60 чисел газети.

Редактор Олекса Бойків

Другий період — липень 1934. — червень 1940. — в якому появилось 300 чисел друкованого вже «Українського Слова» на великоформатних чотирьох шостишпальтних сторінках. Це період переходу газети на широкі води ідеологічно-політичного тижневика з широким хронікальним охопленням українського життя по різних країнах, з окремим наголошенням українського життя у Франції.

У цьому періоді, «УС» набрало цієї внутрішньої та зовнішньої форми, якою воно ціхується й сьогодні. У цьому

періоді, газета мала такі постійні відділи: « На Україні » (події на західних і східних українських землях), огляд міжнародних подій, « На чужині » (вісті з еміграційного укр. життя), « З пресового фільму » (аналіза статей інших українських газет), « Різні вісті », а згодом — « Куток мови ».

У червні 1937 року (від ч. 213) дещо змінено характер газети. В основному, з інформаційного тижневика з ноткою політичного виховання перейшлося до наголошування політичного виховання читацького загалу. Впроваджено на 1. та 2. сторінках коментування найважливіших подій, поширено кількість статей ідеологічного, внутрішньо- і зовнішньо-політичної тематики. Третя сторінка стала сторінкою широкого читача з виховними екскурсіями в історично-літературне національне минуле (рубрика — « Минуле промовляє »), фейлетонами та постійною рубрикою « Українці у в'язницях », а згодом — з літературно-мистецькою сторінкою. Четверта сторінка залишалася дзеркалом українського життя на чужині з широкою хронікою українського життя у Франції, європейських та позаєвропейських країнах та місцем таких « невідомих » рубрик, як « Практичні вказівки, поради — що читати та як правильно поводитися ». Від вересня 1939 р. із запровадженням у Франції попередньої цензури, політ « УС » був сильно зменшений; почали появлятися зроблені цензурою білі плями. Пішла нагірка на українське організоване націоналістичне життя, зокрема з боку поляків та своїх же рідних, ідеологічно відмінних кіл.

Найдокладніше про ці трагічні роки пише Мирослав Небелюк, чоловічий працівник Українського Народного Союзу і друкарні — у своїй книжці « Під чужими прапорами »*):

« Жвава й з розмахом та динамізмом, невиданим досі між українцями Франції, ведена діяльність Союзу, його величезні успіхи на всіх ділянках національно-громадського життя вивели з рівноваги світоглядних противників Союзу й викликали в них заздрість і злобу, що згодом обернулись у страшну ненависть і активне поборювання так самого Союзу, як установи, як теж провідних його діячів. Ген. М. Капустянський, ред. О. Бойків, інж. М. Сціборський і інші стали предметом, на який лилися найнеймовірніші напади. Ляйтмотивом усіх цих нападів з боку інакшесдумаючих українців був на всі лади й у всіх нюансах повторюваний без упину закид германофільства, гітлерівської агентури й чого тільки хочете...

« В пам'ятні дні початку другої світової війни (1939-1940), коли все українське організоване життя у Франції мусіло спинитися, « Українське Слово » стало для українців усім: вчителем, радником і провідником, що не зважаючи на важкі умовини воєнного стану, мужньо відстоювало права

*) М. Небелюк, « Під чужими прапорами », Париж 1951, ст. 46 і 48.

України, зокрема тоді, коли українців Франції силувано служити в армії ворога — поляків...

«В червні 1940 року, з приходом німців до Франції, «Українське Слово» мусіло замовкнути на цілих сім років. В січні 1944., німецька окупаційна влада опечатує українську друкарню, а редактора «Українського Слова» Олександра Бойкова арештує й вивозить до Німеччини, де він повний рік карасться в тюрмі».

Третій період «Українського Слова» — це відновлення газети в 1948 р. циклостилевим способом як підготовчий етап до друкованого видання у власній, але ще не відновленій друкарні, зруйнованій у воєнних роках українськими комуні-

інж. Микола Сціборський

стами. Цей переходовий період циклостилевого інтермецо тривав від жовтня 1948. до червня 1949 р. й упродовж цих восьми місяців появилос'я 34 чисел газети.

Четвертий період — від відновлення друкованого «УС» 12. червня 1949 року, — який із перенесенням редакційних наголосів та деякими тематичними змінами — триває досі, мабуть найцікавіший і найскладніший. У ньому слід відзначити два окремі етапи, визначені поважнішими змінами в редакційному оформленні газети, чи точніше — в наголошуванні певної тематики.

У рр. 1963.-1968., газета зокрема акцентувала зовнішньополітичну тематику, пов'язану з визвольною українською проблемою, широко навітлюючи процеси в т. зв. соціалістичних країнах Східної та Південної Європи як советського передпілля. Від 1968 року, «Українське Слово» переходить на глибоке з'ясування процесів у поневоленій батьківщині, опертому на фактичних документах. Започаткував цей 5-тирічний період перший збірник підсоветських документів з України, книжка Вячеслава Чорновола «Лихо з розуму», що в основному появилася на шпальтах «УС». Ширше про ці речі в іншому місці альманаху.

Пишучи ці рядки, ми перебуваємо, здається, в кінцевій фазі цього чи не найцікавішого періоду 33-річної появи «Українського Слова», коли наша газета, побіч мюнхенського журналу «Сучасність», фактично стала свослідним дзеркалом українського самвидаву й коли український масив та еміграція, не зважаючи на глибокі різниці ідеологічного підходу, заговорили зближеною мовою. Цей незвичайно цікавий 20-тирічний процес зламів у лоні підсоветського суспільства взагалі, а українського народу зокрема, який розпочався відомою відлигою після смерті Сталіна, розвінчанням червоного деспота Хрущовим й на наших очах вивершується брежнєвськими затисками з судовими й позасудовими переслідуваннями найкращих представників української творчої інтелігенції в 1971-73 роках, включно з тимчасовим спараліжуванням т. зв. самвидаву в його українській («Український вісник») та російській («Хроника текущих событий») формах — знаходить на сторінках нашої газети чи не наймаркантніший свій вислів.

ХАРАКТЕРИСТИКА ДОВОЄННИХ ВИДАВНИЧИХ УМОВ

«УС» зродилось так, як і майже вся українська преса поза Україною, тобто не як вияв приватної журналістичної ініціативи, а як орган громадської організації — Українського Народного Союзу у Франції. Рішенням Головної Управи УНС з грудня 1932 р. перше число газети побачило світ 1. травня 1933: як циклостилевий орган УНС. Душею газети й першим редактором «УС» був покійний вже Олександр Бойків, колись адміністратор празького націоналістичного журналу «Розбудова Нації».

Починалось — «кустарним» способом, як про це пише О. Бойків:

«Все це почалось в моїй маленькій кімнатці на 5. поверсі, яка служила продовж п'яти років і як домівка Союзу, і як редакційна кімната, і як адміністрація та експедиція. Але я завжди потішав себе, що великий Іван Франко також сам писав, сам редагував, сам експедиював і сам на пошту носив. Як каже народня пісня: — «Сам п'ю, сам гуляю...»

« Очевидно, що до такої « газети » ніхто дописувати не хотів, тому продовж довгих місяців довелось мені одному заповняти кожного тижня 16 сторінок літографованого « Українського Слова ». Сам я замовляв і сам привозив папір, сам

ген. Микола Капустянський

закупував всяке приладдя, сам писав восківки на машинці, сам відбивав їх на літографі. Але від самих початків у тій важкій праці незрівняною помічницею була студентка Надія Сороко. Вона працювала в адміністрації « Українського Слова »

повних 7 років. Не для її хвали, а для об'єктивного осуду мушу сказати, що такої дбайливої робітниці-помічниці я ніколи не знаходив ».

Літографоване « Українське Слово » появлялось 14 місяців і вийшло його 60 чисел. Експедицію газети роблено, як пише О. Бойків, « толокою », тобто порядком добровільної праці українських студентів і робітників.

Від липня 1934 року, « Українське Слово » почало появлятися друком великим "французьким" форматом ». Про цей історичний для газети момент О. Бойків згадує :

« "Українське Слово", — від скромного літографованого тижневика дійшло до великої української газети, до власної домівки і власної друкарні. Це довгий і важкий шлях присмної, радісної, корисної, важкої праці, але, як казав Іван Франко : "Нашому народові ніколи ніщо не приходило даром".

« Незабаром після приїзду ред. В. Мартинця, прибув до Парижу сл. п. полк. Євген Коновалець і в розмові з ним ред. В. Мартинець сказав :

— Пане Полковнику ! Ви тільки подумайте, що Бойків, маючи всього на оплату друку чотирьох чисел, зважився перейти на друк « Українського Слова ». Та це ж чиста авантура !

« Полковник Коновалець дивиться на мене і присмію усміхасться, а я ред. В. Мартинцеві відповідаю :

— Ви пригадуєте собі, як ми в 1928 році, в Празі, приступали до видавання "Розбудови Нації"; тоді ми мали грошей на одне число і ніяких передплатників. А проте "Розбудова Нації" виходила повних шість років. Перед переходом на друк, "Українське Слово" мало 750 передплатників і мало грошей на оплату аж чотирьох чисел друку, отже воно було в куди ліпшому стані, як "Розбудова Нації" ».

Показалось, що це не була « авантура », а оцей благословенний журналістичний риск, який характеризує появу багатьох наших періодичних видань : від піонерської відваги до переходу до власної друкарні. Риск, опертий на безмежній відданості й жертвенності читача, передплатника, широкого загалу членства громадської організації. Риск, в якому поєднуються ідейність й жертвенність усіх складників появи газети : редакційних, адміністративних і друкарських працівників, риск і відданість, які стають чи не найвпливовішими оформлювачами сміраційних газет взагалі.

Гадаємо, що цей період — під оглядом ставлення й викристалізування профілю газети — був найбільш оригінальний. Ціхували його не тільки матеріальні труднощі, але й широка акція мобілізування співробітників та дописувачів. У другому періоді його появи (1934-1939), « Українське

Слово » хоч формально (до кінця 1939.) було власністю громадської організації, але фактично стало неофіційним органом Українського Націоналістичного Руху. Цей процес вивершувався не тільки в тематиці її в навітленні статей та оглядів, але й персональною обсадою на становищі редактора, про що буде мова дальше.

Цей період визначив не тільки те обличчя газети, яке в довосинному періоді і по війні в очах політично заангажованого та зорієнтованого українського читача, було речником виз-

інж. Д. Андрієвський — найстарший живий співробітник « Українського Слова »

вольної боротьби українського народу у її правому ідеологічному скеруванні, але й поставив на нову формально-правну основу його адміністративно-друкарську базу. До січня 1938 р., « Українське Слово » друкувалося в чужих друкарнях. В січні 1938 р. газета переходить до новозаснованої Першої Української Друкарні у Франції. Цей історичний момент для розвитку не тільки нашої газети, але й всього українського еміграційного пресового життя вимагає хоч коротенького висвітлення.

У першому, друкованому у власній друкарні, числі газети Редакція писала :

« З 1938 р. починаємо видавати наш часопис у власній друкарні... Незалежну друкарню з лінотипом і всіми друкарськими машинами уфундувала власними грішми українська

еміграція... Думка заложення друкарні, ініціатива в її переведенні та й саме технічне її переведення належить О. Бойкову, який з Новим Роком вийшов з складу редакції « Українського Слова », щоб в цілості присвятити себе друкарні... »

Появляючись вже друком на 4-ох сторінках великого формату (липень 1934 р.), газета силою факту переростала вузькі рамки льокальної громадської організації та, як пресовий форум політично-визвольного руху, Організації Українських Націоналістів, — газета мусіла виплисти на широкі води не тільки під редакційним оглядом, але і під оглядом юридичного оформлення її та розбудови власної поліграфічної бази. Якщо перше було справою формального характеру, то розбудова власної друкарської бази в еміграційних умовах, а зокрема в політичному кліматі міжвоєнної Європи, була справою значно важчою. Важчою тому, що фінансове тло існування власної друкарні не могла запевнити ОУН, бо львина частина фінансових можливостей Організації йшла на постановку революційно-визвольної боротьби в її різних формах. Тому організування Першої Української Друкарні довелося шукати як для початкового ставлення, а згодом і для забезпечення фінансової бази друкарні у випробуваній формі добровільних пожертв та меценатів. Їх і знайдено. В першу чергу серед відданого низового членства Українського Народнього Союзу, яке властиво стало першим і головним акціонером новозаснованої друкарні. Тому на цьому місці слід би згадати відомі й невідомі вже прізвища тих жертводавців. На першому ж місці — ім'я редактора Олекси Бойкова, невтомного організатора і збирача фондів на друкарню, ім'я якого мусіло б знайти своє увіковічнення пропам'ятною дошкою в приміщеннях друкарні на рю дю Сабо.

Безперерійну працю, а тим і розвиток друкарні і газети у довоєнному періоді запевнила також інша група людей, які розбудовували друкарню і газету не так грошима, як самовідданою і мозолистою працею за четвертину заробітної платні. Також їхні імена, якщо не на мармуровій дошці отих непомітних, але не менш важливих від редакторів, чоловічих співробітників редакції, фінансових меценатів, працівників адміністрації, залишаться незатертою згадкою серед тих працівників української еміграційної преси, без яких неможливо було б поява « Українського слова » та всякої іншої української еміграційної газети. Такими відданими працівниками « УС » були у довоєнному періоді перший адміністратор газети Лесь Киселиця, Тамара Косач, Надя Сороко, Мирослав Небелюк, Т. Цвікула.

РЕДАКТОРИ ТА СПІВРОБІТНИКИ ДОВОЄННОГО ПЕРІОДУ «УС.»

Редакційний рівень газети залежить від трьох передумов: редактора, співробітників та фінансової бази газети. Під тим оглядом «УС» не творить виїмку і залежно від персональної обсади на становищі редактора, від кількості та якості співробітників, що у значній мірі пов'язане з третім, найлютішим лихом всякої сміраційної газети — з грошима, виглядала й газета.

ред. Володимир Мартинець

До вибуху другої світової війни редакцію «Українського Слова» очолювали дві особи:

Олександр Бойків — від травня 1933. до жовтня 1934;

Володимир Мартинець — від жовтня 1934. до закриття «УС».

Зміна на становищі редактора «УС» була зумовлена необхідністю надати газеті широкого ходу, вийти з початкового освітньо-усвідомлюючого органу громадської організації на шлях політично-інформаційного та ідеологічно-унапрямолюючого тижневика, ясно здекларованого обличчя. Було це заслугою в першу чергу другого редактора газети, заслуженого українського публіциста й політичного діяча, передового популяризатора націоналістичної ідеології, небуденного організатора — Володимира Мартинця, який саме і надав «УС» його характерного профілю.

Однак це не було виключною заслугою В. Мартинця. Допомогало йому в тому широке як на ті часи коло таких чоловічих співробітників і провідних постатей Українського Націоналізму, як Микола Сціборський, Микола Ніцкевич, Олег Ольжич-Кандиба-Кардаш, Євген Онацький, О. Бойків, Орест Оршан-Чемеринський, Дмитро Андрієвський, Василь Федорончук, ген. М. Капустянський, Євген Ляхович та ряд інших. Згідно з визначенням ролі «УС» — бути газетною визитівкою Українського Націоналізму (бо в довоснні роки поява націоналістичної газети на окупованих українських землях була важка), були це, як бачимо, провідні кадри ОУН, люди, які не тільки відігравали провідну роль в різних ділянках життя Організації, але й мали поважніший вплив також на цілість українського життя. Велика більшість із них загинула у вирі подій другої війни, проводячи визвольно-революційну акцію на Рідних Землях.

Тоді на шпальтах паризької газети появилися вперше такі публіцистичні речі, як «Націократія» Сціборського, «До основних питань націоналізму», М. Ніцкевича, «За зуби й пазурі нації» та «Забронзовуймо наше минуле» В. Мартинця, націоналістичне трактування української літератури «На варті нації» тодішнього Юрія Косача, програмові основи культурної політики ОУН О. Ольжича-Кардаша, та довга низка статей згаданих авторів на внутрішньо- та зовнішньополітичні теми української визвольної політики.

До чоловічих авторів «УС» того часу треба зарахувати Остапа Грицюка (літературно-культурницькі статті та огляди), Юрія Артюшенка (ідеологічні теми), Доната Криворучка (московсько-большевицька тематика), Воломидира Душника (американські теми), Д. Тогобічного (В. Баранецького) — підсоветські огляди, В. Булата (польська тематика) та ряд інших авторів.

Зовнішньо-політичну тематику в основному опрацьовували М. Сціборський, С. Онацький, В. Мартинець, В. Федорончук, Д. Андрієвський, В. Булат; внутрішньо-українську — ті ж самі автори, військову тематику — ген. М. Капустянський й полк. Т. Омельченко; культурну тематику Кардаш-Ольжич із своїм пражським «штабом» (А. Хмарук, С. Володимирів, В. Маруняк, Улас Самчук, С. Половець, О. Стефанович О. Лятуринська), Ю. Косач.

Тематично довоснний період (крім ідеологічної, зовнішньої та внутрішньо-політичної тематика із спеціальним углядженням культури) ціхувала дуже широка інформація про революційно-визвольну акцію на Рідних Землях. У періоді 1935-1939 років домінували на шпальтах «УС» такі засадничі ділянки як протиукраїнські судові процеси точніше — проти членів ОУН (в Польщі та на Буковині), вбивство полк. С. Коновальця, події на Закарпатті і, зрозуміло, протисовєтські й протипольські аналізи та огляди й внутрішньо-українська

полемічна тематика. Роки 1938-1939 були роками моральної мобілізації українського загалу до сподіваної війни. Чистоту й незалежність революційно-визвольної української лінії маркували тоді протинаціонал-соціалістичні писання пера В. Мартинця та Оршана-Чемеринського.

Чимало місця займала в довоєнний період в «УС» також белетристика, якою знайомилось широкого читача із здобут-

Олег Кандиба-Ольжич-Кардаш

ками тогочасної української літератури (В. Стефаник, Ю. Горліс-Горський, Юрій Яновський, М. Черемшина, Улас Самчук, Б. Антоненко-Давидович, Петро Панч, В. Підмогильний, О. Слісаренко, М. Хвильовий, О. Кундзіч, О. Досвітній, Г. Косинка, О. Вишня) та відділ споминів (В. Ілащук, ген. Курманович, І. Семенів, В. Мартинець, Т. Цвікула, М. Бажанський, Йосифа Бургардт, М. Климишин).

ПЕРШИЙ ЕТАП ПОВОЄННОГО ПЕРІОДУ

Третій етап в існуванні « УС » — жовтень 1948. — червень 1949. — був підготовчим періодом до видавання відновленої газети у власній друкарні. Основна мета цього восьмимісячного циклостилевого інтермеццо в існуванні газети, під час якої з'явилося 34 чисел « Українського Слова », — віднайти довоєнних передплатників і читачів, нав'язати стосунки з колишніми редакційними співробітниками, набрати глибокого й довготривалого віддиху для дальшого розвитку газети та остаточно закінчити боротьбу з ворожими українському націоналізмові рідними лівими елементами, які захопили друкарню в 1944 р. й покинули зруйновані стіни та вщерть знищені лінотипи як доказ їхньої особистої культури та оцінки рідного друкованого слова. Повоєнна боротьба старих власників паризької друкарні за повернення власного майна в атмосфері Франції 1945-48 років з суворим переслідуванням т. зв. коляборантів з німецьким окупаційним режимом та прихильниками Франції Віші ген. Петена — не була легкою, бо скрізь, як у повоєнній Європі, Північній Америці, так і у Франції, українській громаді довелось переконувати чужу опінію у безпідставності пронацистських закидів, пронімецької орієнтації й щонайважливіше — переборювати ворога для української визвольної справи : зв'язки та впливи польської та староросійської еміграції. Цей період зокрема нелегко перенесли на своїх плечах численні українці з Франції, яким довелось побувати у воєнних роках на праці в Німеччині.

У боротьбі за відвоювання друкарні на рю дю Сабо (яка творить окрему тему, що заслуговує на докладніше висвітлення) відіграли, крім юридично-дипломатичних здібностей повоєнного жерана « Українського Слова » — Любомира Гузара — та впертості наших « парижан » — два моменти : братня допомога заокеанських кіл з рядів спорідненої Організації Державного Відродження України (проф. Грановський-Неприцький) та — посередньо — активна участь численних українців, а в тому й членів Українського Народного Союзу, у протинімецькому французькому резистансі в роках війни. Заінтересованих в цьому питанні відсилаємо до книжки М. Небелюка « Під чужими прапорами » (Париж, 1951).

У 1948 році справа пішла вже так далеко, що можна було приступити до підготовки видання « Українського Слова ». Це зокрема було важливо тому, що ОУН, як моральний власник паризької газети, у повоєнних роках опинилася у Західній Німеччині та Австрії, де в 1945-1948 рр. зосередилася українська еміграція по другій світовій війні — без власного газетного органу, якщо за такі не вважати довше — чи короткотривалі спроби видавання « Українського голосу » у Мюнхені, « Проміня » в Зальцбурзі, численних таборових бюлетенів та журналу « Орлик » у Берхтесгадені, який у значній мірі

віддзеркалював погляди Організації, хоч був виявом приватної ініціативи його видавця. Становище було тим гірше, що зв'язок з Америкою і Канадою був настільки випадковий, що

Олег Штуль-Жданович

на нього фактично розраховувати не можна було. Крім того українці повоєнної Америки і Канади, крім своїх власних клопотів, були зайняті в першу чергу широкою акцією ряту-

вання зсмяків в західно-німецьких та австрійських таборах ДП, а згодом — широкою переселенчою акцією українців з Європи до нових країн поселення.

Немаловажну ролю для редакційного ставлення та визначення напрямних майбутнього розвитку газети відіграла своя рідна та навколишня пресова атмосфера повосної Європи у перших повосних роках. Усе «праве» було у тих роках на правах антидемократичного звіря, за яким полюють.

І у Франції чужомовним, а зокрема еміграційним виданням, доводилось враховувати усі тонкощі внутрішньо-політичного клімату та загальну «очищувальну» атмосферу, що у значній мірі обмежували тематичний розгін й певною мірою визначували характер газет, зокрема у перших повосних роках.

Майже всі українські публікації в Європі визначались :

а) гострою внутрішньо-політичною полемікою та взаємним звинуваченням в недоліках з метою здобути вплив для старих чи новаторських політичних середовищ;

б) явним протисовєтським та прозахідним наставленням;

в) широким акцентуванням культурної тематики з різним політичним підґрунтям;

г) шуканням нових шляхів в літературі та мистецтві;

ґ) переорганізованістю в різних ділянках суспільно-громадського життя та впливаючою з того пресовою боротьбою;

с) зверненням погляду з одного боку в минуле, а з другого — у майбутнє.

За океаном старі газети дуже обережно включалися в процес українських воєнних і повосних ремінісценцій та плянувань, будучи фактично позбавлені автентичної та об'єктивної документації про те, що діялось на Україні та у воєнній Німеччині в лоні українських політичних середовищ. Все це різко змінилось з приїздом першої хвилі української еміграції з таборів Зах. Німеччини та Австрії, яка влила нову кров, нове життя і нові стимули.

У такій атмосфері доводилось ставити повосний період «Українського Слова».

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОВОЄННОГО ПЕРІОДУ

Редагування газети в еміграційних умовах — це не журналістична ідилія. Найбільший недолік всякої еміграційної газети (крім ноторичного явища відсутності фінансів) — нестача фахово-вишколених журналістів, а в тому і брак фахової (коли за таку не вважати спорадичні голоси літературно-мистецьких та наукових кіл) критики — відбивалася до війни і віддзеркалюються по війні також на шпальтах «УС». Нездійснену досі жодною з українських газет мобілізацію духової субстанції українського еміграційного суспільства навколо кваліфікованого пресового органу з його глибоким

засягом в різні ділянки національного життя — не здійснило й «УС», хоч воно й зуміло в окремих періодах свого існування згуртувати не тільки відомі націоналістичні журналістичні та публіцистичні сили, а й доволі широке коло симпатиків з літературно-мистецьких та культурно-наукових кіл. Але під тим оглядом воно мало й мас великий плюс перед іншими — «Українське Слово», резигнуючи з ідеологічного самозакохання та виключності зробило чимало спроб саме в цьому напрямку: дати читачеві цікаву й різноманітну газету, а співробітникам — пресовий форум, не надто зв'язуючи їхні пера ідеологічними рамками.

Виходячи із двох основних: з власних ідеологічних позицій та моментів широкої національної доцільності (нераз во ім'я другого жертвуючи першим) — «Українське Слово» досягло таки одного: займаючи центральну позицію між радикально-партійними органами та т. зв. незаангажованими органами без ясного профілю — воно віддзеркалювало тверезу й широку національну платформу як у ставленні національно-політичних проблем, так і в їх реалізації. Така лінія не була виявом тактичних плавань чи достосовництва, а висловом повосенної національно-політичної необхідності та спробою — шляхом часткової резигнації з власної політичної суверенності — уможливити відкриття дверей до загальної національної консолідації та до скоординовання спільної дії для повосенної постановки національно-визвольної боротьби.

Зокрема яскравим прикладом такого добровільного зречення з деяких власних настанов з одночасним ризиком демобілізації організаційних кадрів було перше повосне десятиріччя: із створенням Української Національної Ради, із спробою зосередження спільних зусиль всіх українських політичних середовищ для спільної національно-визвольної дії. Тоді із шпальт «УС» лунали роздумування й аналізи пок. Осипа Бойдуника про національний солідаризм, про необхідність зосередження усіх творчих національних сил, про нові напрямні внутрішньої політики ОУН, як нового повосного цілеспрямування визвольної дії, які нераз викликали потрясення серед активу організованого членства. Згадуємо про це як приклад цивільної відваги «УС», яке на своїх шпальтах висовувало нераз дразливі питання широкого засягу, які інколи загрожували навіть підмінуванням власних ідеологічних позицій та вибухом організованих рамок у вужчому розумінні. Ця — для багатьох — проблематична позиція в центрі, а згодом — з розвитком т. зв. мирного співіснування між Заходом і Сходом — з деяким пересуном «на ліво» у деяких чоловіх співробітників «УС», — не були висловом т. зв. доброї волі без ясної мети, чи невмінням ясно формулювати свою політичну думку, а висловом отісі щирої настанови — шукати виходу із безперспективності повосного становища, знайти нову вихідну базу для майбутніх прямувань, витягаючи вис-

новки із воснного минулого та враховуючи докорінно змінений навколiшний політичний клімат та психологічні злами в лоні еміграційного суспільства.

На згадані вгорі проблеми як і на низку інших, які протягом років видвигалися на шпальтах паризької газети, та які згодом стали предметом широкої пресової дискусії — напр. фундаментальні для внутрішніх потрясень питання « Чи с УРСР українською державою » та « Чи зустрічатися чи ні », справа Світового Конгресу Вільних Українців, чи проблема т. зв. внутрішнього замирення та ряд інших тем — можна мати ту чи іншу притакуючу чи заперечуючу думку, але не можна було сумніватися у щирості при ставленні й розв'язуванні висунених авторами « УС » тем: видвигаючи найбільш дразливі проблеми (хоч, здається, й не завжди враховуючи можливу дезорієнтацію широкого читача) — ці теми й проблеми впливали із щирого уболівання незадовільним внутрішньо-політичним станом і ніколи не носили кон'юнктуального чи демагогічного характеру.

Знайшовши своє оригінальне та доцільне місце серед українських пресових органів повоснного десятиліття, « УС » вступило у четвертий період свого існування з виразним обличчям і з ясною політичною лінією.

Повоснний період « Українського Слова » нерозлучно пов'язаний з іменем його довоголітнього редактора, Олега Штуля-Ждановича, з його культурою, журналістичним хистом та організаційними здібностями. Гадасмо, що думка полк. А. Мельника, який доручив О. Ждановичеві переїхати до Парижа та перебрати відповідальність за « УС », належала до одних із найщасливіших потягнень в ділянці господарки людьми. Це доказав четвертий період розвитку « Українського Слова ».

Вибір О. Ждановича на пост редактора « УС » не був випадковий. Він приніс до редакції багато з передумов, характерних доброму редакторові: гостре, але зрівноважене, рідко коли полемічне перо, як вивяв журналістичних здібностей та глибокої культури, відданість рухові з часів довоснних та воєнних, самопожертву, необхідну працьовитість, та відповідальність, широкі людські зв'язки, зокрема з літературно-мистецькими українськими колами, відчуття потреб сьогоднішнього дня й політичної перспективи, тяглість різних періодів розвитку націоналістичної думки й що найважливіше — незакостенілість політичної думки. Усе це, поєднане з широким колом особистих знайомих з культурницьких лав не тільки Організації, що згодом стали співробітниками очоленої ним газети, та нова екіпа відданих старих і нових адміністративно-друкарських працівників — і стали основою розвитку четвертого періоду в існуванні « Українського Слова » до осени 1963 року, коли О. Штулеві-Ждановичу довелось части-

ше покидати редакційний стіл, щоб перебрати важливішу функцію в системі ОУН.

У 1956 році, під час подорожі О. Ждановича за океан, упродовж місяців редагував « Слово » Богдан Кентржинський, який для цього прибув із Стокгольму.

Під редакційним оглядом повосний період існування « УС » можна загально схарактеризувати у п'ятьох точках :

д-р Богдан Кентржинський

1. Спроби впровадження постійних рубрик;
2. Значне збільшення числа співробітників, зокрема з восньої еміграції із східньо-українських та західніх областей;
3. Велике поширення й аналітичне поглиблення тематики, зокрема із підсовєтської літератури та економіки;
4. Поширення зовнішньо-політичної тематики;
5. Публікація оригінальних матеріалів, які наспіли з України.

Спроби запровадження постійних рубрик були у більшості короткотривалі, але мали своє значення. Так упродовж повосного періоду — крім постійної рубрики з « Українських земель », редагованої О. Бойковим, та згодом — « Культурної хроніки », були ще такі спроби : сторінка молоді « Смолоскип » за ред. О. Зінкевича, « Сторінка читачів з Вел. Британії » (Є.

Мацях), « Мистецтво і культура » (Марта Калитовська, Ю. Бойко), « Спорт » (І. Мухин, І. Пенюк), дитяча сторінка « Веселка » (Діма), « Високошкільні літні курси українознавства ЦЕСУС-а та УВУ », « Студентська сторінка ».

Основа редакційної роботи та виповнювання всіх дір у шпальтах, оця неминуча робота майже всіх редакцій еміграційної преси, падала на плечі постійних працівників редакції « УС », що складалася в основному з двох людей : з головного редактора О. Ждановича та О. Бойкова, який вів різні рубрики й дав сотки передових.

О. Жданович — крім щотижневого позапрограмового « до-скакування » в різні шпальти, писав статті, надавав ідеологічно-політичний напрям газеті, провадив відділ інформації з міжнародньої політики, заторкував важливі проблеми з українського внутрішньо-політичного та культурного життя, писав репортажі з поїздок, рецензії, спогади з ідеологічним підґрунтям.

Інж. Дмитро Андрієвський містив в основному статті на тему української закордонної політики, коментував важливі події в ССРСР, не рідко заторкуючи пекучі проблеми внутрішньо-політичного життя.

Осип Бойдуник давав нормативні статті та огляди з внутрішньої політики (« Настав час, коли можна вяснити », « Держава понад партії, угруповання й організації », « В обороні поляглих », « Сучасний стан визвольної політики », « На преломі », « З ретроспективи 20-их років »).

Ярослав Гайвас аналізував українське політичне й громадське життя, торкався політичного минулого (« Така була наша постава під час війни », « Перегляд минулого », « Якщо завтра війна », « Шлях до Львова » (Похідні групи ОУН).

Юрій Бойко аналізував процеси в українській літературі (« Невеличка драма » В. Підмогильного на тлі дійсности 20-их років, « Т. Шевченко, спроба біографічного нарису на основі дотеперішніх осягів Шевченкознавства »), коментував культурні й політичні проблеми на Сході із спеціальним узглядненням визвольної справи (« Російські історичні традиції у большевицькій розв'язці національного питання »), давав ідеологічні статті.

Остап Грицай писав статті з культурно-духової ділянки із спеціальним узглядненням релігійної тематики.

Ю. Пундик (Ю. Миколин) коментував американську політику в циклі « Навколо Білого дому », розробляв ідеологічні теми (« Чи криза націоналізму », « Господерський устрій в системі ОУН », « Український Націоналізм »).

Євген Мацях (Ігор Євшан, Обсерватор, Гострий) — крім статей на загальні політичні теми, дав цикл репортажів й звідомлень з організаційних поїздок.

Богдан Кентржинський як історик — знавець Скандинавії та доби Мазепи, дав ряд фундаментальних статей про швед-

сько-українські взаємини в минулому та ряд мемуарних статей про ставлення Скандинавії до українського питання під час другої світової війни, де він перебував.

Василь Федорончук писав статті на зовнішньо-політичні теми.

Мирослав Небелюк (Роман Немир), крім ряду статей, дав історичну розвідку про участь українців у французькому резистансі — (« Під чужими прапорами »).

Петро Голубенко (Дмитро Кармазин) писав в основному на літературні теми, зокрема підсоветські.

Василь Косаренко-Косаревич, історик публіцист, окрему увагу звертав на українсько-російські взаємини у минулому та відгукався на популярно-філософські теми й на пекучі внутрішньо-культурні явища.

Михайло Павлюк (М. Марченко) писав на совєтські економічні теми.

С. Процюк — з'ясовував питання економіки підсовєтської України.

Ген. М. Капустянський, знавець військових справ, давав мемуарні нариси з минулого, рецензії.

Проф. О. Кульчицький заторкував на сторінках « УС » актуальні питання української науки.

Денис Квітковський (Д. Квітка) у циклі « Мої міркування » відгукувався головю на дразливі питання українсько-американської дійсности.

Володимир Лазовінський, крім загальних статей, зокрема писав на громадські теми.

Василь Мулик й Олекса Бойко містили цікаві репортажі з українського громадського життя у Франції.

Петро Стерчо і Степан Росоха опрацьовували питання Карпатської України.

Яків Шумелда аналізував політику КПСС та економіку ССРСР, забігаючи в сателітні країни, інколи розглядав ідеологічно-політичні проблеми.

В. Моклович дав низку статей про події в Україні часів визвольних змагань.

Проф. Володимир Січинський містив статті з мистецтвознавства та культури.

Осип Зінкевич зосереджував увагу на питанні участі України в Олімпійських Ігрищах, на питанні молоді, а зокрема українського студентства.

Зиновій Книш трактував питання розвитку української політичної думки та минулого ОУН.

Юрій Артюшенко — статті на загально-ідеологічні теми.

Оксана Лятуринська — на літературні теми.

К. Ластівка зосереджував увагу на етнографічних моментах, зокрема з нагоди свят.

М. Тарнавський — широко коментував громадське життя у Вел. Британії.

Катерина Штуль поміщувала літературні нариси, репортажі й переклади.

При цьому неповному перегляді головних співробітників «УС» повосного періоду слід підкреслити наступне :

1. У повосний період значно активізувалася співпраця на сторінках «УС» представників українського наукового світу (проф. В. Кубійович, Н. Полонська-Василенко, О. Кульчицький, В. Янів, Ю. Бойко, Б. Кентржинський, Богдан Винар, В. Січинський, Я. Рудницький, П. Стерчо).

2. Поглиблено зв'язки з українськими літературними колами, що виявилось у практичній співпраці в газеті таких літераторів, як Остап Грицай, Діма, Марта Калитовська, Оксана Лятуринська, Улас Самчук, Володимир Шаян, Борис Лисянський, Софія Парфанович, Катерина Штуль, Анна-Галія Горбач, Яр Славутич.

3. Затіснилася співпраця з українськими музикантами та вокалістами, що виявлялося не лише в підвищенні фахової критики, але й у співпраці останніх з «УС» (Аристид Вирста, Міро-Скаля-Старицький, Кирило Цепенда, Андрій Гнатишин).

4. Збільшилося кореспондентів з місць, що давали огляди або звідомлення (В. Лазовінський, В. Мулик, О. Бойко — та низка інших — з Франції; М. Тарнавський, Теодор Данилів, В. Бондаренко, А. Костюк — Англії; д-р С. Наклович, М. Іванович — з Австрії, Ю. Ходоровський, В. Білінський — з Австралії, Юрій Шумовський — з Африки, та інші.

5. Значно збільшилося на сторінках «УС» число статей церковних діячів Арх. Мстислав, єпископ Володимир та єп. Сильвестр, шамб. М. Марусин, протопр. В. Вишневський, прот. Т. Гаврик, прот. Д. Бурко, о. Микола Гаюк, о. О. Грушевський, о. М. Левенець, о. І. Леськович, прот. Молчанівський.

6. Побільшилося число сталих, кваліфікованих у своїх ділянках співробітників (М. Антонович, В. Михальчук, Ф. Кордуба, А. Курдидик, Ю. Писарева, О. Наріжний, Р. Єндик, М. Глобенко, С. Підкова, А. Мельник, М. Брик-Дев'ятницький, Я. Мусянович, Віра Смерека, М. Єремійв, З. Різників, М. Михалевич, Р. Шраменко, Ю. Звенигородський, М. Данилишин, В. Томків, М. Селешко, Л. Дражевська, М. Вайда, З. Городиський, К. Митрович, А. Кігічак та низка інших).

Влиття в єдиний еміграційний котел українців з різних областей принесло із собою не лише внутрішньо-політичні проблеми, психологічні та культурні конфлікти й повільне зближення різних світовідчужань, які формувалися в діаметрально протилежних історично-побутових умовах, але й мало свої безумовні додатні сторони, зокрема для нашої журналістики та публіцистики. Українська політична еміграція отримала не тільки доплив живої крові у формі значної частини культурницької верхівки із західних земель, але й — що важливіше — частину інтелігенції, що пережила жах червоної окупації. Між ними була низка видатних постатей

і знавців, які своїм досвідом і глибоким знанням підсоветської матерії внесли значні корективи у нашу довоєнну оцінку проблем Советського Союзу, а зокрема політично-культурного процесу в Україні, або підмурували ближче невідомі події децю іншим авторитетним насвітленням.

Хоч ця безпосередня зустріч двох українських типів принесла свої конфлікти й ускладнення, зокрема в політичній структурі українського еміграційного загалу, вона дала безперечні плюси українській журналістиці та нові стимули культурному процесові, намагаючись відкрити або нові перспективи, або вносячи свої поправки у доцьогочасні програми й прамування. Такі визначні постатті наукового світу, як професори Н. Василенко-Полонська, Юрій Шевельов, Петро

інж. Осип Бойдушик

Курінний, Михайло Ветухів — влилися в українське наукове життя; знавці підсоветського українського літературного процесу (Ю. Дивнич, М. Кошелівець, В. Державин, Ю. Подоляк) дали нові й мало відомі насвітлення, письменники Докія Гуменна, Ліда Мак, Іван Багряний та інші — розгорнули літературну дискусію, яка внесла чимало нового, а публіцисти Семен Підгайний, Іван Майстренко, І. Багряний — внесли нові акценти в журнально-пресове життя.

З цього в першу чергу скористала еміграційна журналіс-

тика та публіцистика. Газети й журнали тематично поглибили трактування й аналізу процесів в Україні. Газети стали цікавішими, журнали глибшими та різноманітнішими, коли йшлося про східно-європейські проблеми в широкому розумінні, а зокрема про українську підсоветську дійсність.

Все це віддзеркалилося й у «УС», де почали появлятися аналізи цікавих авторів з різних ділянок українського духового, політичного й економічно-соціального життя.

Менших змін у зв'язку з тим самим процесом з одного боку та із докорінною переміною міжнародної обстановки навколо української визвольної проблеми зазнала зовнішньо-політична тематика. Понад 20-літнє повосне позбавлення ширшого контакту з українськими землями змусило еміграційні журналістичні кола звернути більшу як досі увагу на Західній Світі і на проблему взаємин Захід-Схід. Рівнож доосновно почало мінятися ставлення до кол. інших наших національних неприятелих — поляків, румунів, мадлярів, чехів. З кол. неприятелих ставали друзі політичної долі, а в концепції визвольної боротьби влилися нові, досі невідомі, нотки тіснішого нав'язування контактів з еміграційними колами названих та інших поневолених Москвою народів і вимушене фактичним станом та зміненими аспектами зацікавлення проблемами т. зв. сателітів.

З другого боку — із пересуном на Захід зовнішньо-політичних плянувань, еміграційна журналістика глибше зацікавилася як загальним станом західного політичного, господарського та культурного життя і заглибилася (головно після розселення еміграції з зах. Німеччини та Австрії) в політичну та культурну суть Заходу із спеціальним зацікавленням щодо його наставлення до проблем Східної Європи, а України — зокрема. До цього приєдналися невідкладні завдання зовнішньо-політичної пропаганди, які теж вимагали глибшого взгляду в політично-культурну психіку Заходу. Все це значно урізноманітніло характер української еміграційної преси, що була змушена вийти на ширші тематичні горизонти.

Але у порівнянні з третім — аналітичним заглибленням в східно-європейські проблеми та в нові аспекти советського питання — зовнішньо-політична тематика пішла більш в ширину як у глибину з огляду на пекучу нестачу кваліфікованих журналістичних сил і на традиційну ще тенденцію до національного гетта.

НУРТУВАННЯ В САТЕЛІТНИХ КРАЇНАХ І В СССР

Починаючи з серпня 1964 року, у зв'язку з переходом ред. О. Штуля-Ждановича на становище Голови Проводу Українських Націоналістів, довелось мені перебрати редагування «УС». Таким чином розпочалося редакційне «інтерреґнум», редагування газети «на віддаль», тобто з Мюнхену. Такий

незручний, але силою факту необхідний, спосіб редагування зводився до того, що крім останньої сторінки часопису з оглядом громадського життя, зокрема у Франції, який підготовлявся в Парижі, три інші сторінки надходили з Мюнхену. Догляд за появою газети та значна частина технічного редакторства, ломка й коректура залишалися в Парижі. Враховуючи часті страйки французьких пошти та транспорту та такі виїмкові ситуації, як напр. комплетне відрізання Франції від зовнішнього світу під час внутрішніх заворушень в 1968 році, цілковитий тягар редакторської праці нерозпадався на переобтяжені іншими обов'язками плечі ред. О. Ждановича та паризького гурта. А в місяцях частих поїздок О. Ждановича за океан — треба було виїздити до Парижу.

Такий спосіб редагування мав свої великі незручності для обох сторін. Не зважаючи на індивідуальний підхід до редагування та доставлення деяких акцентів, газета різкіше не міняла свого обличчя, коли за таке не вважати перенесення тематичних наголосів. У цьому місці мушу ствердити: ред. О. Штуль-Жданович, хоч силою свого становища мав право встрявати у засадничі справи редагування, залишав редакторів вільну руку. Така постановка в розмежуванні компетенцій улегшувалася спільними ідеологічними позиціями та принциповими узгодженнями щодо засадничих справ, а разом із його широкою толеранцією — створювали дійсно ділову атмосферу співпраці й безконфліктності.

Протягом цих п'ятьох років — серпень 1964. — кінець 1970. — (останній рік роля обмежувалась до пересилання головної частини матеріалів) — мав я можливість відновити також берлінське коротке знайомство з ред. О. Бойковим. При цьому слід ствердити, що співпраця з обома промоторами «Українського Слова» — довоєнним — О. Бойковим та повосенним — О. Ждановичем — належала до найприсмніших моментів моїх «паризьких часів». Не зважаючи на різність характерів, не зовсім однакову духову структуру і не завжди тотожне розуміння завдання і призначення газети — зумовлене не в останнє віком обох, оба редактори виявляли небуденне зрозуміння для «закордонника» й докладали дружніх зусиль до появи найріднішої їхньої дитини.

Роки 1964-1969 позначилися в основному на характері «УС» систематичним наголошуванням зовнішньо-політичної тематики. У попередньому періоді, ця сторінка «УС» нерозпинялася на другому пляні, бо до 1963 року були інші, зокрема внутрішньо-політичні проблеми, які заповнювали шпальти «УС». У зв'язку з назріванням цікавих міжнародніх подій, читач «УС» — на мій погляд — мусів мати глибший вгляд у зовнішньо-політичну обстановку навколо центральної та вирішальної повосенної проблеми — взаємин між Сходом і Заходом, а зокрема про становище в т. зв. сателітних державах.

У тих роках розгортання Хрущовської тези про т. зв. мирне співіснування та десталінізацію заходили цікаві політичні процеси на Заході і Сході, зокрема в санітарній зоні совєтського передпілля: внутрішні загострення в країнах Варшавського Пакту, з їх вивершенням в Чехословаччині 1968 року, переорієнтація зовнішньо-політичних концепцій, «відкриття червоного Китаю», спроба СРСР закоринитись в американському передпіллі на Кубі, внутрішні зрушення у Франції тощо. Складалося так, що світова увага чіткіше зосереджувалася не на внутрішніх відносинах в СРСР (де щойно судом над Синявським і Данієлем розпочався процес виявлення антирежимних настроїв частини підсовєтської творчої інтелігенції, що згодом завершився у «самвидаві»), а на подіях у сателітних країнах.

Тому на шпальтах «УС» того періоду найшли широкий відгомін якраз оці події з їх вивершенням у Польщі і Чехословаччині. Зокрема події 1967-68 років в ЧСР знайшли на сторінках «УС» найактуальніше й найширше навісвітлення серед усіх українських еміграційних газет, включно до міщення автентичних матеріалів з Праги. Таке різке наголошення зовнішньо-політичних аспектів нашої визвольної проблеми викликали навіть деяке застереження з боку частини читачів, які закидали: навіщо, мовляв, перетворювати «УС» у французький «Ле Монд» чи англійський «Таймс». При цьому треба зазначити, що такі актуальні питання того часу, як перший Конгрес Вільних Українців, смерть полк. А. Мельника, два Великі Збори Українських Націоналістів, чергове загострення навколо УНРади, проблема «зустрічатися чи ні», реакція на перші приїзди мистецьких ансамблів з України та літературних делегацій — находили настільки багато місця в газеті, що домагання звузити тематику «УС» було неоправдане.

З жовтня 1967 року — центр уваги «УС» почав поволі переключатися на українські самвидавські матеріали. Ця, чи не найцікавіша й складна сторінка розвитку української повосної журналістики позначилась вертикальним зламом в лоні еміграційного суспільства. Появилася нова орієнтація, яка назрівала довший час: на зближення, а то й достосування еміграційних позицій до «реальностей» в Україні. Перші самвидавські появи на еміграції (збірка поезій В. Симоненка та праця І. Дзюби «Націоналізм чи русифікація»), які вийшли в «Пролозі» та мюнхенській «Сучасності», — викликали широку теоретичну дискусію. Але правдивою бомбою була публікація на сторінках «Українського Слова» збірки документів В. Чорновола про поліційні, судові та головно позасудові переслідування в Україні під назвою «Лихо з розуму».

З нею послабилися дискусії, а розгорнулася широка акція протестів й оборонних акцій. Зокрема після появи ряду інших видань «захаявної літератури», включно до шістьох чисел

самвидавського українського органу « Український вісник », які видано (деякі — спільно із « Смолоскипом »), в друкарні « Українського Слова », а перед тим — на шпальтах нашої газети. Ця тема вимагає окремого з'ясування. Тут хочемо обмежитися до ствердження, що в публікації « захальної літератури », « Українське Слово » відіграло найактивнішу роль і поруч мюнхенського журналу « Сучасність » та « Смолоскипу » було джерелом все нових і що-даліше похмурніших автентичних відомостей з України.

В 1969 р. редагування « УС » перейшло знову до рук О. Штуля-Ждановича, а від червня 1970 року редакційні справи перейшли у великій мірі до рук Мирослава Стиранки.

Останній чотирирічний період існування « УС » найбільш характерний :

1. Найширшим використанням матеріалів українського самвидаву;
2. Широком використанням матеріалів російськомовного самвидавського бюлетеня « Хроника текущих событий »;
3. Широком коментуванням протирежимних проявів в СРСР, зокрема в Україні;
4. Доволі широкою розробкою зовнішньо-політичної проблематики, яка має безпосереднє відношення до української проблеми.

Поза тим — « Українське Слово » затримувє свій традиційний характер.

ЗРОСТАННЯ КІЛЬКОСТИ СПІВРОБІТНИКІВ

Передумовою росту газети — крім редактора та фінансової бази — є відповідна кількість постійних співробітників. Ця кількість є водночас переконливим доказом успіху чи неуспіху газети.

Коли переглядати річники « Українського Слова » від першого числа до ювілейного в квітні 1973., кидається в очі постійний зріст нових імен та нових почерків. В підрахунок чотирьох десятиліть стан співробітників « УС » дає таку картину :

	1933-1940	1948-1960 (до 1000-го числа)	1960-1973
постійних	34	56	83
принагідних	31	162	275
разом	65	218	357

Для зорієнтованого в людях читача, при цьому перегляді співробітників, насовуються певні висновки щодо :

1. регіонального походження співробітників,
2. широкого діапазону їхньої фахової приналежності,
3. кваліфікації авторів стосовно їхньої тематики.

Тут враховуємо тільки одну сотню тих співробітників, які з деяким обмеженням поняття « постійності » можна вважати за таких.

За територіяльним походження співробітники « УС » становили :

49 — галичан, 6 — волиняків, 5 — закарпатців, 6 — буковинців, 34 — із східних областей.

За фаховою приналежністю :

науковців — 14, літераторів — 13, різних мистців — 3, публіцистів — 11, кол. дипломатів — 3, економістів — 4, церковних діячів — 10, політичних і громадських діячів — 10, журналістів — 14, інших — 13.

Кваліфікованих щодо своїх тем за фахом або за довголітньою практикою чи за систематичним зацікавленням якоюсь ділянкою — 63, принагідних — 37.

Як видно — територіяльне походження співробітників « УС » в основному покривається із регіональним складом еміграційної громади й органічним завершенням соборницького процесу. При цьому цікаво, що здекларовані члени й прихильники Українського Націоналізму становлять між співробітниками « УС » 62 %, а 38 % — це люди, які акцептували соборницьку лінію газети, тверезу лінію цього руху якщо не в програмовому, то стратегічному скеруванні, або ділову зрівноваженість і стиль « УС ». Не без цікавості також висновок, що відсоток т. зв. нейтральних чи незаангажованих політично співробітників виявляє все сильнішу тенденцію зростання після другої світової війни, що — на нашу думку — пояснюється не так загальним відхиленням від крайньо-радикальних позицій, що помічається в лоні еміграційного суспільства зокрема після 1950-их років, як загальною втомою внутрішньо-політичними конфліктами та їх педоцільністю. Конечність тверезішої оцінки загальної ситуації по війні висунула вимогу зосередження, а не розпорошення сил для здійснювання зовсім конкретних завдань.

На цьому місці ще раз треба повторити правду про те, що редактори « УС » ніколи не боялися розводнення своїх ідеологічних позицій напливом ідеологічно-неспівзвучних співробітників, вважаючи, що одним із найважливіших завдань всякої еміграційної газети і журналу — це стати трибуною кваліфікованих і відповідальних голосів, які можуть і мають сказати щось цікаве, корисне й умотивоване.

Зріст кількості співробітників « УС » — безумовно позитивне й радісне явище — зовсім не означає, що потреба у цінних і цікавих авторах задоволена і що ми входимо в десятиріччя, коли редактор « УС » не матиме клопоту з матеріалом. Ця болячка, міряючи ідеальним станом, буде також у нас постійною. Такі проблеми, як розбудова оперативної мережі цікавих кореспондентів у різних країнах і на різних континентах та дальше піднесення рівня газети шляхом збільшення

кваліфікованих співробітників із різних ділянок, які мусять бути цікаві для реальної постановки визвольної проблеми, — залишитися ще довго нездійсненою мрією. А бажання мати хоч одну репрезентативну як тематикою, так звучними іменами та неспірною серйозністю при видвиганні та вирішуванні проблеми газету — залишитися й на далі святим бажанням, а редактори «УС» не раз ще будуть переживати важкі години при заповнюванні шпальт витриманим щодо змісту, насичення і форми, матеріалом.

У часах, коли захитуються пресові концерни й зникають або переорієнтовуються газети з мільйоновим тиражем — це дуже важко, і за такого стану еміграційна газета стає своєрідним історичним анахронізмом. Але цей анахронізм перестас бути анахронізмом тоді, коли газета проіснувала 40 років і коли ми є свідками постійного удосконалювання фахового рівня наших еміграційних газет, хоч водночас меншає кількість передплатників і все важчою стає фінансова база газет.

У випадку «УС», за фінансову базу газети основну відповідальність несла і несе ОУН. Сорок років тому, Володимир Мартинець назвав «авантюрою» відвагу О. Бойкова розпочати видавання «Українського Слова», маючи забезпечені гроші на два числа. Не іншою благословенною «авантюрою» було відновлення повесного «УС», що не мало нічого, крім боргів. «Авантюрою» було й те, коли ще до 1963 року за плечима редактора стукотів лінотип, коли олово й негігієнічні умови гризли легені й серце друкарським та адміністративним працівникам не менше, як печінку редактора руйнував брак матеріалів. Здавалося, що ризиковною «авантюрою» був генеральний ремонт друкарні, закуп нового лінотипу, ремонт цілого приміщення редакції, та зокрема — закуп на власність цілого приміщення, до якого колись без сорому не можна було запрошувати гостей, а сьогодні гості займають місце не як колись на клунках газет, а у вигідному кріслі. Але все це в остаточному підрахунку виявилось не божевіллям, бо з цієї, колись печерної друкарні, пішла у світ низка прецікавих і цінних книжок і дуже цікавих чисел газети, про що заговорило українське суспільство з повагою і вдячністю, а світові видавництва в перекладі на чужі мови почали видавати першодруки, які появилися вперше на рю дю Сабо. Ці «авантури» життя виправдало тим більше, що про Першу Українську Друкарню у Франції та про «Українське Слово» голосно заговорив... офіційний Київ. Оцей концерт лайок радіостанції «Київ 3» та підсоветської преси — найкращий доказ, що з колишніх «авантур» вийшло корисне діло. Що на Україні зачитують випадкові числа «УС» не на махорку, а на шматки, то це заслуга власне отих «авантур» та «авантюристів», що без власної копійки у кишені, але з безмежною жертвенністю в серці, святою вірою у душі та тверезим розумом в черепі розпочали «авантуру» із 60-чисел циклостилевого «Українського Слова».

До таких «трагічних оптимістів» і Дон-Кіхотів української еміграційної преси належать не тільки згадані вгорі прізвища, але й усі ближчі й дальші співробітники «УС», бо кожний із них у більшій чи меншій мірі вніс свій вклад у розвиток паризької газети.

СПИСОК ГОЛОВНИШИХ СПІВРОБІТНИКІВ «У. СЛОВА»

(Просимо вибачення за пропуски)

Ален-Армін, Д. Андрієвський, М. Антонович, Ю. Артюшенко;

О. Бойдуник, О. Бойків (Д. Дідух, РПП і ін.), Ю. Бойко-Блохин, М. Брик-Дев'ятницький, О. Бойко;

М. Вайда, І. Вільховий, Б. Винар, Л. Вирста, сп. Володимир (Маланчук);

Я. Гайвас, Й. Гірняк, П. Голубенко, В. Гординський, З. Городиський, О. Грицай, Анна-Г. Горбач;

Т. Данилів, М. Данилишин, Донат-Криворучко, Л. Дражевська (Л.Д.), В. Душник;

М. Єремійв;

О. Жданович (різні псевда й криптоніми);

О. Зінкевич, Ю. Звенигородський;

М. Іванович;

Марта Калитовська, М. Капустянський, Д. Квітковський (Д. Квітка), Б. Кентржинський (Кент), О. Кміть, З. Книш, М. Ковальський, Ю. Коваленко, І. Кононенко, Ф. Кордуба, О. Корчак, В. Косаренко-Косаревич, Ю. Косач, В. Кубійович, О. Кульчицький, А. Костюк (Ан-Ко);

В. Лазовінський, К. Ластівка, О. Лятуринська;

Я. Маковецький, М. Макс, Є. Мацях, В. Мартинець (Волянський, В-й), В. Малинович, М. Михалевич (М.М., С. Половець), В. Моклович, Арх. Мстислав, В. Мулик, Я. Мусянович;

Ю. Наклович, М. Небелюк, М. Ніцкевич;

Т. Омельченко, Є. Онацький, О. Оршан-Чемеринський;

М. Панасюк, М. Павлюк, С. Петрович, С. Підкова, М. Плавиюк, А. Потопільний, о. В. Прийма, С.Ю. Процюк, Ю. Пундик (М. Миколин);

З. Різників, Г. Рогозний;

М. Селешко, М. Скала-Старицький, М. Смерека, Віра Смерека, М. Стиранка (О. Зеленецький, М.С.), М. Сціборський (М.С., Органський);

М. Тарнавський, В. Томків;

Володимир Янів;

Василь Федорончук;

Юрій Ходорівський;

В. Шаян, Р. Шраменко, Катерина Штуль, Я. Шумелда (Дедадь, Дубовий);

Б. Чайка.

З інших співпрацівників «Українського Слова» треба згадати з довоєнного періоду: Є. Бачинський, В. Войтанівський, Микола Галаган, Сергій Володимирів, З. Карбович-Стецько, С. Ляхович, Ю. Коллард, Лев Морозович, Олег-Ольжич-Кандиба (Кардаш), що до війни організував співробітників та матеріяли для «УС» в Празі, Ольга Павлюк-Гузарева, М. Романенко, Улас Самчук, М. Сціборський, Д. Тогобічний, Р. Федорів, А. Хмарук, І. Шлендик, Сидір Чучман.

ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД, ДО 1000. ЧИСЛА «УС»

К. Авдиківич-Глинська, Микола Андрусак, Г. Афнер.
Ю. Бандура, Володимир Безушко, Андрій Білінський, П. Богун, В. Бондаренко, Іван Борух, прот. Д. Бурко, Ол. Ващенко;

проф. Юрій Бойко-Блохин

Любомир Винар, А. Височенко, З. Витязь, М. Власійчук.
Прот. Т. Гаврик, Олександр Гайдай, Федір Ганківець, Микола Гаюк, Йосип Гірняк, Константин Гірняк, Ник. Гірняк, Андрій Гнатишин, Андрій Горбацьо, Ю. Грабовський, Ол. Неприцький-Грановський, К. Гридень, Олександр Грушевський, Любомир Гузар, Докія Гуменна, Володимир Галан;
Діма, А. Добрянський, А. Домарацький, Л. Дніпрова;
Степан Женецький, Жерна, Андрій Жук;
Павло Зайцев, П. Закусило, А. Заревівський, Євгенія Зарицька, Б. Зелений, о. Василь Зінько;
Сергій Качура, Грета Кентржинська, М. Кирило, Ірина

Книш, Ніна Коваленко, Юрій Коваленко, М. Колянківський, Петро Коник, А. Костюк, С. Костюк, Іван Костюк, В. Коханівський, С. Кротюк, Борис Крупницький, Зенон Кузеля, Юрій Кульчицький, о. Б. Курилас, Яків Куценко;

Тома Лапичак, Галина Лашенко, о. М. Левенець, Мирон Левицький, о. І. Леськович, М. Лівша, Юрій Лісовий, Олена Лотоцька, Б. Любомирський.

В. Макс, С. Маланюк, Ганна Мандрика, Всеволод Мардак, Василь Маркусь, Дмитро Маслій, Ю. Михайлів, Іван Мірчук, Р. Млиновецький, Роман Могильницький, Протопресв. С. Молчанівський;

Василь Нагірняк, Олександр Наклович, Нестор Нижанківський, О. Нижанківська, Меланія Нижанківська;

В. Олексієнко, Василь Орелецький, Б. Орловський, Ю. Орлян, Марія Особа, В. Островський;

С. Панас, Сергій Петриченко, Наталія Пилипенко, Оксана Пісецька, Петро Плевако, Леонід Полтава, Микола Посохов, І. Прісневська-Зошук, Олена Процюк, Софія Парфанович;

ген. Ст. Рагіткіс, В. Ревуцький, Ольга Репетило, Нестор Ріпецький, Я. Ріплинський, П. Росильський, Михайло Рубінець, Іван Рудичів; Тереза Савіцька, І. Саський, П. Світ, П. Свят, В. Святомир, М. Семчишин, сп. Сильвестр, Г. Совачева, О. Сокальський, Д. Сокульський, Юрій Сороко, В. Старий, Вол. Стечишин, А. Стратієнко, О. Сулима;

Остап Тарнавський, Міріям Теральді, М. Точило, Р.Т.;

С. Федюк,

Микола Ценко;

Юрій Шевельов, О. Шевченко, А. Шекерик-Доників, В. Шемердяк, Василь Шипинський, Св. Шраменко, Олександр Шульгин;

Юра Юрашук, А. Юриняк;

Роман Якемчук, Дмитро Яремчук, Василь Ящун.

ВІД 1000. ЧИСЛО ДО КВІТНЯ 1973 (якщо не загдани вище) :

Антохій М., Бабій О., Бажанський М., Бакум Д., Бакум В., Бігун М., Біла Д., Білоус Ю., Білоус І., Білінський І., Блакитний Є., проф. Ю. Бобровський, Богонос О., Бойко О., Боровський І., Брик І., Брик М., Бублик О., Бубняк С., Буковицький, Букшована С., Бурачинська Л., Бурун І., Бучинський В., Бучинський Д., о. М. Бучко, Вайт Д., Варивода Я., Варнак П., о. М. Василик, Верболіз І., Верига В., Веремієнко Л., Вікул О., Вдовиченко О., Винар Я., о. Винницький І., Вировий М., Вирста Т., Вовк Віра, Возняк Я., Войтович П., Войтовська Н., Войчишин Ю., Ворскло В., Галан В., Гарасимів Ю., Гасюк Б., Герчанівський Д., Гірняк Й., Гірняк В., Глинська К., Гнатишин А. Головка П., Голубець М., Голубничий В., проф. Горбач О., Горбач Марко, Горбач Катерина, Горішній І., Гординський Св., Гринюк П., Грищенко О., Гудзій Ю., Гузар Калина, Гуцалюк Л., Генгало О., Данилюк М., Дейко М., Демчук М.,

Дем'ячук М., Денисюк М., Дерош Ален, Дибайло Л., Дзява Ю., Дідковський А., Доденко Р., Дувалко І., Душник В., Жарський Є., о. Б. Желехівський, Жуківська Н., Жуковський А., Жук Анна, Задеснянський Р., Загорський П., проф. Залозецький, В., Заревівський О., Заозірна В., Захарченко, Зелений П., о. Зінько В., Зленко К., Ільницький Р., Калинич Ю., Каркоць А., Кашинський П., Качалуба М., Качуровський І., Кігічак А., Книш І., Кобринський Р., Коваленко О., Коваленко М., Ковальчук Ю., Ковальський О., Козлівський Ф., Колодій М., Колос Б., Комаринський В., Коник П., Корнило І., Корсун В., Коршун О., Корчак О., Кравчук Я., Криворучко А., Кротевич Є., Кубаевич С., Кужіль В., проф. В. Кубійович, прот. Ф. Кульчинський, Кульчинський В., Кульчицький-Гут С., Купянський М., Курдидик А., Курок І., о. Купранець О., Куропась С., Куропась М., Куцай Ф., Кущинський А., Лавріненко Ю., Лавришин, Лазовінська К., Лашенко Галина, Левицький М., Левицький В., Левін К., Левченко С., Левчук Г., Лісовий Ю., Ломацький М., Логуш П., Логуш М., Любович Ю., Малинович В., Марченко М., шамб. М. Марусин, Маслов М., Маценко П., Мачук Р., Мельник Антін, Меленець, Мельникович О., Мельничук П., Менжега Л., Міцевич І., Микитюк Д., Мирович Р., Миськів Т., Митрович К., Митрович М., Мицик М., Могильницький Р., Мороз Г., Моспанюк А., Мухина Г., Мушинська В., Наталенко Наталя, Навроцький, О., Надтисянський, Наріжний О., Неврлі М., о. Ничка М., Новак М., Новосівський І., Олексів М., Онуферко Т., Осінчук Р., Пазуняк Н., Пакош В., проф. Панейко Ю., Парадиський О., Парфанович Софія, Пастушук Р., Пачовський Р., Певний Б., Пекарчук Харитя, Пеленська І., Петришин О., Пілецький Д., Підкарпатський О., Пиляк В., Плавюк М., Плешкевич Ю., Позняк С., Полтавський Д., Польовий Р., Попович В., Потопільний, проф. О. Прицак, Прокоп І., Процюк С., Райс Е., Рахманний Р., Ребет Дарія, Репетило О., Різник В., Різник Павлина, Розгін І., Рокитний А., Романовський М., Ромінський Г., проф. Рудницький Я., Савчук М., Сахнович Р., проф. Свобода В., Сеμεць М., Середа А., Серумаха Р., Сірка Й., Сіак Дарія, Сіверський Н., Сивейко Б., Симко С., Ситник М., Славутин Яр., Слобідський К., Сокіл В., Сологуб А., Соловей О., Соколовський І., Сосновський М., Солонар В., Стадніченко В., Станиславський В., Стерчо П., Стечишин В., Суховерський М., Тарнавський О., Телично К., Театральний М., Тещук Т., Тис П., Тисар П., Трусан В., Турчевич А., Турченко Б., Федорук В., Філіпс Метю, Франко В., Хабурський С., Хомин М., Хрін І., Чайковська Л., Черенко Д., Чернов П., Черепко Д., Чесниковський М., Чинченко І., Чорняк О., Шах І., Шекерик А., проф. Шерер Марія, Штелень В., Штуль Д., Шульмінський Ю., проф. Шумовський Ю., Шульгін Р., Щадило Д., Цар-ий П., Цепенда К., Яблонська Софія, Яковенко К., Яремчук Д., Янішевський В., Ящук М., Юродивий П. (Деякі прізвища фігурували лише під передруками).

Ряд авторів писали під ініціалами, які тепер годі відкрити : ВЮ, НН, ІТ, ЮБ, ЛГ, МК, ЛВ, ВГ, ВД, ГС, ДР, СМ, ХЗ, ВСТ, ЮС, ВС, НМ, ІЛ, РШ, ЛН.

Окремо слід згадати про передруки з інших українських та чужомовних часописів та журналів. Принципово передруковувалися тільки важливі речі, які містили цінні інформації. До таких належали перш за все писання українського самвидаву з журналу « Сучасність », важливіші заяви чи наświetлення « Українського православного слова », переклади-передруки з англо-, франко- чи німецькомовних газет, які торкалися процесів в Україні або української визвольної проблеми. Менше використовувалися з інших українських газет актуальні репортажі (напр. з « Нового Шляху » репортаж ред. В. Левицького « Кланялися вам три України » про становище українців в Югославії, Чехословаччині та Польщі).

Нераз в порядку інформації передруковувано цікавіші речі з підсовєтської преси, що носили нормативний характер. Інколи містилися скорочені переклади таких літературних творів, які мали значення для українського читача (напр. зразки творчості Данісла й Синявського). Разом протягом 40 років (не враховуючи зразків української літературної класики або творів підсовєтських літераторів) передруковано 144 речей.

ПІДСУМКИ Й ВИСНОВКИ

На тлі цілого комплексу Першої Української Друкарні у Франції, підсумки й висновки 40-літнього існування « Українського Слова » можна звести до таких стверджень :

1. Незаперечний поступ при розбудові поліграфічної бази від пригноблючих початків у понурих « ґутенберґівських » умовах (з латаним дротами лінотипом) — до культурної атмосфери невеликого видавництва. Як зовнішня візитівка та лучник з широкими колами еміграційного громадянства, « Українське Слово » немало спричинилося до розвитку друкарні як такої.

2. У порівнянні з довоєнним періодом, коли газета, як орган громадської організації, перейшла на позиції речника Українського Націоналістичного Руху, — « УС » редакційно виростало, набравши у повоєнних роках характеру однієї із провідних (щодо ставлення і розв'язування актуальної тематики) еміграційних газет. Кожний із редакторів газети вніс щось своєрідного до удосконалення і піднесення рівня « УС ».

3) Тематичним об'ємом і скеруванням газета постійно підносилася (переживаючи нормальні для всякої газети кризи: й недотягнення), міняючи свій характер з первісного виховно-громадського органу, через виховно-ідеологічно-інформаційну трибуну Українського Націоналістичного Руху до повсякного речника цього руху без тенденцій політичної виключности, але з виразною орієнтацією на солідарність та співпрацю всіх

визвольних українських сил, взаємного розуміння, пошанування та всенародного зосередження творчих елементів.

4) У політичній площині «УС» завжди стояло, стоїть і стоятиме на революційно-визвольних позиціях і на соборницьких засадах; звідки різке й непримириме ставлення до комунізму взагалі, а до комунізму советського типу з його імперіальними цілями та нищівною для інших поневолених Москвою національностей політикою — зокрема; в культурній ділянці «УС» намагалося дати антитезу до советського розуміння й трактування культури, зокрема підкреслюючи самотність української культури; в ділянці науки — газета завжди підтримувала розвиток української вільної науки у різних її організаційних та інституційних висловах; в царині релігії та церкви «УС» наголошує високе моральне значення для визвольного процесу нашого народу Українських Церков та як незамінному основу культури й цивілізації, водночас змагаючись за екуменізм, мирне співжиття і співпрацю їх.

5) Довосні річники «УС» є поважним джерелом матеріалів про революційно-визвольну акцію ОУН на різних українських землях; про політичні процеси в Польщі, Румунії та про події на Карпатській Україні 1938 р.

6) У повоснічних річниках є дуже багато причинків до першої більшовицької окупації західних областей в 1939 р., про дії похідних Груп ОУН в роках другої світової війни та підсумки акції ОУН в рр. 1940-1945.

7) «УС» є незаступимим джерелом для студій українського громадського життя у Франції та важливим допоміжним джерелом таких же студій для Бельгії, Англії, Голландії, Австрії та зах. Німеччини, включно із Світовим Конгресом Вільних Українців.

8) «Українське Слово» це найбільш автентичне дзеркало до- і повоєнного розвіткового процесу ОУН, включно до джерельних матеріалів усіх повоєнних Великих Зборів Українських Націоналістів.

9) На сторінках «УС» найшов своє широке віддзеркалення процес творення та різних стадій вивершування політичної консолідації на базі УНРади;

10) «Українське Слово» невід'ємне звено розвитку української журналістики на еміграції та його дуже активна позиція.

Підсумовуючи 40-річне існування «Українського Слова», будемо вірити, що мужній вік газети продовжуватиметься ще довгими десятиліттями без вияву ознак старіння.

Світоглядово-ідеологічні позиції «Українського Слова»

«Українське Слово» завжди було бойовим в змаганнях за нашу національну правду, воно гартувало свідомість українських націоналістів, розгортаючи на своїх сторінках принципові засади українського націоналізму та показуючи, як вони застосовуються до всіх явищ поточної духової й політичної дійсності. «Українське Слово» завжди нещадно, безкомпромісово било по національному ворогові — Москві, завжди обстоювало незалежність української визвольної політики, послідовно поборювало всі одверті й приховані ворожі заходи її тенденції».

(З заяви Проводу Українських Націоналістів з нагоди появи 1000-го числа «У.С.», 8. січня 1961 р.).

Завдання поважної й відповідальної преси — інформувати, не перекручуючи фактів. Українська преса у вільному світі має друге, не менш важливе завдання — інформуючи про події в Україні й серед української спільноти поза нею, спрямовувати духову енергію читачів до мобілізації сил еміграції на допомогу Батьківщині і не допускати до світоглядової розгубленості і деморалізації. Сорок років тому, у першому числі «Українського Слова», редакція висловлювала бажання, щоб «Українське Слово» — «Доходило до вух кожного українця як слово правди, нашої української правди, щоб воно посилювало всіх їх духово, було тим радісним словом, яке голосить і віщує краще майбутнє, та яке накликає до постійного змагу всіх українців».

Тридцять років пізніше «У.С.», у програмовій статті, підкреслювало, що для виконання свого почесного й відповідального перед нацією й спільнотою завдання, український часопис мусить «бути дійсно незалежний від будь-яких чужих впли-

вів, навіть прихильних нам чинників», і «служити українським інтересам в широкому значенні цього слова, підпорядковуючи у кожному випадку партійні чи особисті інтереси загальним, оцінюючи позитивно всяке явище, не зважаючи на те, хто його автор, і борюючи кожне негативне явище, навіть у власному середовищі» (ч. 1108, 3. лютого 1963).

Найціннішими прикметами достойної людини є «хребет», тобто відчуття власної гідності, яке не дозволить гнути спину задля особистих користей; ідейна наснаженість; і критичний розум. Часопис — це колектив людей, який його творить і від яких залежить його «обличчя» і його «вдача». Переглядаючи нині минулі річники «Українського Слова», мусимо

Юрій Пудик

ствердити, що «вдача» «У.С.» відзначалася на протязі всього його існування саме цими згаданими вище прикметами достойної людини. Достойність — саме таке загальне враження від «Українського Слова»: ідейна послідовність, світоглядова принциповість без догматичної засліпленості, пошана до себе і до кожного українського патріота, уміння дискутувати і не погоджуватися без образливої лайки, холодна аналіза фактів і подій без дешевої й плиткої емоційності. Сорок років «Українське Слово» було речником українського націоналістичного світогляду, намагаючись дотримуватись його у своїй редакційній політиці і впливати на формування української свідомості

і української політичної та суспільної дії в дусі принципів української націоналістичної ідеології.

Годі в межах короткої статті дати повний огляд світоглядно-ідеологічних позицій « Українського Слова ». Тому приходить обмежити огляд тематично і часово періодом кількох років на переломі 1950-их - 1960-их років для кращої історичної перспективи.

РОЛЯ ІДЕОЛОГІЇ

« Українське Слово » від самих початків його існування зайняло виразні ідеологічні позиції у протилежність до популярної тоді і тепер « безсвітоглядности » у т. зв. ліберальній пресі і політичних програмах. Тут, нам здається, треба з'ясувати дуже поширене непорозуміння: ідеології й « ідеологічності » не слід утотожнювати з сліпим доктринерством. Християнство є ідеологією, але було б помилкою утотожнювати його з Інквізицією чи подібними проявами релігійної нетерпимости серед деяких християнських організацій. А з другого боку, т. зв. ліберальна « безсвітоглядність » часто проявляє себе сліпою нетерпимістю до « інакшесдумаючих ». У цьому може переконатись кожен, переглядаючи нашу пресу і порівнюючи спокійний речевий тон от хоч би « Українського Слова » з лайливістю й нетерпимістю деяких органів т. зв. ліберально-демократичного напрямку.

На думку Осипа Бойдуника, ідеологія для політичної організації так само необхідна як конституція для держави: вона є збір « законів », за якими має діяти дана організація.

« Ідеологія — це збір ідей, опертих на світогляді, усистематизованих і оформлених у політичну програму, якою руководяться керівництва і члени політичного угруповання в « практичній політиці », зміряючи до мети. Світогляд визначає етичні і моральні засади в ідеології і програмі, політиці і дипломатії. Політика — це функція ідеології. Тим самим ідеологія визначає політику, а не навпаки ». (« У.С. », ч. 1008, 5. березня 1961). « Ми зміряємо до Національної Революції », — писав цей же автор у ч. 1007. — « Так для тієї революції як і революційної боротьби, ми мусимо мобілізувати активістів і народні маси. Тим самим нам не вільно робити чогось, що їх дезорієнтувало б і деморалізувало б, та підривало б у них довіря до керівництва визвольними змаганнями, іншими словами — що послаблювала б їхню духово-моральну тугість. Це елементарні вимоги підпільних революційних змагань. Вкінці, ми мусимо собі чітко усвідомити, що покищо одинокою зброєю у нас є духово-моральна тугість та ідеологічні засади і принципи ».

Мусимо усвідомити собі, що Україна й активна українська спільнота поза Україною стоять на передовому фронті спільної боротьби. Йдеться бо про ліквідацію останньої імперії,

про визволення не тільки України, але, як писало «Українське Слово», «за зміну всього стану на Сході Європи, себто — за зник Москви як великої потуги, зник московського імперіялізму» («У.С.», ч. 725, 2 жовтня 1955). На наше нещастя, Москва краще і раніше збагнула важливість цієї боротьби, ніж Україна, і тому вона в постійному наступі проти України згідно з клясичним військовим законом, що найкращий спосіб оборони — це наступ.

В історії українсько-московських вzasмин цей московський наступ, після зломання фізичного спротиву — козацькі війни, війна 1917-1922 років, — проявлявся і проявляється в інтензивному намаганні знищити українську духовість, духово розкласти українця і зробити з нього духового свнуха на службі московських паш. Рятунок для України перш-за-все не в якості політичних програм, навіть не в кількості військової зброї, яку якийсь доброзичливий зовнішній «протектор» доставив би, а в духовому унаснаженні, у переродженні з духового «свинопаса» у гордого «козака», бо тільки козак, а не свинопас може вміти володіти зброєю. Проти духового наступу Москви нам треба повести духовий проти-наступ, витворити антибіотик для поборювання розкладових московських бакцилів у психіці нашого народу. Таким антибіотиком може бути ідеологія українського націоналізму і «Українське Слово» постійно плекало і плекас її на своїх сторінках.

ЯКИМИ МАЄМО БУТИ ?

Відповідаючи на нарікання читачів, що «Українське Слово» не реагує на напади інших пресових органів на Організацію Українських Націоналістів і український націоналізм (епітети «фашисти» і тому подібні часто прикрашали сторінки деяких еміграційних часописів), О. Жданович писав :

«Якщо ми — націоналісти — маємо свою мораль, то вона наказує нам бути кращими... Чи можемо дозволити собі на те, щоб наші противники, воюючи неморальними засобами, позбавили нас моралі, відвернули нас від чесного поступовання?... Націоналізм в своїй основі має за головну мету не тільки досягнення української державности. Його основною метою — і цього не забуваймо ніколи, навіть в болоті еміграційних суперечок за ніщо — залишається духова революція, що веде до націоналістичної моралі. А націоналістична мораль каже, що нація стоїть понад клясами й понад партіями. Почерез призму кляс і партій треба в українцеві бачити брата. Нехай він помиляється, нехай він блудить, але він брат.

«Націоналістична мораль каже також, що всі зусилля треба віддавати для добра нації. А зусилля, витрачене на внутрішні розбрати, на гризню, на колочення, на хаотизування, на відвертання енергії від основної мети — це не на добро нації» («У.С. ч. 907, 29. березня 1959).

Завдання української політичної еміграції (а всі українці у вільному світі, які бажають допомогти визволенню України, с такою « політичною еміграцією! ») — творити суцільний визвольний фронт, проникнутий невгнутою вірою у визволення і державну суверенність України, пам'ятаючи, що у боротьбі за цю суверенність українці можуть розраховувати тільки на власні сили. Ми мали чимало доказів того, як наші « приятелі » « продавали » нас в ім'я їхніх власних інтересів. Здається лорд Палмерстон висловився : « Для мене не існують вічні вороги, ані вічні союзники, а існують тільки вічні інтереси Англії ». У наших часах найкращим прикладом може служити переродження американської політики від — надто немічного і не дуже переконливого — « хрестоносного походу за визволення » і Американського Комітету Визволення, який простягас « дружню » руку і українцям при умові прийняття нами « непередрішенства », тобто відходу від самостійницьких позицій до часу визволення від большевизму — до політики « вічного миру в світі » на базі гарантії для Москви недоторкальності її імперії.

Виступаючи проти всяких « орієнтацій », « Українське Слово » вважало, що всякі орієнтації поширюють тільки « дезорієнтацію та розгубленість української політичної еміграції, а замість боротьби та прямолінійності підставлювано спекулятивність та « орієнтацію на реалітети ». (« У.С. » ч. 1006, 19. лютого 1961).

Завдання України на Сході Європи, писало « Українське Слово » (ч. 726, 9. жовтня 1955), треба вимірювати на сотні років, і тому українська визвольна політика не сміє керуватися проминаючими і короткотривалими змінами політичних « вітрів ». Зокрема недопустимим є намагання окремих конкуруючих між собою груп пускати їхні групові « державно-політичні » « кораблі » за кон'юнктуральними вітрами, в надії, що ті вітри таки донесуть корабель до Києва.

Відсутність власної української політики і некоординованість української політичної дії в минулому засудили наш національний державницький корабель на долю отого легендарного « Літаючого Голляндця », корабля-привиду, який блукає по просторах океанів ніколи не причалюючи до берега — і сповіщаючи смерть тим, хто з ним зустрінеться.

« Тому для нас ясно », — писало « Українське Слово » (ч. 751, 1. квітня 1956), — « що тільки з'єднаними силами всього українського народу, з'єднаними так, щоб ні один українець не залишався осторонь, щоб ні одна крихітка енергії не пропадала — ми зможемо добитись до нашої мети. Ворог наш — сильний, великий, вмис завжди знайти нові ключі, нові концепції, щоб зберегти тюрму й нас у ній, як в'язнів ».

« Дехто повторює безкритично афоризм одного з наших публіцистів, — писав Дмитро Андрієвський (« У.С. » ч. 814, 16. червня 1957), — що об'єднуються, мовляв, лише слабкі. Проти

цього ніцшеанського твердження можна висунути народню мудрість, питому мабуть всім країнам і всім часам і яка каже : в єдності сила ! Цю мудрість варто тямити і нам хоч би тому, що ми наразі серед еміграції не маємо однієї особи типу Маса-рика, яка б втілювала українську справу, і сила нашої емі-грації полягас в з'єднанні її зусиль. А тому мусимо уміти переборювати в собі взаємні упередження... Направду, коли народи чорної Африки відкинулись від магії слів та навчи-лися робити політику, крайня пора й українцям позбутися звички орудувати одними пропагандивними гаслами і взятися до майстрування політичними засобами дійсности, як в нутрі нашої спільноти, так і на міжнародньому форумі ».

Цей самий автор пише в іншій статті (« Гонта і Прометей », « У.С. », ч. 917, 7. червня 1959) :

« Прийшов час на внутрішнє впорядкування терену, роз-чищеного від зламків минулого. Прийшов час для усучіль-нення національного тіла, для вироблення між його органами певної зв'язаности, зіграности. Без цього ніякий збірний суцільний організм не може функціонувати справно. Зверхнім виявом дозрівання такого організму є його внутрішня солі-дарність... Без солідарности нема національної спільноти... Та для справного функціонування сучасної нації не доисть мати підсвідому солідарність; треба, щоб вона пронизувала свідо-мість діючих чинників і щоб ті чинники були зіграними в їх взаємодіянні ».

Ідея національного єднання в душі цитованих вище прин-ципів націоналістичної моралі в душі розуміння, що всі ми стоїмо на спільному фронті боротьби і тому інтереси цієї боротьби повинні бути для нас важливіші ніж дрібні, друго-рядні, менше суттєві розходження; в усвідомленні факту, що силі ворога можемо в цій стадії боротьби протиставити тільки нашу духову силу національної солідарности — ця ідея про-ходить червоною ниткою і послідовно через усі числа і всі статті « Українського Слова ».

« Українське Слово » послідовно підтримувало ідею ук-раїнського політичного центру, зокрема коли ця ідея була зреалізована у формі реорганізованого Державного Центру Української Народньої Республіки і Української Національної Ради як передпарляменту, який повинен об'єднувати всі українські самостійницькі політичні групи. Паралельно з тим, « Українське Слово » пропагувало світове об'єднання суспіль-них українських організацій (перше докладніше обговорення ідеї Світового Конгресу Українців, яку відновив після війни полк. А. Мельник в травні 1957 року, появилася в « Україн-ському Слові » 20. жовтня 1957 р., тобто докладно десять років перед Світовим Конгресом Вільних Українців), як засіб збе-реження і мобілізації всієї « неполітичної » (чи можна гово-

рити про аполітичність, коли будь-яка акція, що популяризує справу України — це політична дія?) спільноти поза межами України для допомоги українському народові.

ВИВЧЕННЯ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Визвольна політика еміграції мусить базуватися на всесторонньому знанні того, що діється на Батьківщині — не тільки соціально-економічних змін, не тільки політичних акцій окупантської влади, коротше — не тільки всього того, що відбувається на поверхні життя, але не менш важливо, а може найголовніше: проникнути під поверхню зовнішніх подій і вивчити сховані в глибині течії. Це аксіома, яку, здавалось би, зайво повторяти.

А все ж повторяти її приходиться, бо еміграція має тенденцію психологічно бачити Батьківщину такою, якою вона її залишила навіть кількадесят років тому, і жити вірою, що досить здмухнути накинене ворогом сміття, щоб виідеалізований «старий Миргород» відродився таким, яким ми його бачили колись. Цей консерватизм, як писав Д. Андрієський («УС.» ч. 1109, 10. лютого 1963 р.), «сприяє засклепленню в пережитих формах», творить групі гетта, «які різняться здебільшого в справах другорядних, неістотних. Серед них губиться спільне й основне, ради чого люди вийшли на чужину, і тратиться спільний знаменник, без якого не може бути співжиття і співпраці».

Життя йде і зміни на Батьківщині відбуваються, одні з них накинені ворогом, а інші природні й неминучі. Наприклад, по упадку російської большевицької імперії колективна система в сільському господарстві може вернутися назад до приватно-власницької з її вишневими садками і соловейками. Але ніяк не завернути нам процесу індустріалізації, та й небажано його завертати. І колективізація й індустріалізація однаково витвори большевицької системи, але вимагають інших оцінок, а найголовніше — не можуть бути ігноровані нами, бо й колективізація також спричинила зміни в психіці українського селянина.

Пишучи про підхід «Українського Слова» до змін в Україні, редактор О. Жданович писав:

«На сторінках "Українського Слова" підкреслювалася і буде підкреслюватися всяка зміна в ССРСР, зокрема ж все те, що діється в Україні, бо як нам не цікавитись Україною? Чого ж ми вийшли на чужину? Щоб пропасти в чужому морі, чи щоб допомогти українській визвольній боротьбі? Коли хочемо допомогти Україні, то мусимо знати що там діється і що треба для неї зробити. Не може ж еміграція сидіти з заложеними руками й чекати доки хтось поїде до Києва на білому коні. Коні тепер не в моді...

« Не може також еміграція замкнутися в своєму гетті й уявити, що вона не тільки репрезентує Україну, але й взагалі Україна. Ні ! Еміграція являє собою тільки еміграцію, а Україна залишається Україною і еміграція являє собою тільки частинку української нації. А сама українська нація живе й діє, змагається і творить і все це ми мусимо якнайдокладніше знати. Тому не можна замовчувати ні переслідувань в Україні, ні напр. появи якоїсь книжки, або будови заводу ». (« У.С. » ч. 868, 29. червня 1958).

Наскільки наша політична еміграція має тенденцію за-склеплюватися в психологічних геттах минулого і бачити Україну в обрях цих гетт, свідчить реакція різних політичних груп на перший поважний документ про рух спротиву в Україні, « Лихо з розуму ». Різні середовища, зокрема ті, що присвоювали собі монополію на знання України, класифікували працю Чорновола або як « мельниківську фальшивку », або як « большевицьку провокацію », (а найбільш доброзичливі вважали публікування її помилкою, яка могла пошкодити її авторові). А якраз майже десять років до появи « Лиха з розуму », Ю. Миколин писав в « Українському Слові » (ч. 878, 7. вересня 1958) про явище розчарування серед молоді в Україні розходженням між комуністичною теорією і практикою, « несміливі (чи може, беручи до уваги диктатуру й терор досить таки сміливі) вислови прагнення за гуманністю і свободою », втечі з-під ярма офіційного закріпачення думки до « Запоріжжя » історичного минулого.

« Чи ж дивно, що не один такий втікач від кріпацтва соціалістичної дійсності попадає в такий мандрівці до зачарованого підземелля, де герої колишньої визвольної боротьби оповідають йому, так як колись Шевченкові, про колишню славу українського народу? Хто знає скільки « захлавлених книжечок », списаних молодими українськими письменниками і поетами, с нині в Україні? У всякому разі, вістки з « Запоріжжя » ходять між молоддю в Україні ».

Ця стаття — це дуже схематичний перегляд багатющого матеріалу політично світоглядної думки редакторів і співробітників « Українського Слова » за сорокрітний час його існування. Нема ніякого сумніву в тому, що « Українське Слово » було великим ченником у формуванні самостійницьких позицій української еміграції, її відпорності перед розкладом, і її політичного динамізму.

До мавзолею безсмертних

Поєма

Тим, що під Базаром
найсвятішу жертву крові склали
на олтарі Батьківщини —

ЗАСПІВ

Невдержний зрив душі мосї
Років заслону прошива —
Надгероїчна епопея
У всій величності жива...

Базар — Голгота України...
Когорта вірних до кінця...
Там над Звіздаллю у долині
Вмирала гордо лава ця.

Обос, Музо, посивіли...
Обох закинуто під тин...
Та дай мені востаннє силу,
Щоб звеличать безсмертний чин.

Я знаю — слово недолуге
І кострубатий мій псалом —
Марний вінок поета-друга
Над їхнім зоряним чолом.

Та хай які б слова препишні,
Які б надхненні не були,
Щоб честь віддати дням колишнім
Вони нужденно-замалі.

Які ж пісні, які пеани,
Які фанфари гомінкі
Готові вибухнуть вулканом —
Творить достойні їм вінки ?

Немає слів, нема талантів,
Немає лір, нема тих цитр,
Щоб голосили, як куранти,
Безсмертні імена борців.

ПРЕЛЮДІЯ

На стяжці дум — буремні дії :
Степи захряслі ревом битв...
Від канонад — у тремті Київ,
Подільські щуляться горби.

Ні описать, ні змалювати :
Ворожа сила — горстка нас...
Пожер вогонь батьків пенати...
Жорстокий час... кривавий час.

У днях невтішної печалі,
Боiane віщий, поможи,
І на уста мої зів'ялі
Персти надхненні положи !

Нехай про « полк » рокочуть струни,
Що під Базаром жертву склав;
Хай по степах, як гнів Перуна,
Лунає голос Слави Слав.

I

В двадцятім році — в листопаді
— Як півсторічна вже легенда —
Позаду — регіт п'яний гада...
Перед обличчям — зради гзяд-у.

Для « них » — ми вже не « милі гості »...
Ми — інтернованих отара...
Забута кров рясна Замостя,
Штандар « Віртуті Мілітарі ».

Табір... бараки... скрізь — нудьга...
Загруз у серці ржавий дріт...
Та не кона борців жага
В нащадках зброєносних літ.

Багряним виром кров у жилах...
До змагу рве вояцький дух —
Розправить ще могутні крила,
В бою — наснагу молоду !

Це ж вояки до смерти вірні
(З такими був і Святослав !)
Завзяті, мужні, непокірні —
Чи на щиті, чи з громом слав.

Попід дроти і повз сторожу...
Це ж — степових вітрів сини !
Їх жодна міць спинить не зможе !
Миліш їм смерть од чужини.

То кличе їх Земля Квітчаста
І древніх лицарів закон :
Або самім у бою впасти,
Або скона гидкий дракон !

Колиска русичів дебелих —
Священний Київ і Дніпро —
Це ж — Рідний Край колись веселий !
Це ж ним горить вояцька кров !

В степи пахучі кличе туга...
Гарцюють там вітри прудкі...
Над рідним ген Великим Лугом —
Прадавні соняшні віки...

Таємний шум Волинських борів,
Ночей містична тишина...
Їх бачать лиш далекі Зорі...
Їх чус рідна далина.

Як пращури з тих « літ временних »,
Готові льви до скоку в даль...
Вогненно пружаються рамена,
А в серці — нещадима сталь.

Веде їх поклик невідкличний...
Дарма, що босих ніг сотні, —
Штандаром душ — Державний Січень,
Літа насталені в борні.

І вилітають ось орлята...
Або звитяга, або смерть !
Незламна віра і посвята
Їх душі сповнюють ущерть.

Фата моргана — Красень Київ...
Безтямна жадоба, не жаль —
Туди, де дзвонні веремії,
Дніпра виблискує емаль.

Та чом довкіль морозний морок ?
Де ж та підмога ? Де — брати ?...
І чорний сумнів — дика змора :
« Кого ще кликать ? Де ще йти ?

Ми ж сподівались... Де ж — повстанці ?
Ніхто ще зброї не приніс... »
Незрушно сплять в забутих шанцях
І Залізник, і Кривоніс.

На поклик відгуку не чути,
Лиш привид смерти навкруги...
О, чом не рвеш, Старий Славуто,
Повстанчим гнівом береги ? !

Згасають вогники надії...
Режоче демоном одчай —
Невже ж повстанчим буревієм
Не зашумить застиглий край ?

У відповідь лиш вітру хіхот,
І крижана невгавна лютть...
Вже заміта сніговий віхоть
Приречених до смерти путь.

Громохкий смерч — червона згряя...
Хижацькі виблиски шабель...
Передчуття важке — наш Краю,
Більш нам не бачити Тебе ! —

Але не вчує ворог лютий :
— Здаємось, змилуйсь, пощади ! —
Воскресли в них славетні Крути,
« Залізних » лицарів ряди.

Останній бій... нещадний бій...
Горить в борцях священний шал...
Та пожира за росм рій
Москви триклятої Ваал.

Замкнувсь ланцюг несамовитий,
Ударив смертоносний шквал...
Нема вже зброї, щоб спинити
Цю найгрізнішу із навал.

Все вужчас вогненне коло,
Все скаженіш реве оркан...
Парує кров'ю сніжне поле,
І напилась Звіздаль-ріка.

Нема набоїв вже спасенних,
Не чути грюкоту гранат...
Шаліє розпалом геєни
В хижацькій люті нелюд-кат.

Гуде кривава косовиця —
Ворожі кулі і шаблі...
І мертвим хватом — руки-склиці
До грудок рідної землі.

Чи бачив Ти, Боєне віщий,
Як бивсь загін? Чи бачив Ти,
Як на кривавім чести грищі
Штандар вояцький він святив?

Мабуть, не бачив ти, Боєне,
Як клетотів останній бій,
Як горді падали поляни
Без скарг у бурі вогневій.

Якби в ворожім дикім сказі
Отой загін побачив ти,
Заклякли б з трепетом одразу
На струнах зірваних персти.

*
*

« В Путивлі плаче Ярославна,
І в'яне від жалю трава » —
Так ти, Боєне, те прадавнє
В надхненних передав словах.

Та як співатимеш, Боєне,
Про Ярослави новітніх плач?...
Від сліз і крові небо в'яне
Земля вся ними підплила.

*
*

Як ненажерний чорний Молох,
Беззбройні рештки кат вхопив...
Не понесуть вже їх на сполох.
Морозом сковані стопи.

В Міньках у церкві їх замкнуто...
Рида над ними сам Христос...
Дошкульний голод, як шпіцрута,
Та не зломивсь із них ніхто.

Усі бо знали шлях призначень
Туди, де вічний їм вінець...
Не буде сліз, ані розпачань,
Ніщо скоритись не зігне !

*
*

Улесливо комдів червоний
Ряди обдерті намовля
Віддять їх мужність всім загоном
На службу « щедрого » Кремля.

І ось вперед ступила постать
Непоказна, та дух який !
У ній одній вояцькі кості,
Як монумент по всі віки.

Виклично в очі він комдіву
Встромив, як лезо, погляд свій —
У нім вогонь немов з Хориву,
Заграва в нім майбутніх дій.

« Від себе й всіх, що тут зо мною,
Від тих, що впали вже в борні,
Тобі, апостоле розбою,
Єдина відповідь є — *НІ!* »

Ми знаєм всі, що нас чекає —
— Так промовля Щербак, Степан —
Та помсти меч — в степах безкраїх
На вас, плюгавих каторжан !

На нашій крові, як кедрина,
Зросте новий сталевий рід !
Вогнем спалахне Україна...
По вас загине всякий слід.

Немов би струм пройшов по лаві —
В очах призирства й гніву жар.
І громозвучне : « Слава ! Слава ! »
— Вікам прийдешнім на олтар.

Скрегочуть зуби комісарів :
« Невже ж з них кожний — це орел ? ! »
І пада присуд — під Базаром
« Іх, всіх, бандітов, под разстрел ! »

МЕДИТАЦІЯ

Так просто — без пишної пози,
Та вірність безмірна яка!
Яким героїчним патосом —
Безсмертні слова Щербака!

Голодні, скостнілі, півголі
Не вгнулись знеможені вкрай,
Хоч знали в приреченій долі
Кривавий зближавсь водограй.

Est dulce pro patria mori —
Це лицарів *credo* старе
І поки світитимуть зорі,
У душах одважних не вмере.

В захватній симфонії битви,
В огню одчайдушних змагань,
Немов в Маратонській гонитві
Пірнути *потойбіч* у рань...

І знати — всі друзі по зброї
Врочисто на щит піднесуть,
І лаврами ім'я героя
Прийдешня вінчатиме путь...

Так легко за край умирати
У лаві під клич вогневий,
Та гордо під кулями стати
Могли лиш незрівняні Ви.

В яким лексиконі шукати
Для Вас найкрасніше з імен?
Бо навіть з коштовних брокатів
В устах буде слово німе.

ОСТАННІЙ АКТ

Сіріє ранок їм останній...
Могила — темний Рубікон...
І дивна візія — в тумані
Над ними соняшний амвон.

І стала лава непохитна
Налита сталлю як один...
Чи зна історія всесвітня
Таку героїку країн?...

« Піддайтесь ! — Це остання шанса ! » —
Зламать їх хоче комісар,
Та душі їх в священнім трансі —
Героїв кличуть небеса !

« Не вмерла ще ! » — вони в екстазі,
Запеклість їх немов граніт...
Від Закарпаття до Кавказу
Земля їм рідна шле привіт.

« Вогонь ! » — ревнув несамовито
В безсилій люті комісар...
Чи бачив ти тоді, всесвіте,
Як сльози лив Волосожар ?

Чи бачив ти, як сонце стигне,
Що ворог кров'ю загатив ?...
Не бачив ти, бо совість вигнав...
Колись за те заплатиш ти !

Зареготали кулемети
Смертельним тактом — та-та-та...
І понесла на хвилях Лета
У вічність лицарів уста...

Замовкли смерти кастаньети...
Схиливсь побожно небозвід...
Роздзвонять велич їх поети,
Прославлять їх із роду в рід.

І Термопіді, й мужність Спарти
Все виринають з давнини...
На сторінках всесвітніх хартій —
Ще більшим сявом — *В о н и*.

Із древніх днів подія знана —
Це Муція Сцеволі жест...
Ще громозвучніша Осанна
Вінчатиме Базарський Хрест.

Й нехай про тих Бояна струни
Рокочуть гнівом, як громи,
Що від червоних диких гунів
Ховались все за ворітьми.

МЕДИТАЦІЯ

Це ж ту, що в степах неозорих
Так пишно красою цвіла,
Бастардів, запроданців змора
В лахміття червоне вплела.

Вони очамріли від чаду...
— Москви всепотужний гіпноз —
Їх душі зогиджує зрада,
Як квіти нещадний мороз.

Покірно зігнувши коліна,
Сповняють від « брата » указ,
Скривавлені руки все слинять,
Не бачучи в них канчука.

Ніщо для них мрії Хортиці
І вічний Славути хорал...
Новітнім недолюдкам сниться
Калуга, Масква і Урал.

Роздалля від Дону до Пруту
Тужаві розкішні степи —
Своїми ганебно забуті,
Їх чавлять московські стопи.

*
*

Минуле все — у смутку згарищ,
Сучасне — в стогонах, в сльозах...
Але в прийдешнім — не « таваріщ » —
Воскресна нації гроза !

Ой, зашумують прудконогі
Тепер іще куляві дні !
Владарний клич, не кволий стогін
— Назустріч радісній весні.

Не змовкнуть волі громовиці —
Чужинний вирветься бур'ян;
І хвилі чистої пшениці
Зародять щедро для полян.

Засяють в соняшнім світанку :
Бескид, Говерля й Чатир-Даг...
І піднесе Дажбога бранка
До боротьби одвічний стяг.

Хорал Дніпра почує знову,
Сп'янить її квітінь рахмань,
Буремно влеться їй до крови
Жага горючих повстань.

В руках кремезних чести прапор
Нові когорти піднесуть;
В рядах залізних лиш Остапи
Проложать славі вічну путь.

Застугонять, як веремії,
Нещадні штурмові їзди;
Рубатимуть катівські шиї
Шаблями в месницькій руці.

Новітні русичі роздзвонять
Звитяжним кличем журний степ...
І волі храм на тучнім лоні
У височінь ген-ген зросте.

Воскресне в славі Україна
У всій незрівняній красі...
Впадуть побожно на коліна
До ніг її нащадки всі.

І будуть в пишнім мавзолеї
Читать преславні імена,
Отих, що впали за ідею,
Оту, що душі всіх сдна.

Устане Нація з Базаром
На всі віки, на всі часи !...
А ти, Боляне — Світозарє,
Ім вічну славу голоси !

Е П І Л О Г

Усім, в кім серце с вовчиці
І месників незгасний жар,
Що меч несуть — не патерицю
За кров священну, за Базар...

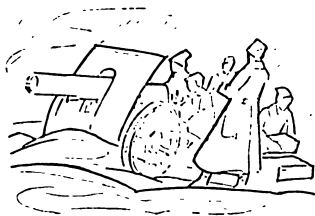
Усім їм Слава — тим запеклим,
Що кожний з них борець — не раб,
Що в душах їх клекоче Гекла,
Що в них живе левчук, не краб.

В ярмо не гнуть вони чубатих,
Яке б привабне не було;

Підносять гордо проти ката
В безстрашнім виклику чоло.

Устане з ними Русь Преславна —
Мадонна Степових роздаль...
І змис сльози Ярославен
Побідним струменем Звіздаль.

В державній переможній тризні
Базар врочисто пом'яне...
І мож згада Свята Вітчизна
В молитві вдячній і мене.

Націоналістичне Видавництво в Європі

« На початку було слово ! » У нашому випадку початком є « Українське Слово », перше число якого появилось 1. травня 1933 р. як орган Українського Народнього Союзу у Франції. Дуже скоро цей орган переростає рамки УНСоюзу і як нову, більш доцільну базу, вибирає легальну форму видавничої спілки, що разом з придбанням друкарні, прибирає згодом назву — Перша Українська Друкарня у Франції.

Маючи власну друкарню, видавництво, крім постійного видання « Українського Слова », починає видавати також книжки. Але війна брутально перериває всю діяльність; так раптово, що напр. Збірник у річницю смерти полк. Коновальця, готовий до експедиції, так і не був розісланий.

Крім збірника « Євген Коновалець » перед війною вийшли друком : збірник східньо-української прози « Чотири шаблі » (1938) й альманах « На службі нації » (1938).

Під час війни видавництво припинило свою діяльність, « Українське Слово » перестало виходити. Після війни, українські комуністи захопили приміщення видавництва та друкарню і щойно після судового вироку власники могли повернутись і відновити в 1948 р. працю, розпочинаючи в першу чергу видання « Українського Слова ».

Першим книжковим виданням після війни була книжка М. Небелюка « Під чужими прапорами » (1951). У цей час видавничу діяльність провадила Українська Національна Єдність у Франції, що постала після розв'язання УНСоюзу.

В цьому періоді вийшли :

« Вперед Україно » (декламатор О. Олелька);

О. Жданович : « Віки говорять » (нарис історії України);

М. Небелюк : « Анна Ярославна, українська княжна на королівському престолі Франції в XI сторіччі », 1952;

« Славному з славних ». В п'ятнадцяті роковини смерті полк. Євгена Коновальця (1938-1953) 1953;

В. Ревуцький : « П'ять великих акторів української сце-

ни » (М. Кропивницький, М. Садовський, М. Заньковецька. П. Саксаганський, Г. Затиркевич-Карпинська), 1955;

М. Колянковський : « Як писати листи » (короткий порадник), 1955;

Перша Українська Друкарня у Франції, поволи впорядкувавши свої справи, приступила до видавничої діяльності. Тоді рішенням З'їзду УНЄдності видавничу ділянку праці цієї громадської організації передано всеціло Першій Українській Друкарні у Франції, яка згодом, затримуючи свою легальну назву, прибрала в українському світі назву « Націоналістичне видавництво в Європі ». У цьому видавництві вийшли такі книжки :

« Організація Українських Націоналістів 1929-1954 », 1955;

Я. Шумелда : « Від Маркса до Маленкова » (Студія підсоветської дійсності), 1955;

У співдії з автором — З. Книш : « Історія української політичної думки до кінця XVIII ст. » (популярний нарис), Париж-Вінніпег 1952;

Зиновій Книш : « На порозі невідомого » (спогади з 1945 р.)

Марта Калитовська : « Лірика » (поезії), 1955;

Діма : « Мить » (третя збірка поезій), 1955;

Іван Франко : « Вибір поезій » (з передмовою Євгена Маланюка), 1956;

В. Підмогильний : « Невеличка драма » (роман; з передмовою і примітками проф. Ю. Бойка), 1956;

Євген Онацький : « Завзяття чи спокуса самовиправдання » (нарис з суспільного життя), 1956;

Зиновій Книш : « За чужу справу » (розповідь М. Козія, його пригоди в большевицькому полоні й у польській армії ген. Андерса), 1958;

Д. Андрієвський : « Російський колоніалізм і советська імперія », 1958;

« Документ судової розправи » (Процес Шварцбарда, стенограма процесу, витяги з промов адвокатів), 1958;

Б. Винар : « Економічний колоніалізм в Україні;

А. Височенко : « На генеральній лінії » (нарис), 1960;

Микола Глобенко : « З літературознавчої спадщини », 1961;

Юрій Пундик : « Український націоналізм », 1966;

Симон Петлюра : « Московська воша. Оповідання дядька Семена про те, як московські воші їдять Україну та що треба з ними робити », 1966;

Осип Бойдуник : « На переломі » (уривки спогадів), 1967;

Книжки для дітей :

Діма : « М'ячик-скачик », « Їжачок », 1958;

Крім цього :

Календар-альманах на 1956 рік. Календар-альманах на 1957 рік. Календар-альманах на 1961 рік.

В 1958 році Видавництво у співпраці з Організацією Укра-

їнської Молоді у Франції починає видавати « Бюлетень », що згодом перетворюється у французькомовний « Bulletin Franco-Ukrainien ». Появилось 35 чисел, останнє в 1970 році. Водночас виходять французькою мовою такі книжки :

М. Hruchevsky : « Cours d'histoire de l'Ukraine », 1959;

« E. Malaniuk », présenté par O. Jdanovytsch, traductions de M. Maslov et O. Repetylo, 1965;

Youry Pundyk : « Le nationalisme ukrainien », 1967;

« La nouvelle vague littéraire en Ukraine ». Textes recueillis et présentés par Myroslava Maslov, 1967;

Mychailo Kotsiubynsky : « Ombres des ancêtres oubliés », traduit de l'ukrainien par J.-C. Marcadé, suivie de « Sur le rocher », traduit de l'ukrainien par Ivan Hnatiuk, 1970.

Ця видавнича діяльність, хоч її й хвалило суспільство, а перед тим — і реклямувало (« давайте для наших дітей книжки про Україну французькою мовою ») не найшла відповідного розповсюдження, отже — матеріальної бази, поминаючи вже технічні труднощі, і від 1970 р. треба було її силою обставин перервати, в очікуванні сприятливіших умовин.

До 1967 р. наступила також перерва у видаванні українських книжок.

Восени 1967 р. вийшла друком і потрясла українським суспільством книга В. Чорновола « Лихо з розуму », перша книга документів з України, що появилася на еміграції.

Другий том документів вийшов в 1968 році — « У півстоліття радянської влади ».

Дальше при видаванні документів з України видавництво « Перша Українська Друкарня у Франції » співпрацює тісно з українським видавництвом « Смолоскип » ім. В. Симоненка. У цій співпраці появляються такі видання :

Є. Сверстюк : « Собор у риштованні », Париж 1970;

« Український Вісник », випуск 1-2, січень 1970 - травень 1970, Париж 1971;

« Український Вісник », випуск 4, січень 1971, Париж 1971;

« Український Вісник », випуск 6, березень 1972, Париж 1972;

« Широке море України », документи самвидаву з України, Париж 1972.

До видавничої діяльності нашого видавництва можна зроби-ти такі зауваження :

1. Діяпазон видань досить широкий — від книжок для дітей, через літературні твори і художню творчість літераторів на еміграції до політично-виховних книжок, документів і останньо — крайових матеріалів.

2. Мимо широкої скали видавничої діяльності, українська книжка продається погано, без огляду на зміст, або продається у такій невиспачальній кількості, що у більшості випадків продаж книжки не покриває коштів друку. Вже й не говоримо

про належне гонорзування авторів, публіцистів, письменників, які в нормальних умовах повинні жити з гонорарів. У більшості наші автори живуть з іншого заробітку, часто у зовсім інших ділянках праці, а писання книжок творить другорядну ділянку їхньої діяльності, що, очевидно, не є заохотою до публіцистичної чи літературної творчості.

3. В нормальних умовах праці видавництва, видавання книжок належить до головної діяльності із спеціалізацією видань і фаховою обсадою. У нашому випадку стверджуємо, що у нас, як і в більшості українських видавництв, фахової обсади нема, від чого терплять усі видання. Мимо цього треба ствердити високий пересічний рівень більшості видань.

4. Стосовно чужомовних видань, у нашому випадку франкомовних, вони не нашли належної підтримки української спільноти, хоч становлять винятково важливий й успішний засіб пропаганди української проблематики, української літератури, тощо. Переклади на чужі мови і чужомовні публікації про Україну залишаються найважливішою ділянкою також з огляду на теперішній стан еміграції — для молоді доступна книжка в мові, в якій вона в більшості вихована. Ще більша важливість таких видань з огляду на завдання української спільноти поза межами батьківщини.

5. Помимо кількісних і якісних нестач української видавничої діяльності, помимо відсутності цілеспрямованої видавничої та плянкової культурної політики (видатні українські літературні твори чекають на переклади, а проблеми — на своє висвітлення), помимо цих важких недоліків — у бібліотеках світових столиць находимо українські та українознавчі публікації, інколи навіть цілі відділи. Між ними не на останньому місці і видання Націоналістичного Видавництва в Європі. Це — наш вклад, що переживе нас і нашу діяльність.

6. Брак фахової критики не сприяє розвиткові видавничої діяльності. Часті випадки, коли добра праця не находить заслуженої оцінки тільки тому, що вона видана іншим політичним середовищем, і навпаки, нерідко партійні і замкнені кола хвалять видання, які цього не заслуговують, виходячи з інших заложень, як має виходити фахова критика. В нормальних умовах критика повинна сприяти поширюванню доброї книжки, виховувати читача і унапрямувати творців. Цього у нас, на жаль, нема.

На початку було «Українське Слово». Ми зупинилися сумарично над другим виявом видавничої діяльності, над книжковою продукцією Видавництва, залишаючи «Українське Слово» як окрему ділянку.

Застановімось хоч коротко над третім чинником цього самого комплексу, що становить одну цілість — над друкарнею.

Друкарня була і залишилася як допоміжний фактор у двох видах. По-перше — вона уможливила за собівартість друкувати «Українське Слово» та всі інші видання. По-друге — забезпечивши власні потреби, вона давала змогу працювати для посторонніх замовців і тим заробітком із зовнішніх праць частково покривала дефіцит «Українського Слова» і видань Націоналістичного Видавництва в Європі. І властиво цей допоміжний засіб — друкарня — був предметом найбільшого піклування цілого комплексу як вихідна база його діяльності.

З відновленням «Українського Слова» після війни, працювали тут: основоположник «Українського Слова», ред. О. Бойків, новий редактор О. Штуль-Жданович, М. Небелюк, Л. Гузар, Т. Цвікула, Анна Грай — на різних функціях і постах.

Персонал видавництва і друкарні мінявся. А. Грай, Т. Цвікула, М. Небелюк відходять, на їх місце прийшли і чергувалися А. Домарацький, М. Панасюк, В. Лазовінський, далі — Ю. Коваленко, П. Коник, В. Мулик, В. Орлик, В. Михальчук, Діма-Комілевська, О. Колянківська, К. Лазовінська, О. Бойко, М. Сокіл, М. Берк, М. Антоненко, М. Ромінська й інші. Через важкі умови праці і вийнято низькі платні, більшість працівників покидали працю, одні — емігруючи за океан, другі — забезпечуючи собі кращий прожиток. Нема сумніву, що ці герої праці не найшли виrozumіння в суспільстві, яке уважало, що працівники друкарні чи видавництва просто «мусять» працювати, хоч і не в легких умовах, бо кожний мусів дбати про забезпечення своє і родини. Тому підвищення платень до професійного рівня і до синдикальних тарифів стало необхідністю, щоб втримати працівників. Бо на довшу мету практика низьких платень і постійна зміна працівників швидше шкодили як приносили користь для підприємства.

Громадянство і приятелі «Українського Слова» відгукувалися щедро на всі заклики. Таким чином проведено цілий ряд фінансових акцій. На початку виключно на втримання «Українського Слова», далі — на розбудову друкарні, виходячи з заложення, що праця друкарні буде до певної межі покривати дефіцит «Українського Слова».

Надто часто говорилося, і не тільки в нас, про неможливість оминати дефіцит еміграційної газети, — щоб над тим довше затримуватися. Не маючи платних оголошень (на чому переважно спирається фінансова база кожної газети) — доволі обмежений наклад «Українського Слова» був засуджений на дефіцит.

Тож зродилася і була переведена в життя думка, щоб при поважній підтримці читачів і приятелів «Українського Слова» подбати про належне вивінування друкарні, як про засіб дальшої та досконалішої праці друкарні, подбати про закуп необхідних машин і приладів, що частинно могло б замінити щорічні пожертви на пресовий фонд. Кажемо час-

тинно, бо помимо поважних вкладів — друкарня й далі обмежена об'ємом приміщення, можливостями й ефективністю праці.

Для кращого зрозуміння проблем, пов'язаних з « Українським Словом », наведемо кілька цифр з білянсу 1971 року.

Друкарські праці дали загальний прибуток 210.791,00 фр. що після відтягнення коштів праці та інших неминучих видатків й з врахуванням 20 % чистого прибутку — становить дохід друкарні з посторонніх робіт — 42.158,20 франків. Іншими словами — праця друкарні в 1971 році дала прибуток, який служив для покриття видавничої діяльності.

Прибутки з передплат « Українського Слова » становили в цьому ж році 104.864,47 фр.; прибутки з продажі власних видань — 4.842,21 фр. Це зіставлення само по собі вже вказує на поважний вклад друкарні у фінансову базу Видавництва.

Пригляньмося тепер до видатків « Українського Слова », які не підлягають дискусії та які витягнені з офіційного білянсу: оплата пошти за експедицію газети становила за 1971 рік 22.610,95 фр. Іншими словами — 1/5 прибутків за газету йде на оплату пошти; остається платня редакторів, адміністраторів, експедиції. Коштів друку газети не можна витягнути з білянсу, бо вони включені в загальний білянс друкарні-видавництва. Кошти друку по собівартості виносять приблизно 1.200,00 фр. за число газети. Рахуючи на рік пересячно 50 чисел, матимемо, що тільки друк газети виносить кругло 60.000,00 фр. Отже, з оплатою пошти це становить 82.610,95 франків. Залишається ще платня редактора і щонайменше одного працівника та соціальне забезпечення й всі інші видатки, пов'язані з утриманням приміщення, податки, кліші, світло, опал, телефон, поштові видатки (поза висилкою газети — в 1971 р. ці поштові видатки виносили 2.665,61 фр.), репаратури, тощо. Яке сальдо можна передбачити на кінець року?

Це цифри з 1971 р. В тому році ми отримали передплат і пожертв на пресовий фонд, напр. з Канади і ЗСА, разом на суму 47.755,65 фр. В міжчасі курс долара впав на 20 %, водночас майже в такій самій пропорції підвищились кошти; отже, дійсні прибутки з-за океану при стабільності влат і з огляду на девалюацію зменшились на 9.551,00 фр., а кошти збільшились. Тому легко можна догадатися як виглядатиме білянс за минулий 1972 рік!

Для вирівняння с тільки сдина можливість, а саме — збільшення впливів за друкарські праці, збільшення впливів на пресфонд й підвищення передплати.

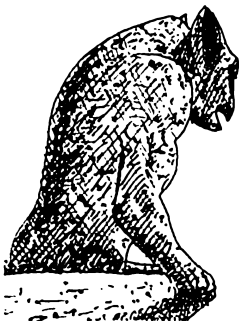
Якщо первісні збірки після війни були спрямовані на втримання « Українського Слова » і покриття постійного дефіциту газети, то вже від років у більшості випадків всі поважні фінансові акції були спрямовані на зміцнення фінансової

бази « Українського Слова », на покращання рентабельности друкарні. З вище наведених цифр виходить, наскільки ці міркування були правильні і наскільки їх оправдало життя.

Останню велику акцію проведено на закуп приміщення видавництва. Це і зроблено, завдяки чому не тільки зменшено видатки на кошти приміщення, але, що найважливіше, забезпечено можливість сталої праці, сталого приміщення. Кожний господар має право після якогось часу виповісти контракт. Ми були б змушені шукати інше приміщення, оплачувати кошти перевозу, що в комерсійних підприємствах не завжди оправдується через надмірну висоту таких витрат.

Ці три чинники — « Українське Слово », видавництво і друкарня — творять одну цілість, яку важко розглядати під різними аспектами її окремо. Вони творять однак одну перспективну цілість, яка вимагає постійного піклування та постійної моральної і матеріальної підтримки. Бо ми не є заробітковим підприємством, а підприємством, яке служить громаді. А громада не може ставитись байдуже до власного добра. Тим більше у нашому випадку, коли ця цілість є на послугах визвольної боротьби. Про це свідчить минуле і сучасне видавництва. Тому і в руках громади можливість забезпечити гідне існування « рю дю Сабо » у майбутньому.

Місце “Українського Слова” серед української преси

Жодна газета, а зокрема еміграційна, яка намагається висловлювати вільну національну думку, не може абстрагувати від свого рідного пресового тла, якщо вона хоче зайняти певну позицію у пресовій системі і не хоче звертатися в порожнечу. Тому визначення свого місця з одного боку у загально-національній цілості з усією її складною проблематикою, а з другого — у його пресовому відтинку, дає той здоровий старт, який є однією з передумов успішного існування всякого пресового органу.

Іншою передумовою позитивного існування газети є вірність своїм основним ідеологічно-політичним позиціям з їх засягом у всі царини національно-культурного життя.

Гадаємо, що вказавши на 40-річне існування «УС», можемо відмовитись від обов'язку доказувати, що «УС» успішно вив'язувалось і вив'язується із тих завдань, які визначили перед ним в 1933 р. його засновники. І то під обома оглядами.

Протягом свого існування «УС» пережило неодну кризу і чимало змін у редакції, в адміністрації й у персональному складі своєї поліграфічної бази. Але маємо враження, коли дивимось у 40-річне минуле, що люди, яким судилося формувати, друкувати й видавати газету (і скажімо отверто — нераз дослівно «витагували» її), ніколи сліпо не проходили повз структуру української еміграційної преси і не минали мовчки рідну пресову атмосферу, не ігнорували ближче і даліше національне тло, витягували необхідні консеквенції і ставили наголоси там, де цього вимагав кожночасний стан української визвольної проблеми, становище на Рідних Землях і, врешті, навколійній зовнішньо-політичний клімат.

Іншими словами: «УС» не лише вірно сповняло головну функцію всякої газети — бути дзеркалом історії сьогоденного дня, але й допомагало своєму читачеві і ширшому українському загалові знаходити правильну (з його ідеологіч-

них позицій) перспективу в трактуванні політичних процесів, зокрема на українських землях. Головна причина успішного існування «УС» — на нашу думку — в тому, що «УС» зуміло визначити і здобути своє окреме місце в системі української еміграційної преси, а саме: перепускаючи внутрішньо-політичні чи національно-культурні проблеми через призму своїх світоглядних засад, ставило і здійснювало їх всенаціональним фронтом; було свого рода каталізатором, в якому вужче-організаційне шляхом аналізу і доцільності достосовувалось до всенаціонального (а не навпаки!), де всякий культурний процес чи літературно-мистецьке прямування було глибоко закорінене в міцному національному ґрунті і де суспільно-громадське життя не було самоціллю, а невід'ємним складником загального процесу і виконавцем тих загальних завдань, які випливали з його природи.

Ця щаслива концепційність редакційного оформлення газети була характерна для «УС» чи не від перших його чисел.

Іншим важливим моментом того, що «УС» з успіхом пробивається (і віримо — і далі пробиватиметься наступними десятиріччями), було те, що газета зуміла знайти оригінальне і притаманне тільки їй місце в системі української преси. З одного боку — у ряді націоналістичної преси, з другого — в системі української еміграційної преси, а з третього — в системі україномовної преси взагалі. З'ясування цього місця і с темою цих рядків.

ТИЖНЕВИК ВИРАЗНОГО ПРОФІЛЮ

В. Мартинець у розвідці «Українська націоналістична преса» (у збірнику «ОУН 1929-1954») нарахував 51 пресових націоналістичних видань, з чого — 32 виходили в різних роках між двома світовими війнами, й 19 — в часі і після другої світової війни. Більшість із них не мали довгого життя і в основному мали журнальний ідеологічно-виховний характер, який визначав тодішній етап організаційного оформлення Українського Націоналістичного Руху. Найдовше із тих періодиків виходила «Розбудова Нації» (1928-1934). Серед довірених націоналістичних видань інформативно-газетного характеру — три газети мали виразно націоналістичний характер: перемиський «Український Голос» (1929-1931), каунаська «Державна Нація» і львівський «Час», — із загостренням не так на пресову інформацію, як на ідеологічне з'ясування політичних процесів із сильним полемічним забарвленням. Це було зумовлене тодішнім становищем на внутрішньо-політичному відтинку, зокрема до 1930-их років.

Іншою характеристичною рисою цих газет було те, що вони, стоячи на соборницьких позиціях УВО-ОУН, силою революційно-визвольної акції на західно-українських землях

тематично акцентували в основному клімат у довоєнній Польщі. Їх різко протипольський характер — у відмуну до пресових органів легального галицького політичного життя — і був головною причиною їхнього недовгого існування.

Заокеанські газети, які у більшій чи меншій мірі стояли на позиціях українського націоналізму («Новий Шлях» у Канаді, «Вісник ОДВУ» в Америці, «Наш Клич» в Аргентині) мусіли відповідати в першу чергу потребам свого льокального середовища і достосовуватися до культурного рівня свого читачького загалу, що й визначало їхній характер і редакційний рівень.

Маючи доволі вузьку базу існування, вони, зокрема в початках своєї появи, мусіли обслуговувати заробітчаську українську еміграцію і тому, хоч і доволі широко вияснявали події на Рідних Землях під Польщею, Румунією та Чехословаччиною — тільки в обмеженій мірі могли присвячувати увагу поширенню ідеологічно-політичної п'латформи українського націоналізму. Не без впливу у їхньому випадку був і обмаль кваліфікованих співробітників, зокрема з Рідних Земель і ближчої еміграції (Чехословаччина, Польща, Франція), де головно зосередилась перша повоєнна хвиля української політичної еміграції.

Опинившись після припинення появи «Розбудови Нації» без власного політичного журналу, а фактично і без постійного пресового органу, новостворена ОУН мусіла шукати свій тривкий пресовий форум. І вона знайшла його (після перших років шукання власного стилю) в паризькому «Українському Слові».

«Українське Слово», зокрема після «цикльостилювого» періоду і після першого етапу свого існування, етапу, сказати б, шукання свого обличчя, а головно — після перебрання редакції Володимиром Мартинцем, стало тим, чим воно є і досі у системі української націоналістичної преси: *необіційним органом Українського Націоналізму, нормативним тижневиком виразного ідеологічного профілю, перехрестям між політичним тижневиком й ідеологічним журналом.* Таким він був до припинення появи в роках німецької окупації Франції (в 1940 р.), таким він залишився і досі, не зважаючи на те, що існували й інші, редакційно й ідеологічно подібні до нього чи тотожні органи. Так в 1937 р. в Празі почав виходити тижневик «Наступ», орган націоналістичної думки, і журнал «Пробоем», але характер обох таки не був у стані заступити функцій «Українського Слова».

П'ЛЯТФОРМА СОБОРНИЦТВА

Не тяжко було для «УС» здобути свою позицію в системі української еміграційної преси тим більше, що більшість із газет мали свою вузьку політичну п'латформу. У довоєнні роки

появлялось (не враховуючи церковно-релігійних і організаційних бюлетенів та журналів) 20 органів газетного типу, з того в ЗСА — 6, в Канаді — 7, у Франції — 1, в Німеччині — 2, в Бразилії — 2, в Аргентині — 2. Більшість із них (напр. «Укр. робітник» й «Канадійський фармер» з гетьманським забарвленням, «Український голос» із соціалістичною закраскою, «Українські Вісті» — явно комуністичний) стояли на протилежних до «УС» політичних позиціях і змагаючись за втримання свого читача та членства, — вступили у явний конфлікт з українським націоналізмом та «Українським Словом». Меншість із них (зокрема найстарші серед них, американські щоденники «Свобода» і «Америка», аргентинське «Українське Слово» та бразилійські «Праця» і «Хлібороб») зайняли стосовно українського націоналізму як політичної концепції та світоглядového руху нейтральні позиції. Якщо йшлося про окремі терени українського поселення, то націоналістичною рухові, перед здобуттям домінуючих позицій в українському суспільно-політичному житті після 1933 року, довелося провадити гостру боротьбу з іншими партіями і світоглядами. В Канаді — з комуністичним й гетьманським, у ЗСА — з соціалістичним, у Франції — з т. зв. уенерівським, в Німеччині — з гетьманським, в Чехословаччині — з лівими угрупованнями еміграційного суспільства. У цій боротьбі його пресові органи мали вирішальну перевагу як чітко сформульована політична концепція, як практика революційного чину з виключною орієнтацією на власні сили, як поборник всякої кон'юнктурально-опортуністичної співпраці з будь-яким окупаційним режимом та як практичний здійснювач органічної соборності в розумінні етичної та культурно-національної категорій.

Цього — не як пропагандивного гасла, а як реального пляну і дії — бракувало більшості політичних середовищ, які стояли за пресовими органами, в тому числі головню угодовцьким елементам в Галичині та на Буковині. Тому у системі української еміграційної преси «Українське Слово», а з ним й інші націоналістичні пресові органи, здобуло позицію *безкомпромісного речника соборности й рупора активної революційної організації*. Тут слід підкреслити, що «УС» було першою серед українських газет, яка систематично розпочала слідкувати, аналізувати й давати підсумки тим подіям і процесам у різних царинах, що проходили на українських землях під большевиками, а головню — в духово-культурному й літературно-мистецькому житті.

Стосовно української преси на Рідних Землях — позиції «УС» були ще ясніші. Виступаючи проти всякої співпраці й угодовщини з окупантами українських земель, націоналістична преса мусіла опинитися в конфлікті з т. зв. легальним сектором українського політичного життя, а в тому і з їхніми пресовими форумами («Діло», «Громадський Голос»), а у

боротьбі за душу української молоді — частково з церковно-релігійними чинниками. Деякі із галицьких органів (напр. «Новий час») об'єктивним інформуванням почав навіть толерувати згодом націоналістичні позиції. Здобування позицій на теренах Середньої Європи, а в дальшому — і за океаном, — в галузі ідеології та літературно-мистецького процесу було заслугою в першу чергу Д. Донцова і львівського «Вісника» з одного, і тиску підвищеної національної та політичної свідомості зреволюціонізованих після 1930-их років, як наслідку революційної діяльності УВО-ОУН, українських мас, головно молоді, — з другого боку.

Якщо йдеться про українську підсоветську пресу (на переломі 1930-их років в УРСР виходило кругло 250 газет і 400 журналів) — то позиція «УС» від перших днів його існування до цілого комплексу комуністичного світу була непримиримою. Це зокрема яскраво виявилось після розгрому українського національного і культурного життя за часів Сталіна методом винищення біологічної основи та насильного викривлювання національно-духової структури українського народу. На тому відтинку не могло бути компромісних блукань: для Українського Націоналізму советський режим від перших років закорінення його влади на Україні був головним ворогом, а поборювання імперіальної російської ідеї та викривання усієї облуди большевицького режиму в усіх царинах життя стало основним завданням націоналістичної преси.

ПОВОЄННИЙ ПЕРІОД

Становище на пресовому відтинку ґрунтовно змінилося після війни. Українські політичні середовища, цілість українського життя, а в першу чергу преса, були поставлені перед низкою нових ускладнень як зовнішньо- так і внутрішньо-політичного характеру.

У зовнішньо-політичній площині:

небувале досі поширення впливу ізолюваного досі большевицького режиму на європейській і світовій арені наслідком перемоги т. зв. західних демократій у другій світовій війні і як наслідок цього — посилення лівих тенденцій серед європейського суспільства; процес деколонізації азійського й африканського континентів; заініційований СРСР «антиімперіалізм» і пов'язане з усім нетерпиме ставлення до всього «правого».

Узявше все разом — це надзвичайно ускладнило діяльність революційних українських політичних середовищ, головно в перших повоєнних роках, коли наслідком акції наших національних «приятелів», а зокрема советської лінії, яка таврувала еміграцію найгіршими «злочинами» — загал еміграції мусів розгортати широку самооборонну акцію, щоб у

наступних роках могли взагалі працювати і виконувати те завдання, яке на нього накинуло саме поняття політичної еміграції. Усе це — як і зміни у структурі повоєнної еміграції — мусли знайти свій відблиск і на шпальтах нашої повоєнної преси.

До внутрішньо-політичних перемін, з якими мусила рахуватися українська преса, належали в першу чергу: наслідки розколу ОУН, влиття т. зв. підсовєтської еміграції та пов'язані з цим процесом взаємного вирівняння конфлікти, зродження нових політичних партій, нові моменти в постановці визвольних змагань, нові шукання, а інколи й блукання, в духовно-мистецькій площині.

У повоєнному етапі розвитку еміграційної преси слід відрізнити два етапи:

1) етап т. зв. таборового періоду української преси, коли в Німеччині та в Австрії в рр. 1945-1950 нараховувалось 84 газет і бюлетенів, та 93 інших періодичних видань;

2) етап після постійного розселення української еміграції в Європі і за океаном після 1951 року.

У першому, найбільш рвучкому й багатому на внутрішні конфлікти, етапі повоєнного періоду до 1948 року, «Українське Слово» мало свої клопоти з поверненням назад захопленої комуністами друкарні, й в тому часі не появлялось.

Після широкої хвилі переселення української еміграції з Німеччини та Австрії та остаточного розселення і закорінення в країнах нового поселення — змінилась і структура української преси, в якій наново доводилося здобувати належне місце також «Українському Слово». Після 15-річного процесу стабілізації українського життя на нових теренах сталого поселення, в 1965-1971 роках, стан на пресовому відтинку (щодо кількості видань) набрав такого образу:

В УРСР — за «Газети і журнали УРСР» (Київ 1972.) — виходило 489 газет й приблизно 200 журналів українською мовою.

В Польщі виходить тижневик «Наше слово» з місячним додатком «Наша культура». У Чехословаччині від 1951 р. появляється тижневик «Нове життя», місячний літературний журнал «Дукля» й ілюстровано-розваговий журнал «Дружно вперед».

В Румунії — тижневик «Новий вік».

В Югославії — тижневик «Руське слово».

На еміграції в 1966-67 роках появлялося разом 323 періодичних видань (О. Фединський, «Бібліографічний покажчик української преси поза межами України», Клівленд). З того — церковно-релігійних бюлетенів — 107, бюлетенів різних організацій — 101, періодиків журнального типу — 46, чужомовних українознавчих періодичних видань — 37. В 1972 р. цей стан істотно не змінився.

Нас зокрема цікавлять видання газетного характеру.

В Канаді виходить 11 газет, в ЗСА — 9, в зах. Німеччині — 4, в Бразилії — 2, в Аргентині — 2, в Австралії — 2*), в Англії — 1, у Франції — 1.

Разом в 1971 р. виходило у світі 525 періодиків газетного типу українською мовою.

СИСТЕМА УКРАЇНСЬКОЇ ПРЕСИ ПО ВІЙНІ

Говорячи про систему української преси та позицію «Українського Слова» у ній, маємо на увазі українську еміграційну пресу.

У системі української еміграційної преси «УС» займає наскрізь своєрідну і не легку до захитання позицію. Ця позиція оперта не тільки на редакційних якостях і на кількісному обмеженню, але вірному колі співробітників, але в неостанній мірі на щедрості передплатників і прихильників, які забезпечують оту мінімальну фінансову базу, яка дозволяє втримувати хронічну хворобу усіх еміграційних газет — дефіцитний рахунок — у пристойних межах.

Своєрідна позиція «УС» базується на декількох традиційних вже засадах: на втримуванні вірності своїм фундаментальним світоглядом принципам і на відсутності кон'юнктуральних хитань, які — на жаль — так часто влітаються у розвоєну лінію багатьох наших газет. Читач «УС» знає, що «УС» має свою лінію і що ця лінія постійно втримується. Він знає також, що в здійснюванні і навітлюванні ґрунтових питань української визвольної політики «його» газета — граніт і що тут у засадничих проблемах виключені опортуністичні блукання.

До характерних рис редакційного ставлення і до стилю «УС» належать:

1. ясні ідеологічні позиції;
2. орієнтація на власні сили й недопущенність кон'юнктуральних хитань;
3. вірність і активне сприяння національним ідеалам та методів революційно-визвольної боротьби;
4. безсумнівне затримання чистоти української політики;
5. ідея національного об'єднання;
6. широка інформація про події на Рідних Землях;
7. аналіза процесів в Україні;
8. доволі широка інформація про зовнішньо-політичні події із спеціальним углядженням проблем європейського Сходу, а зокрема ССРСР.

До стилю «УС» належить:

- а) річевий тон; б) переконлива аргументація; в) якщо можливо — уникання полемічного тону; г) уникання неактуаль-

*) Від другого кварталу 1973. — три («Життя і Церква»).

них, але дразливих внутрішньо-політичних тем; г) дотримування основ журналістичної етики.

Таке схематичне з'ясування ідеологічних та редакційних позицій «УС» як традиційної вже лінії від перших чисел паризької газети було б далеко неповне й доволі однобічне без узгляднення різниць між «УС» та іншими газетними еміграційними виданнями. Якщо йдеться про ці різниці, то абстрагуючи від обсягу газети (на чотирьох сторінках годі задовольнити широкий круг зацікавлення читачів «УС», зокрема тоді, коли одна сторінка присвячена оглядові українського національного і суспільно-громадського життя не тільки у Франції, але у цілому світі), то вони виявляються перш за все в тематиці статей і в підході до істотних проблем української визвольної політики. Під тим оглядом «УС» правильно абстрагує від декларативно-деклямаційного стилю і відкликів до серця й совісти як слабких для реальної праці стимулів. Воно ставило і ставить наші внутрішні проблеми, залежно від їх актуальності і потреб визвольної боротьби, не лякаючись твердих і критичних слів там, де цього вимагас всенациональна, а не організаційно-партійна доцільність.

Як газета з цивільною відвагою — «УС» не раз видвигало актуальні проблеми широкого значення, які викликали темпераментні заперечення й не менш завзяте схвалення у власних лавах, та які широкою луною відбивалися на шпальтах української еміграційної преси різних напрямків. До таких в останньому десятиріччі належали такі теми, як необхідність скликання Світового Конгресу Вільних Українців, питання «державности» УССР, «зустрічатися чи ні», широке з'ясування останніх процесів в Україні, найширше в українській еміграційній пресі наświetлювання подій 1968 року в Чехословаччині, питання необхідної реорганізації Державного Центру УНР, проблема екуменізму в лоні Українських Церков, висвітлювання підґрунтя подій в совєтському передпіллі, тобто у т. зв. соціалістичних східно-європейських країнах та широке, якщо взяти до уваги кількість шпальт, наświetлювання зовнішньо-політичних подій із окремим наголошенням проблем Східної Європи. Треба ствердити, що під багатьома оглядами «УС» протягом свого 40-річного існування, а в тому зокрема по війні, було тим криголомом, що переконливо ставив серйозні проблеми, які після завзятої суперечки на його ж власних шпальтах, (що для ідеологічного органу було теж свого роду «новум» в українському пресовому житті) находили широкі відгуки в інших газетах, щоб врешті стати неоспоримими вже нормами.

Виходячи із спільної культури, традиції та спільних завдань — хоч не втікаючи перед неминуchoю конфронтацією та не роблячи нікому однобічних поступків — «УС» намагалося завжди створювати серед українського громадянства психологічні передумови для суцільної солідарности, змага-

лося за почуття спільноти, а зокрема по війні — за атмосферу внутрішнього відпруження і миру. Така принципова лінія здобувала для «УС» та його ідеологічних позицій значно більше прихильників як противників і таку позицію визнали чи не всі культурні кола українського еміграційного загалу.

У своїй пресовій політиці «УС», судячи по його загальному характері протягом 40-ка років, постійно заторкувало основні галузі української визвольної політики, намагаючись протягом років, не нарушуючи своїх ідеологічних засад, створювати такий клімат, в якому можна було цементувати почуття соборної спільноти.

При визначенні місця «УС» в системі української еміграційної преси не можна поминути ще й інших важливих моментів, зокрема важливих у порівнянні з газетами деяких інших політичних середовищ — й притаманних для «УС». До них в першу чергу належать дві.

Для «УС» завжди було чуже почуття виключно зовнішнього авторитету, мовляв, «ми так сказали й крапка». У нашому розумінні, авторитет українського друкованого слова зводиться до переконливої аргументації, до оперування друкованим словом як засобом відповідальності, як вияву чогось значно більшого, як тільки формулюючої сили. Це обережне оперування друкованим словом втримувало «УС» на віжках національної користи й доцільності та на службі визвольних змагань без зловживання слова як засобу легкодухої та коротконогої пропаганди. Очевидно, що «УС» не є пропагандивним аскетом і політичним вегетаріянцем ії одна з його цілей це — здобуття не лише прихильників Націоналістичного Руху, але й намагання мати, по можливості, найбільший вплив на формування публічної opinio. Але його засоби, зокрема коли йшлося про фундаментальні питання, були речевими в аргументації і обережні в формулюванні. Тому навіть в періодах безумовних успіхів своєї концепції чи здобутків систематичної праці — воно не опинялося на «Via triumphalis», а зберігало достойну позицію культурної газети, яку в'яжуть не тільки неписані правила журналістичної етики, але щось далеко більше.

Другою характерною рисою «УС» є відчуття історичної перспективи. «УС» не ставало в ролі сумнівного речника всенациональних кіл. Воно було критичне не тільки до інших, але і до себе самого. Воно не починало ніколи історії від себе й не переписувало наново історії минулого, залежно від зміненої позиції спостерігача.

Для нього, при трактуванні глибинних українських процесів, завжди була зобов'язуючою історична свідомість, тяглість національних процесів та розуміння минулого, сучасного й майбутнього як єдиного визвольного процесу, суть якого не міняється, хоч міняється довілля і необхідно достосовувати стратегію і тактику до змінливого духа часу і до ради-

кально змінних зовнішньо-політичних умов. Така лінія органічного поєднання найвищого національно-визвольного ідеалу з врахуванням сучасних необхідностей та потреб сьогоденного українського дня була прикметною для «Українського Слова» і завдяки тому воно зайняло це становище в системі української еміграційної преси, яке — ми у тому глибоко переконані — воно втримуватиме й у майбутніх десятиліттях.

- ПЕРЕДПЛАТИТЬ СОБІ «УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО» ЩОТИЖНЯ МАТИМЕТЕ ДОМА НАЙНОВІШІ ІНФОРМАЦІЇ З УКРАЇНИ ТА ЖИТТЯ УКРАЇНЦІВ У ВІЛЬНОМУ СВІТІ.
- «УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО» ЦЕ НАЙКРАЩИЙ СПОСІБ ЗВ'ЯЗКУ МІЖ УКРАЇНЦЯМИ НА ВСІХ КОНТИНЕНТАХ.

Невідомий герой преси

Традиція каже ставити пам'ятники невідомим героям. Наші Редакції еміграційних часописів повинні мати в своїх приміщеннях бодай маленькі мідяні таблички з написом : « НЕВІДОМОМУ КОЛЬПОРТЕРОВІ ». А ви, Читачу, побачивши в найближчу неділю під церквою кольпортера нашого часопису, не тікайте від нього поза п'ятий квартал, а хоч мовчки, не купуючи, віддайте пошану його недоціненому й невизнаному героїзмові й посвяті.

Доля не одної нашої газети спочивав в руках її кольпортерів. Але хто це визнає ? Редактор має бодай авторитетний титул, з яким всі числяться ; дописувачі мають хоч вдоволення, коли бачать своє ім'я надруковане на сторінках газети, а іноді буває, що такий дописувач удостоїться навіть згадки : « Як подає наш кореспондент з Патагонії... »

А що має кольпортер ? Ані матеріальної винагороди (він зрештою, звичайно, і не прийняв би її), ані титулу, бо титул « кольпортер » ще не попав у книгу нашої еміграційної титуляції і на громадських зборах ніхто і вухом не повів би, коли б передсідник оголосив : « Слово має пан кольпортер Настирливий ». Ім'я кольпортера попаде на сторінки газети хіба тоді, коли його поб'ють, або коли він забуде розчислитися за прислані йому газети.

І це дуже несправедливо, бо він мусить мати високі кваліфікації : він мусить мати дипломатичний хист Гамершільда, щоб уміти підійти до всіх, починаючи від бандерівців і кінчаючи лівим соціалістом; мусить мати торговельні здібності того мітичного продавця, що зумів продати холодильники ескімосам; холоднокровність того місіонера, який сидючи вже в кітлі людодів на вогні, ще повчав їх, що не годиться їсти м'ясо у Великий Піст; і врешті — витривалість легендарного Сизифа, який не бачить ніколи кінця своїй марудній праці. Найголовніша ж його прикмета, це — відданість його обов'язкові й охота нести важкий кольпортерський хрест, який він добровільно взяв на свої плечі.

Прийде неділя, дехто може не піти до церкви, якщо почувається втомленим, або надворі дме вітер з морозом. Кольпортер же, хоч і як йому може не хочеться, мусить іти. На

нього дивиться пакунок нерозпроданих газет, а по-друге, як добрий продавець, він знає, що зірваний контакт з покупцями важко пізніше відновити. А по-третє: кожен кольпортер має кількох вірних покупців, які чекають на газету і за їхню вірність він морально зобов'язаний у вірності їм.

Після Служби Божої, порядні християни і громадські та політичні діячі збираються гуртками, щоб поговорити про політику, погоду, автомобілі, рибальство, а то й взагалі про ніщо, от тільки постояти в гурті, відчути свою приналежність до якоїсь спільноти, обмінятися думками, запричаститися духа спільноти. А кольпортер мусить забути про друзів, про себе самого, про свої бажання, бо для нього існує лише одна проблема: як розпродати тих кількадесят чисел газети, що у нього в руках. Він тікає від гуртів, бо ану ж друзі почнуть розпитувати про родину, а тим часом непомітно зникнуть з-під церкви можливі покупці. Його очі бігають по громаді, щоб нікого не пропустити.

Це критичний момент у праці кольпортера, проба його здібностей і його відданості справі. Якщо він кермується тільки думкою, що — мовляв — продам, то продам, а як не продам, то відішлю назад, — він не є кольпортер і краще нехай не береться за це діло. Моттом справжнього кольпортера мусить бути: « *Я мушу продати!* » Він мусить пам'ятати, що покупці не прийдуть до нього, а він мусить прийти до них і переконати їх купити його товар.

Як це зробити — це вже питання власної інтуїції кольпортера і його знання психології кожної, підкреслимо — кожної людини в громаді.

Пана О. треба вміти свосчасно приловити за полу і — жартуючи — майже силою втиснути йому газету в руки. Він звичайно « не матиме грошей », але ви великодушно пообіцяйте йому поборгувати і він обезбросний пригадає, що в кишені десь завалились дрібні.

Пан А. сам не підійде купити, але без спротиву і навіть радо візьме, коли ви підійдете до нього.

Панові М. треба запропонувати, так між іншим, гогорячи про погоду; якщо підійдете прямо, він відразу відмовиться і не захоче говорити.

Пані Н. треба розпитати про її здоров'я. Вона засадничо не відмовиться брати у вас газету, але коли ви проявите зацікавлення її здоров'ям, ви здобудете її приязнь і допомогу: поки ви розпитували про її здоров'я, вона вже приловила кількох своїх знайомих і намовила їх купити газету.

Пан К. радо втік би від вас, але йому імпонус, коли ви підходите до нього як до старого й надійного мецената та читача вашої газети.

Пана С. треба зацікавити якоюсь актуальною статтею.

Все це — складна гра, яка вимагає тонкого гумору, делікатності і вміння сказати те, що треба, й тоді, коли треба.

Ви мусите вміти просити у формі дружньої поради і — головне — не понижуючи ані своєї гідности, ані гідности покупця. Справжньою нагородою для кольпортера є, коли його покупці (бодай деякі!) згодом самі починають його шукати.

Звичайно, кольпортер мусить бути приготований і на невдачу. Пан А., який має власне підприємство, ніколи « не має грошей » і такий прибитий бідною, що ви майже готові перевести під церквою збірку на допомогу йому. Пан Б. « не потребує » вашої газети, бо він знає про все з місцевої преси. А українські справи? Вони його не цікавлять — все сварня і стільки. Пан В. « дістає до хати » вашу газету, хоч ви добре знаєте, що це не правда.

Пан Г. ще й ображає : « Що ви мені з вашою шматою на очі лізете ? » Тут ви відчуваєте весь тягар вашого кольпортерського хреста і стримустесь, щоб на хамство не відповісти хамством.

Іноді пошта страшенно ускладнює життя кольпортерів, доставивши йому пакунки з газетою за три тижні відразу. Тоді він справді мусить видобувати максимум своїх здібностей, щоб разом з новими продати й старі числа. Але й це іноді вдасться.

Мабуть, щоб нагородити за ці труднощі, Редакція часом приходить кольпортеріві з допомогою, помістивши якийсь актуальний допис з його місцевости.

Поволі зникають люди з-під церкви і газети з рук кольпортера. Церковний сторож замикає церкву, — пора б і кольпортеріві йти додому, тим більше, що жінка й діти (він забув про їх існування!) давно тягнуть за полу : « Тату, ходім уже додому... »

За кілька днів, пошта знову принесе пакунок газет і на другу неділю знову треба буде « ловити душі », переконувати людей і — часом — слухати образи. Чи дивно, що багато кольпортерів не витримують і відмовляються від своєї праці? Це праця тільки для людей, всією душею відданих своєму часописові. А все ж праця кольпортера має багато цікавого й приємного : яка інша праця дасть вам нагоду пізнати стільки людей — симпатичних і менш симпатичних ?

Ю. П.

Проблеми нашої дійсності і дійсність в Україні

Майбутній історик уважатиме час, в якому нам доводиться жити, можливо за найцікавішу добу у розвитку людства — його культури, наукового й технічного прогресу. Історик українського народу уважатиме цей час — періодом багатьох розчарувань, нездійснених мрій, багатьох дерзаних і поривів.

Ми вийшли з першої світової війни розчаровані нашими політичними проводами, недоліками нашої дипломатії, бо наш народ опинився в суцільному ворожому оточенні. Ніхто із наших сусідів не прийшов нам з допомогою, жодна країна не була ладна допомогти нам, коли тієї допомоги нам найбільше було потрібно. Ми опинилися майже без жодних перспектив на майбутнє — розбиті, поділені різними орієнтаціями. Був це час чи не найбільших потрясень в новітній історії нашого народу, коли в душі української людини схрещувалися пробудження національної свідомості, боротьба й безвихідність.

Сьогодні важко собі усвідомити, в якому стані перебувала б українська політична думка, українська визвольна боротьба, коли б в роки чи не найбільшої безнадійності, не зродився б у нас український націоналістичний рух і Організація Українських Націоналістів (ОУН).

В роках другої світової війни прийшли нові розчарування : у найкритичніший час приходять до розбиття ОУН з його трагічними наслідками.

Коли хтось дивуватиметься, чому сталося так, а не інакше — той важко знаходитиме відповідь, не усвідомивши собі нашого минулого і нашої ментальності, що формувалася протягом століть — бурхлива, непокірна, бунтуюча і бунтівнича аж до анархічності, ворожа до всього чужого, не притягаюча, не всеохоплююча, не імперська, — а навпаки — з усіма познаками нахилу до замкненості в нутрі, у собі самому.

Причин наших невдач можна дошукуватися в багатодечому. Але це не наша тема.

Наскільки ще обмежена наша ментальність, наше сприймання часу, світу і нових ідей — прекрасно свідчить факт, що ще багато серед нас інтерпретують іншу думку, критичні вислови, відмінний погляд, зокрема нашої молоді й студентства, як ворожу спробу порізнити нас, розбити, захитати наші національні основи.

Моя генерація, старше покоління і наші попередники виростили в тоталітарних системах, і це мало немалий вплив на нашу духовість. У таких системах говориться про єдність в розумінні повної підпорядкованості одній особі, партії чи групі. Наголошуючи утопічну «єдність», водночас у людини відбирається свобода її думки, вислову, за її відмінний погляд — позбавляється її нерідко національної чести і гідності. І власне це засипляло нас і спрямовувало нашу увагу й нашу енергію в напрямку — досягти неможливого в модерному суспільстві двадцятого століття. Ми не навчилися жити з собою і спільно працювати. Маючи різні погляди, ми не навчилися дискутувати, обговорювати, координувати чи узгоджувати. Ми все це робимо навпаки.

І це на мою думку — чи не найбільша трагедія нашого сьогодення. Це те нещастя, яке, на жаль, перебирає у спадщину також деяка частина нашої молоді, яка вже тут, поза Україною народжувалася і виростала.

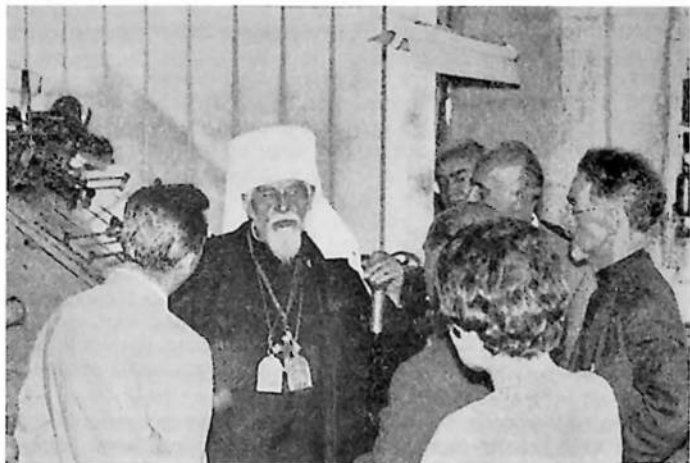
І як довго ми не позбудемося цього тягару цієї спадщини у нашій духовості, у нашому наставленні, житті і діях, так довго ми будемо поневолені чужинцями або й самі собою.

Нашою трагедією є те, що ми тут, на Заході, і велика кількість нашого народу на Україні зживається з дійсністю, пристосовується до неї, стає індиферентною до того, що було ще так недавно для нас святістю.

Живучи поза Україною, нам бракує всюди, на кожному кроці, того відчуття сорому за долю нашого народу, за нашу долю, про який колись писала Леся Українка, перебуваючи в Австрії:

«Якщо правда, що тут, у цій стороні, я почувала себе якось вільніше, то знов же ніколи і ніде я не почувала так доктливо, як тяжко носити кайдани, і як дуже ярмо намулило мні шию... Мені не раз видається... що на руках і на шії у мене видно червоні сліди, що понатирали кайдани та ярмо неволі, і всі бачать ті сліди, і мені СОРОМ за себе перед вільним народом».

«Національний сором, — писав Іван Дзюба («Очистительний й животворящий вогонь») — сором, як революційну силу, породжувала поезія Шевченка своїм невиситимим картанням національної нетривкості, поступовості, потульності, перекинства і мовчазного рабства; так само як вона будила національну гордість славними історичними спогадами і одкровенням любови, а ця гордість, щоразу наражаючися на смертельні образи принизливої дійсності, знову роз'ятрювала сором».

*Блаженніший Верховний Архископ
Еміненція Йосиф VII у нашій друкарні*

*Його Блаженство у редакції «У. Слова»,
під час відвідини у Франції*

Національний сором може зродитися лише в тих людей, в яких є ще крихітка національного відчуття приналежності до свого народу. Лише у великому і серед великого цей сором може зродитися у людини. Там, де є посередність, там де все зводиться до посередности, — там прямо неможливо зробити логічні висновки з дійсности, в якій ми перебуваємо.

Через наші щоденні та дрібні справи, в яких поринає наше політичне й громадське життя, ми вже не бачимо нічого великого. Всюди у нас була і далше є посередність, проти якої так блискуче виступали в Україні Дзюба, Світличний і шестидесятники, і яку у нас так послідовно не лише толерується, але й гльорифікується тут, поза Україною.

Дуже часто з дрібниць ми робимо всенациональні проблеми. У нас стягають вниз наших політичних, громадських, наукових і навіть церковних провідників. І навпаки, опинившись в атмосфері постійного пониження, наші провідники не зуміли ані на один щабель піднести вище наше багатогранне життя.

Чого нам сьогодні потрібно, це відкрити самим собі дійсність, в якій ми опинилися в Україні і тут, поза нею. Відчутти в собі сором за цю дійсність і за цей стан. Зрозуміти, що майже столітньої давности наше нещастя, це в більшості — діло наших власних рук, і що наші сусіди та вороги тільки вміло й в кожній ситуації використовували це наше нещастя. Коли ми не хочемо цього зрозуміти і не зрозуміємо, коли ми й надалі будемо засипляти нашу увагу до саме цих проблем — це означатиме, що ми не тільки не бажаємо знаходити розв'язок для наших національних проблем, а й тікаємо від них.

Нашою проблемою найбільшої ваги є проблема нашої молоді, яка мала б прийти після нас. Ми завжди і всюди підкреслюємо, що «молодь — це наше майбутнє», пов'язуючи з нею багато надій, а рівночасно намагаємося нашу молодь індоктринувати так, щоб вона не мала свого власного «я», щоб вона не шукала по-своєму розв'язок різних українських проблем. Ми хочемо, щоб наша молодь була така сама як її попередники, щоб думала як її попередники, поводитися й виступала так само, а у висліді — робила ті самі помилки, що її попередники й щоб була звичайним продовжувачем — автоматом, а не творцем, новою, іншою, повновартісною.

На деяких наших конгресах, ми це і бачимо: молодь може бути активна, але не вдумлива, може бути навіть агресивна у своїй поведінці, виступах і праці, але вона мала б повторювати пережите, приносячи з собою щонайменше нового чи іншого. І якщо у цьому власне відношенні у нас не прийде до змін і зрушення, тоді ми можемо попасти в безперспективність щодо всього українського. На Україні, у цьому власне відношенні злам наступив у шестидесятих роках, коли молодь у важкій боротьбі з дійсністю і з собою шукала правди, шукала чогось іншого й відмінного від того, що було кругом

неї. Про це знаменито писав Микола Руденко в неопублікованій книжці « Поезія і полярність » :

« Тебе неприховано ображас сумнів у твоїй вірності великим ідеалам. Ти не спиш ночами, тяжко караєшся. А, заснувши, кричиш у подушку : — Це не правда, це неправда !... І вранці, зціпивши зуби, гупасш знов кулаками у невідоме, щоб пробитися до істини. Бо жодна підробка під неї тебе не влаштує. Ти швидше погодишся вмерти... ніж примирися з напівправдою ».

І власне цього потрібно нашій молоді поза Україною, щоб вона в болях і з заціпленими зубами шукала тісі правди про наш нарід, про його проблеми, про саму себе, щоб вона віднайшла ті всі напівправди, ті підробки, якими у нас намагаються її кормити... і виросла з них.

Можна поставити питання : що з того, що молода чи молодша генерація перебрала б провід українського життя ? Чи це був би вихід з ситуації ? Для всіх нас самозрозуміло, що ця молодша група людей швидше чи пізніше цей провід перебере. Самозрозуміло також, що неможливо, щоб ті самі люди, навіть з геніяльними здібностями (якщо такі взагалі є) залишились на тих самих постах десять, двадцять чи тридцять років у наших суспільногромадських чи політичних організаціях. На їх місце колись прийдуть молодші. Але якщо вони собі не усвідомлять глибинних причин нашої дійсності, тоді ми знову відстанемо на десятиліття, а то й століття у нашій боротьбі за свободу.

І тут саме є велика різниця між нашою молоддю поза Україною і молоддю на Україні. Основна й незаперечна різниця в тому, що у молоді на Україні вже наступив той перелом, той зрив у її ментальності, до якого ще не дійшло тут.

Ще так недавно, бо всього може десять років тому, для нас було прямо неймовірно, щоб на Україні зродилися нові люди, щоби у них наступили такі зрушення, які ввели б нас у нову дійсність, відкрили б нові можливості, які дали б нам всім, там і тут, нову віру, відслонили б нову перспективу.

Наперекір нашому загальному безвір'ю, в час, коли ми тут ломали собі голови над тим, чи « зустрічатися чи ні » — на Україні появилися нові люди, прийшли несподівано у найменш очікуваний час. Прийшли вони не з національно найсвідоміших і активних українських прошарків, а навпаки — вони з'явилися в найбільш зрусифікованому Донбасі, де майже нема українських шкіл, газет чи радіопередач українською мовою. Інші знову ж вийшли з менш зрусифікованого Дніпропетровська. Цей феномен, здавалося б нелогічний у наших припущеннях і майже неможливий до передбачення, вказує на те, що сьогодні неможливо знищити націю як окрему одиницю. Що завжди будуть родитися нові люди, може стихійно, неорганізовано, не інспіровані з-зовні.

І саме тому, що рух опору на Україні зроджується і стихійно, і під впливом та у висліді минулого, і с реакцією на дійсність, яка зараз там існує. Між ними і нами тут, політичною еміграцією, можуть бути розходження.

Для нас сьогодні не с вирішальним, на яких позиціях стоять члени руху опору на Україні, важне те, що той рух на Україні існує. Те, що нас ділить, не важне, найважливіше те, що присутність руху опору на Україні вивела нас із безперспективного становища. Сьогодні можна вже навіть розраховувати, якого розвитку набере цей рух у майбутньому, аналізуючи його зріст за останніх десять років. Ми свідками того, що панівний режим на Україні в боротьбі з цим рухом опинився на позиції оборонній, а не наступальній. Коли панівний режим був неспроможний з цим рухом боротися ідеологічно і політично, тоді він мусів перейти до інших заходів — до арештувань, погроз, шантажу, що с ще одним доказом слабости режиму, а не його сили.

Коли на Україні рух опору поширюється у наскірзь несприятливих умовах коли він приносить страшні жертви там, то тут на еміграції ми бачимо застрашуюче явище: як мало ми ще цікавимося тим, що діється на Україні, як недостатньо ми ще знаємо твори українського самвидаву — твори Чорновола, Дзюби, Мороза, Караванського, Сверстюка, небуденні, епохального значення для нас самвидавські «Українські вісники». Власне через незнання і брак зацікавлення подіями на Україні, ми бачимо, які у нас розходження і розбіжності в поглядах на дійсність на Україні — від екстремно лівих до екстремно правих, від заперечення існування того руху (версія — що це твір КГБ) аж до проголошування тотожності ідей руху опору з ідеями деяких партій поза Україною.

Тут варто зробити декілька стверджень:

Коли на Україні не лише українська людина, алс — за словами Ліни Костенко — «душа народу опинилася під прицілом», тоді не міг не з'явитися рух опору, з цілою гамою різних проблем, припущень і неясностей.

Члени руху опору самі обрали свій шлях, самі йдуть тим шляхом, який приносить їм багато небезпек, не менше ризику, який викликає арешти й посилені репресії. Ніхто із-за кордону не пхнув їх на цей шлях. Вони самі ступили на нього, усвідомивши і осмисливши поневолення, в якому перебуває наш народ майже упродовж своєї історії.

Коли проаналізувати твори українського самвидаву, тоді бачимо, як ми відстали тут, живучи в умовинах цілковитої свободи, і як вони там випередили нас, чи то в питаннях політичних, культурницьких чи соціальних. Такі автори українського самвидаву, як Дзюба, Мороз чи Сверстюк в багатьох випадках переходять межі національних проблем і впливаються в проблеми загальнолюдські, універсальні, роблячи цей рух наскрїзь ліберальним і гуманним в повному розумінні цього

слова, не даючи йому жодної закраски чи потягу до авторитарності чи тоталітаризму, що є нашим колосальним стрибком вперед.

Тоді, коли у нас тут майже ніхто не застановляється над рядом переважливих для кожного народу проблем, ми бачимо, як на Україні наприклад Дзюба, поставив чи не вперше питання про місце індивіда в суспільстві. Він обстоює думку, що немає такої мети, в ім'я якої можна б відбирати людське життя (« Сумлінність художнього досліду »). Дзюба підносить питання « людини-гвинтика », протиставляючи цій людині-гвинтикові, людини-автоматові, Симоненкове « ми не безліч стандартних "я", а безліч всесвітів різних ».

Філософсько-політичні думки Мороза є не лише на рівні нашого часу, але й випереджують його. Його роздумування про прогрес, неповторність індивіда, особистість, деспотів і деспотизм, а також про думку і ролі індивіда в суспільстві і державі є прямим запереченням всіх лівих і скрайньо правих систем і течій, які сходяться в одному — в поневоленні індивіда, в стандартизації і стерилізації всіх суспільних явищ, в перетворенні людини в гвинтик-автомат (« Репортаж із заповідника ім. Берії »). Мороз, як майже ніхто інший у нас на Україні чи поза нею, виступає проти « запрограмованої людини », яка творить « суспільно-сіру безликість ». Мороз, Дзюба, Чорновіл, Сверстюк, всі вони є за особистістю в повному розумінні цього слова. Вони за відкритою, вільною суспільністю, в якій самому індивідові було б дано змогу шукати « кудою йому йти ». Вони проти імперії автоматів, для яких на питання « кудою йти » — була б готова відповідь — « куди поведуть ».

З появою українського самвидаву, вперше після довгих років і десятиліть на Україні зродилася громадська думка. Ця думка проголосила своє « ні » усталеним нормам, вона проголосила, що людина без свого власного « я » стає автоматом, який вміє лише виконувати, але нічого не може дати, породити. Вона, ця думка, виступила проти всякого тоталітаризму, який всюди і у всіх випадках розглядає людину як погній, а не як творця.

Проголошуючи і обстоюючи такі і подібні думки, ці люди перебрали на себе небезпеку арештів, переслідувань, репресій. Вони пішли в концтабори Мордовії, чи в тюрми Володимира, щоб не бути співучасниками того, що важко було їм пережити в системі і дійсності, в якій вони жили.

Звертаючися до панівного режиму, нещодавно арештований киянин, лікар Микола Плахтонюк, запитує :

« Кого ж ви протиставляєте їм, людям, які хочуть, щоб на українській землі шанували українську мову і культуру, щоб діти цього народу росли духовно здоровими, а не каліками, (щоб не були) змушені топтати рідну мову, душу, губити

національне обличчя і горбитися, аби повністю злитися із знівельованою масою, збайдужілою до всього... »

Чи не подібний стан ми бачимо також тут, поза Україною? Хоч тут не судять за переконання на судах, тих ідеалістів, які жили б Україною, є у нас одиниці. Ціла система нашого виховного і громадського життя настільки приспала увагу нашої молоді до подій і проблем на Україні, що вона у своїй масі цілковито байдужа до них. Між нами і Україною постав неначе китайський мур. У нас не створено такої атмосфери, де б молоді люди відчували Україну всіма фібрами свого життя, жили нею і ладні були б йти навіть на жертви, коли б така потреба існувала.

Це наслідки нашої політики тут за останніх двадцятьп'ять років. За цей час у нас витворився тип українського емігранта з його специфічною ментальністю, який у переважаючій більшості випадків став звичайним обивателем, якого вже ніхто і ніщо не всилі зрушити. Таку людину, яка зайнята тисячами справ, дрібних і маловажних, заспокоює гучна фразеологія, яку у нас всюди чується з трибун, на зібраннях, яку вичитується на сторінках т. зв. « великої преси ». І це емігранта влаштовує та задовольняє.

Валентин Мороз у своєму есеї « Серед снігів » пише, що на Україні прихід шестидесятників « був епохою ». Бо вони повернули втрачену вагомість словам і поняттям, заставили людей знову повірити у реальність духовного світу. Це був справжній подвиг: « в атмосфері тотального зневір'я у щось повірити. І запалити вірою інших ».

І це власне є те, чого нам забракло тут, поза Україною. Нам забракло наших шестидесятників чи сімдесятників, які б прийшли, самі повірили й інших тією вірою запалили.

Ми є свідками, як у нас завмирає віра в Україну майбутнього. Наші проводи застрашуюче постарілися, не в розумінні віку окремих одиниць, а в розумінні їхніх думок, поглядів, їхнього стилю праці. Ми переживаємо тяжку кризу української провідної верстви. У нас не зродився тип людини, яка би пробуджувала сонну українську душу, як це на Україні робили Симоненко чи Вінграновський « одним доторком ».

« Маленький гурт людей у Києві, — каже Мороз, — розбризкував іскри на цілу Україну і де вони падали — відразу танув довголітній лід байдужості і нігілізму. Кожне слово їх палахкотіло одержимістю, фанатичною ненавистю до холодних і слизьких... »

У висліді приходу цього невеличкого гурта людей — « ера великого страху минула » на Україні. Але режим не міг толерувати нових людей. Він мусів « вбити віру, окриленість, згасити іскру одержимості і повернути людей знову у стан жовчного нігілізму ». Ми є свідками, що панівному режимові це не вдалося.

І я питаю: що з того, що в Мордовії сидить і Сокульський,

і Кульчинський, а у Володимирі — Мороз? Що з того, що знову Україною пройшла хвиля арештів, і знову заарештували та засудили Дзюбу, Чорновола, Осадчого? Коли на їхнє місце приходять все нові й нові люди.

Правда, що повірити в Україну тут, чи й на Україні — не легко. Як можна тут повірити в зливу фразеології, в якій мало б втілюватися поняття України? Як можна повірити в Україну на самій Україні, коли вона в «реалістів», режимників і пристосуванців — алогізм, ірреальність, парадокс.

Сьогодні треба дійсно неабиякого героїзму, однаково тут, і там, щоби повірити в ту Україну, в яку повірив Мороз — в Україну парадокс, алогічну, в Україну, яка живе «завдяки іншій логіці — логіці одержимости».

Не будемо давати рецептів чи поради, що і як робити. Таких були вже тисячі. Але одне слід підкреслити: в таких умовах, через які пройшов наш народ — інші народи вмирали й сліду не залишали по собі. Тому, коли ми і зокрема наша молодь, будуть видушувати з себе «по краплині раба», який століттями сидить у нашій душі, тоді лише у нас зможе зродитися віра.

Можна сумніватися, чи такий спалах, така віра, наступить у мосі чи в старшій генерації. Але я таки вірю, що спалах наступить у наших потомків тут, поза Україною, так як він наступив в більш несприятливих умовах там, на Україні.

Для цього треба лише трьох передумов: відчуті в собі СОРОМ за долю нашого народу і стан поневолення, в якому він перебуває; бути ГОРДИМ за свій нарід, який витримав столітні лихоліття, доказуючи нечувану в історії людства видержливість, і бути ОДЕРЖИМИМ — повірити в Україну підсвідомо, коли навіть в понятті «Україна» не було б жодної логіки.

“Українське Слово” й совєтські проблеми

Протягом свого 40-річного існування, « Українське Слово » завжди звертало велику увагу на слідкування за подіями, що відбуваються в Советському Союзі, зокрема в Україні. Розгляд подій в УССР, їх аналіза та роблення відповідних висновків для далекометної визвольної політики — були й залишилися чи не головною частиною діяльності « Українського Слова » протягом його дотеперішнього існування. Слід при тому підкреслити, що така настанова нашої газети йшла повністю в парі з поглядами полковника Євгена Коновальця, який спершу як керівник УВО, а потім як Голова Проводу УН, завжди велику увагу присвячував якнайтіснішим зв'язкам з материком українських земель, слідкував за подіями в УССР, слушно уважаючи, що наша визвольна боротьба не може обмежуватися тільки до західньо-українських земель, що вона своїм основним і глибоким корінням мусить зачепитися й охоплювати УССР. Уважаючи цю справу однією з найважливіших, полковник Євген Коновалець особисто присвячував їй найбільше часу та енергії. Кремль уважав його заходи такими для себе небезпечними, що організував замах проти нього, підсуваючи свого чекістського агента-вбивника.

В засяг цього огляду публіцистики « Українського Слова » на советську тематику не входять довоєнні, а навіть перші повоєнні десятиліття. Ми зокрема хочемо зупинитися на останньому 15-тиліттю подій в Україні, вагомість яких незвичайно яскраво відбилася на сторінках нашого часопису. Як відомо, це часи відродження національних сил в Україні, що після сталінської руйни розгорнулися буйним і багатогранним квітом на, здавалося б, цілком уже вигорілих пустелях цієї страшної доби масового терору та насильства.

Спершу могло видаватися, що опозиційні процеси проходять у т. зв. всесовєтських масштабах, що в посталінській « смуті », яка проявилася в цілому ряді вимушених новою ситуацією лібералізаційних реформ і десталінізаційних півза-

ходів — національні питання не відіграють жодної ролі, що за Сталіна дійсно уже їх «розв'язано» якнайкраще й у цій галузі не буде якихось особливих зрушень. Проте вже тоді, коли Хрущов у своїй таємній промові на XX з'їзді КПСС між іншим розкрив пляни повного знищення українського народу, що їх затіював Сталін та його прибічники, коли то ще до часу цієї історичної промови у 1953 році, під час завзятої боротьби в Кремлі за владу, усунено першого секретаря КПУ Мельнікова за русифікацію, наша газета у своїх коментарях до тодішніх подій підкреслювала, що за кулісами нібито пасивності й мовчанки в Україні мусять наростати нові національні сили спротиву, мусять наче з попелу згарищ відроджуватися глибоко у всенародніх надрах заховані паростки національного самозбереження.

Швидко виявилось, що наші міркування були правильні. При кінці 50-тих і на початку 60-тих років, почався в Україні літературний рух т. зв. шестидесятників, який виявив не тільки великі і високомистецькі таланти молодого українського покоління, а й їх глибоке патріотичне насичення, найяскравіше висловлене у творах Василя Симоненка. На сторінках нашої газети, не тільки передруковувалися твори шестидесятників, а й проходила їх оцінка. Декому бо з українців на еміграції здавалося, що сталося якесь своєрідне «чудо», що нагло, наче «деус екс махіна», з'явилися на посталінській постелі великі й самотні постаті молодих творців, виреслих понад збайдужнілу й стероризовану масу, які мов фюерверки засяяли на тлі відвічної темноти. Насправді ж так воно не було. Наша газета в той час заперечила таку оцінку становища в Україні, слушно звертаючи увагу на те, що поява шестидесятників — явище не відокремлене, відірване від глибоких і загальних процесів відродження, що ці процеси мусять проходити в житті цілої нації і на їх тлі, на їх базі й виресли постаті нових літературно-мистецьких творців, насичених любов'ю до свого народу.

Літературна творчість шестидесятників була першим відзеркаленням національної активізації українського суспільства, першим етапом на тлі нового політичного руху відродження й це постійно підкреслювалося в той час на сторінках «Українського Слова». Поява самвидавної літератури, яка вже не обмежувалася до мистецьких творів, а глибоко встриявала у наболілі політичні питання поневолення нашої нації — ці наші міркування цілком підтвердили. «Українське Слово» було першою нашою газетою на чужині, що систематично почала ознайомлювати своїх читачів та українську громадськість взагалі з самвидавними документами, які явно виявляли почуття та прагнення найактивніших елементів в Україні. Друковані на сторінках «Українського Слова», самвидавні документи з України швидко появилися окремими виданнями, не тільки українською, але й англійською мовою і таким

чином як українці на чужині, так і світова громадськість, мали можливість з ними познайомитися.

Поява руху спротиву в Україні знайшла широкий відгомін серед еміграції, який не йшов завжди в парі з об'єктивною оцінкою цього явища. Замість аналізувати цей рух на тлі підсоветського життя і з цієї точки погляду оцінювати як окремі виступи опозиціонерів, так і багатогранні напрямні руху та його боротьбу за ті чи інші постуляти, чимало українських груп на чужині або добавчували в ньому початки « революційного » зриву, або сприймали ті чи інші його постуляти та вимоги як доказ великих лібералізаційних змін, що заходять в самому таки советському ладі, обіцяючи собі оптимістично великі користі з цього для української справи в рамках УССР.

« Українське Слово » завжди намагалося у своїх аналітичних оцінках становища в Україні відкидати як « революційні » надії, так і передусім позбавлені будь-якої реальної підстави сподівання на лібералізацію советської системи. Сьогодні уже ясно, чому передовики руху спротиву видвигали передусім т. зв. легальні аргументи. Також і в партійному середовищі, за часів Петра Шелеста, назрівали глибокі національні ферменти, які захоплювали партійну верхівку і таким чином « легальні » постуляти руху спротиву давали сильні аргументи в руки тих людей з КПУ, які умови посталінського послаблення, а тим самим і злагіднення суворості режиму, хотіли використати для проведення в Україні якоїсь « нової українізації », правда, в мінімальних рамках. Усі ці намагання, як знаємо, розбиті зміцненим п'ястуком советської реакції неосталінського типу, чим підтвержені наші міркування щодо можливостей « лібералізації ». Ми завжди стояли в газеті на позиціях, що боротьба мусить іти за повалення режиму й окупації.

Проте поміщені нами в « Українському Слові » самвидавні матеріали як щодо оцінки сучасної політичної ситуації, так і щодо советського економічного становища, а також і перспективи майбутнього, з'ясовувані чималою кількістю найвидатніших теоретиків опозиційного руху, potwierджують в загальному оцінку « Українського Слова » в справі можливостей боротьби з режимом. В останньому часі, у зв'язку з намаганням советського режиму зліквідувати так зв. « легальну опозицію » в СССР за допомогою насильства, також і серед опозиційних кіл, зустрічаються голоси про потребу зміни тактики боротьби як щодо становища до большевицько-комуністичної ідеології, так і щодо методів і засобів боротьби з советським ладом.

В загальному, « Українське Слово » старалося подавати не тільки самвидавні матеріали, не тільки відповідно інформувати українців на чужині про розвиткові процеси руху опору в Україні, а й відповідно оцінювати силу і дальші перспективи його розвитку. Однією з найбільш оспорюваних проблем були

і мабуть далі залишаються силові атути цього руху. Великою мірою під впливом аналітичних оцінок російського самвидаву у нас, на еміграції, втерлося було переконання, що й рух спротиву в Україні обмежується тільки до відносно невеликого числа інтелігенції молодшого віку, маси ж залишаються і далі пасивними і байдужими до акції руху спротиву. Як виявляється сьогодні, такі теорії не мали підстав. Ми бачимо, що рух спротиву в Україні має дуже багатогранне обличчя та що він своїм корінням глибоко лежить в надрах українських мас. Його течія була така сильна, що втягнула в себе велику кількість членів компартії України.

Аналізуючи проблему національного спротиву в Україні, «Українське Слово» приблизно так і оцінювало сили руху спротиву. Воно уважало активістів цього руху тільки форпостом багатогранних його форм, що проявляються чи то серед молоді, чи селянства й робітництва, чи серед літераторів, культурних діячів та членів КПУ. Використовуючи сприятливіші умови посталінського періоду в Україні, велика кількість людей взялася була за діло ревізії усіх большевицьких положень в національній галузі, розгорнула широкий фронт спротиву русифікації, демаскуючи советський комунізм та інтернаціоналізм і розкриваючи його правдиве шовіністично-русотяпське обличчя.

Зі свого боку наша газета намагалася не тільки пильно стежити за усіма кривими шляхами діалектики советсько-російського імперіялізму, який продовж 50-річного монополю на інформацію накинув на себе ціле наверстання комуністичної й інтернаціональної фразеології, а й вказувала на ті всі протиріччя, що існують між советською теорією й дійсністю, відповідно усе це навітлювала та аналізувала. Проходило це як на базі поточного слідкування за советською пресою, так і в зв'язку з тими чи іншими подіями внутрішньої советської політики розвитку советської економіки тощо. Без багатогранного слідкування за подіями в ССРСР не можна бо зрозуміти тих процесів, що проходять підскірно мимо і всупереч інтенціям режиму, зокрема останніх виявів опозиційних рухів в Україні та взагалі в ССРСР і дальших тенденцій розвитку тих рухів. Наша газета підкреслювала і підкреслює, що, не зважаючи на всі зусилля режиму засобами терору здусити дальші вияви політичних шумувань в ССРСР, ці шумування, у зв'язку з загостренням внутрішніх протиріч, наростанням кризових процесів в економіці та політиці, будуть зміцнюватися та в тих чи інших формах далі діяти.

Під гострий приціл критики «Українське Слово» брало також і зовнішню політику Советського Союзу, вказуючи на те, що — не зважаючи на всю комуністично-інтернаціональну фразеологію — вона завжди керувалася критеріями історичного російського імперіялізму та агресії. З цієї точки погляду розглядала наша газета стосунки ССРСР до комуністичного

світового руху, до «соціалістичних» країн та до різних запальних місць у світі, спричинником завогнення яких були в більшості кремлівські можновладці. Кожний, хто пильно слідкував за статтями «Українського Слова» на цю тему, міг спостерегти, що це був критерій підходу нашої газети під час таких подій світового значення як здушення совєтськими збройними силами мадярського повстання, окупація Чехословаччини, конфлікт з Китаєм, конфлікт на Близькому Сході, воєнний конфлікт в Індокитаю і цілий ряд інших подій в світі. Ці наші позиції в оцінці зовнішньої політики Совєтського Союзу потвердило останньо і становище нещодавнього союзника ССРСР з комуністичного табору, Китаю, а сьогодні його ворога число один.

Чимало місця присвячувала наша газета проблемам розкладу офіційно панівної в ССРСР марксо-ленінської ідеології, вказуючи на те, що уже з самих початків совєтський комунізм тісно пов'язав себе з первніями російського імперіялізму, наслідком чого прийшло до своєрідної ідеологічної симбіози між цими двома первніями. На цій базі і виріс цілий державно-економічний порядок імперії, у зв'язку з чим марксо-ленінська ідеологія мусіла набрати формально-зверхнього характеру й перестала діяти як об'єднуюча ідейна сила. Цей процес особливо зміцнився за сталінських часів й продовжується сьогодні, набираючи щораз то яскравішого шовіністично-російського, нетерпимого до будь-яких проявів емансипації інших народів, характеру. Таким чином не комуністична ідея, будівництво соціалізму, а імперіяльно-російське насильство, завуальоване комуністичною фразеологією, стало головним «ідейним» складником усіх суспільних процесів в ССРСР. Наші міркування на цю тему, що не раз висловлювались на сторінках «Українського Слова», цілком підтверджуються цілим рядом самвидавних документів, як українських, так і російських, і передусім аналізою, переведеною в «Програмі Демократичного Руху».

Підходячи з цієї точки погляду до цілого великого комплексу т. зв. совєтської проблематики, «Українське Слово» не раз і не двічі піддавало критиці всякі еміграційно-українські утопійні ілюзії щодо можливостей дальшого розвитку подій в імперії. Як знаємо, — можливості перетворення Совєтського Союзу в якийсь свосрідний «комонвелт» соціалістичних народів були раз на завжди зліквідовані за сталінських часів. Тоді то були жорстоко знищені українізаційні спроби на наших землях і з того часу, не зважаючи на смерть Сталіна, «десталінізацію» і інші «ліберальні» почини, зумовлені тиском подій і життя, совєтські партійні можновладці послідовно здійснюють курс на т. зв. наближення націй, тобто практично на русифікацію і зникнення неросійських народів. За таких умов немає жодних підстав для будь-яких надій на нормальне чи бодай півнормальне співжиття різних народів в рамках

СССР. Хто ж такі думки плекас, той свідомо чи несвідомо погоджується на самоліквідацію українського народу.

Накресливши загально підхід і ставлення « Українського Слова » до тих усіх багатогранних проблем та подій, що мають місце в ССРСР, хочемо звернути увагу на важливість цих питань для української визвольної політики і дальшого формування її тактики. Бо тільки на базі спостерігання й відповідної аналізи політичних, економічних, національних і соціяльних проблем, які проходять в ССРСР, можемо будувати дійсно реальну, не утопійну тактику політичної боротьби за наше визволення. Усі інші підходи чи то « революційно-патріотичний », чи утопійно-опортуністичний, завжди заведуть в сліпу вулицю безнадії і розчарувань.

ПІДТРИМУЙТЕ МАТЕРІЯЛЬНО « УКРАЇНСЬКЕ СЛОВО »
— НОСІЯ І ПРОПАГАТОРА ВИЗВОЛЬНИХ ЗМАГАНЬ.

ПРИЄДНУЙТЕ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

ЖЕРТВУЙТЕ НА ПРЕСОВИЙ ФОНД

Міжнародні обставини й Україна

Протягом довгих років існування «Українського Слова», я — як постійний його співробітник — висвітлював у моїх статтях міжнародньо-політичні події і процеси, що відбувалися в політичному житті, вказуючи на вагу їх для справи України. Нав'язуючи до тих моїх писань, вважаю за вказане, з нагоди 40-річчя «Українського Слова», зробити підсумки тих подій і поробити деякі висновки з них під оглядом нашої визвольної і державної справи. Не заглиблюючись надто в минуле, обмежуся часом по 2. світовій війні.

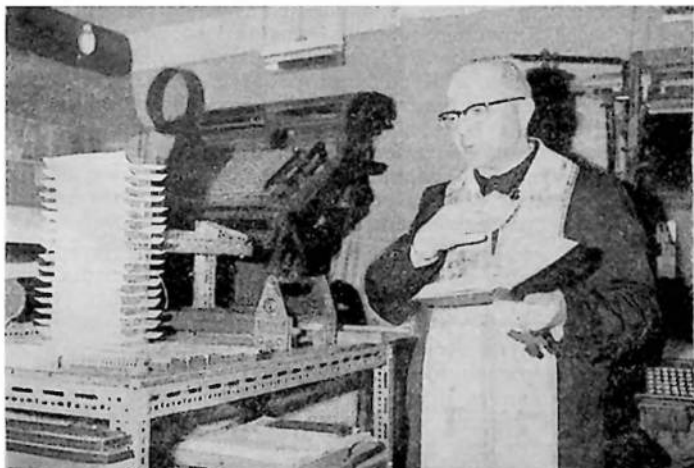
Чи не найважливішою подією того часу був факт розпаду колоніальних імперій.

Явище імперіальних систем організування людства було відоме з давніх часів. Досить пригадати Римську імперію початку нашої ери літочислення. Але найбільшого розвитку ця система набрала в пізніші часи, починаючи від відкриття Колумбом Америки. Відтоді, такі європейські держави як Англія, Франція, Іспанія, Португалія стали метрополіями, які мали свої колонії на всіх континентах земної кулі. У 1919 р., світові імперії, не враховуючи Російської імперії, охоплювали 77,2 % простору землі і 69,2 % людности. Таким чином Європа була майже гегемоном світу.

Такий стан тривав до закінчення 2. світової війни. Пізніше, в наслідок багатьох причин, як ось поступу — культурного, економічного, технічного, а також різних політичних подій, від 1945 р. колоніальні народи почали незалежнюватися. Чи не найважливішою з тих причин було усвідомлення поневоленими народами їх матеріальних інтересів та їх права, як окремих народів чи націй. Їх усамостійнення не сталося відразу і старі імперії переходили, та ще й тепер переходять, різні етапи, як от Бритійська імперія, яка перетворилася у 20. ст. в Коммонвелт, себто в союз народів. Мусіли визнати право на державну самостійність своїх колоній також Франція, Італія, Японія. Між 1945. і 1965 рр., в Африці визволи-

*Ексцеленція Кир Володимир Маланчук
Екзарх для українців-католиків у Франції
посвячує відновлені приміщення друкарні й редакції
«Українського Слова»*

лись 36 колоній, в Азії — 17, а в Центральній Америці — 3. Цих кілька цифр говорять самі за себе.

Другим, не менш важливим явищем, про яке нераз була мова на сторінках «Українського Словца» було постановня континентальних комплексів, головним з яких є Європейська Спільнота. Європа, хоч своїм простором — найменший серед материків світу, однак вона відограла в історії людства, та ще й тепер відограс, винятково важливу роллю — завдяки її культурі, техніці, внутрішній організації тощо. І ось власне Європа в наші часи дає приклад організування материка і його людности в одну цілість.

Ідея Об'єднаної Європи має свою історію. Практичне застосування її почалось в 1947 році, коли було створено Європейську Економічну Спільноту. Згодом покликано до життя Раду Європи з її політичними завданнями. Організація Європи в одну цілість ще далека від завершення, але все ж згадані органи відіграють в наші дні вже дуже поважну роллю для всього людства. Досить того, що на них стали взоруватися народи Америки й Африки, хоч їхнім континентальним організаціям ще далеко до Об'єднаної Європи. А зрештою, вони не мають всіх тих даних для об'єднання, як от культурних, що їх має Європа.

На тлі такої світової ситуації та поважних змін у міжнародних відносинах, СРСР являє собою парадоксальне явище. Як відомо, стара Московія, відокремившись від Київської Русі в часи середньвіччя, опанувала величезні азійські простори з їх численними народами, здебільшого — монгольського походження, і за часів Петра I зробилась Російською імперією. Вона підгорнула під себе збройною рукою, підступом і зрадою, як то було з Україною, численні країни і обернула їх в свої провінції, як це сталось із Польщею, Україною, Литвою, Грузією, Вірменією і т. д. Перевівши в 1917 р. соціяльну революцію, вона накинула багатьом із них большевицький режим Леніна і Сталіна і не відмовилась від свого імперіялізму. Щобільше, Москва намагається шляхом комуністичної революції накинути свою зверхність усьому світові. Отже, на сьогодні, Советський Союз є останньою імперією і то з тенденціями опанування всіх країн і народів.

Однак Москва натрапляє на великі труднощі. Як видно з попереднього, вона не тільки не зріклася свого імперіялізму, не тільки заперечує права народів СРСР на самовизначення, гарантоване конституцією СРСР, але намагається поширити свою зверхність на весь світ. Коли численні колоніяльні народи стали державними націями, вона в себе проповідує і прямує до «злиття націй», себто — до русифікації всіх підвладних їй народів. Щобільше, вона по 2. світовій війні зуміла підкорити собі ряд досі незалежних східньо-європейських країн, обернувши шляхом Варшавського договору їх народи в своїх сателітів, а в дійсності — в свої колонії, як то

сталось з Польщею, Румунією, Чехословаччиною, Болгарією тощо. Найбільш виразно виявилась політика Москви супроти її сателітів в окупації в 1968 році Чехословаччини, щоб не допустити до зміни режиму в ЧССР і не дозволити надати йому «людське обличчя».

Річ у тому, що комуністичний режим в СРСР зазнає щораз більших труднощів. Сама теорія Леніна, з його ідеєю комуністичного суспільства, терпить великі невдачі як в ділянках суспільних, так і економічних відносин, так і в ділянці політики. Партійна верхівка большевиків обернулася в кліку неспроможних державних бюрократів без уміння налагодити й організувати життя. Тому населення СРСР зазнає великих матеріальних труднощів і дуже терпить від переслідувань за найменше відступлення не лише в поступуванні, а навіть у способі думання, приписаного партією. А тим часом етнічні групи кристалізуються в нації і домагаються своїх прав, забезпечених конституцією СРСР. Про це чи не найліпше свідчить І. Дзюба в його книзі «Інтернаціоналізм чи русифікація».

Одночасно, червона Москва починає зазнавати щораз більше труднощів на зовнішньо-політичному відтинку. Вже по другій світовій війні намагання Москви довести до соціальної революції у всьому світі викликали спротив з боку її союзників, а ЗСА в першу чергу. Щоб запобігти навалі большевиків на Європу, Америка прийшла Європі на допомогу пляном Маршала і тим й улегшила європейським народам організувати їх економічне життя. Одночасно ЗСА заключили з європейськими державами Атлантийський Пакт (НАТО), згідно з яким американське військо в значній кількості залишилося в Європі, щоб не допустити до навали Червоної армії. Цих двох актів з боку ЗСА вистачало, щоб поставити СРСР в положення противника Заходу і т. зв. вільного світу на чолі з Америкою. Цей конфлікт між Сходом і Заходом виявився найбільше у війні на терені В'єтнаму, яка тривала 25 років, а й досі остаточно не зліквідована.

До того всього долучується вихід на міжнародню арену в 1950-их роках Китаю. Свого часу Китай мав великі труднощі з Японією, яка намагалася підкорити цього велетня засобами своєї техніки і зброї. Однак на поміч Китаєві прийшли большевики. Вони не тільки защемили Китаєві комуністичний режим, але також дали йому поважну матеріальну допомогу. Співпраця між Москвою і Пекіном пішла так далеко, що большевики помогли китайцям в організуванні виробу атомової зброї. Але на переломі 1950-60 років відносини між двома комуністичними країнами напружились. І то в значній мірі в наслідок намагання Москви затримати загарбані за часів царату китайські території, а частково через намагання большевиків накинути китайцям свій власний режим. І от не треба було багато, щоб між тими двома комуністичними потугами дійшло до зудару. Це сталося в 1968 р. на берегах Уссурі, коли

зіткнулися їхні прикордонні сторожі. Відтоді обі комуністичні держави стоять взаємно на ворожій стопі. І коли Москва закидає Пекінові спотворення марксизму, то Пекін обвинувачує Москву в соцімперіялізмі.

І такий закид Пекіну слушний. Як знаємо, большевики, поборюючи капіталістичний світ, виступили з гаслом визволення колоніальних народів з-під зверхности держав капіталістичного світу. А тим часом у Совєтському Союзі вони практикують як не можна більше обурюючий московський імперіялізм, колоніялізм і шовінізм. На доказ того вільний світ мас в своїх руках переконливі документи у формі « захалявної літератури », які попадають на Захід з України. Чи не найважливішим з тих документів є книга І. Дзюби, про яку була мова вище. Автор її не може помиритись з насильством московської партійної кліки і одверто протестує проти нього перед цілим світом. За такі виступи партійна олігархія карає немилосердно протестуючих. Не зважаючи на те, спротив режимові в нутрі імперії росте і вільний світ щораз більше здає собі справу з внутрішнього розкладу СССР.

На підставі фактів, подій, процесів і явищ, які ми вище переглянули, можна зробити певні висновки, а також перевірити закони нового життя. Одним з тих законів є твердження, що еволюція в житті відбувається в формі з одного боку — зрізничкування суспільних організацій, а з другого — усучільнення їх складників і постанов нових організацій. Ці два процеси часто відбуваються рівнобіжно і взаємно себе доповнюють. Чи не так є і з процесами розкладу колоніальних імперій, розвоєм і скріпленням поневолених народів та виробленням з них націй? Молоді нації входять поряд давніх і в континентальні комплекси чи то в Америці, Африці, чи в Європі. Як бачимо, тут два процеси схрещуються і взаємно себе доповнюють.

На підставі наведених фактів, які можна безконечно побільшувати, можна твердити, що ми живемо в добу розквіту націй, а навіть — панування націоналізмів, як самоусвідомлення народів, в добу реорганізації людства на основі права і свободи. А тим часом ми знов і знов чуємо з-за залізної заслони: нації мусять зникнути, бо вони перечають інтересам світового пролетаріату і шкодять людству, роздроблюючи його. А тим часом історія і сучасність говорять зовсім що іншого. Чи ми не бачимо, як еволюція у всіх ділянках життя не тільки не зводить різновидности до одного знаменника, а навпаки — побільшує різноманітність. І так з розвоєм знання, техніки, суспільних відносин множаться щораз більше психологічні типи людини і людських спільнот і тим самим збільшується кількість духових і матеріальних вартостей. І змагати до зведення на нівець явища нації рівнозначне поборюванню законів життя і явищ, без яких людська культура звелась би до сірої одноманітности, а суспільне життя — до касарняної дійсности.

Ствердивши повищі закони життя та еволюції — зрізничкування й усуцільнення живих організмів — пригланьмося обставинам наших часів і зробимо належні висновки. Отже, большевики не лише не в стані знищити націй і звести людність ССРСР до одної російської мови і до одної московської культури, до одного типу совєтського обивателя, але навпаки. Русифікаційна політика завдає багато шкод, однак вона не в стані побороти життя і знищити нації з їх культурами і змаганнями до свободи. Совєтські насильства викликають опір громадян і народів і тим ставлять під смертельну загрозу як комуністичний режим, так і совєтську імперію.

Як і коли розложиться і зникне остання колоніяльна імперія — наразі годі сказати. Фактом є, що в ній відбуваються розкладові процеси та все збільшуються внутрішні й зовнішні напруження. Тому до того прийде неминуче. Немаловажною подією під цим оглядом стали її відносини з Китаєм і вихід цього останнього на світову арену міжнародного життя та той факт, що дві комуністичні потуги, ССРСР і Китай, замість співдіяти, як то було раніше і взаємно собі допомагати, стали раптом непримиримими ворогами. І то до такої міри, що дійшло між ними до силового зудару. Рішуча постава Мао супроти ССРСР мала вплив на сателітів Москви, як от на Югославію, Альбанію, Румунію, які або зовсім відійшли від Варшавського блоку, або стали ставити спротив совєтам в їх намаганнях накидати їм волю Москви.

З свого боку Пекін не менш виразно заявляється по боці противників Москви. А оскільки ця остання нерадо бачить появу на міжнародній арені об'єднаної Європи, її розросту і скріплення, Пекін радо вітає Європейську Спільноту і при всякій нагоді бажає дальшого розвою цієї організації. Знов: оскільки поневолені народи Совєтського Союзу ставлять опір московській зверхності, остільки китайці отверто і гостро засуджують імперіялістичні намагання совєтів. Щобільше — вони заохочують поневолених до спротиву, як то було перед кількома роками, коли китайські літаки розкинули звернення до українців, замешкалих в басейні Амуру. В той спосіб Китай, маючи важкі й давні порахунки з Росією, старасться підважити позиції Совєтського Союзу.

З другого боку, червона Москва стоїть в доволі напружених відносинах із Заходом. Вона бо нерадо бачить процес консолідації європейських націй у формі Європейської Спільноти. Адже ж країни, положені між Балтиком і Чорним морем, а в тому й Україна, культурно і традиційно належать до Європи, тоді як давня Московія і нинішня Росія становлять інший комплекс, а саме — Евразію. Тож логіка, а також життєві інтереси східньо-європейських народів промовляють за тим, щоб ці останні раніше чи пізніше включились у Об'єднану Європу. За тим, зрештою, промовляють й інтереси всієї Європи. Пересунення кордонів між Європою та Евразією на

схід дали б Європі поважні природні ресурси, а також вигідні стратегічні позиції. І цього власне не хоче Москва, а натомість це було б на руку Пекінові. Тому власне він є прихильником об'єднаної Європи і відосередніх рухів в ССРСР.

Як буде далі, не беремося вгадувати. Покищо можемо ствердити, що Україна й українці поволі здобувають позиції на Заході і це поважно непокоїть Москву. Тому до певної міри сприяє українська еміграція, кількість якої поважно збільшилась за роки після революції 1917 р. Вона продовжує традиції мазепинців, які з Орликом на чолі діяли в напрямку популяризації справи України. Вже це одне дуже ненаруку советам. Найліпшим доказом того можуть служити такі факти, як замордування большевицькими агентами Головного Отамана Симона Петлюри в Парижі та Голови ПУН полк. С. Коновальця у Роттердамі. А поза тим були ще й інші морди українських націоналістів, виконавцями яких були московські найманці. Усе це свідчить про поважні побоювання совстів. Тим не менше українські патріоти не можуть сподіватись, що хтось із Заходу прийде визволяти Україну, це може і повинно статися шляхом революції та розвалу Советського Союзу.

Ми вже зазначали ті труднощі, яких зазнає комуністичний режим в нутрі ССРСР, а советська імперія на міжнародньому терені. Підсумовуючи наші зауваги, ствердимо ще раз, що теорія Леніна і практика Сталіна виявились неспроможними опанувати живе життя. Внаслідок того постали такі парадоксальні факти, як той, що ССРСР, посідаючи велетенські простори родючої землі і розпоряджаючи удосконаленою технікою, нездібний їх використати, а тому змушений купувати збіжжя не лише в Канаді, але навіть у Франції, щоб прогодувати своє населення. Знов же : диктатура пролетаріату далеко не задовольняє робітництва й селянства, яких партійна бюрократія обернула в кріпаків. Коли до того додати факт поневолення червоною Москвою цілого ряду неросійських народів, то само собою приходиться до висновку, що революція в ССРСР неминуха.

Тож постає питання, які наслідки може мати ця революція для України? Як знаємо з « захальявної літератури », провідні кола українського народу, до яких належав й недавно здеґрадований Шелест, нераз порушували питання непошанування конституції ССРСР і союзних республік, яка застерігає за цими останніми право вільного виходу з Советського Союзу. Як видно, й 50-тирічне панування комунізму не примирило український народ із пануванням Москви. Навпаки, цілковите розходження між теорією і практикою большевиків ще більше спонукує його до змагань за визволення з-під зверхности Москви. До того заохочують також і численні випадки визволення колоніальних народів, про які була мова вище.

Отже, відбудова української незалежної держави є на

порядку дня. Далі постає питання: яка доля чекає Україну після розвалу Советської імперії?

Ми вже згадували, що Україна, згідно зі своїм географічним положенням, її історичними традиціями, зрештою — згідно з природою й духом її національної культури, належить до Європи, тоді як Росія творить окремий географічний і культурний комплекс Євразії. Власне тому між ними існують глибокі різниці й розходження. А тим часом Європа потребує України, як зрештою вона потребує включення в її комплекс цілого ряду країн, що лежать між Чорним морем і Балтиком та охоплюють простори у 100 мільйонів населення з великими природними засобами. Процес організації Об'єднаної Європи дуже сприяє тому і силою фактів ставить питання відходу від Московії. До цього власне рано чи пізно дійде шляхом революції в СРСР і розкладу останньої імперії, якою є Советський Союз.

Історичні дані про пресу

Якщо нам хтось буде твердити, що десь там, в африканських джунглях, муринське «там-там» є свосереднім поданням новин, як і димові сигнали індіанських племен в Америці, — то він має повну рацію.

Дехто навіть може твердити, що першим журналістом був біблійний Ной. Про нього ж бо каже Біблія, що він з допомогою голуба, довідався, що вода почала спадати й арка могла причалити.

Часопис, чи газета — дуже старі. Вже старовинні китайці мали своїх журналістів. А за часів панування Юлія Цезара можна було купити в Римі на невідьничому базарі журналістів-невільників. Вони мали завдання, списувати на Форум Романум, для своїх хлібодавців, все те, що Цезар розповідав в своїх «Акта Діюрна» («Щоденні події»). Вони записували все те, чим цікавилися їхні хлібодавці, багаті римські патриції.

Уряди різних держав не дуже то любили і тепер не люблять вільної преси. А диктатори — її прямо забороняли, або пробували цю «королеву землі» бодай запрягати до свого диктаторського воза. Наполеон казав: «Коли я дам свободу пресі, то не втримаюся навіть трьох місяців!»

Французька революція принесла між іншим також і свободу преси. Однак писання журналістів злякалися урядові чинники в Парижі. І то так, що за пару років їхньої влади покотилися під гільотиною 70 голів журналістів.

Подібно було і в інших країнах, де напочатку пишались «свободою преси».

Повернімось ще до Наполеона, Знаємо з історії, що його ненависть до преси та журналістів була безмежна. «Ці осли не можуть, чи не хочуть, зрозуміти, а щогірше, — вони публікують такі вістки, щоб йому (Наполеонові) тільки перешкодити в праці. Якщо вони пишуть правду, то це «bêtises». Говорять і пишуть неправду, то це також «bêtises». І чому ж

ці дурні мішаються в несвої справи? Коли є щось до говорення і писання, то вони мають « Moniteur ».

« Монитор », був офіційним органом французького уряду. Ще за часів Цезара офіційним органом була велика таблиця з гіпсу, що носила назву « Acta Diurna ». Фах « Diurnarius » можемо порівняти з фахом журналіста. У польській мові журналіст зветься « дзеннікаж », — звітодавець подій дня.

Проф. Башвіц, у книзі « Часопис у всі часи », каже, що старовинні журналісти вже мали різні проблеми, з якими доводилося їм змагатись. А особливо з впертими і невдячними читачами.

Ціцерон, що був проконсулом в Малій Азії, нераз вибухав гнівом при читанні того, що писав тодішній сенсаційний журналіст Хрестус. — І хто це зумів йому посилати так хаотично зложені повідомлення? — казав нераз Ціцерон. Звичайно тих повідомлень не було б, наколи б Ціцерон перебував у Римі.

З винаходом друкарства, поширилися і часописи. Не снилося мабуть Хрестусові і його сучасникам, що часопис може появлятися 6 разів в тижні. З бігом часу в часописах віднайдено сигнали « там-там » і димові сигнали індіян...

У середньовіччі, Європа була поринула в глибокий сон. А коли прокинулась, тоді почала жадібно шукати за новинами. До них в першу чергу належали новини купців, що привозили їх із різних країн. Знайшлися тоді підприємчіві люди, що псчали ці новини збирати і друкувати у формі летючок. І не диво, що вони знайшли людей, які вмiли й хотіли читати ці летючки. Листки знаходили легкий збут.

Першим недерляндським журналістом, що подав звіт з битви біля Ньюпорт, був Адріян Вассер. Одначе за його часів, часопис у повному розумінню того слова, не був часописом, а летючкою. Але вже від 1617 року, починає нерегулярно появлятися часопис, що носить назву « Тижневий часопис з Європи ». Це був предок « Опрехте Гаарлемсе Курант », що пізніше з'єднався з « Гаарлемсе Дахблят і Куранте уйт Італіен, Дуйтслянд і т. п. ».

Крім того у французькій мові починає тоді появлятися часопис « Газетт де Голлянд ».

Колишні голляндські часописи не були великі. Їхній формат — 38 x 23 сантиметри, а друк був дуже поганенький. Свобода преси в Голляндії почалася щойно в 1869 році. До перших щоденників належав часопис ліберального напрямку : « Алхемеен Гандельсбляд », заснований в 1830 р. Другий — « Ньюве Роттердамсе Курант », заснований кілька років пізніше.

Найстаршим числом голляндського часопису, що заховалося в музею, є « Куранте уйт Італіен, Дуйтслянд, Е. Со. », який видавав Каспер ван Гільтен в 1618 р.

В інших країнах, так от в Америці, велику ролю завжди

відіграла сенсаційна преса. Часом з небезпечними сенсаційними вістками.

Лондонський «Таймс» вже в 1814 році взяв до обслуги друкарської машини мотор, порушуваний парою. Тим самим вже можна було за ніч надрукувати 7.000 примірників замість дотеперішніх, ручно друкованих 500. Відтоді посилає «Таймс» своїх кореспондентів на воєнні арени в усіх частинах світу. Швидкі вітрильники, а пізніше пароходи приносять вістки до Англії. В 1844 р. здивував «Таймс» британців, коли за чотири години, як королева Вікторія народила дитину, зумів подати цю вістку до загального відома. Телеграф, телефон і радіо тепер все більше й більше прискішують вістки. Здається тепер, що з тими модерними винаходами преса вже пережила себе й повинна йти у відставку. Одначе — на щастя — так воно не с. Преса й дальше живе та розвивається, хоч може багато змінила у свому вигляді з попередніх десятиліть.

До найстарших українських часописів, належить «Зоря Галицкая» з 1849 р.

Ідеї й люди

(Кілька рефлексій у 40-ліття «Українського Слова»)

У більшій чи меншій мірі, я віддав «Українському Слову» 25 років життя, а це являс приблизно дві третіх його свідомої й активної частини. Не я одинокий дав такий вклад у дію часопису-Ювілята, але все ж, беручи до уваги нормальну для кожного дозу егоїзму, це ставить перед спокусою писати більш чи менш ліричний спогад. Та — на спогади ще не пора: ми віримо в потребу дальшого існування «Українського Слова», робимо спільне зусилля в цьому напрямку, хочемо для нього й у ньому далі працювати. Тож на мемуари не пора, але підсумок пройденого етапу вимагас погляду в минуле.

Коли дивлюся в минуле, то бачу кілька чисел «Українського Слова», що якимсь чудом прорвались були через польську цензуру й дійшли до Української Студентської Громади у Варшаві, де я їх подивляв за їхній зміст. Не лише бо там були нецензуровані вістки й насвітлення подій на українських землях під польською окупацією, але незвичайно ґрунтовне з'ясування і насвітлення подій на Наддніпрянщині, на що львівська українська преса була або бідна, або писала так поверховно, що ми потім, в Похідних Групах ОУН, перейшовши лінію Корця, чи Збруча, почувались як той, хто серед ночі вдариться чолом об мур...

Від тоді у мене з'явилося відчуття вищости «У. Слова» над іншими часописами, яке посилилось від особистих контактів з його редакторами — М. Сціборським та В. Мартинцем, або визначними співробітниками, як О. Ольжич чи О. Оршан-Чемеринський. Вони не говорили багато про «У. Слово», але вчили мене відрізняти «глибину речі» (як кажуть французи) від пропагандивного представлення поодиноких речей-проблем. А вже дальша співпраця під час війни з О. Ольжичем, а далі знайомство з полк. А. Мельником, ген. М. Капустяном

ським та часто безпосереднє їх керівництво у моїй редакторській і публіцистичній праці — викликало те, що сьогодні кожен, хто пише історію «У. Слова», знайде моменти, які відрізняли й відрізняють його від інших часописів. При чому я, як його довголітній редактор, що ніколи від нього зовсім не відходив, здаю собі справу з усіх його недотягнень, а тим і недотягнень наших, а зокрема моїх.

Яке значення прив'язував Провід УН до «У. Слова», в якому співпрацювали його члени й визначні робітники пера УНРуху, свідчив факт, що перший часопис, що постав завдяки відважній ініціативі у Кисві, за яку ми так дорого заплатили, звався — «Українське Слово».. Отже, для мене, «У. Слово» було війнятковим часописом, але й мало присмак леґенди, викликало бажання зберегти його тяглість і тим також віддати шану тим, що загинули — як не як — під його прапором. З цього ясно, що я з ентузіазмом прийняв пропозицію — зріктися можливості виїзду до Канади (на що вже мав папери) й їхати до Парижу, щоб там присвятитись праці в «У. Слові». Розуміється, що тоді, в часи буйної ще молодости, я не здавав собі справи з багатьох наслідків цього ентузіазму... Та це окрема тема, вже для мемуарів.

Вибір упав на мене тому, що основоположник і перший редактор «У. Слова» мав по війні формальні труднощі. Я мав за собою протинімецьке партизанське минуле, побут у гітлерівському концтаборі тощо і були всі підстави думати, що ніяких формальних труднощів у Франції не матиму. Що й показалося правдою. Передумови, що їх пропонував для редактора, якого мав слати ПУН до Парижу, формулював ред. О. Бойків. Він і акцептував мене, не зважаючи на різницю (на ті часи) віку й стажу, заявивши: редактор має всі права, якщо зуміє за них змагатися.

Приїхав я з ясно визначеною ідеєю: відновити «У. Слово» у всій його довоєнній славі й у всьому багатстві. Дуже швидко показалося, що ця ідея здійснюватиметься дуже важко й важко сказати, чи вона здійснилася. Я бо швидко мусів собі здати справу, що часи не ті, що перед війською. Еміґрація не має доступу до Рідних Земель, який мала до війни. Ми програли війну, коли брати до уваги наші мрії і сподівання, починаючи від Карпатської України. ОУН — розбита, що підірвало її престиж. Найкращі співробітники поклали свої голови в боротьбі під час війни. Матеріальна база й технічні засоби — знищені. Навіть громадська база у Франції — zagrożена. Від Рідних Земель ми відрізані справді залізною заслоною.

Цього було досить, щоб погасити той ентузіазм, з яким я їхав до Франції крізь різні труднощі, які сьогодні виглядають просто неймовірно. Але ентузіазм був такий, що його ніщо не могло погасити. До того ж — застав я і в Парижі подібний, а до того і — завзяття.

Коли не видно було ніяких «об'єктивних підстав» для здійснення ідеї, з якою я приїхав, то на місці були люди, яких я застав з закасаними рукавами, готових до праці для відновлення «У. Слова». Ті «закасані рукави» були в дослівному значення, а ще більше в переносному, як наслідок високої моралі кожного націоналіста, що чув на собі обов'язок продовжувати боротьбу всіма доступними засобами, не зважаючи на те, що ми таки війну програли й то не конче славно.

Був ред. О. Бойків, готовий до всякої роботи. Коло недосконалого цикльостилю стояв директор і жеран — Любомир Гузар з панною Анною Грай (обоє з замазаними фарбою руками), бо все щось при тій «машині» майстрували. Був Т. Цвікула, готовий кинутися на всі боки, щоб доставити скрізь газету, якої не було. Був М. Небелюк, готовий до всякої роботи, хоч не мав що їсти й ночами працював для закінчення своїх ветеринарних студій.

Як людина з найвищою між нами освітою, як найкращий знавець Франції, до того ж і правник, і економіст, і взагалі «енциклопедист», Л. Гузар остерігав, що починати газету без друкарні (тоді її відновлення не було закінчене), без закладового капіталу — це безнадійна справа. Але в ім'я минулої слави й він погодився на наше спільне рішення: починаємо від цикльостилевого видання. Моя справа — дати матеріал, ред. О. Бойків переписуватиме на матриці, а решта належить до інших названих. Еспедицію прийдуть робити різні добровольці.

Так ми й почали. Я задовго зупинився над цим коротким початковим періодом, але це тому, що в ньому було те «без надії таки сподіватись», віра в потребу «У. Слова», відчуття, що хоч сьогодні самі, то завтра не будемо самі, бо маємо приятелів у всьому світі, які згодом знайдуться і відгукнуться, бо завжди готові робити щось для поневоленої Батьківщини.

У Франції відразу ж відгукнулись старі приятелі, основоположники часопису. Але... їх не вистачало, бо їхні спроможності були обмежені. Вони знову виявили жертвенність, як при zaloженні «У. Слова», але ж жили у повоєнних злиднях і багато не могли дати. Коли я дивився, як Т. Цвікула їхав спеціально до якогось Буа Д'Арсі, щоб *позичити* гроші на експедицію чергового числа (про платні, що довго стояли на рівні 10-14 дол. місячно, я вже й не говорю), то мені ставало смішно, згадуючи ті ідеї про творення в Парижі осередку, включно з організацією української гімназії, які мені клав на серце в Мюнхені друг Кость Мельник...

Але були люди, а люди вирішують; коли не все, то дуже багато. Годі назвати всіх і задалегідь вибачаюсь перед тими, що їх не назву, бо це забрало б забагато місця і повторювало б інші статті більш документального характеру. Але не можу не сказати, що збірний ентузіазм нашого середовища, яки ми жили в підпіллі й партизанці, залізне завзяття — не поки-

дали наших кадрів. І до нас почали прибувати інші. Прибув А. Домарацький з Австрії, потім М. Панасюк з Німеччини, що мусів за це переселення відсидіти добрий місяць у криміналі. На місці вже був В. Лазовінський. Хоч ми фактично були органом ПУН, до чого не могли признаватись, то були ми одночасно й органом УНЄдності. Співпраця була найтісніша, функції в гром. організації і Видавництві — збігалися. Це створювало не раз труднощі, перевантаження, але тут була наша сила в ті найважчі часи.

Важко мені сьогодні сказати — які часи були найважчі? Чи тоді, коли на експедицію треба було позичати гроші, чи тоді, коли платні по кілька місяців не були виплачені, чи тепер, коли платні виплачені, але людей менше і ентузіазм вигасає з віком? Та у всякий час ми мали сили змагатись за поставлену ідею і навіть за всякі інші, все нові ідеї.

Приплив нових людей викликав різні покращання. З приїздом М. Панасюка ми зріклися добровольців в Адміністрації, бо експедицію мусять робити люди, що мають в руках хай і яку бідну, а все ж адміністративну машину, знають картотеку, навчилися не помилятись при пакуванні газети. Поволі, поволі ми добилися технічного вивінування друкарні: появились якісь шрифти для наголовків, були спроби різних шрифтів на наших лінотипах (найважче набирив О. Зінкевич, що працював на справді передпотопному лінотипі, після відновлення друкарні). Зміни в персоналі відмічені в різних статтях нашого Альманаху, тому я не зупинятимусь над тим, скільки страждав при лінотипі О. Бойків, скільки М. Панасюк, а скільки Ю. Коваленко, не розглядатиму, наскільки вже в кращих умовах, але не з меншим самовідданям, працював О. Бойко, чи й тепер працює пані К. Лазовінська. Не повторюватиму прізвищ В. Мулика, Марусі Сокіл, Діми, О. Колянківської В. Михальчука, щоб відзначувати їх вклад. Але не можу не згадати їх, бо це власне розділ «люди», найважливіший у змаганні кожного осередку за своє існування.

Окреме місце займає в історії нашого Видавництва прихід В. Лазовінського, що висунув ідею: поставити друкарню на комерційний рівень, щоб вона приносила прибутки, якими покривати б бодай частинно дефіцит «У. Слова». Найважливіше те, що він готовий був ту ідею здійснювати, прийшовши до нас на платню, що була на половину нижча від тієї, яку діставав на праці, що її покидав. Як розвивалась ця ідея, про це деякі дані подає він сам. Але я мушу сказати, що успіх цієї ділянки можливий був тільки при його повній відданості, при самопосвяті й при розумінні інших. У різних акціях на розбудову друкарні, а тим і фінансової бази, ми знаходили розуміння людей, з-поза Франції. Між ними на першому місці треба згадати Б. Кентржинського, д-ра З. Книша, Я. Гайваса, інж. Д. Андрієвського, інж. О. Бойдуника, д-ра О. Грицяя, а над усіми — полк. А. Мельника, який був

не лише приятелем, не лише опікуном, але тим, хто собі не міг уявити праці УНРуху без «Українського Слова». У різних кризах, коли грозила «колодка на дверях», хтось із них, або всі разом, підносили алярм і... кризу перемагалося.

Між тими, що причинились до фінансових акцій, назву на першому місці Северина Віндика, пані Павлину Різник з чоловіком, проф. О. Грановського, Р. Шраменка, С. Мацяха, Я. Маковецького, М. Селешка, К. Баніта. Але людей, які своїми акціями втримали «У. Слово» й розбудували його базу — сотки. Якщо нам пощастить, то опублікуємо їх всіх окремо. На цьому місці я ще раз вибачаюсь перед тими, кого не назвав поіменно (різні учасники констестів, наші представники, кольпортери, між якими й проф. Юрій Пундик, якого вже ніхто не замінив, а опісля взагалі вмерла кольпортажа, як засіб поширення часопису, що дуже неправильно!), а всім складаю подяку іменем Видавництва, Адміністрації, Редакції і — Читачів.

*
*
*

Ще важче писати розділ «ідеї» з історії «У. Слова», зокрема, коли вони з'ясовані в різних статтях, і з'ясовані правильно. З'ясовані людьми, що менше від мене років працювали в редакції, отже — мабуть — мають більш об'єктивний погляд. А все ж коли весь УНРух і неприналежні до нього наші приятелі виявили стільки уваги й так дбали про підтримку часопису, то я почуваясь до обов'язку сказати на цю тему хоч дещо.

Найперше — і тут відіграли основну роль люди, які різні ідеї здійснювали, а ще важливіше — висували.

Спочатку основною ідеєю було — відновити «довоєнне» «У.С.». Цією ідеєю жив не тільки О. Бойків, але, як сказано вище, і я. Але я вже сказав, що це не було можливе, бо багато чого змінилося до дна.

Що ж дало нам поконати труднощі нових обставин і умовин?

Найперше — той же ентузіязм, який дав силу втриматись серед матеріяльних труднощів, а початково просто — злиднів. Кожен із нас вірив, що якщо не можна змінити світу й людей, то можна з успіхом служити Визвольній боротьбі з позицій українського організованого націоналізму. Серед безнадійности відрізання від Рідних Земель, ми — дякувати Богу — знаходили з дня на день докази правильности націоналістичної ідеології: на очах розвалювались імперії — з війнами чи й без них, — що доводило невмирущість ідеї нації. А це давало запоруку, що й народ наш не вмер і завтра, коли не ми до нього, то він до нас прорве залізну заслону.

Тому ми так шукали кожної вістки з України, вилловлювали зерно правди про життя і чаяння народу серед полови

офіційної забріханої пропаганди окупанта. І знаходили там душу українського народу. За це ми часто наражалися на закиди « оптимізму », з появою сторінки молоді « Смолоскип » нам закидали навіть « совстофілство ». Та нас це не злякало й ми в свій час співдіяли з О. Зінкевичем, як ініціатором Революційно-Пропагандивної акції, тобто перших « зустрічей » із рідкими приїждженими з України. Коли « зустрічі » розгорнулись, ми знову були на першій лінії, знову під ударами. Сьогодні вже тільки можна весело сміятися, коли наших колишніх у цій справі противників їхня власна опозиція називає « неореалітетниками », чи як там.

А саме ця проблема, як згодом палкі дискусії над « державністю УРСР », що зовсім зникли й забулися, були основним чинником зміни наставлення до дійсності в Україні, до виникнення груп активних дослідників цієї дійсності, що згодом довели до публікації матеріалів з України, яка — віримо — вже не припиниться, бо не припиниться нова фаза комунікації з Україною в дослівному й духовому значенні.

Ми не боялися непопулярності, коли вірили в слушність справи. Не боялися ми закиду, що нас « купили мадяри », коли широко й з симпатією представляли повстання в Мадярщині. Не лякалися ми втратити читачів з одного табору, коли підтримували справу Патріярхату УКЦ і то з осідком у Києві, де повинні бути централі всіх віровизнань вільної України, як не боялися підносити питання єдності Української Православної Церкви, чи екуменізму, ревізії українсько-жидівських чи українсько-польських відносин, як не боялися молодечих літературних спроб і не боїмося тепер.

Не боялися ми проводити дискусію на теми розвитку самої націоналістичної думки, від « засідання за одним столом із соціалістами » в ДЦ УНР, до ревізії різних заłoженъ націоналізму, різних його гасел, що викликало закид навіть в « деморалізуванні кадрів ». Але ми тут саме йшли шляхами довоснних мислителів націоналізму, які не були ні догматиками, ні доктринерами. І сьогодні легко ствердити, що сьогоднішні позиції « У. Слова », як і ОУН ближчі до часів I Конгресу й напр. М. Сціборського, як до ближчих часів. Також з гордістю можна сказати, що довоснну рубрику « Українці у в'язницях » ми потрапили тепер замінити сучасними матеріалами на цю ж тему. Тут ніхто не має монополію, але « У. Слово » дало в цій ділянці чи не найбільше.

Я дуже далекий від того, щоб вважати це заслугою тільки редакції, чи такого або іншого редактора. Ні. Тому я й почав від розділу « люди ». Співробітниками бо « У. Слова » були різні люди, але певних оригінальних поглядів. Багато нам принесли люди з-поза УНРуху, але чомусь же вони до нас приходили, хоч ми нікому гонорарів не платили. А приходили тому, що на сторінках « У. Слова » відбивався живий розвиток ОУН, різні тенденції в ньому. Завдяки « У. Слово »

ті тенденції могли виявитися, скристалізуватися, принести необхідне відновлювання ідеології, тактики й стратегії без того, щоб доводити до розламів, будь-якої « деморалізації », чи затискання думки.

І тут знову мушу сказати : не було це легко, бо змагалися різні темпераменти, різні покоління. Але полк. А. Мельник був справді великою людиною, а один із виявів його величчя було : віра в те, що у дружній дискусії переможе більш життєздатна думка, а викривлень націоналізму не слід боятися, бо люди ці доволі дали доказів своєї націоналістичності.

Багато справ було важких, але були й легкі завдяки міцній базі ідеологічної спільної основи й твердій базі організаційної пов'язаності. Коли редагування на роки перебрав В. Маруняк, то ніхто не помітив різниці думки, була бо тільки різниця особистого стилю, зовсім природна. Та ще — різниця в часі, бо на його редагування в центрі уваги стали проблеми т. зв. празької весни.

Вдалось майже на довосний вимір поставити ділянку культурної проблематики, хоч не було тих самих співробітників, не було Культурної Референтури ПУН О. Ольжича. Але прийшло більше як перед війною наукових сил, а був період такого широкого з'ясування підсовєтської української літератури (багато тут заслуги Д. Андрієвського, як і в інших ділянках), якого не було й до війни.

Зокрема вдалось поставити ділянку перекладів, а ще краще — репортажів. Зокрема можемо бути горді циклем « Від передплатника до передплатника » (ідея В. Лазовіньського, відразу ж схвалена полк. А. Мельником) : такої ідеї не мав ніхто й мабуть ніхто тому не причинився стільки до вивчення еміграції в якійсь країні, як ми у Франції й Вел. Британії. Мрія про такі відвідини за океаном — так вже й залишиться нездійсненою. Слід би за неї взятися нашим органам на обох американських континентах.

Та як не могли ми триматися у всьому довоєнного зразку, так не можна триматися сьогодні зразків, які я навів, вважаючи їх досягненнями. Коли треба б продовжувати переклади з чужих мов, то не можна продовжувати репортажів, бо... тепер їздить кожен і має власні враження. Потреба цієї інформації зникла. Зникла також потреба інформації, у формі вісток, про події в світі : кожен має в хаті телевізію, а радіо навіть в авті, а 20 років тому цього не було та й люди не знали мов. Зате сьогодні зросла потреба коментарів до світових подій, щоб українець не губився в зливій комерційної та нашій справі неприхильної масової інформації, що дослівно заливає його вуха й очі безнастанно. Нема кому писати спогадів : одні начебто сказали те, що мали сказати, інші відійшли в засвіти, забравши з собою цінні скарби безповоротно.

Зате в зовсім новому світлі постає сьогодні справа вісток з України й коментування їх, як і коментування самвидавної

літератури. І тут показується, що становище й досвід у цій справі «У. Слова» дало такі плоди, що не лише на наших сторінках з вістки, але й коментарі з-під пера тих, що в цих справах знаються. Основним співробітником і співредактором від довшого часу вже є М. Стиранка, людина що співпрацює з нами на базі спільних поглядів на проблеми Краю, а не які інші.

І тут лежить основне завдання «У. Слова» на майбутнє. Україна лежить в Європі, наша справа — європейська. В Європі треба зберегти вікно в Україну, яким являється «У. Слово» не від сьогодні. Як би високо не стояло советознавство в ЗСА, найближче до дійсності в Україні буде таки осередок в Європі. Якщо дія в напрямку Рідних Земель закорінюватиметься на інших теренах, то — дякуймо Богові. Але без точок опору в Європі ця дія завжди якось буде «кульгати».

Авжеж, еміграційна спільнота в Європі слабеє, але вона є і залишиться. Завдання її не слід ліквідувати, а хіба посилити, поширити на інформування європейських народів чужими мовами. Та й не лише це. Шляхи Господні — невідомі нам наперед. Ось саме в Європі народилася і шукає свого шляху група молодих письменників, які потребують сьогодні аж трьох органів, щоб мати в них свої літературні сторінки, щоб «відмолодити» творчу спробу ньюйорської групи. Може вона працюватиме в ділянці перекладів на зразок колишньої паризької групи, що працювала в свій час так успішно в рамках ОУМуФ та виявила себе таки на базі нашого Видавництва. Хто може сказати, що тут нема майбутнього й української журналістики, нехай це потребує довгих років їхньої праці над собою і нашої над ними. Але напевно це майбутнє потребує збереження видавничої бази.

Коли дивитись у майбутнє, то треба не забувати, що тяглість, а отже коріння в минулому, мають величезну вагу. Після війни постали безліч часописів, а витримали — лише одиниці. «У. Слово» мало куди легше «життя» завдяки тому, що було відоме з-перед війни. На базі цієї традиції з'явилися передплатники, жертводавці, відновили контакт співробітники, які «поверталися» до відомого їм і цінного часопису. На прізвище невідомого редактора вони б не прийшли.

Та й на Рідних Землях знають «Українське Слово» як тривку й випробувану трибуну вільної думки й самостійництва. Про докази ваги для Рідних Земель постійності часопису, чи осередку взагалі — не місце тут говорити. Але вони дуже вагомі й переконливі.

Не нам, працівникам «вулиці Сабо» судити, чи повністю ми виконали положені на нас завдання і обов'язки. Свідомий усіх недоліків і нашої праці, і нас самих, я проте хотів би

сказати, що завжди ми намагалися якнайкраще на нас положе-
жене виконати. Знаходили ми багато байдужности, навіть
ворожости, але й багато підтримки та співпраці й заохоти.
Дивлячись у минуле, я бачу тільки добре й приємне, вчинене
нам і здаю собі справу, що без підтримки, розуміння, оцінки
— ми б не втримались на поверхні життя, як і без дружности
та працьовитости нас усіх. Саме бо коло працівників також
являло не лише справний, але й творчий колектив.

Дасть Бог втримати всі ці чинники — « Українське Слово »
триватиме.

З М І С Т

	Стор.
Париж	7
Музеї	25
Український Париж	31
Франція	43
Австрія	65
Бельгія	67
Великобританія	68
Голляндія	76
Італія	78
Люксембург	82
Німеччина	82
Швеція — Норвегія	92
Швейцарія	93
Канада	97
З С А	145
Аргентина	193
Бразилія	199
Венесуеля	201
Австралія	203
У сорокліття « Українського Слова »	
<i>В. Гординський</i> : Мужній вік « Українського Слова » .	213
<i>Ю. Пундик</i> : Світоглядово-ідеологічні позиції « Українського Слова »	248
<i>Степан Кость-Костенко</i> : До мавзолею безсмертних .	256
<i>В. Лазовітський</i> : Націоналістичне Видавництво в Європі	267
<i>В. Гординський</i> : Місце « Українського Слова » серед української преси	274
<i>Ю.П.</i> : Невідомий герой преси	284
<i>О. Зінкевич</i> : Проблеми нашої дійсності і дійсність в Україні	287
<i>М. Стирапка</i> : « Українське Слово » й советські проблеми	296
<i>Д. Андрівський</i> : Міжнародні обставини й Україна .	302
<i>М. Бриж-Дев'ятницький</i> : Історичні дані про пресу .	310
<i>О. Штуль-Жданович</i> : Ідеї і люди	313

